

M
3

EDWARD HENRY SCOTT.

SOLD BY
THOMAS BAKER,
72 Newman Street,
LONDON, W. ENG.

CORNELII NEPOTIS
VITÆ
EXCELLENTIUM
IMPERATORUM

AD OPTIMAS EDITIONES COLLATÆ
PRÆMITTUNTUR VITA A G. J. VOSSIO SCRIPTA
ET NOTITIA LITERARIA
ACCEDUNT INDICES
STUDIIS SOCIETATIS BIPONTINÆ

EDITIO ACCURATA

BIPONTI
EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS
CICIDCCLXXXVIII

BOSTON COLLEGE
DOMESTIC
LIBRARY
HIGH SCHOOL

PA

6515

.42

1788

GENERAL

11.17.15 DLR

CORNELII NEPOTIS
VITA ET SCRIPTA
EX G. J. VOSSII LIB. I
DE HISTORICIS LATINIS

C A P. XIV.

CORNELIUS Nepos & ante Cæsaris dictaturam, & eo dictatore, & postea, vixit. Hieronymus in Chronico Eusebiano refert illam ad annum Augusti quartum. Nec cuiquam repugnem, colligenti inde, tum demum divulgare ea cœpisse opera, quibus maxime inclaruit. Padi erat accola, teste Plinio lib. III, cap. 18. unde Catullo, epigrammate primo Italus; Aufonio autem, epist. XXIV Gallus vocatur. nempe quia Italia Transpadana diceretur Gallia Togata. De urbe patria quidquam se habere comperti, negat Elias Vinetus in Aufon. Idyll. VII. At, Veronensem fuisse, in Leandri Alberti Italia lego, uti & in Cosmographia optimi atque amicissimi quondam viri, Pauli Merulæ. Immo ex Veronensium historicorum syllabo (quem doctissimus amplissimus-

Corn. Nep.

que Alexander Becellus, Veronenſis urbis Cancellarius fecit, ac illuſtriſſimus comes, Fernandus Nogarola, vir, ut genere, ita literarum ſtudio, nobiliſſimus, cum V. Cl. Laurentio Pignorio, atque is mecum communicavit) intelligo, natum fuiſſe Nepotem in Hoſtilia: qui Veronenſium vicus eſt, Tacito, Plinio, Caſſiodoro, & Antonino in Itinerario memoratus, hodieque eccleſiaſtica Veronenſium juridiſtioni ſubditus. Hiſtoricus hic Ciceronis amicus familiaris a Gellio vocatur lib. XV, cap. 28. Chronica ſcripſiſſe, teſtis eſt idem Gellius lib. XXVII, cap. 21. In his pro triplici tempore, ἀρχαῖα, μεσικῶ, καὶ ἱſτορικῶ, (de quibus ex Varrone & aliis, libro de arte hiſtorica diximus,) tres videtur ſcripſiſſe libros, ac ſingulis unius temporis narrationem eſſe complexus. Sane tres libros feciſſe Nepotem, quibus omne ævum comprehenderit, liquido teſtatur Catullus initio hendecasyllaborum. Nec hiſtoricum tempus ab eo ſolum eſſe tractatum, indicio eſt illud Aufonii: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios apologos, (nam & ipſa inſtar fabularum ſunt) ad nobilitatem tuam miſi.* Item ex eo, quod Tertullianus in Apologetico adverſus gentes (ubi eum inter antiquitatum commentatores diſertim reponit) dicit, haud aliud Saturnum, quam hominem, promulgaſſe. Quod etiam Laſtantiuſ tradit lib. I, cap. 13. Reliquit præterea libros illuſtrium virorum, quorum Gellius meminit lib. XI, cap. 8, & Serviuſ in 1 Æneid. Eorum librum I, XV & XVI citat Charifiuſ. Ex his habemus viginti duos exterarum gentium imperatores. Cæteris libris egreſſe de Romanis, hæc ejus verba oſten-

dunt in extrema Hannibalis vita: *Sed nos tempus est hujus libri facere finem, & Romanorum explicare imperatores: quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.* Operis ejus genuina inscriptio patet ex ultimis hisce præfationis verbis: *Quare ad propositum veniemus, & in hoc exponemus libro VITAS EXCELLENTIUM IMPERATORUM.* Præter Imperatores seorsum exarasse librum de regibus, argumento hæc erunt, quæ Timoleonis vitæ subdit: *Hi fere fuere Græciæ gentis duces, qui memoria digni videbantur, præter reges. Namque eos attingere nolimus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ. neque tamen hi admodum sunt multi.* Externi Imperatores, quos habemus, Æmilii esse Probi a multis creduntur. Qui error inde provenit, quod librario id fuerit nomen, qui vitas eas, partim tua, partim patris & matris manu scriptas, Theodosio obtulit. Hoc ita esse, ostendunt versiculi, qui vitis istis præmitti in MSS. solent. Ac nec Æmilium, nec Theodosiani ævi quemquam, eorum esse librorum auctorem, abunde arguit pura & Romana dictio. Opinetur aliquis, ut Trogus ab Justino, ita ab Æmio, qui sub Theodosio vixit, in compendium esse redactum Nepotem. Sed aliud suadet operis concinnitas, & illa præfandi ratio, quæ est in Epaminondæ vita, ac in Pelopida inprimis, ubi brevitatem justam pollicetur. Attamen sententia hæc, licet erronea, minus periculi habeat, dummodo extra controversiam maneat, Æmilium omnia de purissimis Nepotis fontibus hausisse. Sane Tulliani esse ævi scriptorem, neque alium, quam Nepotem, tum ve-

terum aliquot librorum indicio cognoscitur; tum etiam, quod ad Pomponium Atticum (cujus idem rogatu de vita Catonis librum fecit) vitæ istæ scribantur: utcunque id in quarto Miscellaneorum suorum neget Hieronymus Magius, qui ipsa Nepotis præfatione satis refellitur. Accedit & altera ratio. Nam his in libris ea legere est, quæ opus hoc scriptum esse clamant, quo tempore Pompejus & Cæsar plus poterant, quam libera in republica expediret. Ea Lambinus loca congeffit, ut nihil attineat illa hic reponere. Nec libris istis de viris illustribus solum persecutus est excellentes Imperatores; sed etiam commentationibus claros. Quod argumentum signat B. Hieronymus, præfatione de scriptoribus ecclesiasticis, ubi Nepotem inter eos refert, quorum exemplo acturus sit de iis, qui scribendo claruerunt. Egit autem Nepos tum de Græcis scriptoribus, tum de Latinis. De Græcis, colligo inde, quod in Dionis vita dicat, librum se fecisse de illustribus historicis: in quo inter alia tractarit de Philisto historico. De Latinis, argumento sunt plurima. Nam de Terentio egisse, ex Suetonio scimus in Terentii vita, Donato perperam tributa. Ad hæc primum de vita Ciceronis librum Gellius citat lib. XV, cap. 28. Eoque ex opere fragmentum Hieronymus affert epist. ad Pammachium. Immo verisimile est, inde esse tum vitam T. Pomponii Attici, quæ exstat, tum vitam Catonis, quam istis claudit verbis: *Hujus de vita & moribus plura in eo libro persecuti sumus, quem separatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici. Quare studiosos Catonis ad illud volumen relegamus. Aperte*

indicat, eo nunc de Catone brevius se agere, quia separatim de eodem scripserit. Ergo vita illa Catonis, quam paucis perstrictam habemus, majoris pars est voluminis, in quo Romanorum complurium vitæ continerentur. Reliquit etiam exemplorum libros, quos citant Gellius lib. VII, cap. 18, & Charisius lib. I. Alia quoque ejusdem laudant veteres: sed non item, quæ ad historiam pertineant. Nam ex epistola ejus ad Ciceronem quædam Lanctantius affert lib. III Institut. Divinar. cap. 15. Quemadmodum & Ciceronis ad Nepotem epistolæ meminit Tranquillus in Julio cap. 55, Ammianus Marcellinus initio libri XXVI, ac Priscianus lib. VIII. Immo & secundum Ciceronis epistolarum librum ad Nepotem Macrobius citat lib. II Saturnal. cap. 1. Quod si quis fragmenta omnia Nepotis desideret, longe iis colligendis priorum vicit industriam Andreas Schottus. Hermolaus Barbarus, castigationibus in Plinii lib. XV, cap. 24 censet, libellum de viris illustribus, qui Plinio tribui solet, Cornelii Nepotis esse, haud Plinii; atque id veteribus codd. adstrui posse asseverat. Etiam Jani hæc Parrhasii sententia fuit. Utrius sit, dubitari ait Vinetus, nec ea de re statuere quidquam ausus est. Immo aliqui, aut Suetonium, aut Tacitum, esse auctorem, putarunt: ut indicat Gyraldus dialogismo XXVI. Sed omnino sunt Sexti Aurelii Victoris: ut satis nunc constat ex editione Andreae Schotti. Non dubito interim, quin pleraque ex Nepote Victor desumeret. Nam quod Ludovicus Vives lib. V de tradendis disciplinis, Nepotem, ait, de Græcis solum ducibus scripsisse:

id satis refellitur verbis Nepotis antea adductis. Vir doctissimus, Jo. Maria Catanæus, commentario in Plinii librum IV, epist. XXVIII, quæ ad Severum scripta est, etiam Daretem Phrygium a Nepote translatum arbitratur. Nempe decepit eum vulgaris ἐπιγραφή. Attamen & hic aqua hæret Vineto, notis in Aufon. Idyll. VII. Negat esse, qui certi aliquid de translatione hac ausit affirmare. Atqui omnes, quibus ullum in hisce literis iudicium est, satis vident, nec Daretem illum esse genuinum, nec dictionem ejus Augusteam sapere ætatem, sed recentiore multo. Nepotem autem Cæsaris Augusti obiisse ævo, Plinius testatur lib. IX, cap. 39. Atque hoc fortasse impulit Genebrardum, ut putaret, eum nato jam Christo superstitem fuisse: qui & Jacobum Gualterium, cum primum tabulas ederet chronographicas, in eam sententiam pertraxit. Sed Nepotem eo usque ætatem prorogasse, nemo temere dixerit, qui tanti eum in literis nominis jam Tullii, Attici, Catulli temporibus, fuisse cogitarit.

NOTITIA LITERARIA

DE

CORNELIO NEPOTE

E X

Jo. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Jo. Aug.
Ernesti auctius edita T. I, cap. 6.

Cornelii Nepotis atas.

CORNELIUS Nepos natus fertur in Hostilia¹, qui vicus est Veronensium in transpadana Italiæ parte, quæ antiquis Gallia togata appellabatur. Padi accolam vocat Plin. III, 28 Hist. Scriptor ingenio, studio veritatis, sermonisque pura ac succincta elegantia laudatissimus, Catulli, qui ei carmina sua inscripsit, civis & amicus, amicus etiam Ciceronis, & T. Pomponii Attici, cujus rebus domesticis sæpe propter familiaritatem interfuisse testatur in ejus vita c. 13. A Callisthene liberto² venenis corruptus obiit primis annis principatus Augusti, hoc est, post annum U. C. 724, qui fuit ante Christum natum XXX. De Nepote exstat singularis dissertatio Dan. Guilelmi Mölleri, Altdorfii a. 1683, 4. cui jungen-

1. Vide Vossium L. I de Hist. Lat. c. 14. Onuphrius anvinus Veronensis in catalogo illustrium scriptorum Veronensium libro sexto Antiquit. Veronens. p. 145: *Constitutissimo civitas nostræ tempore Cornelium Nepotem doctissimum & antiquitatem*

omnium peritissimum Veronensem fuisse traditur, cui in summa cum Catullo, Vitruvio & reliquis Veronensibus illustribus etiam statua posita est ex publica auctori etc.

2. Plutarchus in Lucullo, extremo.

us Jo. N. c. Funccius de virili ætate Latinæ linguæ,
parte 2, p. 224 seq.

Vitæ, quæ exstant.

Exstant ejus *Vitæ Excellentium-Græciæ Imperatorum sive belli ducum* XX, dicatæ Pomponio Attico, atque uno volumine concludere gestientes, quorum separatim multis millibus versuum complures scriptores ante eum explicaverant, ut ipse ait in Epaminonda cap. 4. Ducum intellige: 1, *Miltiadis*, 2, *Themistoclis*, 3, *Aristidis*, 4, *Pausaniæ*, 5, *Cimonis*, 6, *Lyfandri*, 7, *Alcibiadis*, 8, *Thrasymbuli*, 9, *Cononis*, 10, *Dionis*, 11, *Iphicratis*, 12, *Chabriæ*, 13, *Timothei*, 14, *Datamis*, 15, *Epaminondæ*, 16, *Pelopidæ*, 17, *Agefilai*, 18, *Eumenis*, 19, *Phocionis*, & 20, *Timoleontis*. In quibusdam editionibus, ut Oxoniensi a. 1675 & 1697, 8, additur Vita Aristomenis Messenii, non auctore Nepote, sed Pausania, ex ejus Messeniæ, græce ac latine. Imperatorum Græcorum vitis Nepos subjecit 21, brevem de Regibus Persarum Græcorumque commemorationem, in cujus initio innuit, omnium se res gestas separatim retulisse, qui liber hodie non exstat. Sed exstat præterea Vita 22, *Hamilcaris* Barcæ, & 23, filii ejus *Hannibalis*, Imperatorum Carthaginensium. Romanorum quoque belli ducum vitas similiter tradiderat Nepos, e quibus sola ætatem tulit 24, *Catonis* majoris, in cujus extremo testatur, se de Catone separatim librum fecisse rogatu T. Pomponii Attici. Sed & ille pridem intercidit. Denique Nepote auctore scriptam habemus hujus ipsius 25, *Attici* ¹ vitam; quam in-

1. In codice Gifanii ante vitam Attici legebatur: *Ex libro Cornelii Nepotis de latinis Historicis*. Sane de illustribus Hi-

storicis librum se fecisse testatur Nepos in Dione, ut Vossio etiam animadversum. Vitam Attici separatim cum notis,

ter Ciceronis Epistolas ad Atticum servatam notat Vinetus ad Aufonii Idyll. VII. Ejus priora duodeviginti capita Attico vivo Nepos edidit, cetera post ejus obitum subjunxit. Capite XVIII scripta Attici commemorat, de quibus vide, si placet, quæ ibi annotarunt viri docti: nihil enim eorum ætatem tulit, licet ad nos pervenisse, quæ de familiis Romanis, quæ de Magistratibus scripserat Atticus, etiam atque etiam erat optandum. Integrum nomen *Attici*, cujus vitam Nepos describit, est *T. Pomponius Atticus*, & postquam a Q. Cæcilio avunculo eum contigit adoptari, *Q. Cæcilius Pomponianus Atticus*, ut notatum Ezechieli Spanhemio T. 2 operis de usu numismatum p. 81. Epicureum fuisse multa suadent, etsi differte hoc videtur negare Cicero XIII, 1, Epist. ad familiar. Confer Petrum Victorium in castigationibus ad Ciceronem p. 203. Abbatis de S. Real Cæsario-nem, in ejus dialogis Historicis Morali-bus, p. 91 seq. Guil. Templeum in dissertat. de horto Epicuri Tom. 2 Opusculorum Gallice editorum p. 115, 117, auctorem dissertationis insertam diario Hagen-si (Journal litteraire T. V, p. 141 seq.), denique Nic. Mongaltum, Epistolarum Ciceronis ad Atticum interpretem Gallicum, & ex illo Petri Bælii Novellas Reip. literariæ a. 1686, p. 1405 seq. Memorias Trevoltinas a. 1714, p. 1907, Jac. Bernardum in novellis Reip. literariæ a. 1716, p. 298, & Henrici Christiani Crellii diss. de Attico nec forti nec ingenuo cive, Lips. 1720, 4.

Earum auctor diversus ab Æmilio Probo.

Æmilium Probum, ad quem veluti auctorem vi-tas Imperatorum variæ editiones male referunt,

glossario & nomenclatore edi- 1658, 8. Obiit Atticus A. U.
dit Henricus Ernstius Amst. C. 722, æt. 77.

constat vixisse sub Theodosio Imperatore, cui Nepotis volumen sua & avi scriptum ac recensitum, matris manu ornatum forte & expoliturum, obtulit, ut colligere licet ex ipsis illis versibus antiquo Codici præfixis, e quibus Probum auctorem harum vitarum facere viri docti voluerunt:

Vade liber noster, fato meliore memento

Cum legat hæc dominus, te sciat esse meum.

Ne timeas fulvo strictos diademate crineis

Ridenteis blanturn vel pietate oculos.

Communis cunctis, hominum sed regna tenere

Se meminit, vincit hinc magis ille homines.

Ornentur steriles facilis tectura libelli.

Theodosio & docti, carmina nuda placent.

Si rogat auctorem, paullatim detege nostrum

Tunc Domino nomen, me sciat esse Probum.

Corpore in hoc manus est genitricis, avique, meaque:

Felices, Domini meruere manus.

Diversus ab Æmilio Probo & junior est Probus vir doctus & illustris, de quo Sirmondus ad Ennodii lib. VII, Epist. 27.

Versiones.

Versionem Vitarum Nepotis Græcam habuit Jo: Christophorus Wolfius, incerto auctore. Initium est:
 ὁ Μιλτιάδης τοῦ Κίμωνος, ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως τῇ παλαιᾷ γενέσκει καὶ τῇ ὀξείᾳ τῶν προγεγενημένων &c.

Versiones vernaculas, puerorum causa scriptas Germanice, non attinet commemorare, nec libellos phraseologicos, aut imitationum puerilium libros ¹. Belgice versus est a Jo. Hilaride, Roterod. 1688, 12.

I. Non est prætereunda tamen versio novissima, ceteris præstantior, auctore clar.

Bergstræssero, cum ejusdem annotatt. quæ prodit Francof. ad M. 1783, 8.

Gallice a *Bernardo Girardo*, Paris. 1568, 4, ab *Ant. Pineto*, quem sæpe a vero sentu aberrasse notat *Comelius* ad *Gyrald.* p. 202. ab *Ant. le Gras*, Paris. 1729, 12, quæ parum fidelis esse judicatur ab ipsis Gallis. Vitam *Attici* vertit *Jo. Franc. Sarasinus* in *Opusculis*, Prif. 1656, 1658, 8. Hic est *Sarasinus*, qui sub *Attici* secundi nomine scripsit bellum parasiticum, sive *Satiram* in *Petr. Monmorium*. *Anglice* a pluribus versus est *Oxon.* 1684, 8. Vitam *Iphicratis* vertit *Andr. Allam*, teste *Wood Athen.* *Oxon.* T. II, p. 595; *Atticum* *Matth. Hale.* Totus *Nepos* a *Jo. Clarke*, additis notis & indice, Lond. 1726, 1732. *Italice* vertit *Remigius Nanninus* Florent. Veneret. 1550, 8. Etiam *Veron.* 1732, 4, una cum versione *Catonis* & *Attici* a *Dionys. Ramazzino* facta. v. Act. Erud. nov. suppl. p. 248. *Hispanicam* & *Polonicam* versionem memorat *D. G. Mollerus* in *Diff. de Nepote*, §. 19. *Hungarice* vertit *Georg. Ballog.* v. *Czwittinger* in *Hung. liter.* p. 29, qui *Sempronii* editam hanc versionem tradit. *Danice* interprete *Jo. Dabergio* prodiit *Hafn.* 1669, 8.

Libri, qui ad illustrandum Nepotem pertinent.

Ad illustrandum *Nepotem* pertinet *Jo. Scheferi* specimen animadvers. in *Nepotis Miltiadem* *Hamb.* 1675, & inter ejus prælectiones.

Nepotem a *Scioppio* cum duobus MSS. collatum nactus *Mich. Piccartus* loca quædam emendat in *Periculis criticis* capite X. Nonnulla etiam castigaverat *Scioppius* ipse in libris *Verisimilium* & *Suspectis Lectionibus*.

Jo. Mich. Heusingerus *Ilsenaci* a. 1744, 4 edidit egregium *Spicilegium Emendationum* & *Observationum* ad *Cornelii Nep. vitas XVIII* priores, quo plura menda corriguntur, loca obscuriora explicantur.

tur, alia a sinistris interpretationibus vindicantur. In hoc Spicilegium animadversiones dedit *van Staveren* in Obs. Miscell. Dorvill. posterioribus T. VI, p. 513 seq. in quibus se adversus ejus reprehensiones defendere conatur.

His addantur J. H. *Schlegelii* Observationes criticæ & historicæ in Corn. Nep. cum chronologia rer. Græcar. & Persicar. Carthageniens. & Romanar. ad eundem auctorem illustrandum, Hafnæ 1778, 4, p. 11 sq. Franc. Theodor. *Kohlius* in comment. criticis, Hamb. & Kiloni 1727, 8. I C S. explanatio verborum Nepotis, T. Pomponius Atticus ab ultima origine stirpis Romanæ generatus, in Misc. Lips. nov. T. III, part. IV, p. 669. *Schwabe*, Rectoris Buttstad. comment. Periculum ad Corn. Epaminondam cap. VIII, 1780, 4.

Scripta deperdita.

Cornelii Nepotis scripta deperdita tum ab ipso, tum ab aliis veteribus hæc memorantur:

Libellus, quo distinguit literatum ab erudito. Sueton. cap. IV de Grammaticis.

Chronicorum libri tres ¹; de quo opere Catullus:

Jam tum, quum ausus es unus Italorum

Omne ævum tribus explicare chartis,

Doctis, Juppiter, & laboriosis.

Exemplorum libri, quorum quintum laudat Gellius VII, 18.

1. Aufonius Epist. XVI: (Vineti edit. III.) *Nepotis Chronica quasi alios apologos, nam & ipsa instar sunt fabularum, ad nobilitatem tuam missi.* Quod nimirum non minus jucunde narrarent afficerentque lectorem, quam fabulæ.

Nam fidei Nepotis nihil voluisse detrabere his verbis Aufonium, patet ex his, quæ subjungit: *Gaudens atque etiam glorians fore aliquid, quod ad institutionem tuorum, sedulitatis meæ studio conferatur.*

Illustrium Virorum libri complures, quorum undecimum, decimum quintum, & decimum sextum allegat Sosipater Charisius libro II. In his videntur fuisse *Vita Regum Græcorum* aliorumque, etiam *illustrium Romanorum*, quas Nepos ipse composuisse se testatur, & liber *de illustribus Historicis*, quem scripsisse se refert in Dione. Sic etiam *de illustribus Poetis* scripsisse colligas e Suetonio in Terentii vita, & *de Oratoribus illustribus* &c.

Liber de vita M. Porcii Catonis separatim scriptus rogatu Aitici, ut Nepos ipse auctor est, in extremo brevis de Catone commemorationis, quæ hodie exstat.

Libri de Vita Ciceronis, quorum primum laudat Gellius XV, 28.

Libri Epistolarum ad Ciceronem, quorum primus citatur a Lactantio III, 15. quemadmodum & Ciceronis ad Nepotem Epistolas commemorant Suetonius in Cæsare cap. 55, Macrobius, itemque alii.

In Catulli versibus ad Nepotem, *quum ausus es unus Italorum omne ævum tribus explicare chartis*, Petro Possino in notis ad Nicetæ Orat. de laudibus SS. Archangelorum p. 59, *unus*, videtur idem esse quod *primus*, perinde ut apud Hebræos interdum *echad*, & apud Græcos *εἷς*. Sed si primus fuit illo tempore Nepos, qui id ausus est, facile etiam, cum Catullus scriberet, solus esse potuit: alloquitur enim Catullus eum ut æqualem. Magis placet præstantissimi viri Jo. Antonii Vulpii conjectura, qui *tribus chartis* interpretatur libris non tribus præcise, sed paucis, vel brevibus. Vide, si placet, ejus notas ad Catullum.

*Fragmenta, & de Cornelie matris Gracchorum
Epistola ad C. Gracchum.*

Fragmenta Nepotis ab Andrea Schotto diligenter

collecta, atque inde in plerisque Cornelii editionibus recusa sunt, quibus subijciuntur etiam e veteri libro Abbatiae Fæsulanae & altero Britannico per Ant. Augustinum & Jac. Bongarsium A. Schotto transmissa *fragmenta duo ex Epistola Corneliæ*, virtutibus & eloquentia clarissimæ feminæ, quæ Scipionis Africani filia, ¹ Tiberii Gracchi Censoris uxor, *Gracchorum* vero Tiberii, & Caji, ac decem præterea liberorum, mater fuit. Scripta est ad C. Gracchum filium, ut eum deterreret a capeßenda Republica, & vindicanda nece fratris Ti. Gracchi, licet ipse quoque deinde fratre, qui ante trigessimum ætatis annum obtruncatus fuerat, novem annis minor, somnio monitus rem gessit, neglecta matris opportuna dehortatione, postque tribunatum occisus est anno U. C. 633, ante Ch. CXXI. Cornelia illa ma-
luit vidua Romæ curam gerere educationis liberorum, quam cum Ptolemæo Ægypti rege, qui nuptias ejus ambibat, regnare, ut refert Plutarchus in *vita Gracchorum fratrum* p. 824. Caji Gracchi librum memorat idem p. 828. Orationem pro Vettio p. 835. Tit. Gracchi eloquentiæ specimina quædam exhibet p. 828, 831 seq. C. Gracchi p. 836. ubi etiam de ejus in matrem veneratione, statuæque Corneliæ a filio posita, quæ tantam domus suæ cladem miserisque filiorum casus fortissimo atque invicto animo tulit, ut, præter Plutarchum p. 843, celebrat

I. Quintilianus lib. 1, cap. 1: *Gracchorum eloquentiæ multum contulisse accepimus Corneliæ matrem, cujus doctissimus sermo in posteros quoque est Epistolis traditus, & Lælii filia reddidisse in loquendo paternam elegantiam dicitur, & Q. Hor-*

tensii filia Oratio apud Triumviros habita legitur non tantum in sexus honorem. De Gracchorum eloquentia vide Plutarchum p. 825. Epistolarum Corneliæ ad filium Cajum quoque meminit p. 840.

Seneca consolatione ad Marciam cap. XVI. Eloquentiæ Gracchorum testimonium est & hoc Mamerti Claudiani, Epistola ad Sapaudum Rhetorem: *Nævius & Plautus tibi ad elegantiam, Cato ad gravitatem. Varro ad peritiam, Gracchus ad acrimoniam, Chrysippus ad disciplinam, Fronto ad pompam, Cicero ad eloquentiam capeffendam usui sint.*

Alia duo fragmenta e MS. Bibliothecæ Guelferbytanæ edidit Cl. *Heusingerus*, Gymnasi Guelf. Rector, ad calcem Theodori de Metris, & Nepoti vindicavit. Ea reperit in antiquo Cod. Orationum Philippicarum Ciceronis, in cujus prima pagina scriptum est primo elogium eloquentiæ Ciceronis e *Lactantio*, nominatim orationum Philippicarum; eique subiectum aliud cum hoc titulo: *Cornelius Nepos in libro de Historicis Latinis*. Non abhorre hęc fragmenta a Nepotis, aut seculi istius charactere, disputat non improbabiler. Nec tamen audeam pro certo aliquid decernere.

Scripta Nepoti falso tributa.

1. *Liber de viris illustribus*, incipiens a Proca rege Albanorum, non est Nepotis, nec Plinii Secundi, neque *Æmilii Probi*, nec *Suetonii*, neque *Asconii Pediani*, nec *Taciti* denique, sed *Aurelii Victoris*, ut in Victore dicam. Sæpius tamen sub Nepotis nomine est editus, & confidentissime quidem a *Raphaelo Eglino* Iconio Tiguri anno 1600, 8, hoc titulo: *Cornelii Nepotis de Viris illustribus liber, additamento ex MSto auctus: antehac Æmilio Probo, post Suetonio Tranquillo, diutissime C. Plinio Cæcilio Secundo, nuper Sax. Aurelio Victori, nunc liberali causa Auctori assertus*. Equidem Victorem e Nepotis opere de *Viris illustribus* multa in hunc suum libellum derivasse, libenter viris doctis assentiar, sed verum aucto-

rem ex MSS. codicum fide & A. Schotti argumentis existimandum esse Victorem haud dubito. Sub Nepotis nomine prodiit etiam Germanice Argentorati 1535 fol. una cum Sallustio.

2. *Daretis Phrygii Historia Excidii Trojæ*, quæ latine circumfertur cum Pseudo Dictye, sive *L. Septimii* ¹ *Romani libris VI Ephemeridos belli Trojani* ², et si præfixam habet sub Nepotis nomine *Epistolam ad Sallustium Crispum*, qua affirmat, se Daretem e Græca in latinam linguam Athenis transtulisse; communiter tamen eruditorum suffragio tam eleganti ac terso scriptore indigna existimatur. *Daretis* librum ³ de bello Trojano ex perantiqua editione sine anni & loci no-

1. Alii Quintum Septimium vocant, ut Barthius LVII, 7, LVIII, 11, Vossius de Hist. lat. p. 742, & Tho. Bartholinus de legendis libris p. 93. Notas in Septimium hunc promissit idem Barthius, quem vide sis ad Gratii Cynegetic. v. 21. Prosper vero Mandosius Tomo 2 Bibl. Romanæ anno 1692 edito p. 26 laudat *editionem nuperam juxta MSS. Codices emendatam, quæ Lutetiæ prodiit apud Rob. Stephanum.*

2. Auctor eas inscripsit Q. Aradio Rufino, qui sub Imp. Constantino consulatum gessit, A. C. 316, atque, Dictyn opus suum conscripsisse primum literis Punicis, oratione Græca. Postea a nescio quo *Praxi* sive *Eupraxide* literis Atticis transcriptum oblatumque esse Neroni Imp. atque inde a se versum latine. Ceterum S. Ambrosio æqualem

vel supparem esse hunc scriptorem sive interpretem, verisimilis est Vossii conjectura IV, 50 de Idololatria, quamquam Scioppius & alii longe antiquiorem esse putaverint. At enim vel propter stili nævos sequiorem redolere ætatem demonstrarunt viri doctissimi Jo. Frid. Gronovius c. XXV observat. Ecclesiast. & Jac. Perizonius in diss. de Dictye c. XXXVIII.

3. De aliis Daretibus Reinesius ad Inscriptiones veteres p. 852. Hoc loco ille innuitur scilicet, de quo Homerus Iliad. é, v. 9: Ἦν δὲ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης Ἀχαιῶν, ἀμύμων, ἱπὲρ Ἑρμίστοιο &c. Vide lib. 1 Bibl. Græcæ cap. 5; ubi etiam de Dictye. Citatur Dares antiquis in scholiis ineditis ad Persii I, 51. vide Josephi Wasse Bibliothecam literar. Anglice editam Lond. 1724, 4, num. VI, p. 5.

tatione in 4, cum tribus carminibus Prudentii servat
 Bibl. Paullina Lipsiensis, ut me monuit cl. Schoettge-
 nius, qui etiam de Dictye Casp. Barthii iudicium ju-
 bet consulere ad Gratii Cynegeticum v. 21. Antiquis-
 sima editio horum scriptorum latina (Græca enim
 pridem periere) est Mediolanensis anno 1477. Inde
 commemoranda venit Veneta Franc. Faragonii an-
 no 1499. Prodiere etiam Vitebergæ 1512, apud Jo.
 Grunebergium sive Viridimontanum, apud Augusti-
 nianos: & cum tribus Libanii declamationibus con-
 similis argumenti, Lugduni apud Gryphium 1552,
 12. (& Dares seorsim 1516, 4 ibidem, & idem
 1608, 8 Antv. apud Joach. Trognæsum; Duaci,
 sumtibus Balth. Belleri 1632, 8. Una cum Dictye
 Basil. 1529, 8 ab Erasmo. Roterod. ibid. 1573, 8 per
 Pet. Pernam. Amst. apud Guilielm. Blæu, 1630, 16.)
 Prætereo editionem Daretis Dictyisque Parisiensem
 a. 1560, 8. & Lugdunensem a. 1569, 8. nec mi-
 nus versionem *Gallicam* Joannis de la Lande Paris.
 1556, 8. & *Italicam* Tho. Porcacchino auctore ex-
 cutam Venet. 1543, 8. *Gallice* ex versione Caroli
 Bourguille prodiit Dares Cadomi 1573. Dictyn Gal-
 lica veste donare molitus est Bardelinus. Vide Dia-
 rium Londinense, the history of the works of the lear-
 ned a. 1703, p. 222. Dares *Germanice* ex interpreta-
 tione Marci Tatii, Augustæ Vind. 1536, fol. cum
 iconibus. Novissime Parisiis vidit lucem Mythologia
 sive historia Deorum¹ cum versione Gallica Daretis
 a Puteano (par Mr. Dupuy) Paris. 1731, 12. Dictys
Germanice redditus a Joanne Heroldo, Basil. 1554,
 fol. Etiam *Russice* Dictys & Dares excusus Moscuae
 a. 1712, 8. Vide Acta Erud. 1714, p. 488. Prodiit

1. Journal des Sav. 1732, Mars p. 291. Lettres serieuses
 & badines T. 6, p. 191.

etiam Dares cum Homero Spondani, adjuncta *Pseudo Pindari* Thebani Epitoma Iliados, latino carmine Hexametro scripta Basil. 1583, fol. Dares item Dictysque subjectus Diodoro Siculo ex Poggii versione edito latine ibid. 1578, fol. Ab eo tempore *Josias Mercerus*, elegantissimi vir ingenii, & exquisitæ doctri-
 næ, Daretem cum Dictye ad binos MSS. codices Petri Danielis & Pauli Petavii castigato, notisque illustrato, emendatius in lucem dedit Paris. 1618, 12. Mercerianam editionem secuta Amstelodamensis anno 1631, forma minore. Digni quoque hi duo scriptores habiti sunt, qui in usum Delphini illustrarentur, uti factum est haud infeliciter ab *Anna, Tan. Fabri* filia, Paris. 1680, 4. Hinc cum *Josia Merceri, Casp. Barthii, Ulrici Obrechtii* Prætoris Regii, qui vetus MS. Argentoratense contulit, *Paullique Vindigii* ad Dictyn notis, Dares recensitus est a V. C. *Samuele Artopæo*, cujus diligentia index etiam insignis accessit Argentorat. 1691, 8. Denique Amstelodamenses an. 1701 in quarta & octava forma Daretem & Dictyn, utinam satis emendate, recuderunt ex editione in usum Delphini, cui præter notas universas ex editione Argentoratensi repetitas, adjungere nunquam prius editam Jac. Perizonii viri eruditissimi dissertationem de Dictye, in cujus extrema parte varia hujus scriptoris loca illustrantur: tum numos quosdam gemmasque veteres ad illustrandum Dictyn

1. Allegatur a Lutatio ad Statii VI Thebaid. v. 120, ubi vide, si juvat, Lindenbrogium, itemque Barthium T. 3, p. 393 seq. qui auctorem vetustum bonique ingenii appellat LVIII, 14 & LIX, 1 & 15 Aversar. ubi integrum re-

censet, nec dubitat Josepho Iscano Devonio præferre. A Laurentio Valla inepte antelatus est ipsi Virgilio, ut notavit Jovianus Pontanus lib. 1 de sermone cap. 18. Primus edidit Laurentius Abstemius teste Vossio. Antiquam

a Ludovico Smids V. C. collectas, denique *Josephi Iscani* ¹ Devonii, Excestrensis, poetæ, pro ætate illa, non inelegantis, poema Heroicum in *sex libros* distinctum de bello Trojano, cum notis *Samuelis Dresemii* Dithmarsii, per singulas paginas substratis. Indicem quoque Dareti & Dictyi subjunxerunt, non qualem locutionum minus obviarum, ususque vocabulorum singularis adornavit clariss. Artopœus, sed qualis in editione Delphini occurrit, index omnium vocabulorum. Josephi quoque Iscani poema exhiberi poterat ex emendatiore & integriore *Joannis Mori* editione Londinensi a. 1675, 8. Dresenius enim, qui hoc poema recte Josepho Iscano restituit, & eruditis notis illustravit Francof. 1623, 4, nullis codicibus MStis, sed tantum tribus editionibus anterioribus ² usus fuerat, quibus hi libri, majore adhuc in sci-

Florentinam editionem in 4 memorat Joannes Cinellus in Bibl. volante T. 7, p. 66, sub titulo: *Homerus de bello Trojano*. In MSS. Bibl. Annæbergensis inscribitur: *Homerus per Pindarum insignem Orationem de Græco in Latinum traductus*. Vide Christiani Gotthold Willischii arcana Bibl. Annæbergensis p. 18.

1. Josephus Iscanus poema suum de bello Trojano dicavit Thomæ Balduino Archiepiscopo Cantiorum sive Cantuariensi. De Iscani porro nugis amatoriis vide Menagii Anti Bailleum T. 2, p. 325. De bello ejus Antiocheno sive Antiochide & aliis scriptis Jo. Lelandum de scriptoribus Britannicis editum nuper

ab Antonio Hall, Oxon. 1709, 8, p. 237. Alia de eo Christianus Daumius notis ad Bernardum Geystensem p. 73.

2. Prima editio est ab Albano Torino Basil. 1541, 8 cum Pseudo Pindari epitome Iliadis, Darete profario, & Homeri Iliade ex latina Nicolai Vallæ & Vinc. Obsopœi versione. Tam corrupte autem vulgata est notante Jo. Leland p. 239 de scriptoribus Britannicis, *ut si pater ipse in prolem redivivus oculos converteret tam informem, cognosceret plane nunquam*. Hanc secuta est editio Henischii Basil. 1573, 8. Altera exstat ad calcem Homeri græce & latine editi & illustrati a Joanne Spondano, Basil. 1583, 8, & 1603, fol.

tia, quam profarius Dares, *Cornelii Nepotis* tanquam auctoris, nomen gerunt præfixum. In omnibus vero istis editionibus omitti sunt post lib. 1, v. 32, hi versus, quibus continetur encomium Balduini, cui poema hoc suum pro illa temporum suorum barbarie facundam & comtum auctor dicavit, Archi-Episcopi Cantuariensis, sub finem seculi a nato Ch. duodecimi. Versus illos primus, quod sciam, e MSto codice produxit Tan. Faber in notis ad Longinum p. 169 edit. præclaræ Tollianæ:

*In numerum jam crescit honos, te tertia poscit
Infula, jam meminit Wigornia, Cantia discit,
Romanus meditatur apex, & naufraga Petri
Ductorem in mediis exspectat cymba procellis.
Tu tamen occiduo degis contentus ovili,
Tertius a Thoma, (Cantuariensi) Thomasque secundus & alter,
Sol oriens, rebus successor, moribus heres.
Felices, quos non trahit ambitus &c.*

Pseudo-Daretis duos Codices MSS. unum Canonorum Lateranensium Patavii, alterum Aloysii Corradini laudat Jo. Rhodius in notis ad Scribonium Largum p. 60. Citatur Dares a Freculfo lib. 2 Chronici cap. 17.

Tertiam denique ab Alexandro Carolo Trogneseo editam Drefemius memorat, quam non vidi. Ceterum non videtur esse dubitandum, quod Josephus Iscanus argumentum sive periocham poematis sui adsciverit Daretem latinum profarium, unde deinde factum est, ut quemadmodum liber ipse pseudo-Daretis, ita etiam Iscani poema Cornelio Nepoti

tribueretur. Scripsit & alia iste Iscanus Devonius, sed quod sciam nondum edita, *Antiocheidem*, cujus in Britannia meminit Cambdenus, magni eum cum viveret inter suos habitum testatus. Vide Johannam Prince in Anglico opere de illustribus Devoniiis, vel si liber ille ad manus non sit, consulantur Acta Eruditor. anni 1702, p. 289.

Præter novam Gallicam Daretis versionem ob-
viam in libro edito Paris. 1731, 12, Mythologie &
l'histoire des Dieux, des demi Dieux & des plus illu-
stres Héros de l'antiquité payenne par Mr. Dupuy,
où l'on fait voir, que le culte, les Myſteres, les Sa-
crifices, & les autres Cérémonies du Paganisme ne
sont que des copies imparfaites de l'Histoire sainte,
Daretem Gallica proſa verterat ſeculo jam teriode-
cimo. Gotofredus de Waterfordia, Hibernus, Ord.
Prædicatorum. Vide Jac. Echardum de ſcriptoribus
Ordinis Dominican T. 1, p. 467. Non omittendum,
quod Dares Gallico etiam metro adſtriſtus exſtat in
codice ſeculi XII membranaceo bibliothecæ Ambro-
ſianæ Mediolanenſis. Vide V. C. Bernhaldi de Mont-
ſaucon Darium Italicum p. 19, & Palæographiam
Græcam p. 138, ubi habes verſus quosdam Meta-
phraſi illi præmiſſos. Conferenda itidem Hiſtoria
Trojana ſcripta a Guidone de Columna Meſſanenſi a.
C. 1287, atque edita Argentinae 1486 & 1489, fol.
Utraque editio ad manus mihi eſt. Incipit: *Licet coti-
die vetera recentibus obruantur.* In ejus prologo hæc
verba leguntur, in quibus latinus Diſtyos interpres
multa Græci omiſſiſſe arguitur. *Ea quæ per Ditem (le-
ge Diſtyn) Græcum & Phrygium Daretem, qui tem-
pore Trojani belli continue in eorum exercitibus fuere
præſentes, & horum, quæ viderunt, ſunt fideliffimi
relatores, & in præſentem libellum per me judicem Gui-
donem de Columna Meſſana tranſumta legentur, prout
in duobus libris eorum inſcriptum quaſi una vocis conſo-
nantia inventum eſt Athenis. Quamquam autem hos
libellos quidam Romanus, Cornelius nomine, Salluſtiæ
magni nepos in latinum transferre curaverit, tamen
dum laboraret nimium brevis eſſe particularia hiſtoricæ
ipſius, quæ magis poſſunt allicere animos audito-
rum, præ nimia brevitate indecenter omiſit. In hæc*

igitur serie libelli totum invenitur inscriptum, quod de tota historia universaliter & particulariter gestum fuit. Idem scriptor ad calcem operis: *Et ego Guido de Columna iudex de Messana prædictum Ditem (Dictyn) Græcum in omnibus sum secutus, pro eo quod ipse Dites (Dictys) perfectum & completum fecit in omnibus opus suum ad literarum videlicet solatium, ut veram notitiam habeant præsentis Historiæ, & ut magis delectentur in ipsa. Et ego historiam ipsam ornaßem dictamine pulchriori per ampliores metaphoras & colores, & per transgressiones occurrentes, quæ ipsius dictaminis sunt picturæ. Sed territus ex magnitudine operis &c.* Non intermisit tamen Guido varia ex suo seculique sui ingenio attexere, ut lectori attento facile patebit. *Italice* lucem vidit Venetiis 1481, fol. *Germanicæ* versionis MS. in Bibl. Cæsarea, meminit Lambecius T. 2, p. 948. Latinos Codices MSS. laudat Mongitor T. I Bibl. Siculæ, p. 266.

In Lucæ Dacherii spicilegio Tom. IV, p. 485, *Historia Homeri, ubi dicit & Dares*, legendum ubi *Dictys & Dares*, ut jam notatum Paulo Colomesio in Bibl. selecta p. 168.

3. Falso quoque uti ad *Alexandrum M.* auctorem, sic ad Cornelium Nepotem tanquam interpretem refertur commentitia *Epistola de mirabilibus Indiæ*, cum inscriptione: *Alexander Magnus Aristoteli præceptori suo salutem dicit.* Græce nunquam vidit lucem, latine vero præter editiones in Bibliotheca Græca lib. II, c. X, sect. 17, a me memoratas excusa est nuper Gießæ Hassorum 1706, 8, curante *Andrea Paullino*, qui nec de auctore, nec de interprete ambigendum ratus, in schola Darmstadiensi eam prælegere discipulis suis instituit. Quamquam vero certum est, in hac *Epistola* legi pleraque hujuscemodi, qualia de Indiæ mirabilibus vel commentati vel commenti olim sunt

Onesicritus, Orthagoras, & alii rerum gestarum Alexandri scriptores; tamen hanc Epistolam ab Alexandro scriptam, vel a Nepote versam, minime mihi persuadeo.

Plures Cornelii scriptores.

Petrus Nannius Alcmarianus librum singularem de claris Cornelis scripsit ad Cornelium Musium Delphium, eumque suæ præclaræ Nepotis editioni inferuit A. Schottus. In illo libro caput V est de Corneliiis scriptoribus.* Sunt autem præter Nepotem nostrum hi: Cornelius *Gallus*, & Cornelius *Tacitus*, Cornelius *Calvus* orator, & Cornelius *Severus*, ac Cornelius Licinius *Calvus*, poetæ. His addi possunt non pauciores alii, ut Cornelius *Thuscus*, quem in suasoriis deridet Seneca: Cornelius *Alpinus* apud Horat., quem cum Gallo confundunt nonnulli: Cornelius *Capitolinus* laudatus Trebellio Pollioni in Odenato: L. Cornelius *Sulla* dictator, ejusque libertus Cornelius *Epicadus*, qui librum, quem de gestis suis patronus scripserat, supplevit, teste Suetonio. Vide sis Vossium de Hist. latinis, apud quem habes etiam de Cornelio *Boccho* & Cornelio *Valeriano*, quos allegat Plinius. Ex Corneliani libro contra Beronicem nonnulla afferit Stobæus sermone IV. Alios Cornelios præter Nannium retulit Jo. Glandorpius in Onomastico Romano, & qui de familiis Romanis scripserunt Antonius Augustinus, Rich. Streinius, & alii. Adde sis T. Cornelium Nepotem Architectum, cujus Monogramma ex templo S. Vitalis Ravennensis refert idem vir doctissimus Montfauconus in Diario Italico p. 98. *Neros* apud Horatium Epod. 1, 31, *discinctus ut perdam Ne-
pos*, nomen proprium, si credimus viro docto M. Ch. la Roche T. V new memoirs of literature p. 32 sq.

I N D E X
 EDITIONUM CORNELII NEPOTIS
 AUCTIONIOR FABRICIANO
 ET IN V ÆTATES DIGESTUS.

ÆTAS I NATALIS s. JENSONIANA

an. 1471—1490—1520.

A principe editione *Veneta* I Nic. *Jenson* typographi, qui ex codice bono summa fide & superstitione sub nomine Æmilii Probi (veteris transcriptoris ævo Theodosii Imp.) vitas virorum excellentium absque illis Catonis & Attici edidit an. 1471, & bis recudit an. 1473 & 1476. Idem Jensonus *Attici* vitam in calce Epp. Ciceronis ad Atticum, Brutum & Q. fratrem an. 1470 ediderat, iterumque cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho græco in lat. versis 1478. Sed ante Jensonum Mediolanenses, & primus quidem Franc. *Philelphus*, dein Jac. *Bechetus* vitam Attici ediderant. Jensonianas vero secuta est *Parmensis* 1480, Maïttario teste, sed a nullo editore adhuc collata. *Romæ* dein vita Attici per Corn. Nepotem cum Ciceronis Epp. ad Atticum cett. 1490 prodiit; quam *Brixienfis* 1498 a Jac. *Britannico* curata ceteris vitis addidit. Plenior etiam & optimæ notæ est Mediolanensis Petri *Corneri* f. a. & l. quæ nescio an ante 1496, vel 1499 lucem viderit. Sed & *Veneta* IV recusa est 1499. Cornerianam imitata est *Argentoratensis* f. *Schureriana*. Hanc vel *Brixiensem* & vicinam *Venetam* excipit *Parifina* Jod. *Badii* Ascensii I 1513 & II 1520. In his omnibus dominata maxime Jensoniana, sed inde a Cornero emendatior exstitit.

- 1471 *Veneta* I princeps fol. *Æmilii Probi viri clarissimi de vita virorum excellentium liber incipit feliciter.* — In calce legitur: *Probi Æmilii de virorum excellentium vita per Nicolaum Jenfon. Venetiis opus feliciter expressum est anno a Christi incarnatione M. CCCC. LXXI. VIII Idus Martias.* — Laudata quidem est hæc Maittario & Fabricio in Suppl. Vol. alt. an. 1721, sed a nemine inspecta ante Vulpios, curatores Patavinæ 1720, & cl. Fischerum, qui denuo contulit, & ex bono codice summa fide h. e. superstitiose expressam ostendit. Fuit in bibliotheca Jo. Dan. Ritteri Icti, hinc in Kappiana.
- * Hac principe longe antiquiora duo diversa exempla vitæ Attici, & circiter an. 1462 exscripta censet cl. Jo. Henr. Schlegelius in Obs. hist. & crit. in Corn. Nepotem pag. 28—49. Forsan ista prodierunt primum cura Franc. *Philelphi* ante annum 1475, alterum Jac. *Becheti*; cujus utriusque epp. excipiunt vitam Attici in ed. Corneriana f. a. & l. vid. infra sub an. 1499. Schlegelius tertium exemplum profert, quod in calce hunc epilogum habet: *M. Tullii Ciceronis ad Atticum, Brutum & Quintum fratrem cum ipsius Attici vita feliciter expliciunt MCCCCCLXX Venetiis per Nic. Jenfonum.* Quartum exemplum a Schlegelio laudatum referemus anno suo 1478. Cf. cl. Harlesii Introd. in notitiam lit. Rom. P. I, p. 384.
- 1473 *Veneta* II fol. ab ipso *Jenfono* recusa. Inspecta Jo. Savaroni, editori Nepotis 1602.
- 1476 *Veneta* III fol. *Jensoni*, collata Hier. Magio, editori 1563.
- 1478 *Venetiis*, fol. Vita Attici cum virorum illustrium vitis ex Plutarcho græco in lat. versis — *per Nicol. Jenfon Gallicum Venetiis impressæ MCCCCCLXXVIII d. XI Januar.* Harlesius l. c. ex Schlegelio.
- 1480 *Parmensis*, fol. *Æmilii Probi vitæ &c. indice Maittario.*
- 1490 *Romæ*, fol. Vita Attici *per Magistrum Eucharium Silber alias Franck.* Adjecta ad calcem Epp. Ciceronis ad Brutum, Q. fratrem, Octavium & Atticum. (Nescio an hæc sit illa Romana sæpe laudata J. A. Bosio, quæ in Bibliotheca Acad. Jenensi servata de-nuo profuit J. M. Heusingero.)

- f. l. & a. Exempli hujus Romani repetitio facta per *Barthol. Salicetum Bonon. & Corn. Regium*, sed correctione adhibita, quæ videtur esse *Pomp. Læti*. (Nescio an Venetiis prodit.)
- 1498 *Brixia*, per *Jac. Britannicum an. MCCCCIIC* impressa. Sic *Bœclerus*, qui eam contulit, in notis secundis ad cap. 14 *Datamis* pag. 111 ed. 1648 eam designat.
- 1499 *Veneta* IV, quam nonnisi ex *Jo. Savaronis Animad.* cognitam habemus.
- f. a. & l. 8. *Mediolanensis* f. *Corneriana*, quæ quidem fluxit e *Jensoniana*, sed emendatior est, virasque *Catonis & Attici* complectitur. In fronte est epistola *Petri Corneri* ad *Theodorum Platum* patricium *Mediolanensem*. *Attici* vitam excipit *Ep. Jac. Becheti* ad eundem *Platum*; & ad eundem *Ep. Franc. Philelphi* *Mediolani* IV Nonas *Januarias* scripta in calce libri legitur, hinc cl. *Fischer* *Mediolanensis* vocatur. Sed *Philelphus* jam d. 31 Jul. 1481 *Florentiæ* obierat. Vixit is ab anno 1440 *Mediolani*, indeque abiit 1475 *Romam*, hinc rursus *Florentiam*. Neceffe igitur est priorem aliquam *Philelphinam* vitæ *Att.* editionem fuisse. Hanc totius *Nep.* vero, quam *Jac. Frid. Heusingerus*, *Jo. Mich.* ex fratre nepos, in singulari libello de *Bibl. Guelferbytanæ* aliquot subsidiis de *Corn. Nepote* bene merendi, ad calcem edit. *Fischerianæ* recuso, *Cornerianam* rectius dixit, & octojuges chartas ad magnitudinem quaternionum accedentes habere docuit; unde eam post *Maittarium* in *Annal.* typogr. T. I, P. poster. p. 762, & *Saxium* in *hist. liter.* typogr. *Mediolan.* etiam *Fischerus* quaternionibus prodisse haud adeo accurate edixerat. *Saxius* eam ultimo decennio sec. XV excusam conjicit *Mediolani*, *Heusingerus* certe ante annum 1496 censet; unde colligimus, vitam *Attici* ex prioribus *Franc. Philelphi & Jac. Becheti* accessisse editionibus, de quibus supra. — Exstat non modo in *Bibl. Guelferbytana*, sed & in *Bibl. collegii-Paullini Lipsiensis*, unde eam denuo contulit *Fischerus*. *Bosius* jam ante & *Jo. Mich. Heusingerus* ejus lectionibus usi erant.
- 1506 *Argentorati*, 4. *Æmilii Probi vitæ excellentium Imperatorum*; *Titi Pomponii Attici* per *Corn. Nepotem descripta*: *Plutarchi liber de illustr. mulierum virtutibus*;

ejusdem parallela. Argentorati in ædibus Schurerianis. Unde his, qui eam contulere, dicitur vel *Argentoratensis* vel *Schureriana*; cui quidem cum Iambino Fischerus primas defert bonitatis, unde profecerint ed. fqq. Verum sic potius *Cornerianæ* deferendas fuisse censemus, quippe quam sequitur maxime hæc Argentoratensis.

- 1511 *Parisiis*, fol. Vita Titi Pomponii Attici præmissa operibus epistolice Ciceronis.
- 1513 *Parisiis*, fol. *Ascensiana* I Plutarchi parallelis, antea a Pylade Brixiano editis, adjecit vitas Nepotis. In Epist. ad Hier. Alexandrum Motensem laudat *Gerhardi sui Vercellani* diligentiam, quæ num etiam in Nepote Badium juverit, nescimus. Omisit vero Badius Catonem inter vitas, teste Jo. Mich. *Heusingero* in Præf. qui eam tractavit, & præter lectiones in annotationibus adjectas præfationi spicilegium omittarum adjecit, ex qua & Fischeriana collatione patet, editioni huic præluxisse Argentoratensem.
- 1515 *Taurini*, 4. Cornelius de viris illustribus. *Taurini*, in ædibus Nicolai de *Benedictis*. — Librum de viris illustribus, olim sub nomine vel Æmilii Probi, vel Nepotis, vel Plinii jun. vel Suetonii editum, probabilius S. Aurelio Victori vindicavit Andr. Schottus.
- 1520 (*Parisiis*) *Ascensiana* II, fol. Plutarchi & Æmilii Probi vitæ illustrium virorum. Ex chalcographia *Ascensiana*. Sic est in Cat. Bibl. Schwarzianæ P. I, p. 81, n. 1341. Contulit eam cl. Fischerus.

ÆTAS II *ALDINA* 1522 — 1569.

Aldinæ scil. curator Franciscus *Afulanus*, Aldi ipse affinis, quo modo in Sallustio, & Livio, & Justino edendis, etiam in Nepote usus est, hoc est, non scriptos solum & impressos consuluisse videtur, sed & ex ingenio liberaliori s. sanavit s. mutavit lectiones; atque sic sæpe profuit, sed & ab his, qui in superstitione gaudent, sæpius notatur. Aldinum tamen textum, paucis locis exceptis, triennio post *Junina* repetiit 1525. Secutæ inde sunt *Ulrajectin.* 1542, curante Ant. *Cauchio*, & *Coloniensis* 1543 Gyb. *Longolii*, qui usus MSto & edd. sed in scholiis morte interceptus, laudem reperit insignem. Neque con-

temnendæ sunt edd. *Gryphii* & *H. Stephani*. Longolium vero annotationibus & historicis & criticis uberioribus scribendis superare studuit, in textu conferendo cum edd. opera Pompeji *Nutii* usus, Hier. *Magis*; quæ in Vitis virorum illustrium Basil. 1563 cum vitis excell. Impp. primum locum habent. Sexennio vero post lumen attulit Nepoti *Lambinus*, novæ ætatis princeps futurus.

- 1522 *Venetis*, 8. *Aldina*. *Æmilii Probi* vitæ externorum Imperatorum (una cum *Justino*) *Venetis*, in ædibus Aldi & Andr. *Afulani*. — Editio hæc emendatior est vel libris adhibitis, vel ingenii beneficio.
- 1525 *Florentina* f. *Juntina*, 8. Aldinam 1522 imitatur, nisi in paucioribus locis.
- 1542 *Ultrajctina*, quam Andr. *Schottus*, a Canteris *Cauchii*ve curatam dicit, sed præter ipsum editorum nemo contulit. Antonium quidem *Cauchium* novimus, Philologum *Ultrajecti*, qui animadversiones in Cic. de officiis scripsit & Gramm. Lat. Lipsio laudatam; sed *Canteros* haud novimus, nisi fratres literatissimos *Wilhelmum* & *Theodorum Ultrajectinos*, natos 1542 & 1545, patre fortean literato. Membranæ tamen huic editioni inservisse videntur, quod ex Schotti notis patet, etiam passim a *Bœclero* in ed. III 1648 excerptis.
- 1543 *Coloniensis*, 8. cum scholiis *Gyberti Longolii*. *Coloniæ* apud *Gymnicum*. — Longolius *MSro*, ut videtur, usus est, & edd. *Jenson.* & *Argentorat.* Ejus scholia optima desinunt in *Timoleonte*.
- 1544 *Argentorati*, 8. *Corn. Nepos* de viris illustribus, cum *Jo. Boccatii* gestis *Rom.* & *Æn. Sylvii* de ortu imp. *Rom.*
- 1547 *Lugduni*, 8. *Corn. Nepos* de viris illustribus. — *Gryphiana*, nec nisi vitam *Attici* cum ceteris, quas *A. Schottus* dein reddidit *S. Aur. Victori*, habere videtur.
- 1560 *Parisiis*, 8. edente *Henr. Stephano*, ad calcem vitarum *Plutarchi* ex versione *Herm. Cruferii*, teste *Fabricio*.
 — [*Parisiis*, 12. Epitome vitarum *Plutarchi* — per *Darium Tibertum*, Equitem *Cæsenatem*, 1492 edita, ab *Oporino* Basil. 1541, *Parisiis* ap. *Hier. de Marnef* 1560 (quæ ed. nobis est ad manus) & *Lugduni*

ap. Jac. Stoer 1573 & 1590, 12 habet quidem vitam Attici, neque vero textum ipsum Nepotis, quod Hauptmannus putavit, sed a Tiberto epitomatum. §

Lugduni, 8. Gryphiana.

1563 *Basileæ*, fol. Vitæ virorum illustrium. (collectore Herm. *Widekindo*) Continentur *Æmil'us Probus* de vit. excell. Impp. cum annott. Hier. *Magii*, & ejusd. *Magii* Epist. de ætate Probi, G. *Cassandri* viri aliquot illustres, qui ante Procam in Latio fuere, *Plinii Sec.* de viris illustr. liber, cum appendice Ge. *Cassandri*, C. *Suetonii* de claris Grammaticis liber, Fr. *Petrarchæ* rerum memor. seu de viris illustribus cum supplem. Lobardi *Sirichii*, Fl. *Philostrati* Heroicus sive Dial. de viris illustr. & de vitis Sophistarum, cum vers. Steph. *Nigri*, & Cæsarem vitæ ex *Suida*.—Pompejus *Nutius* juvit *Magium* in conferendis edd. *Jensoniana*, *Aldina*, & *Colonienfi* s. *Longoliana*.

ÆTAS III LAMBINIANA 1569—1648.

Dion. *Lambinus*, excellens ingenio, acumine & doctrina liberaliori, hinc a superstitione alienus, Cornelianum textum pluribus edd. priscis post Longolium & *Magium* collatis, adhibita quoque aliorum, ut Cl. *Puteani*, sollertia, & cum scriptis Codd. collatione, cum dedisset novum 1569, facile ejus fidem secuti sunt editores per LXXIX annos, primus quidem *Henr. Stephanus* 1572 in edendis cum *Plutarchi* vitis etiam *Æm. Probi* s. *Corn. Nepotis* vitis. Præter eum recensuit Nepotem *Nathan Chytræus*, sed ejus editio non egressa est Germaniam. Laudatio est *Jo. Savaro*, qui tribus scriptis libris adjutus notas breviores edidit *Parisiis* 1602, repetitis in *Frankofurtensi*. *Lambiniana* notis *Longolii*, *Magii* & *Savaronis*, & excerptis Cod. MS. *Dan.* aucta ap. Cl. *Marnium* 1608. Anno post *Andr. Schottus* suas in Nepotem Annott. novas & in *Fragmenta* a se primum collecta Operibus *Cornelii Nepotis* ab eodem *Marnio* editis junxit, sed & qui vulgo *Cornelii* nomine ferebatur liber de *Viris illustribus*, eum potius *S. Aurelio Victori* jure postliminii redditum jam ante

- Duaci* 1577 & *Parisi*. nunc repetiit. Interim Nepos cum scholiis *Longolii* 1612, cum notis *Migii* & *Savaronis* 1628, & cum Longolianis 1642 reddi meritus est. Textus Lambinianus novos etiam vel scriptores notarum, ut Jo. *Rave* 1635, (rep. 1648 & 1677) vel commentatores politicos pro seculi genio invenit, ut *Loccenium* Suecum 1638 (rep. 1648, 1654 & 1673) & Jo. Henr. *Bœclerum* Prof. Argentoratensem in edd. Nepotis 1638 & 1640. Juveniliter vero Lambinum, atque sic quidquid boni ad tuendam Nepotis lectionem in ed. Lugd. Bat. 1642, Amstel. 1662 repetita, injuriis contaminavit. Vita Attici, credo ex lectione *Gryphiana*, legitur ad calcem Cic. Epp. ad Atticum ex rec. Simeonis *Bosii*, certe in ed. Rapheleng. 1592. Sed multo plus profuturus fuit & vitæ Attici & ceteris Henr. *Ernst* f. *Ernesti* Ictus, qui in itinere Italico duos Mediceos contulit, & in Gallia sibi ipse unum comparando, nisi ipsi curatores, quibus Hæstæ primum 1629, dein Amstel. 1637 vitam Attici cum notis ejus edendi partes dederat, negligentiae nomine accusandi fuissent. Itaque apparatus suum dein legavit Jo. Andr. *Bosio* rectius utendum.
- 1569 *Parisiis*, 4. *Cornelii Nepotis* seu *Æmilii Probi* liber de vita excellentium Imperatorum, a Dionysio *Lambino* pluribus locis emendatus & Comment. explicatus. Lutetiæ ap. Benenatum.
- 1572 *Henrici Stephani* II, 8. cum vitis *Plutarchi* Latinis, Lambinum maxime sequitur.
- 1573 *Basileæ*, fol. cum *Plutarchi* vitis virorum illustrium.
- 1577 *Frankofurti*, 4. ex rec. Nath. *Chytræi*.
 ——— (*Duaci*, 4. de viris illustribus urbis Romæ ab Andr. Schotto emendatus & auctus.) Libellus hic, qui antea vel *Plinii*, vel *Corn. Nepotis* nomine venire solebat, Schottus vett. librorum fide & rationum momentis vindicavit S. Aur. *Victori*. Sed Victor tamen pleraque ex volumine Nepotis de viris illustribus Rom. desumpsisse videtur, de quo *Vossius*. Repetita vero est ed. Schotti *Parisiis*.
- 1579 *Parisiis*, 4. cum Comm. *Lambini* repetita.
- 1580 *Frankofurti*, fol. Vitæ *Plut.* adjectas habent *Æm. Probi* f. *Corn. Nepotis* vitas.

- 1581 *Lemovici*, 8. Attici vita ad calcem Epp. Cic. ad Atticum ex rec. Sim. *Bosii* legitur.
- 1582 *Antverpiæ*, 8. eadem in Epp. ad Atticum.
- 1590 *Bardi Pomeran.* 8. vitæ excellentium Impp. ex rec. *Chytræi*.
- 1592 *Lugduni Bat.* 16. in Epp. Cic. ad Atticum vita ejus legitur. Ex offic. *Rapheleng*.
- 1593 *Ingoftadii*, Schoppio memoratur in libris verifimilium.
- 1594 *Bardi Pomeran.* 8. *Chytræi* rep.
- 1600 *Tiguri.* (de viris illuſtr.)
- 1602 *Parifis*, 24. cum caſtig. & notis Jo. *Savaronis*, ap. *Perrier*.
- 1608 *Francofurti ad M.* fol. Corn. Nepotis vulgo *Æmilii Probi* de vita excellentium Imperatorum Græcorum & Romanorum. Cum commentariis *Dionyf. Lam- bini* Monſtrolienſis auctis nuper atque emendatis. Acceſſerunt commentarii, adnotationes & notæ *Gy- berti Longolii*, *Hieron. Magii*, & Jo. *Savaronis*, cum excerptis e vetuſto Codice MS. P. *Danielis*. Præfixa Chronologia Impp. Græciæ apud *Probum*, per *Olympiadas*. Cum indicibus. *Francof.* ap. Cl. *Marnium* & hered. Jo. *Aubrii*.—Cl. *Marnius* præfatus eſt. Contextus eſt *Lambinianus*.
- 1609 *Francofurti*, fol. Corn. Nepotis opera, quæ quidem exſtant, hiſtorica virorum domi militiæque illuſtrium Græcorum Romanorumque explicata pridem ſtudio *Andr. Schotti*. Nunc denuo doctôrum hominum acceſſionibus aucta. *Francof.* ap. Cl. *Marnium* & hered. Jo. *Aubrii*.—Continet *Aur. Victoris* duos libellos, *de origine gentis Romanæ*, & *de viris illuſtribus*, fragmenta Nepotis cum *Schotti* annot. in eadem & in vitas, P. *Nannii* de claris *Cornelius*, & L. *Sigonii* de vita & rebus geſtis *Scipionis Æmiliani*.
- 1612 *Lugduni Bat.* 12. cum ſcholiis *Longolii*.
- 1620 *Parifis*, 8. ed. *Hieron. Magii* 1563 repetita.
- 1628 *Lubecæ*, 12. ex ed. *Savaronis* *Parifina*.
-
- Lugduni Bat.* 8.
- 1629 *Hafniæ*. Vita Attici cum notis per *Hent. Ernſtium*. Valde corrupt.
- 1634 *Lugduni Bat.* 24. *Æmilius Probus* al. Corn. Nepos de vitis Impp. Gr.
- 1635 *Jenæ*, 8. c. n. Jo. *Rave*. Editio haud contemnenda.

- 1637 *Amstelodami* ap. *Jansson*. 16. Vita Tit. Pomp. Attici auctore Corn. Nepote, cum notis, glossario & nomenclatore Henr. *Ernstii*, additis notis Christiani *Heidmanni*.
- 1638 *Argentorati*, 8.
 ——— *Holmiæ*, 12. cum *Loccenii* notis politicis & indice philologico.
- 1640 *Argentorati*, 8. *Bœcleriana* I. Corn. Nepotis vulgo *Æmilii Probi* de excellentibus viris quæ exstant, cura Jo. Henr. *Bœcleri*. Impensis Frid. *Sporii*. — *Lambini* textum sequitur unum.
- *Basileæ*, 24. Liber *Æmilii Probi* f. Corn. Nepotis de vita excellentium Imperatorum, cum indice rerum mem. locupletissimo. Bas. impensis *Ludovici Regis*.
- 1642 *Lugduni Bat.* 12. cum *Longolii* & *Savaronis* notis. Ex offic. Jo. *Maire*.
- 1644 *Amstelodami*, 12. ap. *Jansson*, cum *Jani Gebhardi* spicilegio notarum. Repetita dein 1662.
- *Argentorati*, 8. *Bœcleriana* II. Idem *Bœclerus* Diss. Acad. suo modo & stilo *Agésilæum*, *Epaminondam* & *Themistoclem* imaginatus est, quæ recusæ in Opp. ejus Tomo II n. XIII, XIV & XXVIII leguntur. Sed hæc ad textum Nepotis minime pertinent, & sunt pro seculi ingenio politica.
- 1645 *Hamburgi*, 12. *Ravii* ed. repetita.
- 1647 *Lugduni Bat.* 8.
- 1648 *Hamburgi*, 12. Editio Jo. *Ravii* repetita ex *Jenensi* 1635.
- *Amstelodami*, 8. illa *Loccenii* repetita ex *Holmieni*.

ÆTAS IV BŒCLERO—BOSIANA 1648—1733.

Jo. Henr. *Bœclerus*, qui in prioribus suis edd. nonnisi *Lambinum* secutus suo dissertandi modo in Nepotem scripserat *Commentarium* (quasi *Symposiacum*) & notas post *Magium* & *Lambinum*, nactus a Jo. *Scheffero* (cujus nomen ubique silet inhoneste) *Codicem* optimæ notæ, sed sine vita Attici, tertiam 1648 edidit haud paulo emendatiorem cum notis aliis ad lectionem & scripturam pertinentibus ex illo Codice præsertim (ad quas passim edd. *Brixiensem*, *Regii*, *Lambini*, *Schotti*, *Gebhardi*, *Rutgersii*

tett. vel animadversiones contulerat, neque tamen curiose satis tractasse visus est *Scheffero* in Specimine Animadversif. in Miltiadem Hamb. 1675 & in Adversif. posthumis T. VIII & IX Miscell. Belg.) Tertiam hanc bis, Bœclero in Suecia per tres annos absente, a typographo Argentoratenfi dissimulata repetitionis nota, recusam non sine erratis, eaque etiam in Lipsiensi an. 1653, quæ Bœclerianis curis *Gebhardi* illas & *Ernstii* in vitam Attici adjunctas habet, retenta & aucta esse queritur *Bœclerus* in præf. ed. sextæ 1656, quæ proprie dicenda foret quarta eaque ultima *Bœcleri* Argentoratum reversi. Vidit tamen mox homo impatiens & superciliosus, se habiturum laudis in curando Nepote participes. Jam enim 1657 Jo. Andr. *Bosius* notis Bœcleri, cujus exemplum servavit, Gebhardianas & in Atticum Ernestinas & aliorum (ut Buchneri suasque) sapienter junxit; Gebhardi autem vestigia fere secutus est Rob. *Keuchorius* in edit. Lugdun. 1658, rep. 1667, cum notis Varr. epitomatis suisque; Jo. *Vorsilius* curas suas addidit Bœclero, ac præsertim indicem fecit emendatiorem & auctiorem in ed. Lips. 1659, subirascente Bœclero in præfatione Velleji sui 1663. Sed Bosii recensio obtinuit in *Vorsianis*, Rutgeri *Hermannidæ* 1665, rep. 1685, 1692, *Kirchmajeri* 1665, & *Hildebrandina* 1666, rep. 1680. *Keuchentiana* nunc *Hackiana* c. n. Varr. emendatior 1675, cumque iconibus 1687 & 1697, (adde his egregiam J. G. *Grævii* recensionem vitæ Attici c. n. Varr. in Græviana ed. Epp. Ciceronis ad Atticum Vol. II). *Bœcleriana* 1669 & 1681, *Locceniana* 1673 repetitæ, & Aug. *Buchneri* Comm. 1674 primum editus, rep. 1688, 1693, 1705 & 1721. Rediit interea *Bosius* ad recognoscendum iterum Nepotem, multis editionis I sublati, suas notas auxit, textumque etiam emendavit, & indicem Bœclerianum post Loccenii *Vorsitii*que curas locupletavit 1675, ita ut nemo editorum ab ejus exemplo recedere deinceps auderet. Eodem anno tamen etiam prodire in Anglia Neptos ad MSS. collatus *Oxonii*, rep. 1687, 1697 & 1708, denique ex rec. *Maittarii* 1715, & in Gallia Nic. *Curtini* opera in usum *Delini*, rep. Londini

Corn. Nep. c

- 1691 & 1720, quem excepere alii, & novissime St. A. *Philippe* 1745. In Batavis *Hackianæ* Keuchenii successit *Westeniana* c. n. Varr. & icon. Imp. 1707, præter eamque novæ exstiterē minores c. n. Herm. *Essenii* 1691 & 1705, & Dav. *Hoogstratani* 1691 & auctior 1706, quæ cum repetitis Rutg. *Hermannidæ* 1692 & 1706 certarent. In Germania præter Christoph. *Cellarii* curas, juventuti studiosæ profuturas 1689, repetitas 1694, 1699 & 1737, auctas a Chr. *Schættigenio* 1711 & Andr. *Stubelio* 1720, pœnitet ceteros nominare post Bosium & Buchnerum. In Italia vicit *Vulpiorum* industria in recensendis edd. *Patavinis* 1720, 1721, 1727 & 1733.
- 1648 *Argentorati*, 8. *Bœcleriana* III, eaque ex Cod. MS. emendatior: *Corn. Nepotis* vulgo *Æmilii Probi* quæ exstant. Editio tertia cura Jo. Henr. Bœcleri. *Impensis Friderici Sporii. Argentor. MDCXLVIII.* — In hac quidem ed. post priores notas leguntur pag. 99 — 124 aliæ notæ ad lectionem & scripturam pertinentes ex MSto præsertim *nostr.* (dicere debuit a viro humanissimo Jo. Scheffero nobiscum communicato.) Cetera supra diximus. Bis hæc repetita h. a. absente & incio Bœclero; unde has repetitiones *quartam* & *quintam* ed. ridicule dixit.
- 1652 *Lipsiæ*, 4. *Corn. Nepotis Themistocles*, cum commentario Casp. *Lilii*.
- 1653 *Lipsiæ*, 8. Jac. *Myllii* ed. quæ adjunctas habet notas Bœcleri & Gebhardi in omnes vitas, & Ernstii in Atticum.
- 1654 *Holmiæ*, 8. repetitio *Loccenianæ*.
- 1656 *Argentorati*, 8. *Bœcleriana* VI, tertia recusa.
- 1657 *Lipsiæ*, 8. *Corn. Nepos*—cum notis Bœcleri, Gebhardi, Ernstii aliorumque, e Museo Jo. Andr. *Bosii*. Acc. in margine varietas lectionis Cod. Scheffero-Bœcleriani & exempli Gebhardiani.
- 1658 *Lugduni Bat.* S. *Keuchenii* I, c. n. Varr.
- 1659 *Lipsiæ*, 8. repetitio *Bœclerianæ* tertiæ, adjunctis curis Jo. *Vorstii*.
- 1661 *Basileæ*, 12.
- 1662 *Lipsiæ*, 8. ed. Jo. *Vorstii*, qui indicem Bœclerianum emendatiorem & auctiorem dedit.
- *Amstelodami*, 12. recusa ex Amstel. 1644.

- *Norimbergæ*, 12. c. n. Germ. Abr. *Schulteti*.
 1663 *Colbergæ*, 4. Petri Larson von *Blumenfeldt* annotationes historico-politicæ in Corn. Nepotem, ex variis historicis, politicis, antiquariis, jure publico & privato insigni commodo succinctæ erutæ &c. Colb. sumtibus auctoris.
 1664 *Aug. Munat.* (Basil.) 18.
 ——— *ibid.* 18.
 ——— *Argentorati*, 16.
 1665 *Amstelodami*, 12. ex recensione Rutgeri *Hermannidæ*; qui notis & indicem addidit & Bœcleriano contractum.
 ——— *Utrajecti*, 12.
 ——— *Wittebergæ*, 8. cum notis philolog. hist. crit. & polit. aditis tabellis analyt. & chronol. cum indd. uberr. Georg. Chriff. *Kirchmajeri*. — Exprimit Boffii edit. Pueris tantum aptata, ut & sequens. Præfatio inscripta Ducibus Saxoniar.
 1666 *Lipsiæ*, 12. Frid. *Hilkebrandi*.
 1667 *Lugduni Bat.* 8. *Keuchenii* II c. n. Varr. Sequitur ed. 1658.
 1668 *Lutetiæ*, 4. *Æmilii Probi* seu *Cornelii Nepotis* librorum de Vita excellentium Imperatorum.
 1669 *Lipsiæ*, 8.
 1673 *Hamburgi*, 12. Repetitio Loccenianæ 1638.
 1674 *ibidem*, 8. cum comm. Aug. *Buchneri*.
 1675 *Jenæ*, 8. Corn. *Nepotis* vulgo *Æm. Probi* quæ exstant, emendata & illustrata annotationibus ac lucubrationibus secundis Jo. *Andreas Boffii*. Accedunt seorsim notæ Henr. *Ernstii*, & liber commentarius Jo. Henr. *Bœcleri*. Jenæ, imp. Christ. *Kirchneri*, bibliopolæ *Lipsienfis*, excudebat Jo. *Nisius*. — Boffius servavit exemplar Bœclerianum, nonnulla tamen fide librorum recte mutavit. Sequentes *Nepotis* editores sive parum, sive plane non recedunt ab ejus lectione.
 ——— *Lugduni Bat.* 8. *Keuchenii* III, ap. Hackios, c. n. Varr. Locupletior etiam ed. 1658. Laudat *Keuchenius* in Præf. nova prid. Id. Apr. 1675, consultum sibi Cod. Dan. in *Marniana* 1608, & MS. *Everhardi Sluisken*; ceterum melioribus a *Lambino* ad *Boffium* usque obsecutum esse.
 ——— *Parisiis*, 4. *Cornelius Nepos* de vita excellentium

Imperatorum. Interpretatione & notis illustravit Nicolaus *Curin*, in usum Delphini. Paris. ap. Fredericum Leonard. — Schotti chronologiam per Olympiadas digestam servavit.

— *Oxonii*, 12. e theatr. Sheldon. e MSS. recensita, addita e Pausaniæ Messeniæ vita Aristomenis Messenii græce & latine.

1677 *Hamburgi*, 12. c. n. Jo. *Rave*, repetita ex ed. 1648.

1680 *Lipsiæ*, 12. ed. Fr. *Hildebrandi*.

— *Lipsiæ* & *Wittebergæ*, 8. cum notis philolog. crit. & polit. additis tabellis analyt. & chronol. cum indd. uberr. a Georg. Casp. *Kirchmajero*. Inscripta J. B. Colberto. Rep. ed. 1665.

1681 *Argentorati*, 8. Repetitio Bœclerianæ, quæ ejus VII audit.

— *Francfurti*, 8. cum Comm. duplici *Buchneri*.

1685 *Amstelodami*, 12. ex rec. Rutg. *Hermannidæ*. Rep. ed. 1665.

— *Basileæ*, 18. sine notis.

1687 *Lugduni Bat.* ap. Hackios. *Keuchenii* IV cum notis Varr. ex ed. 1675. Convenit cum seq.

— *Amstelodami*, 8. Eadem. Cornelii *Nepotis* vitæ excellentium Imperatorum observationibus ac notis commentatorum, quotquot adhuc innotuere, illustratæ. Accefferunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones æri incisæ, ut & index rerum & verborum præcedenti multo auctior & emendatior. Amst. ex typographia P. & J. Blæu. Ceterum est repetita Hackiana Keuchenii 1675.

— *Oxonii*, 12. Repetitio ed. 1675.

1688 *Hamburgi*, 8. cum notis Aug. *Buchneri*, ad tironum maxime captum comparatis.

— *Lipsiæ*, 8. Repetitio Amstelodamensis 1687. Accedit triplex in Nepotem clavis, chronologica, geographica & stathmica, quæ monetæ atque mensuræ veteris convenientiam cum nostrate exhibet, auctore M. P. L. S. Additus quoque index duplex, alter Bœcleri latinus, alter locutionum germanicarum.

1689 *Lipsiæ*, 12. cum perspicuis notis tabulisque chronologicis ac geographicis Christoph. *Cellarii*.

1691 *Londini*, 8. cum ind. & notis Nic. *Curtini*. Repetitio ed. in usum Delphini 1675.

- *Trijesti*, 12. cum Hermannii *Essenii* animadversis. perquam nitide excusa.
- *Amstelodami*, 12. cum notis selectis Davidis *Hoogstratani*.
- 1692 *Amstelodami*, 12. ex edit. Rutgeri *Hermannidæ*. Repetitio ed. 1665.
- 1693 *Lipsiæ*, 8. cum notis Aug. *Buchneri*. recusa ex ed. 1688.
- *Francofurti*, 12. lat. germ. cum notis Abr. *Schulteti*.
- 1694 *Lipsiæ*, 12. ed. Christoph. *Cellarii* repetita ex ed. 1689.
- 1697 *Oxonii*, 8. e theatro Sheldon. Repetitio ed. 1675.
- *Francofurti*, 8. cum Christ. *Grunbergii* notis philolog. histor. & geographicis, phrasiumque elegantiorum annotatione & variatione.
- *Hamburgi*, 8. e recensione Joach. *Henningii*, Conr. Hamb. adjuncto indice *Hermannidis*, hinc inde locupletato.
- *Lugduni Bat.* 8, *Keuchenii* V.
- 1699 *Lipsiæ*, 12. ed. Christoph. *Cellarii*, ex illa 1689.
- *ibidem*, 12. c. n. ad modum *Minellii*.
- 1700 *Parisiis*, 12.
- 1703 *Hamburgi*, 8. Lat. Gall. & Germ.
- 1704 *Bernæ*, 18. ex ed. Jo. Andr. *Bosii*, sine notis. Cum præfatione Ad. *Rechenbergi*. & ind. loc.
- *Amstelodami*, 24.
- *Lipsiæ*, 12. c. n. ad modum *Minellii*.
- 1705 *Trijesti*, 12. Exprimit ed. *Essenii* an. 1691.
- *Francofurti* & *Lipsiæ*, 8. c. n. *Buchneri*, per Ad. *Rechenbergium* amplificata.
- 1706 *Amstelodami*, 12. Repetitio ed. *Hermannidæ* 1685.
- *ibidem*. 12. Repetitio auctior ed. *Hoogstrati*. 1691.
- 1707 *Amstelodami*, 8 maj. *Cornelii Nepotis* Vitæ excellentium Imperatorum, observationibus & notis commentatorum omnium, quotquot hæcenus innotuere, illustratæ. Accesserunt huic editioni præcipuorum Græciæ Imperatorum icones, æri incisæ, ut & index rerum & verborum auctior & emendatior. Amst. apud *Wetsten*.
- *Lugduni*, 16. apud Lud. de *Claustre*.
- 1708 *Oxonii*, 8.
- *Lipsiæ*, 12. cura *Minellii*.

XXXVIII NOTITIA LITERARIA

- 1709 *Oxonii*, 8. Repetitio ed. 1697.
——— *Francofurti*, 8. c. n. Germ. *Grunbergii*.
- 1711 *Lipsiæ*, 12. ed. Christoph. *Cellarii* repetita, additis in tironum usus scholiis Christ. *Schættgenii*.
- 1715 *Londini*, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitæ, curante Mich. *Maittaire*. *Londini*, ex officina Jac. Tonson & Joh. Watts.
- 1717 *Halæ*, 12. Germ. cum phrasibus Lat.
- 1718 *Rothomagi*, 12. Cornelius Nepos notis selectissimis variorum illustratus. *Rothomagi*, ap. Richard. & Nic. Alemannum.
- 1720 *Londini*, 8. editio in usum Delphini repetita.
——— *Lipsiæ*, 12. cum *Cellarii* notis suppletis ab Andr. *Stubelio*.
- *Patavii*, 8. Cornelii Nepotis quæ exstant omnia. *Patavii*, excudebat Josephus *Cominus*. — Editio hæc accurata & nitida debetur curæ *Vulpiorum* (Jo. Antonii præcipue) habetque indicem elegantiorum locutionum, & varr. lect. edd. *Venetarum* 1471 & 1522.
- 1721 *Dresdæ*, 8. cum notis *Buchneri*.
——— *Patavii*, 8. ex rec. *Vulpiorum*, repetita ex ed. 1720.
——— *Gothæ*, 8. cum notis Chr. M. *Fischbeck*.
- 1722 *Francofurti*, 8. Germ. explicat. opera J. C. *Malschii*.
- 1723 *Lipsiæ*, 12. cum notis ad modum *Mine'llii*.
- 1724 *Basileæ*, 12. sine notis, cura Mich. *Maittaire*.
- 1726 *Lipsiæ*, 12. cum notis ad modum *Minellii*.
——— *Londini*, 8. Lat. & Angl. c. Jo. *Clarke*.
- 1727 *Patavii*, 8. ex rec. *Vulpiorum*, exc. Jos. *Cominus*.
——— *Wratislaviæ*, 8. Succus & sanguis *Cornelianus*, i. e. Cornelius Nepos de vita excellentium Imperatorum, vulgo *Æmilius Probus*, at perperam dictus, nova arte, nativa tamen, multoque commodiore enucleatus a Jo. Joach. *Ungnad*, *Seehufa-Palæo-March*, *Wratisl.* ap. Mich. *Hubert*.
- 1728 cum Abr. *Kriegelii* explicationibus Germ. 8.
——— cum notis Germ. Em. *Sinceri*, 8.
- 1729 *Brandeburgi*, 8. cum Casp. *Gottschlingii* notis phil. mor. & hist.
- 1733 *Patavii*, 8. ap. Jos. *Cominum*, ex rec. *Vulpiorum*.
——— *Berolini*, 8. cum notis Germ. Em. *Sinceri*.
——— *Lipsiæ*, 12. cum notis ad modum *Minellii*.

ÆTAS V STAVERO-HEUSINGERIANA

1734—1747—1755—1789.

Conjungimus adversarios, quorum certamina profuere lectioni Bosianæ, quamvis in paucis emendandæ. Scilicet Augustin. van *Staveren*, qui non modo aliquibus Codd. MSS. præter jam collatas a superioribus editt. quamvis haud satis diligenter usus, sed & pro excerptis a Keuchenio integras variorum notas colligere voluit, iisque suas addidit an. 1734. In qua locupletiori editione quid sibi displiceret, cum Jo. Mich. *Heusingerus*, Rector Isenacensis, in Spicilegio Emendd. an. 1744 ostendisset, rixari cœpit Staverius in Obst. Miscell. Dorvillianis. Heusingerus vero etiam instructor a collationibus MS. Axeniani & edd. præcis, haud tamen Ascensianam I & Aldinam superantibus, nisi in vita Attici ed. Rom. 1490, accessit ad Bosianam II denuo recensendam, ab ea rarius dissentiens, ceterum sic illustravit notis & auctiori Bosiano Indice, ut quoad criticam rationem palmam præripuisse Staverio fere videretur 1747 & 1755. Neque tamen ille post Heusingeri factum, nævos edit. I suæ in altera 1755 absterfit, sed & quasi Heusingerianam non viderit, convicia priora repetiit, notarum farraginem novis auxit. Haud inutilem post hos duumviros operam consumsit clar. Jo. Frid. *Fischer*, Prof. Lips. in libello variarum lectionum repetitæ Bosii editioni an. 1759 cum illustr. præf. de Codd. & edditt. Nepotis, fragmentis duobus ex Cod. Guelferbyt. a Jac. Frid. *Heusingero*, ex fratre Jo. Mich. nepote, addito; quæ iterum prodiit 1768 auctior. Interim Staverianam II clar. Jo. *Kappii* notis suisque locupletatam reddidit philologus celebris Theoph. Chr. *Harles* Erlangæ 1774, quam ad ed. uberiores notas criticas scripsit idem *Kappius*. Alii interea Bosii recensionem secuti vel Cellarii notas, ut adolescentibus utiliores, repetierunt, ut Chr. Aug. *Krigel* Lips. 1774, vel Keuchenianum exemplar c. n. Keuchenii abscissis & suis, ut B. C. *Sandwig* Hafniæ 1776, vel cum notis a de-

lectu laudatis, ut J. S. *Ith*, Bernensis, vel cum suis notis in usum scholarum, pro suo cujusque sensu dederunt. Ceteræ repetitæ vel leviores, ut ex Gallis *Philippei*, ex indice noscuntur.

- 1734 *Lugduni Bat.* 8 maj Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum cum integris notis Jani Gebhardi, Henr. Ernstii, & Jo. Andr. Bosii, & selectis Andr. Schotti, Dion. Lambini, Gilb. Longolii, Hieron. Magii, Jo. Savaronis, aliorumque doctorum, nec non excerptis P. Danielis. Accessit locupletissimus omnium vocabulorum index, studio & opera Jo. Andr. Bosii, curante Augustino van *Staveren*, qui & suas notas addidit. Lugd. Bat. ap. Sam. Luchtmans. — Locupletissima huc usque editio. Basis est exemplar Bosianum. Ceterum Staverius usus est MStis & edd. melioribus. De ejus correctionibus inter eum & Heusingerum controversia nata est.
- 1736 *Berolini*, 12. cum indice.
- 1737 *Regiomonti*, 12. cum notis *Cellarii*.
- *Lipsiæ*, 12. cum notis &c. *Cellarii*.
- *Berolini*, 12. cura *Muxelii*.
- *Onoldi*, 12. cum notis Germ. *Æderi*.
- 1742 *Venetiis*, 12.
- 1744 *Isenaci*, 4. Spicilegium emendatt. & observationum ad Corn. Nepotis vitas XVIII priores. — Huic Spicilegio opposuit Staverius Animadverss. in Obss. miscell. Dorvill. posterioribus T. VI, pag. 513 sqq.
- *Londini*, 12. Cornelii Nepotis excellentium Imperatorum vitæ. Lond. typis Jo. Brindley.
- 1745 *Halæ*, 12. sine notis.
- *Amstelodami*, 16. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Editio nova emendatior — ap. J. Wetstenium.
- *Parisiis*, 12. ex recognitione Steph. Andr. *Philippe*. Lutet. Paris. sumtibus Mich. Steph. David.
- *Amstelodami*, cum interpretatione Gallica & obss. hist. geogr. & crit.
- *Gættingæ*, 8. Enchiridion sive prudentia privata & civilis T. Pomp. Attici a Corn. Nepote descripta, recensuit Jo. Matth. *Gesner*.
- 1746 *Berolini*, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum. Accedit versio Gall. curante Jo. Petr. *Millero*.

- 1747 *Isenaci & Lipsiæ*, 8. Cornelii Nepotis de vita excellentium Imperatorum liber cum amissorum operum Fragmentis, sola vetustiss. exemplarium fide recensitus, perpetuisque emendationibus criticis emendatus a Jo. Mich. Heusingero. Accedunt chronologia omnium Imperatorum, omniumque vocabulorum ac rerum index Bosianus, multo quam antea plenior & auctior. Isenaci & Lipsi. sumtu & typis Jo. Christoph. Krugii. — Heusingerus & ipse consuluit exempla quedam vetera, & a Frid. Noodt discrepantem scripturam ex optimæ notæ membranis Axenianis in exemplaris Noodtiani marginibus adnotatam accepit. In constituenda contextus lectione rarius dissentit a Bosio: in animadversionibus potissimum de lectionis varietate & veritate, interdum quoque de potestate & vi verborum ac sententiarum, breviter quidem, at acute intelligenterque disputat. Index est egregius ac plenus, & vicem commentarii frequenter præstat.
- *Augustæ Vindel.* 8. cum notis Em. Sinceri Germ. repetita ex ed. 1728.
- 1748 *Wratislaviæ*, 8. ap. Mich. Hubert. Succus & sanguis Cornelianus &c. Rep. ed. 1727.
- 1749 *Francofurti*, 8. cum notis Germ. Em. Sinceri.
- *Glasgæ*, 24. ex ed. Oxoniensi.
- *Berolini*, 8.
- 1750 *Augustæ Vindel.* 8.
- 1754 *Parisiis*, 12. ex recognitione Steph. Andr. Philippe, ap. Barbou.
- 1755 *Isenaci & Lipsiæ*, 8. sumtibus Gottl. Griesbachii. Editio Heusingeri 1747, mutata tantum tituli pagina.
- *Lugduni Bat.* 8. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperatorum iconibus ornata, & nonnullis animadversionibus, partim criticis, partim historicis, illustrata. Lugd. Bat. apud S. Luchtmanus & fil. — Notam negligentiae ab Heusingero inustam, in hac ed. delere ituduit Staverius.
- 1756 *Berolini*, cur. Petr. Miller, cum versione Gall. emendatior quam illa 1746.
- *Isenaci & Lipsiæ*, 8. Heusingeri ed. repetita.
- 1757 *Parisiis*, 12. chés Brocas & Barbou. Corn. Nep. La
Corn. Nep. d

- tin & François avec des notes geogr. histor. & critiques par le *Gras*.
- 1759 idem, 8.
 — *Lipsiæ*, 8. ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum & præfationem addidit Jo. Frid. *Fischerus*.
- 1761 *Glasguae*, 8.
 — *Norimbergæ*, 12. cum phrasibus Latinis & præfatione *Gottschlingii*.
 — *Brandeburgi*. Eadem editio.
- 1762 *Francofurti*, 8. cum notis Em. *Sinceri*.
- 1764 *Lemgovia*, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ad exemplum optimarum editionum expressæ, notisque maxime geographicis & historicis illustratæ a Just. Conr. *Mensching*.
- 1765 *Parisiis*, 8.
- 1768 *Parisiis*, 12.
 — *Francofurti*, 8. cum notis Germ. Em. *Sinceri*.
 — *Lipsiæ*, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum ex recensione atque cum animadversionibus Jo. Andr. Bosii. Libellum variarum lectionum & præfationem addidit Jo. Frid. *Fischerus*. Lipsi. in libraria Weidmaniana. — Rep. ed. 1759.
- *Londini*, 8. ed. in usum Delphini repetita.
- 1773 *Halæ Sax.* 8. Uberiores in Cornelium Nepotem Obss. criticæ Jo. *Kappii* Prof. Baruthini in Harlesii Opusc. varii argumenti exscriptæ sunt.
- 1774 *Erlangæ*, 8. Corn. Nepotis vitæ excellentium Imperatorum, cum animadversionibus partim criticis, partim historicis Augustini van Staveren, cura Theoph. Christoph. *Harles*, qui & suas & Jo. *Kappii* V. Cl. notas adjecit. Erlang. ex offic. *Waltheria*.
- *Lipsiæ*, 8. Corn. Nepotis vitæ exc. Impp. una cum Fragmentis, e recensione Jo. Andr. Bosii, cum animadversionibus integris Christoph. Cellarii, indicibus historico ac latinitatis. — Editor Christ. Aug. *Kriegel* notis Cellarianis & suas addidit, in quibus præcipue de lectionis varietate disputat.
- *Francofurti*, 8. cum notis Germ. Em. *Sinceri*.
- 1775 *Halæ*, 12.
 — *Berolini*, 8. curante Jo. Petr. *Miller*. Vid. an. 1746 & 1756.

- 1776 *Hafniæ*, 8. ad exemplar Keuchenianum, in usum
scholarum Daniæ & Norvagiæ. (cura Barthold.
Christ. Sandwig.
- *Norimbergæ*, 12.
- 1778 *Manhemii*, 8 min.
- 1779 *Bernæ & Lausannæ*, 8. ap. societatem typographi-
cam. Cornelii Nepotis vitæ excellentium Imperato-
rum, textui ad optimarum editionum fidem recen-
sito accesserunt illustrationes brevissimæ, vel ex aliis
selectæ, vel recens additæ. Curavit J. S. *Ith* Biblio-
thecæ reipublicæ præfectus.
- 1780 *Monachii*, 8. Cornelii Nepotis selectæ vitæ excellen-
tium Imperatorum. Subjectis interpretum animad-
versionibus suasque ad usum scholarum adjecit Henr:
Braun.
- *Genevæ*, 12. ex recognitione Steph. *Philippe*.
- 1782 *Biponti*, 8. studiis Societatis Bipontinæ.
- 1787 *Coloniæ*, 8.
- 1788 *Lipsiæ*, 8. e. rec. Jo. Andr. *Bosii*.
-

CORNELII NEPOTIS
VITÆ
EXCELLENTIUM IMPERATORUM.

P R Æ F A T I O.

NON dubito fore plerosque, Attice, qui hoc genus scripturæ, leve, & non satis dignum summorum virorum personis judicent, cum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam; aut in ejus virtutibus commemorari, saltasse eum commode, scienterque tibiis cantasse. Sed hi erunt fere, qui expertes literarum Græcarum, nihil rectum, nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Hi si didicerint, non eadem omnibus esse honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari: non admirabuntur, nos in Grajorum virtutibus exponendis mores eorum secutos. Neque enim Cimoni fuit turpe, Atheniensium summo viro, sororem germanam habere in matrimonio: quippe cum ejus cives eodem uterentur instituto. at id quidem nostris moribus nefas habetur. Laudi in Græcia ducitur adolescentulis, quam plurimos habere amatores. Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua, quæ non ad scenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus tota fere fuit Græcia, victorem Olympiæ citari. in scenam yero prodire, & populo esse spectaculo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini. quæ omnia apud nos par-

tim infamia, partim humilia, atque ab honestate remota ponuntur. Contra ea pleraque nostris moribus sunt decora, quæ apud illos turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus mater familias non primum locum tenet ædium, atque in celebritate versatur? quod multo fit aliter in Græcia. nam neque in convivium adhibetur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte ædium, quæ *gynæconitis* appellatur, quo nemo accedit, nisi propinqua cognatione conjunctus. Sed plura persequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem, quæ exorsus sum. Quare ad propositum veniemus, & in hoc exponemus libro de *vita excellentium Imperatorum*.

I.

M I L T I A D E S.

MILTIADES, Cimonis filius, Atheniensis, cum & antiquitate generis, & gloria majorum, & sua modestia, unus omnium maxime floreret; eaque esset ætate, ut non jam solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent sui, talem futurum, qualem cognitum judicarunt: accidit, ut Athenienses Chersonesum colonos vellent mittere. Cujus generis cum magnus numerus esset, & multi ejus demigrationis peterent societatem: ex his delecti Delphos deliberatum missi sunt, qui consulerent Apollinem, quo potissimum duce uterentur. nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum. His consulentibus nominatim Pythia præcepit, ut *Miltiadem sibi imperatorem sumerent. id si fecissent, incepta prospera futura.* Hoc oraculi responso Miltiades, cum delecta manu classe Chersonesum profectus, cum accessisset Lemnum, & incolas ejus insulæ sub potestatem redigere vellet Atheniensium, idque Lemnii sua sponte facerent, postulasset: illi irridentes responderunt, *tum id se facturos, cum ille, domo navibus proficiscens, vento*

aquilone venisset Lemnum. hic enim ventus, a septemtrionibus oriens, adversum tenet Athenis proficiscentibus. Miltiades, morandi tempus non habens, cursum direxit, quo tendebat, pervenitque Chersonesum. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disiectis, tota regione, quam petierat, potitus, loca castellis idonea communivit: multitudinem, quam secum duxerat, in agris collocavit, crebrisque excursionibus locupletavit. Neque minus in ea re prudentia, quam felicitate adjutus est. nam cum virtute militum devicisset hostium exercitus, summa æquitate res constituit, atque ipse ibidem manere decrevit. erat enim inter eos dignitate regia, quamvis carebat nomine: neque id magis imperio, quam justitia, consecutus. neque eo fecius Atheniensibus, a quibus erat profectus, officia præstabat. Quibus rebus fiebat, ut non minus eorum voluntate perpetuo imperium obtineret, qui miserant, quam illorum, cum quibus erat profectus. Chersoneso tali modo constituta, Lemnum revertitur, & ex pacto postulat, ut sibi urbem tradant. illi enim dixerant, *cum, vento borea domo profectus, eo pervenisset, sese dedituros*: se autem domum Chersonesi habere. Cares, qui tum Lemnum incolebant, etsi præter opinionem res ceciderat, tamen, non dicto, sed secunda fortuna adversariorum capti, resistere ausi non sunt, atque ex insula demigrarunt. Pari felicitate ceteras insulas, quæ Cyclades nominantur, sub Atheniensium redegit potestatem. Elisdem temporibus Persarum rex Darius, ex Asia in Europam exercitu trajecto, Scythis bellum inferre decrevit. Pontem fecit in Istro flumine, qua

copias traduceret. Ejus pontis, dum ipse abesset, custodes reliquit principes, quos secum ex Jonia & Æolide duxerat: quibus singulis ipsarum urbium perpetua dederat imperia. sic enim putavit, facillime se Græca lingua loquentes, qui Asiam incolerent, sub sua retenturum potestate, si amicis suis oppida tuenda tradidisset: quibus, se oppresso, nulla spes salutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa custodia crederetur. Hic, cum crebri afferrent nuntii, male rem gerere Darium, premique ab Scythis; Miltiades hortatus est pontis custodes, *ne a fortuna datam occasionem liberandæ Græciæ dimitterent. nam, si cum his copiis, quas secum transportaverat, interisset Darius, non solum Europam fore tutam, sed etiam eos, qui Asiam incolerent Græci genere, liberos a Persarum futuros dominatione & periculo. Id & facile effici posse ponte enim rescisso, regem vel hostium ferro, vel inopia, paucis diebus interiturum.* Ad hoc consilium cum plerique accederent; Histiaëus Milesius, ne res conficeretur, obstitit, dicens, *non idem ipsis, qui summas imperii tenerent, expedire, & multitudini; quod Darii regno ipsorum niteretur dominatio: quo extincto, ipsos potestate expulsos civibus suis pœnas duros.* Itaque adeo se abhorrere a ceterorum consilio, ut nihil putet ipsis utilius, quam confirmari regnum Persarum. Hujus cum sententiam plurimi essent secuti: Miltiades, non dubitans, tam multis consciis ad regis aures consilia sua perventura, Chersonesum reliquit, ac rursus Athenas demigravit. Cujus ratio etsi non valuit, tamen magnopere est laudanda, cum amicior omnium libertati, quam suæ

- 4 fuerit dominationi. Darius autem, cum ex Europa in Asiam redisset, hortantibus amicis, ut Græciam redigeret in suam potestatem, classem quingentarum navium comparavit, eique Datim præfecit & Artaphernem; hisque ducenta peditum, decem millia equitum dedit: causam interferens, *se hostem esse Atheniensibus, quod eorum auxilio Jones Sardeis expugnassent, suaque præsidia interfecissent.* Illi præfecti regii, classe ad Eubœam appulsa, celeriter Eretriam ceperunt, omnesque ejus gentis cives abreptos in Asiam ad regem miserunt. Inde ad Atticam accesserunt, ac suas copias in campum Marathona deduxerunt. Is abest ab oppido circiter millia passuum decem. Hoc tumultu Athenienses tam propinquo, tamque magno permoti, auxilium nusquam, nisi a Lacedæmoniis, petiverunt: Philippidemque curso-rem ejus generis, qui hemerodromi vocantur, Lacedæmonem miserunt, ut nuntiaret, quam celeri opus esset auxilio. Domi autem creant decem prætores, qui exercitui præessent, in eis Miltiadem. inter quos magna fuit contentio, utrum mœnibus se defenderent, an obviam irent hostibus, acieque decernerent. Unus Miltiades maxime nitebatur, *ut primo quoque tempore castra fierent. id si factum esset, & civibus animum accessurum, cum viderent, de eorum virtute non desperari: & hostes eadem re fore tardiores, si animadverterent, audere adversus se tam exiguis copiis dimicare.*
- 5 Hoc in tempore nulla civitas Atheniensibus auxilio fuit, præter Plataenses, ea mille misit militum. Itaque horum adventu decem millia armatorum completa sunt: quæ manus mirabili flagrabat pugnandi

cupiditate. quo factum est, ut plus, quam collegæ, Miltiades valuerit. ejus enim auctoritate impulsî Athenienses copias ex urbe eduxerunt, locoque idoneo castra fecerunt. deinde postero die sub montis radicibus, acie e regione instructa, nova arte, vi summa proelium commiserunt, (namque arbores multis locis erant raræ) hoc consilio, ut & montium tegerentur altitudine, & arborum tractu equitatus hostium impediretur, ne multitudine clauderentur. Datis, etsi non æquum locum videbat suis, tamen, fretus numero copiarum suarum, configere cupiebat: eoque magis, quod, priusquam Lacedæmonii subsidio venirent, dimicare utile arbitrabatur. Itaque in aciem peditum centum, equitum decem millia produxit, proeliumque commisit. in quo tanto plus virtute valuerunt Athenienses, ut decemplicem numerum hostium profligarent: adeoque perterruerunt, ut Persæ non castra, sed naves, peterent. Qua pugna nihil adhuc est nobilius. nulla enim unquam tam exigua manus tantas opes prostravit. Cujus victoriæ, non alienum vi- 6
detur, quale præmium Miltiadi sit tributum, docere: quo facilius intelligi possit, eandem omnium civitatum esse naturam. Ut enim populi nostri honores quondam fuerunt rari & tenues, ob eamque causam gloriosi; nunc autem effusi atque obsoleti: sic olim apud Athenienses fuisse reperimus. namque huic Miltiadi, qui Athenas, totamque Græciam liberarat, talis honos tributus est in porticu, quæ *Pæcile* vocatur, cum pugna depingeretur Marathonia, ut in decem prætorum numero prima ejus imago poneretur, isque hortaretur milites, proeliumque commit-

teret. Idem ille populus, posteaquam majus imperium est nactus, & largitione magistratuum corruptus est, 7 trecentas statuas Demetrio Phalereo decrevit. Post hoc proelium classem septuaginta navium Athenienses eidem Miltiadi dederunt, ut insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequeretur. quo imperio plerasque ad officium redire coegit, nonnullas vi expugnavit. Ex his Parum insulam, opibus elatam, cum oratione reconciliare non posset; copias e navibus eduxit, urbem operibus clausit, omnique com-
meatu privavit: deinde vineis ac testudinibus constitutis, propius muros accessit. Cum jam in eo esset, ut oppido potiretur: procul in continenti lucus, qui ex insula conspiciebatur, nescio quo casu, nocturno tempore incensus est. cujus flamma ut ab oppidanis & oppugnatoribus est visa, utrisque venit in opinionem, signum a classiariis regiis datum. quo factum est, ut & Parii a deditione deterrerentur, & Miltiades, timens ne classis regia adventaret, incensis operibus, quæ statuerat, cum totidem navibus, atque erat profectus, Athenas magna cum offensione civium suorum rediret. Accusatus ergo proditoris, quod, cum Parum expugnare posset, a rege corruptus, infectis rebus a pugna discessisset. Eo tempore æger erat vulneribus, quæ in oppugnando oppido acceperat. Itaque, quoniam ipse pro se dicere non posset, verba pro eo fecit frater ejus Tisagoras. Causa cognita, capitis absolutus, pecunia multatus est: eaque lis quinquaginta talentis æstimata est, quantus in classem sumtus factus erat. Hanc pecuniam quod solvere in præsentia non poterat, in vincula

publica coniectus est, ibique diem obiit supremum. Hic etsi crimine Pario est accusatus; tamen alia fuit 8 causa damnationis. Nam Athenienses, propter Pisistrati tyrannidem, quæ paucis annis ante fuerat, omnium suorum civium potentiam extimescebant. Miltiades, multum in imperiis magistratibusque versatus, non videbatur posse esse privatus: præsertim cum consuetudine ad imperii cupiditatem trahi videretur. Nam Cherionesi omnes illos, quos habitabat, annos perpetuam obtinuerat dominationem, tyrannusque fuerat appellatus, sed iustus. non erat enim vi consecutus, sed suorum voluntate; eamque potestatem bonitate retinuerat. Omnes autem & habentur & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quæ libertate usa est. Sed in Miltiade erat cum summa humanitas, tum mira comitas; ut nemo tam humilis esset, cui non ad eum aditus pateret: magna auctoritas apud omnes civitates, nobile nomen, laus rei militaris maxima. Hæc populus respiciens, maluit eum innoxium plecti, quam se diutius esse in timore.

I I.

THEMISTOCLES.

- 1 **T**HEMISTOCLES, Neocli filius, Athenienſis. Hujus vitia ineuntis adoleſcentiæ magnis ſunt emendata virtutibus: adeo ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed ab initio eſt ordiendum. Pater ejus Neocles generoſus fuit. Is uxorem Acharnam civem duxit, ex qua natus eſt Themisto- cles. qui cum minus eſſet probatus parentibus, quod & li- berius vivebat, & rem familiarem negligebat, a pa- tre exheredatus eſt. Quæ contumelia non fregit eum, ſed erexit. Nam cum judicaſſet, ſine ſumma indu- ſtria non poſſe eam exſtingui; totum ſe dedit reipu- blicæ, diligentius amicis famæque ſerviens. Multum in judiciis privatis verſabatur, ſæpe in concionem populi prodibat, nulla res major ſine eo gerebatur, celeriterque, quæ opus erant, reperiebat. Neque mi- nus in rebus gerendis promptus, quam excogitandis, erat: quod & *de iſtantibus* (ut ait Thucydides) *ve- riſſime judicabat, & de futuris callidiſſime conjiciebat*:
- 2 Quo factum eſt, ut brevi tempore illuſtraretur. Pri- mus autem gradus fuit capeſſendæ reipublicæ bello Corcyræo: ad quod gerendum prætor a populo

factus, non solum præfenti bello, sed etiam reliquo tempore, ferociorem reddidit civitatem. Nam cum pecunia publica, quæ ex metallis redibat, largitione magistratuum quotannis interiret: ille persuasit populo, ut ea pecunia classis centum navium ædificaretur. Qua celeriter effecta, primum Corcyræos fregit; deinde, maritimos prædones confectando, mare tutum reddidit. In quo cum divitiis ornavit, tum etiam peritissimos belli navalis fecit Athenienses. Id quantæ saluti fuerit universæ Græciæ, bello cognitum est Persico, cum Xerxes & mari & terra bellum universæ inferret Europæ cum tantis copiis, quantas neque antea, neque postea habuit quisquam. hujus enim classis mille & ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum sequebantur: terrestres autem exercitus septingentorum millium peditum, equitum quadringentorum millium fuerunt. Cujus de adventu cum fama in Græciam esset perlata, & maxime Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam: miserunt Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis. Deliberantibus Pythia respondit, *ut mœnibus ligneis se munirent*. Id responsum quo valeret, cum intelligeret nemo: Themistocles persuasit, *consilium esse Apollinis, ut in naves se suaque conferrent. eum enim a Deo significari murum ligneum*. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes; suaque omnia, quæ moveri poterant, partim Salamina, partim Trœzena asportant: arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu, ac sacra procuranda tradunt, reliquum oppidum relinquunt. Hujus consilium ple- 3

risque civitatibus displicebat, & in terra dimicari magis placebat. Itaque missi sunt delecti cum Leonida, Lacedæmoniorum rege, qui Thermopylas occuparent, longiusque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, eoque loco omnes interierunt. At classis communis Græciæ trecentarum navium, in qua ducentæ erant Atheniensium, primum apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram cum classiariis regis conflixit. angustias enim Themistocles quærebat, ne multitudine circumiretur. Hic etsi pari proelio discesserant, tamen eodem loco non sunt ausi manere: quod erat periculum, ne, si pars navium adversariorum Eubœam superasset, ancipiti premerentur periculo. Quo factum est, ut ab Artemisio discederent, & exadversum Athenas apud Salamina classem suam constituerent. At Xerxes, Thermopylis expugnatis, protinus accessit astu, idque nullis defendentibus, interfectis sacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. Cujus fama perterriti classiarii cum manere non auderent, & plurimi hortarentur, *ut domos suas discederent, mœnibusque se defenderent*; Themistocles unus restitit, &, *universos esse pares*, ajebat, *dispersos testabatur perituros*. idque Eurybiadi, regi Lacedæmoniorum, qui tum summæ imperii præerat, fore affirmabat. Quem cum minus, quam vellet, moveret, noctu de servis suis, quem habuit fidelissimum, ad regem misit, ut ei nuntiaret suis verbis: *adversarios ejus in fuga esse. qui si discessissent, majore cum labore, & longinquiore tempore bellum confecturum, cum singulos consecrari cogeretur, quos si statim aggre-*

deretur, brevi universos oppressurum. Hoc eo valebat, ut ingratis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re audita, barbarus, nihil doli subesse credens, postri- die alienissimo sibi loco, contra opportunissimo ho- stibus, adeo angusto mari conflixit, ut ejus multi- tudo navium explicari non potuerit. Victus ergo est magis consilio Themistoclis, quam armis Græciæ. Hic etsi male rem gesserat, tamen tantas habebat re- 5 liquias copiarum, ut etiam cum his opprimere pos- set hostes. Interim ab eodem gradu depulsus est. Nam Themistocles, verens, ne bellare perseveraret, cer- tiorem eum fecit, *id agi, ut pons, quem ille in Hel- lesponto fecerat, dissolveretur, ac reditu in Asiam ex- cluderetur*: idque ei persuasit. Itaque, qua sex men- sibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Asiam reversus est, seque a Themistocle non supe- ratum, sed conservatum judicavit. Sic unius viri pru- dentia Græcia liberata est, Europæque succubuit Asia. Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio possit comparari tropæo. nam pari modo apud Sa- lamina parvo numero navium maxima post homi- num memoriam classis est devicta. Magnus hoc bel- 6 lo Themistocles fuit, nec minor in pace. Cum enim Phalerico portu, neque magno neque bono, Athe- nientes uterentur; hujus consilio triplex Piræei por- tus constitutus est, isque mœnibus circumdatus, ut ipsam urbem dignitate æquipararet, utilitate supera- ret. Idemque muros Atheniensium restituit præcipuo periculo suo. Namque Lacedæmonii, causam ido- neam nacti, propter barbarorum excursiones, qua ne- garent, *oportere extra Peloponnesum ullam urbem habe-*

ri, ne essent loca munita, quæ hostes possiderent, Athenienses ædificantes prohibere sunt conati. Hoc longe alio spectabat, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathonia & Salaminia, tantam gloriam apud omnes gentes erant consecuti, ut intelligerent Lacedæmonii, de principatu sibi cum his certamen fore. quare eos quam infirmissimos esse volebant. Postquam autem audierunt, muros instrui: legatos Athenas miserunt, qui id fieri vetarent. His præsentibus desierunt, ac se de ea re legatos ad eos missuros dixerunt. Hanc legationem suscepit Themistocles, & solus primo profectus est: reliqui legati utrum exirent, cum satis altitudo muri exstructa videretur, præcepit. interim omnes servi atque liberi opus facerent; neque ulli loco parcerent, sive sacer esset, sive profanus, sive privatus, sive publicus; & undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum est, ut Atheniensium muri ex facellis sepulcrisque constarent. Themistocles autem, ut Lacedæmonem venit, adire ad magistratus noluit, & dedit operam, ut quam longissime tempus duceret: causam interponens, se collegas exspectare. Cum Lacedæmonii quererentur, opus nihilo minus fieri, eumque in ea re conari fallere; interim reliqui legati sunt consecuti. a quibus cum audisset, non multum superesse munitionis; ad ephoros Lacedæmoniorum accessit, penes quos summum imperium erat: atque apud eos contendit, falsa his esse delata. quare æquum esse, illos viros bonos nobilesque mittere, quibus fides haberetur, qui rem explorarent: interea se obsidem retinerent. Gestus est ei mos, tresque legati, functi summis honoribus, Athe-

nas missi sunt. Cum his collegas suos Themistocles iussit proficisci; eisque prædixit, *ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent, quam ipse esset remissus*: Hos postquam Athenas pervenisse ratus est, ad magistratum senatumque Lacedæmoniorum adiit, & apud eos liberrime professus est: *Athenienses suo consilio, quod communi jure gentium facere possent, Deos publicos, suosque patrios ac penates, quo facilius ab hoste possent defendere, muris sepiisse. neque eo, quod inutile esset Græciæ, fecisse. nam illorum urbem, ut propugnaculum oppositum esse barbaris, apud quam jam bis classes regias fecisse naufragium. Lacedæmonios autem male & injuste facere, qui id potius intuerentur, quod ipsorum dominationi, quam quod universæ Græciæ utile esset. Quare, si suos legatos recipere vellent, quos Athenas miserant, se remitterent: aliter illos nunquam in patriam essent recepturi.* Tamen non effugit civium suorum invidiam. namque ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades, testarum suffragiis e civitate ejectus, Argos habitatum concessit. Hic cum propter multas ejus virtutes magna cum dignitate viveret, Lacedæmonii legatos Athenas miserunt, qui eum absentem accusarent, *quod societatem cum rege Persarum ad Græciam opprimendam fecisset.* Hoc crimine absens proditoris est damnatus. Id ut audivit, quod non satis tutum se Argis videbat, Corcyram demigravit. Ibi cum ejus principes civitatis animadvertisset timere, ne propter se bellum his Lacedæmonii & Athenienses indicerent; ad Admetum, Molossorum regem, cum quo ei hospitium fuerat, confugit. Huc cum venisset, & in præsentia rex abesset:

Corn. Nep.

B

quo majore religione se receptum tueretur, filiam ejus parvulam arripuit, & cum ea se in sacrarium, quod summa colebatur cærimonia, conjecit. inde non prius egressus est, quam rex eum data dextra in fidem reciperet: quam præstitit. nam cum ab Atheniensibus & Lacedæmoniis exposceretur publice, supplicem non prodidit; monuitque, *ut consuleret sibi. difficile enim esse, in tam propinquo loco tuto eum versari.* Itaque Pydnam eum deduci jussit, & quod satis esset præsidii dedit. Hac re audita, hic in navem omnibus ignotus nautis escendit. quæ cum tempestate maxima Naxum ferretur, ubi tum Atheniensium erat exercitus; sensit Themistocles, si eo pervenisset, sibi esse pereundum. hac necessitate coactus, domino navis, qui sit, aperit, multa pollicens, si se conservasset. At ille, clarissimi viri captus misericordia, diem noctemque procul ab insula in salo navem tenuit in ancoris, neque quemquam ex ea exire passus est. Inde Ephesum pervenit, ibique Themistoclem exponit: cui ille pro meritis gratiam postea retulit. Scio plerosque ita scripsisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transisse. Sed ego potissimum Thucydidi credo, qui ætate proximus de his, qui illorum temporum historiam reliquerunt, & ejusdem civitatis fuit. Is autem ait, ad Artaxerxem eum venisse, atque his verbis epistolam misisse: *Themistocles veni ad te, qui plurima mala omnium Græcorum in domum tuam intuli, cum mihi necesse fuit adversum patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multo plura bona feci, postquam in tuto ipse, & ille in periculo esse cœpit. Nam cum in Asiam reverti vellet,*

*prælio apud Salamina factō; literis eum certio-
rem feci, id agi, ut pons, quem in Hellesponto fecerat, dissol-
veretur, atque ab hostibus circumiretur. quo nuntio ille
periculo est liberatus. Nunc autem ad te confugi, exa-
gitatus a cuncta Græcia, tuam petens amicitiam: quam
si ero adeptus, non minus me bonum amicum habebis,
quam fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo,
ut de his rebus, de quibus tecum colloqui volo, annum
mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire pa-
tiaris. Hujus rex animi magnitudinem admirans, cu-
piensque talem virum sibi conciliari, veniam dedit. 10
Ille omne illud tempus literis sermonique Persarum
dedit: quibus adeo eruditus est, ut multo commo-
dius dicatur apud regem verba fecisse, quam hi pot-
erant, qui in Perside erant nati. Hic cum multa
regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti
consiliis vellet, illum Græciam bello oppressurum: ma-
gnis muneribus ab Artaxerxe donatus in Asiam rediit,
domiciliumque Magnesiæ sibi constituit. Namque
hanc urbem ei rex donarat, his usus verbis, quæ ei
panem præberet; (ex qua regione quinquaginta ei ta-
lenta quotannis redibant) Lampfacum, unde vinum
sumeret; Myuntem, ex qua opsonium haberet. Hujus
ad nostram memoriam monumenta manserunt duo:
sepulcrum prope oppidum, in quo est sepultus; sta-
tuæ in foro Magnesiæ. De cujus morte multimodis
apud plerisque scriptum est: sed nos eundem po-
tissimum Thucydidem auctorem probamus: qui il-
lum ait Magnesiæ morbo mortuum; neque negat, fuisse
famam, venenum sua sponte sumsisse, cum se, quæ regi
de Græciæ opprimenda pollicitus esset, præstare posse*

*desperaret. Idem, ossa ejus clam in Attica ab amicis
esse sepulta, quoniam legibus non concederetur, quod
proditionis esset damnatus, memoriæ prodidit.*

III.

ARISTIDES.

ARISTIDES, Lyfimachi filius, Atheniensis, æqualis fere fuit Themistocli. itaque cum eo de principatu contendit. namque obtrectarunt inter se. In his autem cognitum est, quanto antistaret eloquentia innocentiae. quamquam enim adeo excellebat Aristides abstinentia, ut unus post hominum memoriam, quod quidem nos audierimus, cognomine *Justus* sit appellatus; tamen, a Themistocle collabefactus testula illa, exilio decem annorum multatus est. Qui quidem cum intelligeret, reprimi concitatam multitudinem non posse, cedenſque animadverteret quendam scribentem, ut patria pelleretur; quæſiſſe ab eo dicitur, *quare id faceret, aut quid Aristides commiſſet, cur tanta pœna dignus duceretur?* Cui ille respondit, *ſe ignorare Aristidem; ſed ſibi non placere, quod tam cupide elaboraſſet, ut præter ceteros Justus appellaretur.* Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit. nam poſtquam Xerxes in Græciam descendit, ſexto fere anno, quam erat expulſus, populifcito in patriam reſtitutus eſt. Interfuit autem pugnae navali apud Salamina, quæ facta eſt prius, quam pœna

liberaretur. Idem prætor fuit Atheniensium apud Plataeas in proelio, quo Mardonius fusus, barbarorumque exercitus interfectus est. Neque aliud est ullum hujus in re militari illustre factum, quam hujus imperii memoria: justitiæ vero, & æquitatis, & innocentiae, multa. In primis, quod ejus æquitate factum est, cum in communi classe esset Græciæ simul cum Pausania, quo duce Mardonius erat fugatus, ut summa imperii maritimi ab Lacedæmoniis transferretur ad Athenienses. namque ante id tempus & mari & terra duces erant Lacedæmonii. tum autem & intemperantia Pausaniæ, & justitia factum est Aristidis, ut omnes fere civitates Græciæ ad Atheniensium societatem se applicarent, & adversus barbaros hos duces deligerent sibi. Quos quo facilius repellerent, si forte bellum renovare conarentur; ad classes ædificandas, exercitusque comparandos quantum pecuniæ quæque civitas daret, Aristides delectus est, qui constitueret. ejus arbitrio quadringena & sexagena talenta quotannis Delum sunt collata. id enim commune ærarium esse voluerunt. quæ omnis pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic qua fuerit abstinentia, nullum est certius indicium, quam quod, cum tantis rebus præfuisset, in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit. Quo factum est, ut filiae ejus publice alerentur, & de communi ærario dotibus datis collocarentur. Decessit autem fere post annum quartum, quam Themistocles Athenis erat expulsus.

IV.

P A U S A N I A S.

PAUSANIAS, Lacedæmonius, magnus homo, sed ¹ varius in omni genere vitæ fuit. nam, ut virtutibus eluxit, sic vitiis est obrutus. Hujus illustrissimum est prælium apud Platæas. namque illo duce Mar-donius, satrapes regius, natione Medus, regis gener, in primis omnium Persarum & manu fortis & consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum, haud ita magna manu Græcia fugatus est; eoque ipse dux cecidit prælio. Qua victoria elatus plurima miscere coepit, & majora concupiscere. Sed primum in eo est reprehensus, quod ex præda tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto, in quo erat hæc sententia, **SUO DUCTU BARBAROS APUD PLATÆAS ESSE DELETOS, EJUSQUE VICTORIÆ ERGO APOLLINI DONUM DEDISSE.** hos versus Lacedæmonii exsculpservnt, neque aliud scripserunt, quam nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi. Post id prælium ² eundem Pausaniam cum classe communi Cyprum atque Hellepontum miserunt, ut ex his regionibus

barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in ea re usus, elatius se gerere cœpit, majoresque appetere res. Nam cum, Byzantio expugnato, cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos: hos clam Xerxi remisit, simulans, ex vinculis publicis effugisse; & cum his Gongylum Eretriensem, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scripta Thucydides memoriæ prodidit: *Pausanias, dux Spartæ, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit; seque tecum affinitate conjungi cupit. quare, si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam, & ceteram Græciam sub tuam potestatem se, adjuvante te, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face, cum quo colloquatur.* Rex tot hominum salute tam sibi necessariorum magnopere gavisus, confestim cum epistola Artabazum ad Pausaniam mittit: in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei a se repulsam laturum. Hujus Pausanias voluntate cognita, alacrior ad rem gerendam factus, in suspicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accusatus capitis, absolvitur; multatur tamen pecunia. quam ob
3 causam ad classem remissus non est. At ille post non multo sua sponte ad exercitum rediit, & ibi non callida, sed dementi ratione, cogitata patefecit. Non enim mores patrios solum, sed etiam cultum, vestitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, veste Medica: satellites Medi & Ægyptii sequebantur: epulabatur more Persarum luxuriosius, quam, qui ade-

rant, perpeti possent: aditum petentibus conveniendi non dabat: superbe respondebat, & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat: Colonas, qui locus in agro Troadis est, se contulerat; ibi consilia, cum patriæ, tum sibi inimica, capiebat. Id postquam Lacedæmonii resciverunt, legatos ad eum cum scytala miserunt: in qua more illorum erat scriptum, *nisi domum reverteretur, se capitis eum damnaturos*. Hoc nuntio commotus, sperans, se etiam tum pecunia & potentia instans periculum posse depellere, domum rediit. Huc ut venit, ab ephoris in vincula publica conjectus est. (licet enim legibus eorum cuivis ephoro hoc facere regi.) hinc tamen se expedivit: neque eo magis carebat suspicione. nam opinio manebat, eum cum rege habere societatem. Est genus quoddam hominum, quod *Helotes* vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, servorumque munere fungitur. hos quoque sollicitare spe libertatis existimabatur. sed, quod harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui posset, non putabant de tali tamque claro viro suspicionibus oportere judicari, & expectandum, dum se ipsa res aperiret. Interim Argilius quidam adolescentulus, 4 quem puerum Pausanias amore venereo dilexerat, cum epistolam ab eo ad Artabazum accepisset, eique in suspicionem venisset, aliquid in ea de se esse scriptum, quod nemo eorum rediisset, qui super tali causa eodem missi erant; vincula epistolæ laceravit, signoque detracto cognovit, si pertulisset, sibi esse perendum. Erant in eadem epistola, quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pausaniamque conven-

rant. Has ille literas ephoris tradidit. Non est prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. nam ne hujus quidem indicio impulsæ sunt, ut Pausaniam comprehenderent: neque prius vim adhibendam putaverunt, quam se ipse indicasset. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præceperunt. Fanum Neptuni est Tænari, quod violari nefas putant Græci. Eo ille index confugit: in ara consedit. hanc juxta locum fecerunt sub terra, ex quo posset audiri, si quis quid loqueretur cum Argilio. huc ex ephoris quidam descendunt. Pausanias, ut audivit, Argilium confugisse in aram, perturbatus eo venit: quem cum supplicem Dei videret in ara sedentem, quærit, causæ quid sit tam repentino consilio. huic ille, quid ex literis comperisset, aperit. Tanto magis Pausanias perturbatus orare cœpit, *ne enuntiaret, nec se, meritum de illo optime, proderet. quod si eam veniam sibi dedisset, tantisque implicitum rebus sublevasset, magno*
5 *esse ei præmio futurum.* His rebus ephori cognitis, satius putaverunt, in urbe eum comprehendi. quo cum essent profecti, & Pausanias, placato Argilio, ut putabat, Lacedæmonem reverteretur; in itinere, cum jam in eo esset, ut comprehenderetur, e vultu cujusdam ephori, qui eum admonere cupiebat, insidias sibi fieri intellexit. Itaque paucis ante gradibus, quam qui sequebantur, in ædem Minervæ, quæ *Chalciæcos* vocatur, confugit. Hinc ne exire posset, statim ephori valvas ejus ædis obstruxerunt, tectumque sunt demoliti, quo facilius sub divo interiret. Dicitur, eo tempore matrem Pausaniæ vixisse, eamque jam magno natu, postquam de scelere filii com-

perit, in primis, ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attulisse. Sic Pausanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic cum semianimis de templo elatus esset, confestim animam efflavit. Cujus mortui corpus cum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quo hi, qui ad supplicium essent dati; displicuit pluribus: & procul ab eo loco inderunt, quo erat mortuus. Inde posterius Dei Delphici responso erutus, atque eodem loco sepultus, ubi vitam posuerat.

V.

C I M O N.

- 1 C I M O N, Miltiadis filius, Atheniensis, duro admodum initio usus est adolescentiæ. nam cum pater ejus litem æstimatam populo solvere non potuisset, ob eamque causam in vinculis publicis decessisset; Cimon eadem custodia tenebatur, neque legibus Atheniensibus emitte poterat, nisi pecuniam, qua pater multatus esset, solvisset. Habebat autem in matrimonio sororem germanam suam, nomine Elpinicen, non magis amore, quam more, ductus. nam Atheniensibus licet eodem patre natas uxores ducere. Hujus conjugii cupidus Callias quidam, non tam generosus, quam pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone, ut eam sibi uxorem daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam soluturum. Is cum talem conditionem aspernaretur; Elpinice negavit, se passuram, Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniam prohibere posset; seque Calliæ
- 2 nupturam, si ea, quæ polliceretur, præstitisset. Tali modo custodia liberatus Cimon, celeriter ad principatum pervenit. Habebat enim satis eloquentiæ, summam liberalitatem, magnam prudentiam cum ju-

ris civilis, tum rei militaris; quod cum patre a puero in exercitiis fuerat versatus. Itaque hic & populum urbanum in sua tenuit potestate, & apud exercitum plurimum valuit auctoritate. Primum imperator, apud flumen Strymona magnas copias Thracum fugavit: oppidum Amphipolim constituit, eoque decem millia Atheniensium in coloniam misit. Idem iterum apud Mycalen Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium classem devictam cepit: eodemque die pari fortuna in terra usus est. namque hostium navibus captis, statim ex classe copias suas eduxit, barbarorum uno concursu maximam vim prostravit. Qua victoria magna præda potitus, cum domum revèteretur, quod jam nonnullæ insulæ, propter acerbitatem imperii, defecerant, bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coegit. Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant, quod contumacius se gesserant, vacuefecit, sessores veteres urbe insulaque ejecit, agros civibus divisit. Thasios, opulentia fretos, suo adventu fregit. His ex manubiis Athenarum arx, qua ad meridiem vergit, est ornata. Quibus rebus cum unus in civitate maxime flore- 3
ret, incidit in eandem invidiam, quam pater suus ceterique Atheniensium principes. nam testarum suffragiis, quod illi *ostracismum* vocant, decem annorum exilio multatus est. Cujus facti celerius Athenienses, quam ipsum, pœnituit. Nam cum ille forti animo invidiæ ingratorum civium cessisset, bellumque Lacedæmonii Atheniensibus indixissent; confestim notæ ejus virtutis desiderium consecutum est. Itaque post annum quintum, quam expulsus erat,

in patriam revocatus est. Ille, quod hospitio Lacedæmoniorum utebatur, fatius existimans, contendere Lacedæmonem, sua sponte est profectus, pacemque inter duas potentissimas civitates conciliavit. Post neque ita multo, Cyprum cum ducentis navibus imperator missus, cum ejus majorem partem insulæ devicisset, in morbum implicitus, in oppido
4 Citio est mortuus. Hunc Athenienses non solum in bello, sed in pace diu desideraverunt. Fuit enim tanta liberalitate, cum compluribus locis prædia hortosque haberet, ut nunquam in eis custodem imposuerit fructus servandi gratia, ne quis impediretur, quo minus ejus rebus, quibus quisque vellent, frueretur. Semper eum pedisequi cum numis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Sæpe, cum aliquem offensum fortuna videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. Quotidie sic cœna ei coquebatur, ut, quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit. multos locupletavit: complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquissent, suo sumtu extulit. Sic se gerendo, minime est mirandum, si & vita ejus fuit secura, & mors acerba.

VI.

LYSANDER.

LYSANDER, Lacedæmonius, magnam reliquit sui famam, magis felicitate, quam virtute, partam. Athenienses enim, in Peloponnesios sexto & vicesimo anno bellum gerentes, confecisse apparet. Id qua ratione consecutus sit, latet. non enim virtute sui exercitus, sed immodestia factum est adversariorum: qui, quod dicto audientes imperatoribus suis non erant, dispalati in agris, relictis navibus, in hostium venerunt potestatem. quo facto Athenienses se Lacedæmoniis dediderunt. Hac victoria Lyfander elatus, cum antea semper factiosus audaxque fuisset, sic sibi indulfit, ut ejus opera in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam cum hanc causam Lacedæmonii dictitassent sibi esse belli, ut Atheniensium impotentem dominationem refringerent: postquam apud Ægos flumen Lyfander classis hostium est potitus, nihil aliud molitus est, quam ut omnes civitates in sua teneret potestate; cum id se Lacedæmoniorum causa facere simularet. namque undique, qui Atheniensium rebus studuissent, ejectis, decem delegerat in unaquaque civitate, qui

bus summum imperium potestatemque omnium rerum committeret. horum in numerum nemo admittebatur, nisi qui aut ejus hospitio contineretur, aut
2 se illius fore proprium fide confirmarat. Ita decemvirali potestate in omnibus urbibus constituta, ipsius nutu omnia gerebantur. cujus de crudelitate ac perfidia satis est unam rem, exempli gratia, proferre, ne de eodem plura enumerando, defatigemus lectores. Victor ex Asia cum reverteretur, Thasumque devertisset: quod ea civitas præcipua fide fuerat erga Athenienses, proinde ac si iidem firmissimi solerent esse amici, qui constantes fuissent inimici, eam pervertere concupivit. vidit autem, nisi in eo occultasset voluntatem, futurum, ut Thasii dilabe-
3 rentur, consulerentque rebus suis. Itaque *** decemviralem suam potestatem sui ab illo constitutam sustulerunt. quo dolore incensus iniit consilia, reges Lacedæmoniorum tollere. sed sentiebat, id se sine ope Deorum facere non posse; quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant. Primum Delphos corrumpere est conatus. Cum id non potuisset, Dodonam adortus est. Hinc quoque repulsus, dixit, se vota suscepisse, quæ Jovi Ammoni solveret, existimans, se Afros facilius corrupturum. Hac spe cum profectus esset in Africam, multum eum antistites Jovis sefellerunt. nam non solum corrumpi non potuerunt; sed etiam legatos Lacedæmonia miserunt, qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes fani corrumpere conatus esset. Accusatus hoc crimine, judicumque absolutus sententiis, Orchomeniis missus subsidio, occisus est a Thebanis apud Haliartum.

Quam vere de eo foret judicatum, oratio indicio fuit, quæ post mortem in domo ejus reperta est; in qua suadet Lacedæmoniis, ut, regia potestate dissoluta, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum; sed ita scripta, ut Deorum videretur congruere sententiæ, quam ille se habiturum, pecunia fidens, non dubitabat. hanc ei scripsisse Cleon Halicarnasseus dicitur. Atque hoc loco non est prætereundum factum Pharnabazi, satrapis regii. nam cum Lyfander, præfectus classis, in bello multa crudeliter avareque fecisset, deque his rebus suspicaretur ad cives suos esse perlatum: petiit a Pharnabazo, ut ad ephoros sibi testimonium daret, quanta sanctitate bellum gessisset, sociosque tractasset, deque ea re accurate scriberet. magnam enim ejus auctoritatem in ea re futuram. Huic ille liberaliter pollicetur: librum gravem multis verbis conscripsit, in quo summis eum fert laudibus. quem cum legisset probassetque, dum obfignatur, alterum pari magnitudine, tanta similitudine, ut discerni non posset, signatum subjecit; in quo accuratissime ejus avaritiam perfidiamque accusarat. Hinc Lyfander domum cum redisset, postquam de suis rebus gestis apud maximum magistratum, quæ voluerat, dixerat: testimonii loco librum a Pharnabazo datum tradidit. Hunc, submoto Lyfandro, cum ephori cognoscent, ipsi legendum dederunt. Ita ille imprudens ipse suus fuit accusator.

VII.

ALCIBIADES.

- 1 **A**LCIBIADES, Cliniae filius, Atheniensis. In hoc natura, quid efficere possit, videtur experta. Constat enim inter omnes, qui de eo memoriae prodiderunt, nihil eo fuisse excellentius, vel in vitiis, vel in virtutibus. Natus in amplissima civitate, summo genere, omnium ætatis suæ multo formosissimus, ad omnes res aptus, consiliique plenus: (namque imperator fuit summus & mari & terra) disertus, ut in primis dicendo valeret: (quod tanta erat commendatio oris atque orationis, ut nemo ei dicendo posset resistere) deinde, cum tempus posceret, laboriosus, patiens, liberalis, splendidus, non minus in vita, quam victu: affabilis, blandus, temporibus callidissime inserviens. Idem, simul ac se remiserat, neque causa suberat, quare animi laborem perferret, luxuriosus, dissolutus, libidinosus, intemperans reperiatur; ut omnes admirarentur, in uno homine tantam inesse dissimilitudinem, tamque diversam naturam.
- 2 Educatus est in domo Periclis, (privignus enim ejus fuisse dicitur) eruditus a Socrate: socerum habuit Hipponicum, omnium Græca lingua loquen-

rium divitissimum: ut si ipse fingere veller, neque plura bona reminisci, neque majora posset consequi, quam vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adolescentia amatus est a multis more Græcorum: in eis a Socrate, de quo mentionem facit Plato in *Symposio*. Namque eum induxit commemorantem, se pernoctasse cum Socrate, neque aliter ab eo surrexisse, ac filius a parente debuerit. Posteaquam robustior est factus, non minus multos amavit: in quorum amore, quoad licitum est, odiosa multa delicate jocosque fecit: quæ referremus, nisi majora potioraque haberemus. Bello Peloponnesio hujus consilio atque auctoritate Athenienses bellum Syracusanis indixerunt; ad quod gerendum ipse dux delectus est. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id cum appareretur, prius, quam classis exiret, accidit, ut una nocte omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam erat Andocidis. Itaque ille postea Mercurius Andocidis vocitatus est. hoc, cum appareret, non sine magna multorum consensione esse factum, quod non ad privatam, sed ad publicam rem pertineret: magnus multitudini timor est injectus, ne qua repentina vis in civitate existeret, quæ libertatem opprimeret populi. Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur; quod & potentior, & major, quam privatus, existimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, plures etiam opera forensi suos reddiderat. Quare fiebat, ut omnium oculos, quotiescunque in publicum prodisset, ad se converteret, neque ei par quicquam in civitate poneretur. Itaque non solum spem

in eo habebant maximam, sed etiam timorem: quod
& obesse plurimum & prodesse poterat. Adspergeba-
tur etiam infamia, quod in domo sua facere myste-
ria dicebatur; quod nefas erat more Atheniensium:
idque non ad religionem, sed ad conjurationem per-
4 tinere existimabatur. Hoc crimine in concione ab
inimicis compellabatur. Sed instabat tempus ad bel-
lum proficiscendi. Id ille intuens, neque ignorans ci-
vium suorum consuetudinem, postulabat, *ut, si quid*
de se agi vellent, potius de præsente quæstio haberetur,
quam absens invidiæ crimine accusaretur. Inimici ve-
ro ejus quiescendum in præsenti, quia noceri non
posse intelligebant, & illud tempus exspectandum
decreverunt, quo exisset: ut sic absentem aggrede-
rentur. itaque fecerunt. Nam, postquam in Siciliam
eum pervenisse crediderunt, absentem, quod sacra
violasset, reum fecerunt. qua de re cum ei nun-
tius a magistratu in Siciliam missus esset, ut domum
ad causam dicendam rediret; essetque in magna spe
provinciæ bene administrandæ: non parere noluit,
& in triremem, quæ ad eum deportandum erat mis-
sa, adscendit. Hac Thurios in Italiam pervectus, mul-
ta secum reputans de immoderata civium suorum li-
centia, crudelitæque erga nobiles, utilissimum ra-
tus, impendentem evitare tempestatem, clam se a cu-
stodibus subduxit, & inde primum Elidem, deinde
Thebas venit. Postquam autem se capitis damnatum,
bonis publicatis, audivit; &, id quod usu venerat,
Eumolpidas sacerdotes a populo coactos, ut se de-
voverent, ejusque devotionis, quo testatior esset me-
moriam, exemplum, in pila lapidea incisum, esse posi-

tum in publico: Lacedæmonem demigravit. Ibi, ut ipse prædicare consueverat, non adversus patriam, sed inimicos suos, bellum gessit; *quod iidem hostes essent civitati. nam, cum intelligerent, se plurimum prodesse posse reipublicæ, ex ea ejecisse, plusque iræ suæ, quam utilitati communi, paruisse.* Itaque hujus consilio Lacedæmonii cum Persarum rege amicitiam fecerunt; deinde Deceliam in Attica munierunt, præsidioque perpetuo ibi posito in obsidione Athenas tenuerunt. Ejusdem opera Joniani a societate averterunt Atheniensium: quo facto, multo superiores bello esse coeperunt. Neque vero his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti, quam timore ab eo alienati. Nam, cum acerrimi viri præstantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent, pertimuerunt, ne, caritate patriæ ductus, aliquando ab ipsis descisceret, & cum suis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi quærere instituerunt. Id Alcibiadi diutius celeri non potuit. erat enim ea sagacitate, ut decipi non posset, præsertim cum animum attendisset ad cavendum. Itaque ad Tissaphernem, præfectum regis Darii, se contulit. Cujus cum in intimam amicitiam pervenisset, & Atheniensium, male gestis in Sicilia rebus, opes senescere, contra Lacedæmoniorum crescere videret: initio cum Pisandro prætore, qui apud Samum exercitum habebat, per internuntios colloquitur, & de reditu suo facit mentionem. Erat enim eodem, quo Alcibiades, sensu, populi potentiæ non amicus, & optimatum fautor. Ab hoc destitutus, primum per Thrasybulum, Lycei filium, ab exercitu recipitur, prætorque fit apud Samum; post,

suffragante Theramene, populiscito restituitur, parique absens imperio præficitur simul cum Thrasylulo & Theramene. Horum in imperio tanta commutatio rerum facta est, ut Lacedæmonii, qui paulo ante victores vigerant, perterriti pacem peterent. victi enim erant quinque præliis terrestribus, tribus navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiserant, quæ captæ in hostium venerant potestatem. Alcibiades simul cum collegis receperat Ioniam, Hellepontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in ora sitæ sunt Asiæ, quarum expugnarant complures; in his Byzantium. neque minus multas consilio ad amicitiam adjunxerant, quod in captos clementia fuerant usi. Inde præda onusti, locupletato exercitu, maximis rebus gestis, Athenas venerunt. His cum obviam universa civitas in Piræeum descendisset, tanta fuit omnium expectatio visendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus conflueret, perinde ac si solus advenisset. sic enim populo erat persuasum, & adversas superiores, & præsentis secundas res accidisse ejus opera. Itaque & Siciliæ amissum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ suæ tribuebant: quod talem virum civitate expulissent. Neque id sine causa arbitrari videbantur. nam postquam exercitui præesse coeperat, neque terra neque mari hostes pares esse potuerant. Hic ut navi egressus est, quamquam Theramenes & Thrasylulus eisdem rebus præfuerant, simulque venerant in Piræeum: tamen illum unum omnes prosequiebantur; &, id quod nunquam antea usu venerat, nisi Olympiæ victoribus, coronis aureis æneisque vulgo donabatur. Ille

lacrimans talem benevolentiam civium suorum accipiebat, reminiscens pristini temporis acerbiter. Postquam astu venit, concione advocata sic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit, quin ejus casum lacrimarit, inimicumque his se ostenderit, quorum opera patria pulsus fuerat: proinde ac si alius populus, non ille ipse, qui tum flebat, eum sacrilegii damnasset. Restituta ergo huic sunt publice bona: iidemque illi Eumolpidæ sacerdotes rursus resacrare sunt coacti, qui eum devoverant: pilæque illæ, in quibus devotio fuerat scripta, in mare præcipitatæ. Hæc Alcibiadi lætitia non nimis fuit diuturna. nam 7 cum ei omnes essent honores decreti, totaque respublica domi bellicue tradita, ut unius arbitrio gereretur; & ipse postulasset, ut duo sibi collegæ darentur, Thrasybulus & Adimantus; neque id negatum esset: classe jam in Asiam profectus, quod apud Cymen minus ex sententia rem gesserat, in invidiam recidit. nihil enim eum non efficere posse ducebant. ex quo fiebat, ut omnia minus prospere gesta ejus culpæ tribuerent; cum eum aut negligenter, aut malitiose fecisse loquerentur. sicut tum accidit. nam, corruptum a rege capere Cymen noluisse, arguebant. Itaque huic maxime putamus malo fuisse nimiam opinionem ingenii atque virtutis. timebatur enim non minus, quam diligebatur: ne, secunda fortuna, magnisque opibus elatus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est, ut absenti magistratum abrogarent, & alium in ejus locum substituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit, & se Pætyen contulit, ibique tria castella communivit, Bornos, Bi-

fanthen, Neontichos: manuque collecta primus Græ-
 ciæ civitatis in Thraciam introiit, gloriosius existi-
 mans, barbarorum præda locupletari, quam Grajo-
 rum. Qua ex re creverat cum fama, tum opibus, ma-
 gnamque amicitiam sibi cum quibusdam regibus Thra-
 8 ciæ pepererat. Neque tamen a caritate patriæ po-
 tuit recedere. nam cum apud Ægos flumen Philocles,
 prætor Atheniensium, classem constituisset suam; ne-
 que longe abesset Lysander, prætor Lacedæmonio-
 rum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quam diu-
 tissime duceret, quod ipsis pecunia a rege suppedita-
 batur, contra Atheniensibus exhaustis, præter arma
 & naves, nihil erat super: Alcibiades ad exercitum
 venit Atheniensium, ibique præsentem vulgo agere
 coepit: *si vellent, se coacturum Lysandrum aut dimica-*
re, aut pacem petere: Lacedæmonios eo nolle confligere
classē, quod pedestribus copiis plus, quam navibus, va-
lerent: sibi autem esse facile, Seuthen, regem Thracum,
deducere, ut eos terra depelleret; quo facto, necessario
aut classē conflicturos, aut bellum composituros. Id etsi
 vere dictum Philocles animadvertibat, tamen postu-
 lata facere noluit; quod sentiebat, *se, Alcibiade re-*
cepto, nullius momenti apud exercitum futurum; &, si
quid secundi evenisset, nullam in ea re suam partem fo-
re; contra ea, si quid adversi accidisset, se unum ejus de-
licti futurum reum. Ab hoc discedens Alcibiades, quo-
 niam, inquit, *viçtorie patriæ repugnas, illud moneo,*
juxta hostes castra habeas nautica. periculum est enim,
ne immodestia militum nostrorum occasio detur Lysan-
dro nostri opprimendi exercitus. Neque ea res illum fe-
 fellit. nam Lysander, cum per speculatores compe-

risset, vulgum Atheniensium in terram prædatum
exisse, navesque pæne inanes relictas, tempus rei
gerendæ non dimisit, eoque impetu totum bellum
delevit. At Alcibiades, victis Atheniensibus, non fa- 9
tis tuta eadem loca sibi arbitratus, penitus in Thra-
ciam se supra Propontidem abdidit, sperans ibi fa-
cillime suam fortunam oculi posse. Falso. nam Thra-
ces, postquam eum cum magna pecunia venisse sense-
runt, insidias ei fecerunt: qui ea, quæ apportarat, ab-
tulerunt, ipsum capere non potuerunt. Ille cernens,
nullum locum sibi tutum in Græcia, propter poten-
tiam Lacedæmoniorum, ad Pharnabazum in Asiam
transiit. quem quidem adeo sua cepit humanitate, ut
eum nemo in amicitia antecederet. namque ei Gru-
nium dederat, in Phrygia castrum, ex quo quinqu-
gena talenta vestigialis capiebat. Qua fortuna Alcibia-
des non erat contentus, neque Athenas victas Lacedæ-
moniis servire poterat pati. Itaque ad patriam
liberandam omni ferebatur cogitatione. sed videbat,
id sine rege Persarum non posse fieri: ideoque eum
amicum sibi cupiebat adjungi. neque dubitabat, fa-
cile se consecuturum, si modo ejus conveniendi ha-
buisset potestatem. nam Cyrum fratrem ei bellum
clam parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, sciebat:
id si [ei] aperuisset, magnam se [ab eo] initurum
gratiam videbat. Hæc cum moliretur, peteretque a 10
Pharnabazo, ut ad regem mitteretur: eodem tempore
Critias ceterique tyranni Atheniensium certos ho-
mines ad Lylandrum in Asiam miserunt, qui eum
certiorem facerent, *nisi Alcibiadem sustulisset, nihil
earum rerum fore ratum, quas ipse Athenis constitulisset.*

Quare, si suas res gestas manere vellet, illum persequeretur. His Laco rebus commotus statuit, accuratius sibi agendum cum Pharnabazo. Huic ergo renuntiat, quæ regi cum Lacedæmoniis essent, irrita futura, nisi Alcibiadem vivum, aut mortuum tradidisset. Non tulit hoc satrapes, & violare clementiam, quam regis opes minui, maluit. Itaque misit Sysamithren & Bagæum ad Alcibiadem interficiendum, cum ille esset in Phrygia, iterque ad regem compararet. Missi clam viciniori, in qua tum Alcibiades erat, dant negotium, ut eum interficiant. Illi, cum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa casam eam, in qua quiescebat, eamque succenderunt; ut incendio conficerent, quem manu superari posse diffidebant. Ille autem ut sonitu flammæ est excitatus, etsi gladius ei erat subductus, familiaris sui subalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadia hospes, qui nunquam discedere voluerat. Hunc sequi se jubet, & id, quod in præsentia vestimentorum fuit, arripuit. his in ignem ejectis, flammæ vim transiit. quem ut barbari incendium effugisse [emimus] viderunt, telis missis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum retulerunt. At mulier, quæ cum eo vivere consuevit, muliebri sua veste contextum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat comparatum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit supremum. Hunc, infamatum a plerisque, tres gravissimi historici summis laudibus extulerunt: Thucydides, qui ejusdem ætatis fuit; Theopompus, qui fuit post aliquanto natus; & Timæus: qui quidem duo

maledicentissimi, nescio quo modo, in illo uno laudando consenserunt. Nam ea, quæ supra diximus, de eo prædicarunt, atque hoc amplius, cum *Athenis*, splendidissima civitate, natus esset, omnes [*Athenienses*] splendore ac dignitate vitæ superasse: postquam inde expulsus *Thebas* venerit, adeo studiis eorum inservisse, ut nemo eum labore corporisque viribus posset æquiparare. omnes enim *Bœotii* magis firmitati corporis, quam ingenii acumini, inserviunt. Eundem apud *Lacedæmonios*, quorum moribus summa virtus in patientia ponebatur, sic duritiæ se dedisse, ut pars monia victus atque cultus omnes *Lacedæmonios* vinceret. fuisse apud *Thracas*, homines vinolentos, rebusque venereis deditos: hos quoque in his rebus antecessisse. venisse ad *Persas*, apud quos summa laus esset fortiter venari, luxuriose vivere: horum sic imitatum consuetudinem, ut illi ipsi eum in his maxime admirarentur. Quibus rebus effecisse, ut, apud quoscunque esset, princeps poneretur, habereturque carissimus. Sed fatis de hoc: reliquos ordiamur.

VIII.

THRASYBULUS.

THRASYBULUS, Lyci filius, Atheniensis. Si per se virtus sine fortuna ponderanda sit: dubito, an hunc primum omnium ponam. Illud sine dubio: neminem huic præfero fide, constantia, magnitudinæ animi, in patriam amore. nam quod multi voluerunt, pauci potuerunt, ab uno tyranno patriam liberare; huic contigit, ut a triginta oppressam tyrannis ex servitute in libertatem vindicaret. Sed, nescio quo modo, cum eum nemo anteiret his virtutibus, multi nobilitate præcucurrerunt. Primum Peloponnesio bello multa hic sine Alcibiade gessit; ille nullam rem sine hoc: quæ ille universa naturali quodam bono fecit lucri. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum militibus & fortuna: quod in proelii concursu abit res a consilio ad vires, vimque pugnantium. Itaque jure suo nonnulla ab imperatore miles, plurima vero fortuna vindicat, seque hic plus valuisset, quam ducis prudentiam, vere potest prædicare. Quare illud magnificentissimum factum proprium est Thrasybuli. nam cum triginta tyranni, præpositi a Lacedæmoniis, servitute oppressas tenerent Athenas; plurimos cives, quibus in bello parserat fortuna, partim patria expulissent, partim interfecissent,

plurimorum bona publicata inter se divisissent: non solum princeps, sed & solus initio, bellum his indixit. Hic enim cum Phylon confugisset, quod est castellum in Attica munitissimum, non plus habuit secum, quam triginta de suis. Hoc initium fuit salutis Aethæorum; hoc robur libertatis clarissimæ civitatis. Neque vero hic non contemptus est primo a tyrannis, atque ejus solitudo, quæ quidem res & illis contemnentibus pernicii; & huic despecto saluti fuit. hæc enim illos ad persequendum segnes, hos autem, tempore ad comparandum dato, fecit robustiores. Quo magis præceptum illud omnium in animis esse debet, *Nihil in bello oportere contemni*: nec sine causa dici, *Matrem timidi flere non solere*. Neque tamen pro opinione Thrasybuli auctæ sunt opes. nam jam tum illis temporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugnabant. Hinc in Piræum transiit, Munychiamque munivit. Hanc bis tyranni oppugnare sunt adorti: ab eaque turpiter repulsi, protinus in urbem, armis impedimentisque amissis, refugerunt. Usus est Thrasybulus non minus prudentia, quam fortitudine. nam cedentes violari vetuit. cives enim civibus parcere æquum censebat. neque quicumquam est vulneratus, nisi qui prior impugnare voluit. neminem jacentem veste spoliavit: nil attigit, nisi arma, quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebant. In secundo proelio cecidit Critias, dux tyrannorum, cum quidem exadversus Thrasybulum fortissime pugnaret. Hoc dejecto, Pausanias venit Atticis auxilio, rex Lacedæmoniorum. Is inter Thrasybulum, & eos, qui urbem tenebant, fecit pacem,

his conditionibus : *ne qui, præter triginta tyrannos, & decem, qui postea prætores creati, superioris more crudelitatis erant usi, afficerentur exilio, neve bona publicarentur; reipublicæ procuratio populo redderetur.* Præclarum hoc quoque Thrasybuli, quod, reconciliata pace, cum plurimum in civitate posset, legem tulit, *ne quis anteaclarum rerum accusaretur, neve multaretur: eamque illi [legem] oblivionis appellarunt.* neque vero hanc tantum ferendam curavit; sed etiam, ut valeret, effecit. nam cum quidam ex his, qui simul cum eo in exilio fuerant, cædem facere eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum erat: publice prohibuit, & id, quod pollicitus erat, præstitit.

4 Huic, pro tantis meritis, honoris corona a populo data est, facta duabus virgulis oleaginis: quam quod amor civium, non vis expresserat, nullam habuit invidiam, magnaque fuit gloria. Bene ergo Pittacus ille, qui septem sapientum numero est habitus, cum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent, *Nolite, oro vos, inquit, id mihi dare, quod multi invident, plures etiam concupiscant. quare ex istis nolo amplius, quam centum jugera, quæ & meam animi æquitatem, & vestram voluntatem indicent.* Nam parva muna, diutina: locupletia, non propria esse consueverunt. Illa igitur corona contentus Thrasybulus, neque amplius requisivit, neque quemquam honore se antecessisse existimavit. Hic sequenti tempore, cum prætor classem ad Ciliciam appulisset, neque satis diligenter in castris ejus agerentur vigiliæ, a barbaris, ex oppido noctu eruptione facta, in tabernaculo interfectus est.

I X.

C O N O N.

CONON, Atheniensis, Peloponnesio bello accessit **1**
 ad rempublicam, in eoque ejus opera magni fuit.
 nam & prætor pedestribus exercitibus præfuit, &
 præfectus classis res magnas mari gessit. Quas ob cau-
 sas præcipuus ei honos habitus est. namque omnibus
 unus insulis præfuit. in qua potestate Pheras cepit,
 coloniam Lacedæmoniorum. Fuit etiam extremo Pe-
 loponnesio bello prætor, cum apud Ægos flumen
 copiae Atheniensium a Lyfandro sunt devictæ. Sed
 tum absuit, eoque pejus res administrata est. nam &
 prudens rei militaris, & diligens erat imperii. Itaque
 nemini erat his temporibus dubium, si affuisset, il-
 lam Athenienses calamitatem accepturos non fuisse.
 Rebus autem afflictis cum patriam obsideri audisset, **2**
 non quæsit, ubi ipse tuto viveret, sed unde præ-
 sidio posset esse civibus suis. Itaque contulit se ad
 Pharnabazum, satrapen Joniæ & Lydiæ, eundem-
 que generum regis & propinquum: apud quem ut
 multum gratia valeret, multo labore multisque effe-
 cit periculis. Nam cum Lacedæmonii, Atheniensibus
 devictis, in societate non manerent, quam cum Arta-

xerxe fecerant, Agesilaumque bellatum misissent in Asiam; maxime impulsus a Tissapherne, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat, & cum Lacedæmoniis coierat societatem: hunc adversus Pharnabazus habitus est imperator; re quidem vera exercitui præfuit Conon, ejusque omnia arbitrio gesta sunt. Hic multum ducem summum Agesilaum impedivit, sæpeque ejus consiliis obstitit. neque vero non fuit apertum, si ille non fuisset, Agesilaum Asiam Tauro tenus regi fuisse erepturum. Qui posteaquam domum a suis civibus revocatus est, quod Bœotii & Athenienses Lacedæmoniis bellum indixerant: Conon nihilo secius apud præfectos regis versabatur, hisque
 3 omnibus maximo erat usui. Defecerat a rege Tissaphernes, neque id tam Artaxerxi, quam ceteris, erat apertum. multis enim magnisque meritis apud regem, etiam cum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum, si non facile ad credendum adducebatur, reminiscens, ejus se opera Cyrum fratrem superasse. Hujus accusandi gratia Conon a Pharnabazo ad regem missus, posteaquam venit, primum ex more Persarum ad chiliarchum, qui secundum gradum imperii tenebat, Tithrausten accessit, *seque ostendit cum rege colloqui velle. nemo enim sine hoc admittitur.* Huic ille, *nulla, inquit, mora est: sed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas agere, quæ cogitas. necesse est enim, si in conspectum veneris, venerari re regem.* (quod προσκυνέειν illi vocant.) *hoc si tibi grave est, per me nihilo secius editis mandatis conficies, quod studes.* Tum Conon, *Enimvero, inquit, non est grave, quemvis honorem habere regi: sed vereor, ne civi-*

etati meæ sit opprobrio, si, cum ex ea sim profectus, quæ ceteris gentibus imperare consueverit, potius barbarorum, quam illius more fungar. Itaque huic, quæ volebat, scripta tradidit. Quibus cognitis, rex tantum auctori- 4
rate ejus motus est, ut & Tissaphernem hostem judicaverit, & Lacedæmonios bello persequi jufferit, & ei permiserit, quem vellet, eligere ad dispensandam pecuniam. id arbitrium Conon negavit *sui esse consilii, sed ipsius, qui optime suos nosse deberet: sed se suadere, Pharnabazo id negotii daret.* Hinc magnis muneribus donatus ad mare est missus, ut Cypriis, & Phœnicibus, ceterisque maritimis civitatibus naves longas imperaret, classemque, qua proxima æstate mare tueri posset, compararet; dato adjutore Pharnabazo, sicut ipse voluerat. Id ut Lacedæmoniis est nuntiatum, non sine cura rem administrarunt, quod majus bellum imminere arbitrabantur, quam si cum barbaro solum contenderent. Nam ducem fortem & prudentem regiis opibus præfuturum, ac secum dimicaturum videbant: quem neque consilio, neque copiis superare possent. Hac mente magnam contrahunt classem, proficiscuntur Pisandro duce. Hos Conon, apud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Qua victoria non solum Athenæ, sed etiam cuncta Græcia, quæ sub Lacedæmoniorum fuerat imperio, liberata est. Conon cum parte navium in patriam venit: muros dirutos a Lysandro, utrosque & Piræei & Athenarum, reficiendos curat: pecuniæque quinquaginta talenta, quæ a Pharnabazo acceperat, civibus suis donat. Accidit huic, quod ceteris mortalibus, ut 5

inconsideratior in secunda, quam in adversa esset fortuna. Nam, classe Peloponnesiorum devicta, cum ultum se injurias patriæ putaret, plura concupivit, quam efficere potuit. neque tamen ea non pia & probanda fuerunt: quod potius patriæ opes augeri, quam regis, maluit. Nam cum magnam auctoritatem sibi pugna illa navali, quam apud Cnidum fecerat, constituisset, non solum inter barbaros, sed etiam inter omnes Græciæ civitates: clam dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliam restitueret Atheniensibus. Id cum minus diligenter esset celatum, Tiribazus, qui Sardibus præerat, Cononem evocavit, simulans, ad regem eum se mittere velle, magna de re. hujus nuntio parens cum venisset, in vincula conjectus est: in quibus aliquandiu fuit. Inde nonnulli eum ad regem abductum, ibique periisse, scriptum reliquerunt. Contra ea Dinon historicus, cui nos plurimum de Persicis rebus credimus, effugisse scripsit: illud addubitat, utrum Tiribazo sciente, an imprudente, sit factum.

X.

D I O N.

DION, Hipparini filius, Syracusanus, nobili genere natus, utraque implicatus tyrannide Dionysiorum. namque ille superior Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio: ex qua duos filios, Hipparinum & Nysæum, procreavit; totidemque filias, nomine Sophrosynen & Areten. quarum priorem Dionysio filio, eidem, cui regnum reliquit, nuptum dedit; alteram, Areten, Dioni. Dion autem, præter nobilem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia ab natura habuit bona: in his ingenium docile, come, aptum ad artes optimas; magnam corporis dignitatem, quæ non minimum commendatur; magnas præterea divitias a patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores, quam affinitatem. namque etsi Dionysii crudelitas ei displicebat, tamen salvum [esse] propter necessitudinem, magis etiam suorum causa, studebat. aderat in magnis rebus: ejusque consilio multum movebatur tyrannus, nisi qua in re major ipsius cupiditas intercesserat. Legationes vero, quæ essent illustriores,

- per Dionem administrabantur: quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter administrando, crudelissimum nomen *tyranni* sua humanitate tegebat. Hunc, a Dionysio missum, Carthaginienſes suspexerunt, ut neminem unquam Græca lingua loquentem magis sint
- 2 admirati. Neque vero hæc Dionysium fugiebant. nam quanto esset sibi ornamento, sentiebat. quo fiebat, ut uni huic maxime indulgeret, neque eum secus diligeret, ac filium. qui quidem, cum Platonem Tarentum venisse fama in Siciliam esset perlata, adolescenti negare non potuit, quin eum arceſſeret, cum Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. Dedit ergo huic veniam, magnaque eum ambitione Syracusas perduxit. quem Dion adeo admiratus est, atque adamavit, ut se totum ei traderet. Neque vero minus Plato delectatus est Dione. Itaque cum a Dionysio tyranno crudeliter violatus esset; quippe quem venundari jussisset: tamen eodem rediit, ejusdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionysius. quo cum gravi conflicaretur: quæſivit a medicis Dion, *quemadmodum se haberet?* simulque ab his petiit, *si forte majori esset periculo, ut sibi faterentur. nam velle se cum eo colloqui de partiendo regno: quod sororis suæ filios, ex illo natos, partem regni putabat debere habere.* id medici non tacuerunt, & ad Dionysium filium sermonem retulerunt. quo ille commotus, ne agendi cum eo esset Dioni potestas, patri soporem medicos dare coegit. Hoc æger
- 3 sumto, ut somno sopitus, diem obiit supremum. Tale initium fuit Dionis & Dionysii simultaris, eaque multis rebus aucta est: sed tamen primis temporibus

aliquamdiu simulata inter eos amicitia mansit. cumque Dion non desisteret obsecrare Dionysium, *ut Platonem Athenis arcefferet, & ejus consiliis uteretur*: ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari, morem ei gessit. eodemque tempore Philistum historicum Syracusas reduxit, hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi. Sed de hoc in eo meo libro plura sunt exposita, qui de historicis conscriptus est. Plato autem tantum apud Dionysium auctoritate potuit, valuitque eloquentia, ut ei persuaserit, tyrannidis facere finem, libertatemque reddere Syracusanis. a qua voluntate Philisti consilio deterritus, aliquanto crudelior esse cœpit. Qui quidem cum a Dione se superari videret ingenio, auctoritate, amore populi: *verens, ne, si eum secum haberet, aliquam occasionem sui daret opprimendi, navem ei triremem dedit, qua Corinthum deveheretur; ostendens, se id utriusque facere causa, ne, cum inter se timerent, alteruter alterum præoccuparet.* Id cum factum multi indignarentur, magnæque esset invidiæ tyranno: Dionysius omnia, quæ moveri poterant Dionis, in naves imposuit, ad eumque misit. Sic enim existimari volebat, *id se non odio hominis, sed suæ salutis fecisse causa.* Postea vero quam audivit, eum in Peloponneso manum comparare, sibi que bellum facere conari; Areten, Dionis uxorem, alii nuptum dedit, filiumque ejus sic educari jussit, ut indulgendo turpissimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero, priusquam pubes esset, scorta adducebantur: vino epulisque obruebatur, neque ullum tempus sobrio relinquebatur. Is usque eo vitæ statum commutatum ferre non po-

tuit, postquam in patriam rediit pater, (namque ap-
positi erant custodes, qui eum a pristino victu de-
ducerent) ut se de superiore parte ædium dejece-
5 rit, atque ita interierit. Sed illuc revertor. Postquam
Corinthum pervenit Dion, & eodem perfugit He-
raclides, ab eodem expulsus Dionysio, qui præfe-
ctus fuerat equitum : omni ratione bellum comparare
coeperunt. sed non multum proficiebant, quod mul-
torum annorum tyrannis magnarum opum putaba-
tur. quam ob causam pauci ad societatem periculi
perducebantur. Sed Dion, fretus non tam suis co-
piis, quam odio tyranni, maximo animo, duabus
onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium,
munitum quingentis longis navibus, decem equitum,
centum peditum millibus, profectus oppugnatum,
quod omnibus gentibus admirabile est visum, adeo
facile perculit, ut post diem tertium, quam Siciliam
attigerat, Syracusas introierit. Ex quo intelligi pot-
est, *nullum esse imperium tutum, nisi benevolentia*
munitum. Eo tempore aberat Dionysius, & in Italia
classem opperiebatur, adversariorum ratus neminem
sine magnis copiis ad se venturum. quæ res eum fe-
fellit. Nam Dion iis ipsis, qui sub adversarii fuerant
potestate, regiones spiritus repressit, totiusque ejus par-
tis Siciliæ potitus est, quæ sub potestate Dionysii fue-
rat : parique modo urbis Syracusarum, præter arcem,
& insulam adjunctam oppido ; eoque rem perduxit,
ut talibus passionibus pacem tyrannus facere veller :
Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionysius, Syracu-
sas Apollocrates, cui maximam fidem uni habebat
6 [Dion.] Has tam prosperas, tamque inopinatas

res consecuta est subita commutatio : quod fortuna sua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergere est adorta. Primum in filio, de quo commemoravi supra, suam vim exercuit. nam cum uxorem reduxisset, quæ alii fuerat tradita; filiumque vellet revocare ad virtutem a perdita luxuria: accepit gravissimum parens vulnus morte filii. deinde orta dissensio est inter eum & Heraclidem: qui, quod principatum non concedebat, factionem comparavit. neque is minus valebat apud optimates; quorum consensu præerat classi, cum Dion exercitum pedestrem teneret. Non tulit hoc animo æquo Dion, & verum illum Homeri retulit ex secunda rhapsodia, in quo hæc sententia est : *Non posse bene geri rempublicam multorum imperiis.* Quod dictum magna invidia consecuta est. namque aperuisse videbatur, [se] omnia in sua potestate esse velle. Hanc ille non lenire obsequio, sed acerbitate opprimere studuit, Heraclidemque, cum Syracusas venisset, interficiendum curavit. Quod factum omnibus maximum timorem inje- 7
cit. nemo enim, illo interfecto, se tutum putabat. Ille autem, adversario remoto, licentius eorum bona, quos sciebat adversus se sensisse, militibus dispertivit. Quibus divisis, cum quotidiani maximi fierent sumtus, celeriter pecunia deesse coepit: neque, quo manus porrigeret, suppetebat, nisi in amicorum possessiones. Id huiusmodi erat, ut, cum milites reconciliasset, amitteret optimates. Quarum rerum cura frangebatur, &, insuetus male audiendi, non æquo animo ferebat, de se ab iis male existimari, quorum paulo ante in cælum fuerat elatus laudibus. vulgus

autem, offensa in eum militum voluntate, liberius loquebatur, & *tyrannum non ferendum* dictitabat.

- 8 Hæc ille intuens, cum, quemadmodum sedaret, nesciret, & quorsum evaderent, timeret: Callicrates quidam, civis Atheniensis, qui simul cum eo ex Peloponneſo in Siciliam venerat, homo & callidus, & ad fraudem acutus, sine ulla religione ac fide, adit ad Dionem, & ait: *eum [in] magno periculo esse propter offensionem populi & odium militum; quod nullo modo evitare posset, nisi alicui suorum negotium daret, qui se simularet illi inimicum. quem si invenisset idoneum, facile omnium animos cogniturum, adversariosque sublaturum; quod inimici ejus diffidenti suos sensus aperturi forent.* Tali consilio probato, excepit has partes ipse Callicrates, & se armat imprudentia Dionis: ad eum interficiendum socios conquirat: adversarios ejus convenit, conjurationem confirmat. res, multis consciis, quæ gereretur, elata defertur ad Aristomachen, sororem Dionis, uxoremque Areten. Iliæ, timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat, a Callicrate fieri sibi insidias, sed illa, quæ agerentur, fieri præcepto suo. Mulieres nihilo secius Callicratem in ædem Proserpinæ deducunt, ac jurare cogunt, *nihil ab illo periculi fore Dioni.* Ille hac religione non modo [ab incepto] non deterritus, sed ad maturandum concitatus est, verens, ne prius consilium
- 9 suum aperiretur, quam conata perfecisset. Hac mente proximo die festo, cum a conventu remotum se Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubisset; consciis loca munitiora oppidi tradit, domum custodibus sepit, a foribus qui non discedant, certos præfi-

cit : navem triremen armatis ornat , Philostratoque ,
fratri suo , tradit : eamque in portu agitari jubet , ut si
exercere remiges vellet ; cogitans , si forte consiliis
obstitisset fortuna , ut haberet , quo fugeret ad salutem .
Suorum autem e numero Zacynthios adolescentes
quosdam eligit , cum audacissimos , tum viribus ma-
ximis : hisque dat negotium , [ut] ad Dionem eant
inermes , sic uti conveniendi ejus gratia viderentur
venire . hi propter notitiam sunt intromissi . At illi ,
ut limen ejus intrarunt , foribus obseratis , in lecto
cubantem invadunt : colligant : fit strepitus , adeo ut
exaudiri posset foris . Hic , sicut ante dictum est , quam
invisa sit singularis potentia , & miseranda vita , qui
se metui , quam amari malunt , cuivis facile intellectu
fuit . Namque illi ipsi custodes , si propitia fuissent vo-
luntate , foribus effractis , servare eum potuissent ;
quod illi inermes , telum foris flagitantes , vivum te-
nebant . cui cum succurreret nemo , Lyco quidam
Syracusanus per fenestras gladium dedit , quo Dion
interfectus est . Confecta cæde , cum multitudo visen- 10
di gratia introisset , nonnulli ab insciis pro noxiis con-
ciduntur . nam , celeri rumore dilato , Dioni vim al-
latam , multi concurrerant , quibus tale facinus displi-
cebat . Hi , falsa suspicione ducti , immerentes , ut sce-
leratos , occidunt . Hujus de morte ut palam factum
est , mirabiliter vulgi mutata est voluntas . Nam , qui
vivum eum *tyrannum* vocitarant , eundem *liberato-*
rem patriæ tyrannique expulsores prædicabant . Sic
subito misericordia odio successerat , ut eum suo san-
guine , si possent , ab Acheronte cuperent redimere .
Itaque in urbe , celeberrimo loco , elatus publice ,

sepulcri monumento donatus est. diem obiit circiter annos quinquaginta quinque natus; quartum post annum, quam ex Peloponneso in Siciliam redierat.

X I.

I P H I C R A T E S.

IPHICRATES, Atheniensis, non tam magnitudine rerum gestarum, quam disciplina militari, nobilitatus est. Fuit enim talis dux, ut non solum ætatis suæ cum primis compararetur, sed ne de maioribus natu quidem quisquam anteponeretur. Multum vero in bello est versatus, sæpe exercitibus præfuit; nusquam culpa [sua] male rem gessit; semper consilio vicit; tantumque eo valuit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. namque ille pedestria arma mutavit, cum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibus hastis, minutis gladiis uterentur. Ille e contrario peltam pro parma fecit, (a quo postea *peltasta* pedites appellantur) ut ad motus concursusque essent leviores: hastæ modum duplicavit: gladios longiores fecit. idem genus loricarum mutavit, & pro sertis atque æneis lintheas dedit. Quo facto expeditiores milites reddidit. nam, pondere detracto, quod æque corpus tegeret, & leve esset, curavit. Bellum cum Thracibus gessit: 2. Seuthen, socium Atheniensium, in regnum restituit. Apud Corinthum tanta severitate exercitui præ-

fuit, ut nullæ unquam in Græcia neque exercitatiores copiæ, neque magis dicto audientes fuerint duci: in eamque consuetudinem adduxit, ut, cum prælii signum ab imperatore esset datum, sine ducis opera sic ordinatæ consisterent, ut singuli ab peritissimo imperatore dispositi viderentur. Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum interceptit: quod maxime tota celebratum est Græcia. Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit. quo factò magnam adeptus est gloriam. Cum Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluit, Iphicratem ab Atheniensibus petivit ducem, quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus duodecim millium fuit. quem quidem sic omni disciplina militari erudit, ut, quemadmodum quondam *Fabiani* milites Romani appellati sunt, sic *Iphicratenses* apud Græcos in summa laude fuerint. Idem, subsidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit impetus. nam, nisi ejus adventus appropinquasset, non prius Thebani Sparta accessissent, quam captam incendio delessent. Fuit autem & animo magno & corpore, imperatoriaque forma, ut ipso aspectu cuiusvis injiceret admirationem sui. sed in labore remissus nimis, parumque patiens, ut Theopompus memoriæ prodidit: bonus vero civis, fideque magna. quod cum in aliis rebus declaravit, tum maxime in Amyntæ Macedonis liberis tuendis. namque Eurydice, mater Perdiccæ & Philippi, cum his duobus pueris, Amynta mortuo, ad Iphicratem confugit, ejusque opibus defensa est. Vixit ad senectutem, placatis in se suorum civium animis. causam capitis semel dixit, bello sociali, simul

cum Timotheo, eoque judicio est absolutus. Mene-
sthea filium reliquit, ex Thressa natum, Cotyis regis
filia. Is cum interrogaretur, *utrum pluris patrem, ma-*
tremne, faceret; Matrem, inquit. Id cum omnibus mi-
rum videretur: at ille, *merito*, inquit, *facio. nam pa-*
ter, quantum in se fuit, Thracem me genuit: contra ea
mater Atheniensem.

XII.

CHABRIAS.

- 1 CHABRIAS Atheniensis. Hic quoque in summis habitus est ducibus, resque multas memoria dignas gessit. Sed ex his elucet maxime inventum ejus in proelio, quod apud Thebas fecit, cum Bœotiis subsidio venisset. namque in eo, victoria fidente summo duce Agésilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, reliquam phalangem loco vetuit cedere, obnixoque genu scuto, projecta [que] hasta impetum excipere hostium docuit. Id novum Agésilaus contuens, progredi non est ausus, suosque jam incurrentes tuba revocavit. Hoc usque eo tota Græcia fama celebratum est, ut illo statu Chabrias sibi statuam fieri voluerit, quæ publice ei ab Atheniensibus in foro constituta est. Ex quo factum est, ut postea athletæ, ceterique artifices, his statibus in statuis ponendis uterentur, in quibus victoriam essent adepti. Chabrias autem multa in Europa bella administravit, cum dux Atheniensium esset: in Ægypto sua sponte gessit. nam Nectanabin adjutum profectus, regnum ei constituit. Fecit idem Cypri, sed publice ab Atheniensibus Evagoræ adjutor datus: neque prius inde disces-
- 2

fit, quam totam insulam bello devinceret. qua ex re Athenienses magnam gloriam sunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Persas conflatum est. Athenienses cum Artaxerxe societatem habebant, Lacedæmonii cum Ægyptiis: a quibus magnas prædas Agefilaus, rex eorum, faciebat. Id intuens Chabrias, cum in re nulla Agefilao cederet, sua sponte eos adiutum profectus, Ægyptiæ classi præfuit: pedestribus copiis Agefilaus. Tum præfecti regis Persiæ legatos miserunt Athenas questum, quod Chabrias adversum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienses deinde certam Chabriæ præstituerunt, *quam ante domum nisi redisset, capitis se illum damnaturos* denuntiarunt. Hoc ille nuntio Athenas rediit: neque ibi diutius est moratus, quam fuit necesse. Non enim libenter erat ante oculos civium suorum: quod & vivebat laute, & indulgebat sibi liberalius, quam ut invidiam vulgi posset effugere. Est enim hoc commune vitium in magnis liberisque civitatibus, ut invidia gloriæ comes sit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant altius: neque animo æquo pauperes alienam opulentium intuuntur fortunam. Itaque Chabrias, quoad ei licebat, plurimum aberat. Neque vero solus ille aberat Athenis libenter; sed omnes fere principes fecerunt idem: quod tantum se ab invidia putabant futuros, quantum a conspectu suorum recessissent. Itaque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, Timotheus Lesbi, Chares in Sigæo. Dissimilis quidem Chares horum & factis & moribus, sed tamen Athenis & honoratus & potens. Chabrias autem periit bello so-

ciali tali modo. Oppugnabant Athenienses Chium: erat in classe Chabrias privatus, sed omnes, qui in magistratu erant, auctoritate anteibat; eumque magis milites, quam qui præerant, aspiciebant. Quæ res ei maturavit mortem. nam dum primus studet portum intrare, & gubernatorem jubet eo dirigere navem, ipse sibi perniciæ fuit. Cum enim eo penetrasset, ceteræ non sunt secutæ. Quo facto circumfusus hostium concursu, cum fortissime pugnaret, navis rostro percussa, coepit fidere. hinc refugere cum posset, si se in mare dejecisset, quod suberat classis Atheniensium, quæ exciperet natantis: perire maluit, quam armis abjectis navem relinquere, in qua fuerat vectus. Id ceteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. at ille præstare honestam mortem existimans turpi vitæ, cominus pugnans telis hostium interfectus est.

XIII.

T I M O T H E U S.

TIMOTHEUS, Cononis filius, Atheniensis. Hic 1
a patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus.
fuit enim disertus, impiger, laboriosus, rei militaris
peritus, neque minus civitatis regendæ. Multa hujus
sunt præclare facta, sed hæc maxime illustria. Olyn-
thios & Byzantios bello subegit. Samum cepit: in
qua oppugnanda superiore bello Athenienses mille &
ducenta talenta consumserant. id ille sine ulla publi-
ca impensa populo restituit. Adversum Cotym bella
gessit, ab eoque mille & ducenta talenta prædæ in
publicum retulit. Cyzicum obsidione liberavit. Ario-
barzani simul cum Agefilao auxilio profectus est. a
quo cum Laco pecuniam numeratam accepisset, ille
cives suos agro atque urbibus augeri maluit, quam
id sumere, cujus partem domum suam ferre pos-
set. Itaque accepit Crithoten & Sestum. Idem, classi 2
præfectus, circumvehens Peloponnesum, Laconicam
populatus, classem eorum fugavit. Corcyram sub im-
perium Atheniensem redegit: sociosque idem adjun-
xit Epirotas, Athamanas, Chaonas, omnesque eas

Corn. Nep.

E

gentes, quæ mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutina contentione destiterunt, & sua sponte Atheniensibus imperii maritimi principatum concesserunt; pacemque his legibus constituerunt, *ut Athenienses mari duces essent.* Quæ victoria tantæ fuit Atticis lætitiæ, ut tum primum aræ Paci publice sint factæ, eique Deæ pulvinar sit institutum. Cujus laudis ut memoria maneret, Timotheo publice statuam in foro posuerunt: qui honos huic uni ante id tempus contigit: ut, cum patri populus statuam posuisset, filio quoque daret. Sic juxta posita recens filii, veterem patris renovavit memoriam. Hic cum esset magno natu, & magistratus gerere desisset: bello Athenienses undique premi sunt cœpti. Defecerat Samus: descierat Hellespontus: Philippus jam tum valens [Macedo] multa moliebatur: cui oppositus Chares cum esset, non satis in eo præsidii putabatur. Fit Menestheus prætor, filius Iphicratis, gener Timothei, &, ut ad bellum profisciscatur, discernitur. Huic in consilium dantur duo usu & sapientia præstantes, [quorum consilio uteretur,] pater & focer: quod in his tanta erat auctoritas, ut magna spes esset, per eos amissa posse recuperari. Hi cum Samum profecti essent, & eodem Chares, adventu eorum cognito, cum suis copiis profiscisceretur, ne quid absente se gestum videretur: accidit, cum ad insulam appropinquarent, ut magna tempestas oriretur; quam evitare duo veteres imperatores utile arbitrati, suam classem suppresserunt. At ille, temeraria usus ratione, non cessit majorum natu auctoritati: &, ut in sua navi esset fortuna, quo conten-

derat, pervenit; eodemque ut sequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuntium misit. hinc, male re gesta, compluribus amissis navibus, eodem, unde erat profectus, se recepit, literasque Athenas publice misit, *sibi proclive fuisse, Samum capere, nisi a Timotheo & Iphicrate desertus esset.* Ob eam rem in crimen vocabantur. populus acer, suspicax, mobilis, adversarius, invidus etiam potentiæ, domum revocat: accusantur proditoris. Hoc judicio damnatur Timotheus, lisque ejus æstimatur centum talentis. Ille, odio ingratae civitatis coactus, Chalcidem se contulit. Hujus post mortem cum populum judicii sui 4 poeniteret, multæ novem partes detraxit, & decem talenta Cononem, filium ejus, ad muri quandam partem reficiendam jussit dare. In quo fortunæ varietas est animadversa. Nam quos avus Conon muros ex hostium præda patriæ restituerat, eosdem nepos, cum summa ignominia familiæ, ex sua re familiari reficere coactus est. Timothei autem moderatæ sapientique vitæ cum pleraque possimus proferre testimonia, uno erimus contenti; quod ex eo facile conjici poterit, quam carus suis fuerit. Cum Athenis adolescentulus causam diceret, non solum amici privatique hospites ad eum defendendum conveniunt; sed etiam in eis Jason tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentissimus. Hic cum in patria sine satellitibus se tutum non arbitraretur, Athenas sine ullo præsidio venit: tantique hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire, quam Timotheo, de fama dimicanti, deesse. Hunc adversus tamen Timotheus postea, populi jussu, bellum gessit: patriæ-

que sanctiora jura, quam hospitii, esse duxit. Hæc extrema fuit ætas imperatorum Atheniensium, Iphicratis, Chabriæ, Timothei: neque post illorum obitum quisquam dux in illa urbe fuit dignus memoria.

XIV.

D A T A M E S.

VENIO nunc ad fortissimum virum, maximique consilii omnium barbarorum; exceptis duobus Carthaginensibus, Hamilcare & Hannibale. de quo hoc plura referemus, quod & obscuriora sunt ejus gesta pleraque; & ea, quæ prospere ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii, quo tantum non omnes superabat, acciderunt. quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. DATAMES, patre Camissare, natione Care, matre Scythissa natus, primum militum numero fuit apud Artaxerxem eorum, qui regiam tuebantur. pater ejus Camissares, quod & manu fortis, & bello strenuus, & regi multis locis fidelis erat repertus, habuit provinciam partem Ciliciæ juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. Datames militare munus fungens primum, qualis esset, apparuit in bello, quod rex adversus Cadusios gessit. namque hic multis millibus regionum interfectis, magni fuit ejus opera. quo factum est, ut, cum in eo bello cecidisset Camissares, paterna ei traderetur provincia. Pari se virtute postea præbuit, 2 cum Autophradates jussu regis bello persequeretur

eos, qui defecerant. namque hujus opera hostes, cum castra jam intrassent, profligati sunt, exercitusque reliquus conservatus regis est. qua ex re majoribus rebus præesse coepit. Erat eo tempore Thyus dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus a Pylæmene illo, quem Homerus Troico bello a Patroclo interfectum ait. Is regi dicto audiens non erat. quam ob causam bello eum persequi constituit, eique rei præfecit Datamem, propinquum Paphlagonis. namque ex fratre & sorore erant nati. quam ob causam Datames omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem cum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, pæne interiit. nam Thyus eum clam interficere voluit. Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis. ea, quid ageretur, rescit, filiumque monuit. ille fuga periculum evitavit, bellumque indixit Thyo. in quo cum ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Joniæ totiusque Phrygiæ, desertus esset: nihilo segnus perseveravit, vivumque Thyum cepit cum uxore & liberis. Cujus facti ne prius fama ad regem, quam ipse, perveniret, dedit operam. Itaque omnibus insciis, eo, ubi erat rex, venit: posteroque die Thyum, hominem maximi corporis, terribilique facie, quod & niger, & capillo longo, barbaque erat promissa, optima veste textit, quam satrapæ regii gerere consueverant: ornavitque etiam torque, & armillis aureis, ceteroque regio cultu. ipse agresti duplici amiculo circumdatus, hirtaque tunica, gerens in capite galeam venatoriam, dextra manu clavam, sinistra copulam, qua vinctum ante se Thyum agebat, ut si feram be-

stiam captam duceret. Quem omnes cum adspicerent propter novitatem ornatus, ignotamque formam, ob eamque rem magnus esset concursus: fuit non nemo, qui agnosceret Thyum, regique nuntiaret. Primo non accredidit. Itaque Pharnabazum misit exploratum, a quo ut rem gestam comperit, statim admitti iussit, magnopere delectatus cum facto, tum ornatu: in primis quod nobilis rex in potestatem inopinanti venerat. Itaque magnifice Datamem donatum ad exercitum misit, qui tum contrahebatur, duce Pharnabazo & Tithrauste, ad bellum Ægyptium; parique eum, atque illos, imperio esse iussit. postea vero quam Pharnabazum rex revocavit, illi summa imperii tradita est. Hic cum maximo studio compararet exercitum, 4 Ægyptumque proficisci pararet: subito a rege literæ sunt ei missæ, uti *Aspim aggredere*tur, qui Cataoniam tenebat, quæ gens jacet supra Ciliciam, confinis Cappadociæ. namque Aspis, saltuosam regionem, castellisque munitam incolens, non solum imperio regis non parebat, sed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur, abripiebat. Datames, etsi longe aberat ab his regionibus, & a maiore re abstrahebatur, tamen regis voluntati morem gerendum putavit. Itaque cum paucis, sed viris fortibus, navem conscendit, existimans, id quod accidit, facilius se imprudentem parva manu oppressurum, quam paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus in Ciliciam, egressus inde, dies noctesque iter faciens, Taurum transit, eoque, quo studuerat, venit: quærit, quibus locis sit Aspis: cognoscit, haud longe abesse, profectumque eum venatum. quem dum

speculatur, adventus ejus causa cognoscitur. Pisidas cum iis, quos secum habebat, ad resistendum Aspis comparat. Id Datames ubi audivit, arma sumit, suosque sequi jubet: ipse equo concitato ad hostem venit. quem procul Aspis conspiciens ad se ferentem, pertimescit, atque a conatu resistendi deterritus, sese dedit. Hunc Datames victum ad regem ducendum tradit Mithridati. Hæc dum geruntur, Artaxerxes, reminiscens, a quanto bello, ad quam parvam rem, principem ducum misisset; se ipse reprehendit, & nuntium ad exercitum Acen misit, quod nondum Datamem profectum putabat, qui diceret, ne ab exercitu discederet. Hic, priusquam perveniret, quo erat profectus, in itinere convenit, qui Aspidum ducebant. Quaceleritate cum magnam benevolentiam regis Datames consecutus esset; non minorem invidiam aulicorum excepit, qui illum unum pluris, quam se omnes, fieri videbant. quo facto cuncti ad eum opprimendum consenserunt. Hæc Pandates, gazæ custos regiæ, amicus Datami, perscripta ei mittit. in quibus docet, *eum magno fore periculo, si quid illo imperante in Ægypto adversi accidisset. namque eam esse consuetudinem regiam, ut casus adversos hominibus tribuant, secundos fortunæ suæ. quo fieri, ut facile impellantur ad eorum perniciem, quorum ductu res male gestæ nuntientur. illum hoc majore fore in discrimine, quod, quibus rex maxime obediat, eos habeat inimicissimos.* Talibus ille literis cognitis, cum jam ad exercitum Acen venisset, quod non ignorabat, ea vere scripta, desciscere a rege constituit. neque tamen quidquam fecit, quod fide sua esset indignum. nam

Mandrocleum Magnetem exercitui præfecit: ipse cum suis in Cappadociam discedit, conjunctamque huic Paphlagoniam occupat, celans, qua voluntate esset in regem; clam cum Ariobarzane facit amicitiam, munum comparat, urbes munitas suis tuendas tradit. Sed 6 hæc propter hiemale tempus minus prospere procedebant. Audit, Pisidas quasdam copias adversus se parare. filium eo Arisdæum cum exercitu mittit. cadit in proelio adolescens: proficiscitur eo pater, non ita cum magna manu, celans, quantum vulnus accepisset; quod prius ad hostem pervenire cupiebat, quam de re male gesta fama ad suos perveniret: ne, cognita filii morte, animi debilitarentur militum. Quo contenderat, pervenit, hisque locis castra ponit, ut neque circuii multitudine adversariorum posset, neque impediri, quo minus ad dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes, focer ejus, præfectus equitum. Is, desperatis generi rebus, ad hostes transfugit. Id Datames ut audivit, sensit, si in turbam exisset, ab homine tam necessario se relictum, futurum ut ceteri consilium sequerentur. in vulgus edit, *suo jussu Mithrobarzanem profectum pro perfuga, quo facilius receptus interficeret hostes. quare relinqui eum non par esse, sed omnes confestim sequi. quod si animo strenuo fecissent, futurum, ut adversarii non possent resistere, cum & intra vallum & foris caderentur.* Hac re probata, exercitum educit, Mithrobarzanem persequitur. qui tantum quod ad hostes pervenerat, Datames signa inferri jubet. Pisidæ, nova re commoti, in opinionem adducuntur, perfugas mala fide compositoque fecisse, ut recepti, essent ma-

jori calamitati : primum eos adoriuntur. Illi cum quid ageretur, aut quare fieret, ignorarent, coacti sunt cum eis pugnare, ad quos transferant; ab hisque stare, quos reliquerant. quibus cum neutri parcerent, celeriter sunt concisi. Reliquos Pisidas resistentes Datames invadit: primo impetu pellit, fugientes persequitur, multos interficit, castra hostium capit. Tali consilio uno tempore & proditores perculit, & hostes profligavit: & quod ad perniciem fuerat cogitatum, id ad salutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum usquam
7 legimus. Ab hoc tamen viro Scismas, maximo natu filius, desciiit, ad regemque transiit, & de defectione patris detulit. quo nuntio Artaxerxes commotus, quod intelligebat, sibi cum viro forti ac strenuo negotium esse, qui, cum cogitasset, facere auderet, & prius cogitare, quam conari consueffet: Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare posset, saltum, in quo Ciliciæ portæ sunt sitæ, Datames præoccupare studuit. Sed tam subito copias contrahere non potuit. a qua re depulsus, cum ea manu, quam contraxerat, locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hostibus, neque præteriret adversarius, quin anticipibus locis premeretur: & si dimicare cum eo vellet, non multum obesse multitudo hostium suæ
8 paucitati posset. Hæc etsi Autophradates videbat, tamen statuit congredi, quam cum tantis copiis refugere, aut tam diu uno loco sedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia; quos illi Cardacas appellant; ejusdemque generis Illi fuditorum; præterea Cappadocum octo, Armeniorum

decem, Paphlagonum quinque, Phrygum decem, Lydorum quinque, Aspendiorum & Pisidarum circiter tria, Cilicum duo, Captianorum totidem, ex Græcia conductorum tria [millia]: levis armaturæ maximum numerum. Has adversus copias spes omnis consistebat *Datani* in se locique natura. namque hujus partem non habebat vicesimam militum. Quibus fretus confligit, adversariorumque multa millia concidit; cum de ipsius exercitu non amplius hominum mille cecidisset. quam ob causam postero die tropæum posuit, quo loco pridie pugnatum erat. Hinc cum castra movisset, semperque inferior copiis, superior omnibus præliis discederet, quod nunquam manum confereret, nisi cum adversarios locorum angustiis clausisset: (quod perito regionum callideque cogitanti sæpe accidebat:) Autophradates, cum bellum duci majore regis calamitate, quam adversariorum, videret, ad pacem amicitiamque hortatus est, ut cum rege in gratiam rediret. Quam ille etsi fidam non fore putabat; tamen conditionem accepit, seque ad Artaxerxem legatos missurum dixit. Sic bellum, quod rex adversus *Datamem* susceperat, sedatum: Autophradates in Phrygiam se recepit. At rex, quod implacabile 9 odium in *Datamem* susceperat, postquam bello eum opprimi non posse animadvertit, insidiis interficere studuit. quas ille plerasque vitavit. sicut cum nuntiatum esset, quosdam sibi insidiari, qui in amicorum erant numero: (de quibus, quod inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit:) experiri voluit, verum falsumne esset relatum. Itaque eo profectus est, quo itinere futuras insidias dixerant,

- Sed elegit corpore & statura simillimum sui, eique vestitum suum dedit, atque eo loco ire, quo ipse consueverat, iussit. Ipse autem ornatu [vestituque] militari inter corporis custodes iter facere coepit. At insidiatores, postquam in eum locum agmen pervenit, decepti ordine atque vestitu, in eum faciunt impetum, qui suppositus erat. Prædixerat autem his Datames, cum quibus iter faciebat, ut parati essent facere, quod ipsum viderent. Ipse, ut concurrentes insidiatores animadvertit, tela in eos coniecit. hoc idem cum universi fecissent, priusquam pervenirent ad eum, quem aggredi volebant, confixi ceciderunt.
- xo Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus est Mithridatis, Ariobarzanis filii, dolo. namque is pollicitus est regi, *se eum interfectorum, si ei rex permetteret, ut, quodcunque vellet, liceret impune facere: fidemque de ea re, more Persarum, dextra dedisset.* Hanc ut recepit a rege missam, copias parat, & absens amicitiam cum Datame facit, regis provincias vexat, castella expugnat, magnas prædas capit: quarum partem suis distribuit, partem ad Datamem mittit. pari modo complura castella ei tradit. Hæc diu faciendo persuasit homini, se infinitum adversus regem suscepisse bellum: cum nihilo magis, ne quam suspicionem illi præberet insidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conspectum venire studuit. Sic absens amicitiam gerebat, ut non beneficiis mutuis, sed odio communi, quod erga regem susceperant, contineri
- xi viderentur. Id cum satis se confirmasse arbitratus est, certiores facit Datamem, *tempus esse majores exercitus parari, bellum cum ipso rege suscipi: deque ea re,*

si ei videretur, quo loco vellet, in colloquium veniret. Probata re, colloquendi tempus fumitur, locusque, quo conveniretur. Huc Mithridates cum uno, cui maximam habebat fidem, ante aliquot dies venit, compluribusque locis separatim gladios obruit, ea-que loca diligenter notat. Ipso autem colloquendi die utrique, locum qui explorarent, atque ipsos scrutarentur, mittunt. Deinde ipsi sunt congressi. Hic cum aliquamdiu in colloquio fuissent, & diversi discessissent, jamque procul Datames abesset: Mithridates, priusquam ad suos perveniret, nequam suspicionem pareret, in eundem locum revertitur, atque ibi, ubi telum erat impositum, resedit, ut si a lassitudine cuperet acquiescere; Datamemque revocavit, simulans, se quiddam in colloquio esse oblitum. Interim telum, quod latebat, protulit, nudatumque vagina veste texit, ac Datami venienti ait, digredientem se animadvertisse locum quendam, qui erat in conspectu, ad castra ponenda esse idoneum. quem cum digito demonstraret, & ille conspiceret: aversum ferro transfixit; priusque, quam quisquam posset succurrere, interfecit. Ita vir, qui multos consilio, neminem perfidia ceperat, simulata captus est amicitia.

X V.

EPAMINONDAS.

- 1 **E**PAMINONDAS, Polymni filius, Thebanus. De hoc priusquam scribamus, hæc præcipienda videntur lectoribus, ne alienos mores ad suos referant, neve ea, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur. Scimus enim, musicen nostris moribus abesse a principis persona; saltare vero etiam in vitiis poni. quæ omnia apud Græcos & grata, & laude digna ducuntur. Cum autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ: nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam. Quare dicemus primo de genere ejus: deinde quibus disciplinis, & a quibus, sit eruditus: tum de moribus, ingeniique facultatibus, & si qua alia digna memoria erunt: postremo de rebus gestis, quæ a plurimis omnium anteponuntur virtutibus. Natus igitur patre, quo diximus, honesto genere, pauper jam a majoribus relictus: eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis, nam & citharizare, & cantare ad chordarum sonum doctus est a Dionysio; qui non minore fuit in musicis gloria, quam Damon, aut Lamprus, quorum per-
- 2

vulgata sunt nomina : carmina cantare tibiis ab Olympodoro, saltare a Calliphrone. At philosophiæ præceptorem habuit Lyſim Tarentinum, Pythagoreum : cui quidem ſic fuit deditus, ut adoleſcens triſtem & ſeverum ſenem omnibus æqualibus ſuis in familiaritate antepoſuerit; neque prius eum a ſe dimiſerit, quam in doctrinis tanto anteceſſerit condiscipulos, ut facile intelligi poſſet, pari modo ſuperaturum omnes in ceteris artibus. Atque hæc ad noſtram conſuetudinem ſunt levia, & potius contemnenda: at in Græcia utique olim magnæ laudi erant. Poſtquam ephebus factus eſt, & palæſtræ dare operam cœpit: non tam magnitudini virium ſervivit, quam velocitati. illam enim ad athletarum uſum, hanc ad belli exiſtimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimum currendo & luſtando, ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere. In armis plurimum ſtudii conſumebat. Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona acceſſerant. erat enim modeſtus, prudens, gravis, temporibus ſapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; adeo veritatis diligens, ut ne joco quidem mentiretur. Idem continens, clemens, patiensque admirandum in modum: non ſolum populi, ſed etiam amicorum ferens injurias: in primisque commiſſa celans; (quod interdum non minus prodeſt, quam diſſerte dicere:) ſtudioſus audiendi. ex hoc enim facillime diſci arbitrabatur. Itaque cum in circulum veniſſet, in quo aut de republica diſputaretur, aut de philoſophia ſermo haberetur: nunquam inde prius diſceſſit, quam ad finem ſermo eſſet adductus. Pau-

pertatem adeo facile perpeſſus eſt, ut de republica nihil, præter gloriam, ceperit. amicorum in ſe tuendo caruit facultatibus: fide ad alios ſublevandos ſæpe ſic uſus eſt, ut poſſit judicari, omnia ei cum amicis fuiſſe communia. Nam cum aut civium ſuorum aliquis ab hoſtibus eſſet captus, aut virgo amici nubilus propter paupertatem collocari non poſſet: amicorum concilium habebat, & quantum quiſque daret, pro cuiuſque facultatibus imperabat. eamque ſummam cum fecerat, priuſquam acciperet pecuniam, adducebat eum, qui quærebat, ad eos qui conferebant: eique ut ipſi numerarent, faciebat; ut ille, ad quem ea res perveniebat, ſciret, quantum cuique deberet. Tentata autem ejus eſt abſtinentia a Diomedonte Cyziceno. namque iſ rogatu Artaxerxis Epaminondam pecunia corrumpendum ſuſceperat. hic magno cum pondere auri Thebas venit, & Micythum adoleſcentulum quinque talentis ad ſuam perduxit voluntatem: quem tum Epaminondas plurimum diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & cauſam adventus Diomedontis oſtendit. At ille, Diomedonte coram, nihil, inquit, opus pecunia eſt. nam ſi ea rex vult, quæ Thebanis ſint utilia, gratis facere ſum paratus: ſin autem contraria, non habet auri atque argenti ſatis. namque orbis terrarum divitias accipere nolo pro patriæ caritate. Tu quod me incognitum tentavi, tuique ſimilem exiſtimavi, non miror, tibi que ignoſco: ſed egredere propere, ne alios corrumpas, cum me non poteris. Tu, Micythe, argentum huic redde: niſi id confeſtim facis, ego te tradam magiſtratui. Hunc Diomedon cum rogaret, ut tuto exire, ſuæque, quæ attuliſſet, li-

*ceret efferre: istud, inquit, faciam; neque tua causa, sed mea: ne, si tibi sit pecunia ademta, aliquis dicat, id ad me ereptum pervenisse, quod delatum accipere noluissem. a quo cum quæsisset, quo se deduci vellet; & ille, Athenas, dixisset: præsidium dedit, ut eo tuto perveniret. neque vero id satis habuit, sed etiam, ut inviolatus in navem ascenderet, per Chabriam Athéniensem, de quo supra mentionem fecimus, effecit. Abstinentiæ erit hoc satis testimonium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est: quoniam uno hoc volumine *vitas excellentium virorum* concludere constituimus; quorum separatim multis millibus versuum complures scriptores ante nos explicarunt. Fuit etiam disertus, ut nemo § Thebanus ei par esset eloquentia: neque minus concinnus in brevitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus. Habuit obrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, & adversarium in administranda republica, satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet. namque illi genti plus inest virium, quam ingenii. Is, quod in re militari florere Epaminondam videbat, hortari solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera desideraretur. Huic ille, *fallis, inquit, verbo cives tuos, quod hos a bello avocatis. otii enim nomine servitutem concilias. Nam paritur pax bello. Itaque qui ea diutina volunt frui, bello exercitati esse debent. Quare si principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palaestra.* Idem ille Meneclides cum huic objiceret, quod liberos non haberet, neque uxorem duxisset; maximeque insolentiam, quod sibi Agamemnonis belli*

gloriam videretur consecutus: at ille, desine, inquit, Menecleida, de uxore mihi exprobrare. nam nullius in ista re minus uti consilio volo. Habebat enim Menecleides suspicionem adulterii. Quod autem me Agamemnonem æmulari putas, falleris. namque ille cum universa Græcia vix decem annis unam cepit urbem: ego contra ea, una urbe nostra, dieque uno, totam Græ-
 6 *ciam, Lacedæmoniis fugatis, liberavi. Idem cum in conventum venisset Arcadum, petens, ut societatem cum Thebanis & Argivis facerent: contraque Calistratus, Atheniensium legatus, qui eloquentia omnes eo præstabat tempore, postularet, ut potius amicitiam sequerentur Atticorum; & in oratione sua multa invehens esset in Thebanos & Argivos, in eisque hoc posuisset, animadvertere debere Arcadas, quales utraque civitas cives procreasset, ex quibus de ceteris possent judicare. Argivos enim fuisse Orestem & Alcæonem, matricidas: Thebis Œdipum natum, qui, cum patrem suum interfecisset, ex matre liberos procreasset. Hic in respondendo Epaminondas, cum de ceteris perorasset, postquam ad illa duo opprobria pervenit: admirari se, dixit, stultitiam rhetoris Attici, qui non animadverterit, innocentes illos natos; domi scelere admissio, cum patria essent expulsi, receptos esse ab Atheniensibus. Sed maxime ejus eloquentia eluxit Spartæ [legati, ante pugnam Leuctricam.] quo cum omnium sociorum convenissent legati, coram frequentissimo legationum conventu sic Lacedæmoniorum tyrannidem coarguit, ut non minus illa oratione opes eorum concusserit, quam Leuctrica pugna. Tum enim perfecit, quod post apparuit, ut auxi-*

lio fociorum Lacedæmonii privarentur. Fuisse pa- 7
tientem, suorumque injurias ferentem civium, quod
se patriæ irasci nefas esse duceret, hæc sunt testi-
monia. Cum eum propter invidiam cives præficere
exercitui noluissent; duxque esset delectus belli im-
peritus, cujus errore eo esset deducta illa multitudo
militum, ut omnes de salute pertimescerent, quod
locorum angustiis clausi ab hostibus obsidebantur:
desiderari cœpta est Epaminondæ diligentia. erat
enim ibi privatus, numero militis. a quo cum pete-
rent opem, nullam adhibuit memoriam contume-
liæ; & exercitum, obsidione liberatum, domum re-
duxit incolumem. Neque vero hoc semel fecit, sed
sæpius. maxime autem fuit illustre, cum in Pelopon-
nesum exercitum duxisset adversus Lacedæmonios,
haberetque collegas duos, quorum alter erat Pelopi-
das, vir fortis ac strenuus. hic cum criminibus ad-
versariorum omnes in invidiam venissent, ob eam-
que rem imperium his esset abrogatum, atque in eo-
rum locum alii prætores successissent: Epaminon-
das populiscito non paruit, idemque ut facerent, per-
suasit collegis, & bellum, quod susceperat, gessit.
namque animadvertibat, nisi id fecisset, totum exer-
citum propter prætorum imprudentiam inscientiam-
que belli perituum. Lex erat Thebis, quæ *morte*
multabat, si quis imperium diutius retinisset, quam
lege præfinitum foret. hanc Epaminondas, cum reipu-
blicæ conservandæ causa lata videret, ad perniciem
civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diu-
tius, quam populus jusserat, gessit imperium. Post- 8
quam domum reditum est, collegæ ejus hoc crimine

accusabantur. quibus ille permisit, ut omnem causam in se transferrent, suaque opera factum contenderent, ut legi non obedirent. qua defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat; quod, quid diceret, non haberet. At ille in iudicium venit; nihil eorum negavit, quæ adversarii crimini dabant, omniaque, quæ collegæ dixerant, confessus est; neque recusavit, quo minus legis pœnam subiret: sed unum ab iis petivit, ut in periculo suo inscriberent: EPAMINONDAS A THEBANIS MORTE MULTATUS EST, QUOD EOS COEGIT APUD LEUCTRA SUPERARE LACEDÆMONIOS, QUOS ANTE SE IMPERATOREM NEMO BÆOTIORUM AUSUS FUIT ADSPICERE IN ACIE: QUODQUE UNO PRÆLIO NON SOLUM THEBAS AB INTERITU RETRAXIT, SED ETIAM UNIVERSAM GRÆCIAM IN LIBERTATEM VINDICAVIT, EOQUE RES UTRORUMQUE PERDUXIT, UT THEBANI SPARTAM OPPUGNARENT, LACEDÆMONII SATIS HABERENT, SI SALVI ESSE POSSENT: NEQUE PRIUS BELLARE DESTITIT, QUAM MESSENE CONSTITUTA URBEM EORUM OBSIDIONE CLAUSIT. Hæc cum dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est; neque quisquam iudex ausus est de eo ferre suffragium. Sic a iudicio capitis maxima discessit gloria. Hic extremo tempore imperator apud Mantineam, cum acie instructa audacius instaret hostes, cognitus a Lacedæmoniis, quod in

unius perniciæ ejus patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt; neque prius abscesserunt, quam magna cæde facta, multisque occisis, fortissime ipsum Epaminondam pugnantem, sparo eminus percussum, concidere viderunt. Hujus casu aliquantum retardati sunt Bœotii: neque tamen prius pugna exceßerunt, quam repugnantes profligarunt. At Epaminondas cum animadverteret, mortiferum se vulnus accepisse, simulque, si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim emissurum: usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, *vixisse Bœotios*. Id postquam audivit, *satis*, inquit, *vixi: invictus enim morior*. Tum ferro extracto, confessim exanimatus est. Hic uxorem nunquam duxit. in 10
quo cum reprehenderetur [quod liberos non relinqueret] a Pelopida, qui filium habebat infamem: *maleque eum in eo patriæ consulere diceret: vide*, inquit, *ne tu pejus consulas, qui talem ex te natum relicūrus sis, neque vero stirps mihi potest deesse. namque ex me natam relinquo pugnam Leuctricam, quæ non modo mihi superstes, sed etiam immortalis sit necesse est*. Quo tempore duce Pelopida exsules Thebas occuparunt, & præsidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt, Epaminondas, quamdiu facta est cædes civium, domo se tenuit: quod neque malos defendere volebat, neque impugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret. namque omnem civilem victoriam funestam putabat. Idem, postquam apud Cadmeam pugnari cum Lacedæmoniis cœpit, in primis stetit. Hujus de virtutibus vitæque satis erit dictum, si hoc unum adjunxero, quod nemo eat infitias, Thebas & ante Epa-

minondam natum, & post ejus interitum, perpetuo alieno paruisse imperio. contra ea, quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuisse totius Græciæ. ex quo intelligi potest, unum hominem pluris, quam civitatem, fuisse.

XVI.

PELOPIDAS.

PELOPIDAS Thebanus magis historicis, quam vulgo notus. cujus de virtutibus, dubito, quemadmodum exponam, quod vereor, ne, si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere: si tantummodo summas attigero, ne rudibus literarum Græcarum minus lucide appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque utrique rei occurrā, quantum potero; & medebor cum satietati, tum ignorantiae lectorum. Phœbidas Lacedæmonius, cum exercitum Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, arcem oppidi, quæ Cadmea nominatur, occupavit impulsu perpaucorum Thebanorum, qui, adversariæ factioni quo facilius resisterent, Laconum rebus studebant; idque suo privato, non publico, fecit consilio. quo facto eum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, pecuniaque multarunt. neque eo magis arcem Thebanis reddiderunt: quod, susceptis inimiciis, satius ducebant, eos obsideri, quam liberari. Nam post Peloponnesium bellum Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant: & eos esse solos, qui adversus resistere auderent. Hac mente

amicis suis summas potestates dederant, alteriusque factionis principes partim interfecerant, alios in exilium eiecerant: in quibus Pelopidas hic, de quo
2 scribere exorsi sumus, pulsus patria carebat. Hi omnes fere Athenas se contulerant, non, quo sequerentur otium, sed ut, quemque ex proximo locum fors obtulisset, eo patriam recuperare niterentur. Itaque cum tempus est visum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, diem delegerunt, ad inimicos opprimendos civitatemque liberandam, eum, quo maximi magistratus simul consueverant epulari. Magnæ sæpe res non ita magnis copiis sunt gestæ: sed profecto nunquam ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ. nam duodecim adolescentuli coierunt ex his, qui exilio erant multati, cum omnino non essent amplius centum, qui tanto se offerrent periculo. qua paucitate perculsa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum factioni, quam Spartanis, eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ. quorum imperii majestas, neque ita multo post, Leuctrica pugna, ab hoc initio perculsa, concidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, cum Athenis interdiu exissent, ut vesperscente cœlo Thebas possent pervenire, cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes, vestitu agresti, quo minore suspicione facerent iter. qui cum tempore ipso, quo studuerant, pervenissent, domum Charonis devenerunt, a
3 quo & tempus & dies erat datus. Hoc loco libet interponere, etsi sejunctum ab re proposita est, nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse. Nam magistra-

tuum Thebanorum statim ad aures pervenit, exules
in urbem devenisse. id illi, vino epulisque dediti, us-
que eo despexerunt, ut ne quærere quidem de tanta
re laborarint. accessit etiam, quod magis aperiret eo-
rum dementiam. allata est enim epistola Athenis ab
Archia hierophante, uni ex his, Archiæ, qui tum
maximum magistratum Thebis obtinebat: in qua
omnia de profectioe exfulum perscripta erant. quæ
cum jam accubanti in convivio esset data, sicut erat
signata, sub pulvinum subjiciens, *in crastinum*, in-
quit, *dispero res severas*. At illi omnes, cum jam nox
processisset, vinolenti ab exfulibus duce Pelopida sunt
interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma
libertatemque vocato, non solum qui in urbe erant,
sed etiam undique ex agris concurrerunt, præsidium
Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt, patriam ob-
sidione liberaverunt, auctores Cadmeæ occupandæ
partim occiderunt, partim in exsilium ejecerunt. Hoc 4
tam turbido tempore, sicut supra docuimus, Epami-
nondas, quoad cum civibus dimicatum est, domi
quietus fuit. Itaque hæc liberandarum Thebarum pro-
pria laus est Pelopidæ: ceteræ fere omnes commu-
nes cum Epaminonda. namque Leuctrica pugna, im-
peratore Epaminonda, hic fuit dux delectæ manus,
quæ prima phalangem prostravit Laconum. omni-
bus præterea periculis affuit. sicut Spartam cum op-
pugnavit, alterum tenuit cornu: quoque Messena ce-
lerius restitueretur, legatus in Persas est profectus.
Denique hæc fuit altera persona Thebis, sed tamen
secunda, ita ut proxima esset Epaminondæ. Confli- 5
ctus autem est cum adversa fortuna. nam & initio,

sicut ostendimus, exsul patria caruit; & cum Thessaliam in potestatem Thebanorum cuperet redigere, legationisque jure satis testum se arbitraretur, quod apud omnes gentes sanctum esse consueffet; a tyranno Alexandro Pheræo simul cum Ismenia comprehensus, in vincula conjectus est. Hunc Epaminondas recuperavit, bello persequens Alexandrum. Post id factum nunquam is animo placari potuit in eum, a quo erat violatus. Itaque persuasit Thebanis, ut subsidio Thessaliæ profiscerentur, tyrannosque ejus expellerent. Cujus belli cum ei summa esset data, eoque cum exercitu profectus esset: non dubitavit, simulac conspexit hostem, configere. In quo prælio Alexandrum ut animadvertit, incensus ira equum in eum concitavit, proculque degressus a suis, conjectu telorum confossus concidit. Atque hoc secunda victoria accidit. nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto omnes Thessaliæ civitates interfectum Pelopidam coronis aureis, & statuis æneis, liberosque ejus multo agro donarunt.

XVII.

A G E S I L A U S.

AGESILAUS, Lacedæmonius, cum a ceteris scri-
ptoribus, tum eximie a Xenophonte Socratico col-
laudatus est. eo enim usus est familiarissime. Hic pri-
mum de regno cum Leotychide, fratris filio, habuit
contentionem. Mos est enim a majoribus Lacedæmo-
niis traditus, ut duos haberent semper reges, nomi-
ne magis quam imperio, ex duabus familiis Procli
& Eurysthenis; qui principes ex progenie Herculis
Spartæ reges fuerunt. horum ex altera in alterius fa-
miliæ locum fieri non licebat. itaque utraque suum
retinebat ordinem. Primum ratio habebatur, qui maxi-
mus natu esset ex liberis ejus, qui regnans decessisset.
si is virilem sexum non reliquisset, tum deligeba-
tur, qui proximus esset propinquitate. Mortuus erat
Agis rex, frater Agefilai. filium reliquerat Leotychi-
dem, quem ille natum non agnorat: eundem mo-
riens suum esse dixerat. Is de honore regni cum Age-
filao, suo patruo, contendit: neque id, quod peti-
vit, consecutus est. Nam Lyfandro suffragante, ho-
mine, ut ostendimus supra, factioso, & his temporibus
potente, Agefilaus antelatus est. Hic, simulatque 2

imperii potitus est, persuasit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Asiam, bellumque regi facerent: docens, *satius esse, in Asia, quam in Europa, dimicare.* namque fama exierat, Artaxerxem comparare classes, pedestresque exercitus, quos in Græciam mitteret. Data potestate, tanta celeritate usus est, ut prius in Asiam cum copiis pervenerit, quam regii satrapæ eum scirent profectum. Quo factum est, ut omnes imparatos imprudentesque offenderet. Id ut cognovit Tissaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regiones, inducias a Lacone petivit, simulans, se dare operam, ut Lacedæmoniis cum rege conveniret; re autem vera ad copias comparandas: easque impetravit trimestres. Iuravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum. in qua pactione summa fide mansit Agefilaus: contra ea Tissaphernes nihil aliud, quam bellum comparavit. Id etsi sentiebat Laco, tamen iusjurandum servabat, *multumque in eo se consequi dicebat: quod Tissaphernes perjurio suo & homines suis rebus abalienaret, & Deos sibi iratos redderet. se autem, servata religione, confirmare exercitum, cum animadvertet, Deorum numen facere secum: hominesque sibi conciliari amiciores, quod his studere consueissent, quos con-*

3 *servare fidem viderent.* Postquam induciarum præterit dies, barbarus non dubitans, quod ipsius erant plurima domicilia in Caria, & ea regio his temporibus multo putabatur locupletissima, eo potissimum hostes impetum facturos: omnes suas copias eo contraxerat. At Agefilaus in Phrygiam se convertit, eamque prius depopulatus est, quam Tissaphernes us-

quam se moveret. Magna præda militibus locupletatis, Ephesum hiematum exercitum reduxit: atque, ibi officinis armorum institutis, magna industria bellum apparavit. & quo studiosius armarentur, insigniusque ornarentur, præmia proposuit, quibus donarentur, quorum egregia in ea re fuisset industria. Fecit idem in exercitationum generibus, ut, qui ceteris præstitissent, eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit, ut & ornatissimum & exercitissimum haberet exercitum. Huic cum tempus esset visum, copias extrahere ex hibernaculis: vidit, si, quo esset iter facturus, palam pronuntiasset, hostes non credituros, aliasque regiones præfidiis occupaturos, nec dubitatos, aliud esse facturum, ac pronuntiasset. Itaque, cum ille Sardis iturum se dixisset, Tissaphernes eandem Cariam defendendam putavit. In quo cum eum opinio fefellisset, victumque se vidisset consilio: sero suis præsidio profectus est. nam cum illo venisset, jam Agesilaus, multis locis expugnatis, magna erat præda potitus. Laco autem, cum videret, hostes equitatu superare, nunquam in campo sui fecit potestatem, & his locis manum conferuit, quibus plus pedestres copiarum valerent. Pepulit ergo, quotiescunque congressus est, multo majores adversariorum copias, & sic in Asia versatus est, ut omnium opinione victor duceretur. Hic 4 cum jam animo medicaretur proficisci in Persas, & ipsum regem adoriri: nuntius ei domo venit ephorum missu, bellum Athenienses & Boeotios indixisse Lacedæmonis; quare venire ne dubitaret. In hoc non minus [ejus] pietas suspicienda est, quam vir-

tus bellica: qui, cum victori præesset exercitui, maximamque haberet fiduciam regni Persarum potiundi, tanta modestia dicto audiens fuit iussis absentium magistratuum, ut si privatus in comitio esset Spartæ. cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent! Sed illuc redeamus. Agefilaus opulentissimo regno præposuit bonam existimationem; multoque gloriosius duxit, si institutis patriæ paruisset, quam si bello superasset Asiam. Hac igitur mente Hellespontum copias trajecit, tantaque usus est celeritate, ut, quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transierit triginta diebus. Cum jam haud ita longe abesset a Peloponneso, obsistere ei conati sunt Athenienses & Bœotii, ceterique eorum focii, apud Coroneam: quos omnes gravi proelio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod, cum plerique ex fuga se in templum Minervæ coniecissent, quærereturque ab eo, quid his fieri vellet; etsi aliquot vulnera acceperat eo proelio, & iratus videbatur omnibus, qui adversus arma tulerant, tamen antetulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Neque vero hoc solum in Græcia fecit, ut templa Deorum sancta haberet: sed etiam apud barbaros summa religione omnia simulacra arasque conservavit. Itaque prædicabat, *mirari se, non sacrilegorum numero haberi, qui supplicibus eorum nocuissent: aut non gravioribus pœnis affici, qui religionem minuerent, quam qui sana spoliarent.* Post hoc proelium collatum est omne bellum circa Corinthum, ideoque *Corinthium* est appellatum. Hic cum una pugna decem millia hostium, Agefilao duce, cecidif-

fent; eoque facto opes adversariorum debilitatæ viderentur: tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ, *quod tam multi a se victi vitio adversariorum concidissent: namque illa multitudine, si sana mens esset Græciæ, supplicium Persas dare potuisset.* Idem cum adversarios intra moenia compulisset, &, ut Corinthum oppugnaret, multi hortarentur: negavit, *id suæ virtuti convenire. se enim eum esse, dixit, qui ad officium peccantes redire cogeret, non qui urbes nobilissimas expugnaret Græciæ. nam si,* inquit, *eos exstinguere voluerimus, qui nobiscum adversus barbaros steterunt, nosmetipsi nos expugnaverimus, illis quiescentibus. quo facto sine negotio, cum voluerint, nos opprimunt.* Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedæmoniis: quo ne proficisceretur, cum a plerisque ad exeundum premeretur, ut si de exitu divinaret, exire noluit. Idem, cum Epaminondas Spartam oppugnaret, essetque sine muris oppidum, talem se imperatorem præbuit, ut eo tempore omnibus apparuerit, nisi ille fuisset, Spartam futuram non fuisse. In quo quidem discrimine celeritas ejus consilii saluti fuit universis. nam cum quidam adolescentuli, hostium adventu perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepissent: Agefilaus, qui perniciosissimum fore videret, si animadversum esset, quemquam ad hostes transfugere conari, cum suis eo venit, atque, ut si bono animo fecissent, laudavit consilium eorum, quod eum locum occupassent, & se id quoque fieri debere animadvertisse. Sic adolescentulos simulata laudatione recuperavit, &, adjunctis de suis comitibus,

- locum tutum reliquit. namque illi, aucto numero eorum, qui expertes erant consilii, commovere se non sunt ausi, eoque libentius, quod latere arbitrabantur, 7 quæ cogitarant. Sine dubio post Leuctricam pugnam Lacedæmonii se nunquam refecerunt, neque pristinum imperium recuperarunt: cum interim Agefilæus non destitit, quibuscunque rebus posset, patriam iuvare. nam cum præcipue Lacedæmonii indigerent pecunia: ille omnibus, qui a rege defecerant, præsidio fuit. a quibus magna donatus pecunia, patriam sublevavit. Atque in hoc illud inprimis fuit admirabile, cum maxima munera ei ab regibus, & dynastis, civitatibusque conferrentur: nihil unquam [in] domum suam contulit, nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem fuit contentus, qua Eurysthene, progenitor majorum suorum, fuerat usus: quam qui intrarat, nullum signum libidinis, nullum luxuriæ videre poterat; contra ea plurima patientiæ atque abstinentiæ. Sic enim erat instructa, ut nulla in re differret a cuiusvis inopis atque privati.
- 8 Atque hic tantus vir, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus, sic maleficam nactus est in corpore fingendo. nam & statura fuit humili, & corpore exiguo, & claudus altero pede. Quæ res etiam nonnullam afferebat deformitatem: atque ignoti faciem ejus cum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutes noverant, non poterant admirari satis. Quod ei usu venit, cum annorum octoginta subsidio Tacho in Ægyptum isset, & in æta cum suis accubisset, sine ullo tecto: stratumque haberet tale, ut terra tecta esset stramentis; neque huc amplius,

quam pellis esset injecta : eodemque comites omnes accubissent, vestitu humili atque obsoleto, ut eorum ornatus non modo in his regem neminem significaret, sed hominis non beatissimi suspensionem præberet. Hujus de adventu fama cum ad regiones esset perlata, celeriter munera eo cujusque generis sunt allata. His, quærentibus Agesilaum, vix fides facta est, unum esse ex his, qui tum accubabant. Qui cum regis verbis, quæ attulerant, dedissent : ille, præter vitulina, & hujusmodi genera obsonii, quæ præsens tempus desiderabat, nihil accepit ; unguenta, coronas, secundamque mensam servis dispertiit ; cetera referri jussit. Quo facto eum barbari magis etiam contemserunt : quod eum ignorantia bonarum rerum illa potissimum sumsisse arbitrabantur. Hic cum ex Ægypto reverteretur, donatus a rege Nectanabide ducenis viginti talentis, quæ ille muneri populo suo daret ; venissetque in portum, qui Menelai vocatur, jacentis inter Cyrenas & Ægyptum : in morbum implicitus decessit. ibi eum amici, quo Spartam facilius perferre possent, quod mel non habebant, cera circumfuderunt ; atque ita domum retulerunt.

XVIII.

E U M E N E S.

1 **E**UMENES Cardianus. Hujus si virtuti par data esset fortuna: non ille quidem major, sed multo illustrior, atque etiam honoratior; quod magnos homines virtute metimur, non fortuna. Nam cum ætas ejus incidisset in ea tempora, quibus Macedones florerent: multum ei detraxit inter hos viventi, quod alienæ erat civitatis; neque aliud huic defuit, quam generosa stirps. Etsi ille domestico summo genere erat: tamen Macedones eum sibi aliquando anteponi indigne ferebant; neque tamen non patiebantur. vincebat enim omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate, & celeritate ingenii. Hic peradolescens ad amicitiam accessit Philippi, Amyntæ filii: brevique tempore in intimam pervenit familiaritatem. Fulgebat enim jam in adolescentulo indoles virtutis. Itaque eum habuit ad manum scribæ loco: quod multo apud Grajos honorificentius est, quam apud Romanos. nam apud nos revera, sicut sunt, mercenarii scribæ existimantur: at apud illos contrario nemo ad id officium admittitur, nisi honesto loco, & fide & industria cognita; quod necesse est, omnium con-

filiorum eum esse participem. Hunc locum tenuit amicitiae apud Philippum annos septem. Illo interfecto, eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim. Novissimo tempore praefuit etiam alterae equitum alae, quae hetarice appellabatur. Utrique autem in consilio semper affuit, & omnium rerum habitus est particeps. Alexandro Babylone mortuo, cum regna singulis familiaribus dispartirentur, & summa rerum tradita esset tuenda eidem, cui Alexander moriens annulum suum dederat, Perdiccae; ex quo omnes conjecerant, eum regnum ei commendasse, quoad liberi ejus in suam tutelam pervenissent: (aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur: mortuus erat Hephæstio, quem unum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat:) hoc tempore data est Eumeni Capadocia, sive potius dicta. nam tum in hostium erat potestate. Hunc sibi Perdiccas adjunxerat magno studio, quod in homine fidem & industriam magnam videbat: non dubitans, si eum pellexisset, magno usui fore sibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim, quod fere omnes in magnis imperiis concupiscunt, omnium partes corripere atque complecti. Neque vero hoc ille solus fecit; sed ceteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. Primus Leonnatus Macedoniam praecipue destinaverat. Is multis magnis pollicitationibus persuadere Eumeni studuit, ut Perdiccam defereret, ac secum faceret societatem. Cum perducere eum non posset, interficere conatus est: & fecisset, nisi ille clam noctu ex praesidiis ejus effugisset. Interim conflata sunt illa bella, quae ad in-

terneccionem post Alexandri mortem gesta sunt, omnesque concurrerunt ad Perdiccam opprimendum, quem etsi infirmum videbat, quod unus omnibus resistere cogeatur: tamen amicum non deseruit, neque salutis, quam fidei, fuit cupidior. Præfecerat eum Perdiccas ei parti Asiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Hellespontum; & illum unum opposuerat Europæis adversariis: ipse Ægyptum oppugnatum adversus Ptolemæum erat profectus. Eumenes cum neque magnas copias, neque firmas haberet, quod inexercitata, & non multo ante erant contracta; adventare autem dicerentur, Hellespontumque transisse Antipater & Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cum claritate, tum usu belli præstantes: (Macedones vero milites ea tunc erant fama, qua nunc Romani feruntur: etenim semper habiti sunt fortissimi, qui summam imperii poterentur:) Eumenes intelligebat, si copiæ suæ cognoscerent, adversus quos ducerentur, non modo non ituras, sed simul cum nuntio dilapsuras. Itaque hoc ejus fuit prudentissimum consilium, ut deviis itineribus milites duceret, in quibus vera audire non possent; & his persuaderet, se contra quosdam barbaros proficisci. Itaque tenuit hoc propositum, & prius in aciem exercitum eduxit, proeliumque commisit, quam milites sui scirent, cum quibus arma conferrent. Effecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potius dimicaret, quo plus valebat, quam
4 peditatu, quo erat deterior. Quorum acerrimo concursu cum magnam partem diei esset pugnatum, cecidit Craterus dux, & Neoptolemus, qui secundum

locum imperii tenebat. cum hoc concurrir ipse Eumenes. Qui cum inter se complexi, in terram ex equis decidissent, ut facile intelligi posset, inimica mente contendisse, animoque magis etiam pugnasse, quam corpore: non prius distracti sunt, quam alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur, neque eo magis ex proelio excessit, sed acius hostis insitit. Hic equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea & maxime nobilibus captis, pedester exercitus, quod in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non posset, pacem ab eo petiit. quam cum impetrasset, in fide non mansit, & se, simulac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum, ex acie semivivum elatum, recreare studuit. cum id non posset, pro hominis dignitate, proque pristina amicitia, (namque illo usus erat, Alexandro vivo, familiariter) amplo funere extulit, ossaque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remisit. Hæc dum apud Hellespontum geruntur, Perdiccas apud flumen Nilum interficitur a Seleuco & Antigono: rerumque summa ad Antipatrum defertur. Hic, qui deseruerant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur. in his Eumenes. Hac ille perculsus plaga non succubuit, neque eo fecius bellum administravit. sed exiles res animi magnitudinem, etsi non frangebant, tamen imminuebant. Hunc persequens Antigonus, cum omni genere copiarum abundaret, sæpe in itineribus vexabatur: neque unquam ad manum accedere licebat, nisi his locis, quibus pauci possent multis resistere. Sed extremo tempore, cum consilio capi non posset, mul-

titudine circumventus est. hinc tamen, multis suis amissis, se expedit, & in castellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit. In quo cum circumfederetur, & vereretur, ne uno loco manens equos militares perderet; quod spatium non esset agitando: callidum fuit ejus inventum, quemadmodum stans jumentum calefieri exerceique posset, quo libentius & cibo uteretur, & a corporis motu non removeretur. Substringebat caput loro altius, quam ut prioribus pedibus plane terram posset attingere. deinde post verberibus cogebat exsultare, & calces remittere. qui motus non minus sudorem excutiebat, quam si in spatio decurreret. Quo factum est, quod omnibus mirabile est visum, ut jumenta æque nitida ex castello educeret, cum complures menses in obsidione fuisset, ac si in campestribus ea locis habuisset. In hac conclusione, quotiescunque voluit, apparatus & munitiones Antigoni alias incendit, alias disjecit. Tenuit autem se uno loco, quamdiu fuit hiems. quod castrum subsidia habere non poterat, ver appropinquabat: simulata deditio, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni imposuit, seque ac suos omnes extraxit incolumes. Ad hunc Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, cum literas & nuntios misisset in Asiam, consultum, *utrum repetitum Macedoniam veniret*, (nam tum in Epiro habitabat) & eas res occuparet: huic ille primum suavit, *ne se moveret, & exspectaret, quoad Alexandri filius regnum adipisceretur. sin aliqua cupiditate raperetur in Macedoniam, omnium injuriarum oblivisceretur, & in neminem acerbior uteretur imperio*. Horum nihil ea fecit. nam &

in Macedoniam profecta est, & ibi crudelissime se gessit. Petiit autem ab Eumene absente, *ne pateretur Philippi domus & familiæ inimicissimos stirpem quoque interimere, ferretque opem liberis Alexandri. quam veniam si sibi daret, quam primum exercitus pararet, quos sibi subsidio adduceret. id quo facilius faceret, se omnibus præfectis, qui in officio manebant, misisse literas, ut ei parerent, ejusque consiliis uterentur.* His rebus Eumenes permotus, satius duxit, si ita tulisset fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere. Itaque copias contraxit, bellum adversus Antigonum comparavit. quod una erant Macedones complures nobiles, in his Peucestes, qui corporis custos fuerat Alexandri, tum autem obtinebat Perfidem, Antigenes, cujus sub imperio phalanx erat Macedonum: invidiam verens, (quam tamen effugere non potuit,) si potius ipse alienigena summi imperii potiretur, quam alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: in principiis nomine Alexandri statuit tabernaculum, in eoque sellam auream cum sceptro ac diademate jussit poni, eoque omnes quotidie convenire, ut ibi de summis rebus consilia caperentur: credens, minore se invidia fore, si specie imperii, nominisque simulatione Alexandri, bellum videretur administrare. quod & fecit. nam, cum non ad Eumenis principia, sed ad regia conveniretur, atque ibi de rebus deliberaretur, quodammodo latebat: cum tamen per eum unum gererentur omnia. Hic in Paræticis cum Antigono conflixit, non acie instructa, sed in itinere: eumque male acceptum in Mediam hiematum coegit redire. ipse in finitima regione Per-

fidis hiematum copias divisit, non ut voluit, sed ut militum cogebat voluntas. namque illa phalanx Alexandri Magni, quæ Asiam peragrarat, deviceratque Persas, inveterata cum gloria, tum etiam licentia, non parere se ducibus, sed imperare postulabat: ut nunc veterani faciunt [nostri.] Itaque periculum est, ne faciant, quod illi fecerunt, sua intemperantia nimiaque licentia ut omnia perdant; neque minus eos, cum quibus steterint, quam adversus quos fecerint. quod si quis illorum veteranorum legat facta; paria horum cognoscat: neque rem ullam, nisi tempus, interesse iudicet. sed ad illos revertar. Hiberna sumserant non ad usum belli, sed ad ipsorum luxuriam; longeque inter se discesserant. Hoc Antigonus cum comperisset, intelligeretque, se parem non esse paratis adversariis: statuit aliquid sibi consilii novi esse capiendum. Duæ erant viæ, qua ex Medis, ubi ille hiemabat, ad adversariorum hibernacula posset perveniri. quarum brevior per loca deserta, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam, ceterum dierum erat fere decem: illa autem, qua omnes commeabant, altero tanto longiorem habebat anfractum; sed erat copiosa, omniumque rerum abundans. hac si proficisceretur, intelligebat, prius adversarios rescituros de suo adventu, quam ipse tertiam partem confecisset itineris. sin per loca sola contenderet, sperabat, se imprudentem hostem oppressurum. Ad hanc rem conficiendam, imperavit, quam plurimos utres atque etiam culleos comparari; post hæc pabulum; præterea cibaria cocta dierum decem; utque quam minime fieret ignis

in castris: iter, quod habebat, omnes celat. Sic paratus, qua constituerat, proficiscitur. Dimidium fere 9
spatium confecerat, cum ex fumo castrorum ejus suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. conveniunt duces: quæritur, quid opus sit facto. intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quam Antigonus affuturus videbatur. Hic, omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus, Eumenes ait, *si celeritatem velint adhibere, & imperata facere, quod ante non fecerint, se rem expediturum. nam, quod diebus quinque hostis transisse posset, se effecturum, ut non minus totidem dierum spatio retardaretur: quare circumirent, suas quisque copias contraheret.* Ad Antigoni autem refrenandum impetum, tale capit consilium. Certos mittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum; hisque præcepit, ut prima nocte, quam latissime possint, ignes faciant quam maximos, atque hos secunda vigilia minuant, tertia perexiguos reddant; &, assimulata castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænuntiatum; idemque postera nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus, tenebris obortis, ignes conspicatur: credit de suo adventu esse auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. mutat consilium, &, quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit, ibique diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, quo integriori exercitu decerneret. Hic Eume- 10

nes callidum imperatorem vicit consilio, celeritatemque impedivit ejus: neque tamen multum profecit, nam invidia ducum, cum quibus erat, perfidiaque [militum] Macedonum veteranorum, cum superior proelio discessisset, Antigono est deditus: cum exercitus ei ter ante separatis temporibus jurasset, se eum defensurum, nec unquam deserturum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallent, quam eum non prodere. Atque hunc Antigonus, cum ei fuisset infestissimus, conservasset, si per suos esset licitum: quod ab nullo se plus adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas impendere jam apparebat omnibus. Imminebant enim Seleucus, Lyfimachus, Ptolemæus, opibus jam valentes: cum quibus ei de summis rebus erat dimicandum, sed non passi sunt hi, qui circa erant: quod videbant, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipse autem Antigonus adeo erat incensus, ut, nisi magna spe maximarum rerum, leniri non posset.

¶ Itaque, cum eum in custodiam dedisset, & præfectus custodum quæsisset, *quemadmodum servari vellet? ut acerrimum, inquit, leonem, aut ferocissimum elephantum.* nondum enim statuerat, servaret eum, nec ne. Veniebat autem ad Eumenem utrumque genus hominum: & qui propter odium fructum oculis ex ejus casu capere vellent; & qui propter veterem amicitiam colloqui, consolarique cuperent: multi etiam, qui ejus formam cognoscere studebant, qualis esset, quem tamdiu, tamque valde timuissent, cujus in perniciæ positam spem habuissent victoriæ. At Eumenes, cum diutius in vinculis esset, ait Onomarcho,

penes quem summa imperii erat custodia, *se mirari, quare jam tertium diem sic teneretur. non enim hoc convenire Antigoni prudentiæ, ut sic deuteretur victo. quin aut interfici, aut missum fieri juberet.* Hic cum ferocius Onomarcho loqui videretur, *quid? tu, inquit, animo si isto eras, cur non in prælio cecidisti potius, quam in potestatem inimici venires?* Huic Eumenes, *utinam quidem istud evenisset!* [inquit:] *sed eo non accidit, quod nunquam cum fortiore sum congressus. non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi succubuerit. non enim virtute hostium, sed amicorum perfidia decidi.* Neque id falsum. * nam & dignitate fuit honesta, & viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam figura venusta. De hoc Antigo- 12 nus cum solus constituere non auderet, ad consilium retulit. Hic, cum plerique omnes primo perturbati admirarentur, *non jam de eo sumtum esse supplicium, a quo tot annos adeo essent male habiti, ut sæpe ad desperationem forent adducti; quique maximos duces interfecisset; denique in quo uno esset tantum, ut, quoad ille viveret, ipsi securi esse non possent, interfecto nihil habituri negotii essent: postremo, si illi redderet salutem, quærebant, quibus amicis esset usus? sese enim cum Eumene apud eum non futuros.* Hic, cognita consilii voluntate, tamen usque ad septimum diem deliberandi sibi spatium reliquit. tum autem, cum jam vereretur, ne qua seditio exercitus oriretur, vetuit ad eum quemquam admitti, & quotidianum victum amoveri jussit. Nam negabat, se ei vim allaturum, qui aliquando fuisset amicus. Hic tamen non amplius, quam triduum, fame fatigatus, cum castra moveren-

tur, insciente Antigono, jugulatus est a custodibus;
13 Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta, cum
ab anno vigesimo, uti supra ostendimus, septem annos Philippo apparuisset; & tredecim apud Alexandrum eundem locum obtinuisset, in his uni equitum alæ præfuisse, post autem Alexandri Magni mortem imperator exercitus duxisset, summosque duces partim repulisset, partim interfecisset: captus non Antigoni virtute, sed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. In quo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui post Alexandrum Magnum reges sunt appellati, ex hoc facillime potest judicari, quod nemo Eumene vivo rex appellatus est, sed præfectus. iidem post hujus occasum, statim regium ornatum nomenque sumserunt: neque, quod initio prædicarunt, *se Alexandri liberis regnum servare*, id præstare voluerunt; &, uno propugnatore sublato, quid sentirent, aperuerunt. Hujus sceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lyfimachus, Cassander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis ejus sepeliendum tradidit. hi militari honesto funere, comitante toto exercitu, humaverunt: ossaque ejus in Cappadociam ad matrem atque uxorem liberosque ejus deportanda curarunt.

XIX.

P H O C I O N.

PHOCION, Atheniensis, etsi sæpe exercitibus præfuit, summosque magistratus cepit; tamen multo ejus notior integritas est vitæ, quam rei militaris labor. Itaque hujus memoria est nulla, illius autem magna fama: ex quo cognomine *Bonus* est appellatus. Fuit enim perpetuo pauper, cum divitissimus esse posset, propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quæ ei a populo dabantur. Hic cum a rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere, simulque admonerent, si ipse his facile careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset, in summa paupertate tantam paternam tueri gloriam: his ille, *si mei similes erunt, idem hic, inquit, agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit: sin dissimiles sunt futuri, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.* Idem cum prope ad annum octogesimum prospera pervenisset fortuna, extremis temporibus magnum in odium pervenit suorum civium. Primo [quod] cum Demade de urbe tradenda Antipatro consenserat; ejusque consilio Demosthenes cum ceteris, qui

bene de republica mereri existimabantur, populiscito
 in exilium erant expulsi. Neque in eo solum offen-
 derat, quod patriæ male consuluerat; sed etiam,
 quod amicitiae fidem non præstiterat. namque, au-
 ctus adjunctusque a Demosthene, eum, quem tenebat,
 ascenderat gradum, cum adversus Charetem eum
 subornaret: ab eodem in judiciis, cum capitis cau-
 sam diceret, defensus, aliquoties liberatus discesse-
 rat. hunc non solum in periculis non defendit, sed
 etiam prodidit. Concidit autem maxime uno crimi-
 ne: quod, cum apud eum summum esset imperium
 populi, & Nicanorem, Cassandri præfectum, insidiari
 Piræeo Atheniensium a Dercyllo moneretur; idem-
 que postularet, *ut provideret, ne commeatibus civitas*
privaretur: hic, audiente populo, Phocion negavit *esse*
periculum, seque ejus rei obsidem fore pollicitus est. ne-
 que ita multo post Nicanor Piræeo est poritus. ad
 quem recuperandum cum populus armatus concur-
 risset: ille non modo neminem ad arma vocavit,
 sed ne armatis quidem præesse voluit. [sine quo Athe-
 3 næ omnino esse non possunt.] Erant eo tempore
 Athenis duæ factiones: quarum una populi causam
 agebat, altera optimatum. in hac erat Phocion & De-
 metrius Phalereus. harum utraque Macedonum pa-
 trociniis nitebatur. nam populares Polysperchonti
 favebant: optimates cum Cassandro sentiebant. In-
 terim a Polysperchonte Cassander Macedonia pul-
 sus est. quo facto populus superior factus, statim
 duces adversariæ factionis capitis damnatos patria
 pepulit; in his Phocionem & Demetrium Phalereum:
 deque ea re legatos ad Polysperchontem misit, qui

ab eo peterent, ut sua decreta confirmaret. Huc eodem profectus est Phocion. quo ut venit, causam apud Philippum regem verbo, re ipsa quidem apud Polysperchontem iussus est dicere. namque is tum regis rebus præerat. Hic ab Agnonide accusatus, quod Piræum [Nicanor] prodidisset, ex consilii sententia in custodiam conjectus, Athenas deductus est, ut ibi de eo legibus fieret iudicium. Huc ubi per- 4
ventum est, cum propter ætatem pedibus jam non valeret, vehiculoque portaretur: magni concursus sunt facti; cum alii, reminiscentes veteris famæ, ætatis misererentur; plarimi vero ira exaceruerentur, propter prodicionis suspicionem Piræei, maximeque, quod adversus populi commoda in senectute steterat. Qua de re ne perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi causam. Inde iudicio, legitimis quibusdam confectis, damnatus, traditus est undecim viris, quibus ad supplicium, more Atheniensium, publice damnati tradi solent. Hic cum ad mortem duceretur, obvius ei fuit Emphyletus, quo familiariter fuerat usus. Is cum lacrimans dixisset, *O quam indigna perpeteris, Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit. *hunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienses.* In hoc tantum fuit odium multitudinis, ut nemo ausus sit eum liber sepelire. itaque a servis sepultus est.

X X.

T I M O L E O N .

TIMOLEON Corinthius. Sine dubio magnus omnium iudicio hic vir exstitit. namque huic uni contigit, quod nescio an ulli, ut & patriam, in qua erat natus, oppressam a tyranno liberaret; & a Syracusis, quibus auxilio erat missus, inveteratam servitutem depelleret, totamque Siciliam, multos annos bello vexatam, a barbarisque oppressam, suo adventu in pristinum restitueret. Sed in his rebus non simplici fortuna conflictatus est, &, id quod difficilius putatur, multo sapientius tulit secundam, quam adversam fortunam. Nam cum frater ejus Timophanes, dux a Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupasset, particepsque regni posset esse: tantum absuit a societate sceleris, ut antetulerit suorum civium libertatem fratris salutis; & patriæ parere legibus, quam imperare, satius duxerit. Hac mente per haruspicem, communemque affinem, cui soror, ex eisdem parentibus nata, nupta erat, fratrem tyrannum interficiendum curavit. Ipse non modo manus non attulit, sed ne adspicere quidem fraternum sanguinem voluit. nam, dum res consi-

ceretur, procul in præsidio fuit, ne quis satelles posset succurrere. Hoc præclarissimum ejus facinus non pari modo probatum est ab omnibus. nonnulli enim Iæsam ab eo pietatem putabant, & invidia laudem virtutis obtinebant. Mater vero post id factum, neque domum ad se filium admisit, neque adspexit, quia eum fratricidam impiumque detestans compelleret. Quibus rebus ille adeo est commotus, ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conspectu morte decedere. Interim 2 Dione Syracusis interfecto, Dionysius rursus Syracusarum positus est: cujus adversarii opem a Corinthiis petierunt, ducemque, quo in bello uterentur, postularunt. Huc Timoleon missus, incredibili felicitate Dionysium tota Sicilia depulit. cum interficere posset, noluit; tutoque ut Corinthum perveniret, effecit: quod utrorumque Dionysiorum opibus Corinthii sæpe adjuti fuerant; (cujus benignitatis memoriam volebat existare) eamque præclaram victoriam ducebat, in qua plus esset clementiæ, quam crudelitatis; postremo, ut non solum auribus acciperetur, sed etiam oculis cerneretur, quem & ex quanto regno, ad quam fortunam detrussisset. Post Dionysii decessum cum Hiceta bellavit, qui adversatus fuerat Dionysio; quem non odio tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod ipse, expulso Dionysio, imperium dimittere noluit. Hoc superato, Timoleon maximas copias Carthaginiensium apud Crimessum flumen fugavit, ac satis habere coegit, si liceret Africam obtinere, qui jam complures annos possessionem Siciliae tenebant. Cepit

etiam Mamercum, Italicum ducem, hominem bellicofum & potentem, qui tyrannos adjutum in Siciliam venerat. Quibus rebus confectis cum propter diuturnitatem belli non solum regiones, sed etiam urbes desertas videret, conquifivit, quos potuit, primum Siculos; deinde Corintho arceffivit colonos, quod ab his initio Syracusæ erant conditæ. Civibus veteribus sua reftituit, novis bello vacuefactas poffeffiones divifit, urbium mœnia difjecta, fanaque [deferta] refecit, civitatibus leges libertatemque reddidit: ex maximo bello tantum otium totæ infulæ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui initio deduxerant, videretur. Arcem Syracufis, quam munierat Dionyfius ad urbem obfidendam, a fundamentis difjecit: cetera tyrannidis propugnacula demolitus eft, deditque operam, ut quam minime multa veftigia fervitutis manerent. Cum tantis effer opibus, ut etiam invitis imperare poffet; tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recufante regnum obtineret: maluit fe diligere, quam metui. Itaque, cum primum potuit, imperium depofuit, & privatus Syracufis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. neque vero id imperite fecit. nam, quod ceteri reges imperio potuerunt, hic benevolentia tenuit. Nullus honos huic defuit: neque poftea res ulla Syracufis gefta eft publice, de qua prius fit decretum, quam Timoleontis fententia cognita. Nullius unquam confilium non modo antelatum, fed ne comparatum quidem eft. neque id magis benevolentia factum eft, quam prudentia. Hic cum ætate jam proventus effer, fine ullo morbo lumina oculi

lorum amisit. quam calamitatem ita moderate tulit, ut neque eum querentem quisquam audierit, neque eo minus privatis publicisque rebus intertuerit. veniebat autem in theatrum, cum ibi concilium populi haberetur, propter valetudinem vectus jumentis junctis, atque ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat. neque hoc illi quisquam tribuebat superbiæ. nihil enim unquam neque insolens, neque gloriosum, ex ore ejus exiit. qui quidem, cum suas laudes audiret prædicari, nunquam aliud dixit, quam se in ea re maximas Diis gratias agere atque habere, quod cum Siciliam recreare constituissent, tum se potissimum ducem esse voluissent. nihil enim rerum humanarum sine Deorum numine geri putabat. Itaque suæ domi sacellum *αὐτοπατρικῶς* constituerat, idque sanctissime colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles accesserunt casus. Nam prælia maxima natali die suo fecit omnia. quo factum est, ut ejusdem natalis festum haberet universa Sicilia. Huic quidam Lamæstius, homo petulans & ingratus, vadimonium cum vellet imponere, quod cum illo se lege agere diceret; & complures concurrissent, qui procacitatem hominis manibus coercere conarentur: Timoleon oravit omnes, ne id facerent. namque *id ut Lamæstio ceterisque liceret, se maximos labores summaque adiiisse pericula. Hanc enim speciem libertatis esse, si omnibus, quod quisque vellet, legibus experiri liceret.* Idem, cum quidam Lamæstii similis, nomine Demænetus, in concione populi de rebus gestis ejus detrahere cœpisset, ac nonnulla inveheretur in Timoleonta, dixit, *nunc demum se voti esse damnatum. namque hoc a Diis*

immortalibus semper precatum, ut talem libertatem restituerent Syracusanis, in qua cuivis liceret, de quo vellet, impune dicere. Hic, cum diem supremum obiisset, publice a Syracusanis in gymnasio, quod Timoleonteum appellatur, tota celebrante Sicilia, sepultus est.

X X I .

D E R E G I B U S .

H_I fere fuerunt Græciæ gentis duces, qui memoria digni videbantur, præter REGES. namque eos attingere nolimus, quod omnium res gestæ separatim sunt relatæ. neque tamen hi admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agefilaus, nomine, non potestate fuit rex; sicuti ceteri Spartani. Ex his vero, qui dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt, ut nos judicamus, Persarum Cyrus, & Darius, Hystaspis filius: quorum uterque privatus virtute regnum est adeptus. Prior horum apud Massagetis in proelio cecidit. Darius senectute diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis, Xerxes, & duo Artaxerxes, Macrochir & Mnemon. Xerxi maxime est illustre, quod maximis post hominum memoriam exercitibus terra marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ, quam incredibili ornavit virtute belli. namque illo Perses nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ fama floruit. nam cum matris suæ scelere amisisset uxorem, tantum indulgit dolori, ut

H 3

eum pietas vinceret. Ex his duo eodem nomine, morbo naturæ debitum reddiderunt: tertius ab Artabano præfecto ferro interemtus est. Ex Macedonum autem genere duo multo ceteros antecesserunt rerum gestarum gloria: Philippus, Amyntæ filius, & Alexander Magnus. horum alter Babylone morbo confectus; Philippus Ægis a Pausania, cum spectatum ludos iret, juxta theatrum occisus est. Unus Epirotes, Pyrrhus, qui cum populo Romano bellavit, is cum Argos oppidum oppugnaret in Peloponneso, lapide ictus interiit. Unus item Siculus, Dionysius prior. nam & manu fortis, & belli peritus fuit, &, id quod in tyranno non facile reperitur, minime libidinosus, non luxuriosus, non avarus, nullius rei denique cupidus, nisi singularis perpetuæ imperii; ob eamque rem crudelis. nam dum id studuit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus insidiatorem putaret. Hic cum virtute tyrannidem sibi peperisset, magna retinuit felicitate; majorque annos sexaginta natus, decessit florente regno. neque in tam multis annis cujusquam ex sua stirpe funus vidit, cum ex tribus uxoribus liberos procreasset, multique ei nati essent nepotes. Fuerunt præterea magni reges ex amicis Alexandri Magni, qui post obitum ejus imperia ceperunt. In his Antigonus, & hujus filius Demetrius: Lyfimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, cum adversus Seleucum Lyfimachumque dimicaret, in proelio occisus est. Pari leto affectus est Lyfimachus a Seleuco. nam, societate dissoluta, bellum inter se gesserunt. At Demetrius, cum filiam suam Seleuco in matrimonium dedisset,

neque eo magis fida inter eos amicitia manere potuisset, captus bello, in custodia focer generi periit morbo. neque ita multo post Seleucus a Ptolemæo Cerauno dolo interfectus est: quem ille a patre expulsum Alexandria, alienarum opum indigentem, receperat. Ipse autem Ptolemæus, cum vivus filio regnum tradidisset, ab illo eodem vita privatus dicitur. De quibus quoniam satis dictum putamus, non incommodum videtur, non præterire Hamilcarem & Hannibalem: quos & animi magnitudine, & calliditate, omnes in Africa natos præstitisse constat.

XXII.

HAMILCAR.

HAMILCAR, Hannibalis filius, cognomine Barcas, Carthaginiensis, primo Poenico bello, sed temporibus extremis, admodum adolescentulus in Sicilia præesse cœpit exercitui. Cum ante ejus adventum & mari & terra male res gererentur Carthaginiensium: ipse, ubi affuit, nunquam hosti cessit, neque locum nocendi dedit; sæpeque e contrario occasione data laceffivit, semperque superior discessit. quo facto, cum pæne omnia in Sicilia Poeni amisissent, ille Erycem sic defendit, ut bellum eo loco gestum non videretur. Interim Carthaginienses, classe apud insulas Ægates a C. Lutatio consule Romanorum superati, statuerunt belli finem facere, eamque rem arbitrio permiserunt Hamilcaris. Ille etsi flagrabat bellandi cupiditate, tamen paci serviendum putavit; quod patriam exhaustam sumtibus diutius calamitatem belli ferre non posse intelligebat: sed ita, ut statim mente agitare, si paulum modo res essent relictæ, bellum renovare, Romanosque armis perse-

qui, *donicem aut certe vicissent, aut victi manus dedissent.* Hoc consilio pacem conciliavit: in qua tanta fuit ferocia, cum Catulus negaret, *se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerunt, armis relictis, Sicilia decederent: ut succumbente patria, ipse, periturum se potius, dixerit, quam cum tanto flagitio domum rediret.* non enim *sua esse virtutis, arma, et patria accepta adversus hostes, adversariis tradere.* Hujus pertinaciæ cessit Catulus. At ille, ut Cartha- 2 ginem venit, multo aliter, ac sperabat, rempublicanum se habentem cognovit. namque diuturnitate externi mali tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, nisi cum deleta est. Primo mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, desciverunt: quorum numerus erat viginti millium. hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt. Quibus malis adeo sunt Pœni perterriti, ut etiam auxilia a Romanis petiverint, eaque impetrarint. Sed extremo, cum prope jam ad desperationem pervenissent, Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is non solum hostes a muris Carthaginis removit, cum amplius centum millia facta essent armorum; sed etiam eo compulit, ut locorum angustis clausi, plures fame, quam ferro, interirent: omnia oppida abalienata, in his Uticam atque Hipponem, valentissima totius Africæ, restituit patriæ. neque eo fuit contentus, sed etiam fines imperii propagavit, tota Africa tantum otium reddidit, ut nullum in ea bellum videretur multis annis fuisse. Rebus 3 his ex sententia peractis, fidenti animo atque infesto Romanis, quo facilius causam bellandi reperiret, ef-

fecit, ut imperator cum exercitu in Hispaniam mitteretur, eoque secum duxit filium Hannibalem, annorum novem. Erat præterea cum eo adolescens illustris, formosus, Hasdrubal: quem nonnulli diligere turpius, quam par erat, ab Hamilcare, loquebantur. non enim maledici tanto viro deesse poterant. quo factum est, ut a præfecto morum Hasdrubal cum eo vetaretur esse. Huic ille filiam suam in matrimonium dedit, quod moribus eorum non poterat interdici socero gener. De hoc ideo mentionem fecimus, quod, Hamilcare occiso, ille exercitui præfuit, resque magnas gessit: & princeps largitione vetustos pervertit mores Carthaginiensium: ejusdemque post
4 mortem Hannibal ab exercitu accepit imperium. At Hamilcar, posteaquam mare transiit, in Hispaniamque venit, magnas res secunda gessit fortuna: maximas bellicosissimasque gentes subegit: equis, armis, viris, pecunia, totam locupletavit Africam. Hic cum in Italiam bellum inferre medicaretur, nono anno post, quam in Hispaniam venerat, in proelio, pugnans adversus Vettones, occisus est. Hujus perpetuum odium erga Romanos maxime concitasse videtur secundum bellum Pœnicum. Namque Hannibal, filius ejus, assiduis patris obtestationibus eo est perductus, ut interire, quam Romanos non experiri, mallet.

XXIII.

H A N N I B A L.

HANNIBAL, Hamilcaris filius, Carthaginiensis. Si ¹ verum est, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute superarit; non est infitiandum, Hannibalem tanto præstitisse ceteros imperatores prudentia, quanto populus Romanus antecedit fortitudine cunctas nationes. nam quotiescunque cum eo congressus est in Italia, semper discessit superior. quod nisi domi civium suorum invidia debilitatus esset; Romanos videretur superare potuisse. sed multorum obtestatio devicit unius virtutem. Hic autem velut hereditate relictum odium paternum erga Romanos sic conservavit, ut prius animam, quam id, deposuerit. qui quidem, cum patria pulsus esset, & alienarum opum indigeret, nunquam destiterit animo bellare cum Romanis. Nam ut omittam Philippum, ² quem absens hostem reddidit Romanis: omnium his temporibus potentissimus rex Antiochus fuit. hunc tanta cupiditate incendit bellandi, ut usque a rubro mari arma conatus sit inferre Italiæ. ad quem cum legati venissent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam consiliis clandestinis, ut

Hannibalem in suspicionem regi adducerent, tanquam ab ipsis corruptum, alia, atque antea, sentire: neque id frustra fecissent, idque Hannibal comperisset, seque ab interioribus consiliis se gregari vidisset: tempore dato adiit ad regem, eique cum multa de fide sua & odio in Romanos commemorasset, hoc adjunxit. *Pater, inquit, meus, Hamilcar, puerulo me, utpote non amplius novem annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens Carthagine, Jovi optimo maximo hostias immolavit. quæ divina res dum conficiebatur, quæfivit a me, vellemne secum in castra proficisci? Id cum libenter accepiſsem, atque ab eo petere cœpiſsem, ne dubitaret ducere: tum ille, faciam, inquit, si fidem mihi, quam postulo, dederis. simul me ad aram adduxit, apud quam sacrificare instituerat, eamque, ceteris remotis, tenentem jurare jussit, nunquam me in amicitia cum Romanis fore. Id ego jusjurandum, patri datum, usque ad hanc ætatem ita conservavi, ut nemini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim futurus. quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, si me celaris: cum quidem bellum parabis, te ipsum frustraberis, si non*

3 *me in eo principem posueris.* Hac igitur, qua diximus, ætate cum patre in Hispaniam profectus est: cujus post obitum, Hasdrubale imperatore suffecto, equitatu omni præfuit. hoc quoque interfecto, exercitus summam imperii ad eum detulit. id, Carthaginem delatum, publice comprobatum est. Sic Hannibal, minor quinque & viginti annis natus, imperator factus, proximo triennio omnes gentes Hispaniæ bello subegit: Saguntum, foederatam civitatem, vi expul-

gnavit: tres exercitus maximos comparavit. Ex his unum in Africam misit, alterum cum Hasdrubale fratre in Hispania reliquit, tertium in Italiam secum duxit. saltum Pyrenæum transiit. quacunque iter fecit, cum omnibus incolis confligit: neminem, nisi victum, dimisit. Ad Alpes posteaquam venit, quæ Italiam ab Gallia sejungunt, quas nemo unquam cum exercitu ante eum, præter Herculem Grajum, transierat: (quo facto is hodie saltus Grajus appellatur:) Alpico, conantes prohibere transitu, concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecit [que,] ut ea elephanti ornati ire possent, qua antea unus homo inermis vix poterat repere. hac copias traduxit, in Italiamque pervenit. Conflixerat apud Rhodanum 4 cum P. Cornelio Scipione Cos. eumque pepulerat. Cum hoc eodem [de] Clastidio apud Padum decernit: saucium inde ac fugatum dimittit. Tertio idem Scipio cum collega Tiberio Longo apud Trebiam adversus eum venit. cum his manum conferuit: utrosque profligavit. inde per Ligures Apenninum transiit, petens Etruriam. hoc itinere adeo gravi morbo afficitur oculorum, ut postea nunquam dextero æque bene usus sit. qua valetudine cum etiam nunc premeretur, letificaque ferretur, C. Flaminium, Cos. apud Trifanum cum exercitu insidiis circumventum, occidit. neque multo post C. Centenium, prætorem, cum selecta manu saltus occupantem. hinc in Apuliam pervenit. Ibi obviam ei venerunt duo consules, C. Terentius & L. Paullus Æmilius. Utriusque exercitus uno proelio fugavit: Paullum consulem occidit, & aliquot præterea consulares. in his Cn. Ser-

- vilium Geminum, qui superiore anno fuerat consul.
- 5 Hac pugna pugnata, Romam profectus nullo resistente, in propinquis urbis montibus moratus est. Cum aliquot ibi dies castra habuisset, & reverteretur Capuam: Q. Fabius Maximus, dictator Romanus, in agro Falerno se ei objecit. Hic clausus locorum angustiis, noctu sine ullo detrimento exercitus se expedivit. Fabio, callidissimo imperatori, verba dedit, namque obducta nocte sarmenta in cornibus iuvenorum deligata incendit, ejusque generis multitudinem magnam dispalatam immisit. quo repentino objectu viso, tantum terrorem iniecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum nemo sit ausus. Hanc post rem gestam non ita multis diebus, M. Minucium Rufum, magistrum equitum, pari ac dictatorem imperio, dolo productum in proelium, fugavit. Ti. Sempronium Gracchum, iterum consulem, in Lucanis absens in insidias inductum sustulit. M. Claudium Marcellum, quinquies consulem, apud Venuisiam pari modo interfecit. Longum est enumerare proelia. Quare hoc unum satis erit dictum, ex quo intelligi possit, quantus ille fuerit. Quamdiu in Italia fuit, nemo ei in acie resistit, nemo adversus eum post Cannensem pugnam in campo castra posuit. Hic invictus patriam defensum revocatus, bellum gessit adversus P. Scipionem, filium ejus, quem ipse primum apud Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebiam fugaverat. Cum hoc, exhaustis jam patriæ facultatibus, cupivit in præsentiarum bellum componere, quo valentior postea congredetur. In colloquium convenit, conditiones non convenerunt. Post id fa-
- 6

Etum paucis diebus apud Zamam cum eodem con-
flictus (incredibile dictu) biduo & duabus
noctibus Adrumetum pervenit, quod abest a Zama
circiter millia passuum trecenta. In hac fuga Numi-
dæ, qui simul cum eo ex acie excefferant, insidiati
sunt ei: quos non solum effugit, sed etiam ipsos op-
pressit. Adrumeti reliquos ex fuga collegit: novis de-
lectibus paucis diebus multos contraxit. Cum in ap- 7
parando acerrime esset occupatus, Carthaginieneses
bellum cum Romanis composuerunt. Ille nihilo se-
cius exercitui postea præfuit, resque in Africa ges-
sit, [itemque Mago frater ejus] usque ad P. Sulpi-
cium & C. Aurelium consules. His enim magistrati-
bus legati Carthaginieneses Romam venerunt, qui se-
natui populoque Romano gratias agerent, quod cum
his pacem fecissent, ob eamque rem corona aurea
eos donarent, simulque peterent, *ut obsides eorum*
Fregellis essent, captivique redderentur. His ex senatus
consulto responsum est: *munus eorum gratum acce-*
ptumque esse: obsides, quo loco rogarent, futuros: capti-
vos non remissuros, quod Hannibalem, cujus opera sus-
ceptum bellum foret, inimicissimum nomini Romano,
etiam nunc cum imperio apud exercitum haberent, item-
que fratrem ejus Magonem. Hoc responso Carthagi-
nieneses cognito, Hannibalem domum [Magonem-
que] revocarunt. Hic, ut rediit, prætor factus est,
postquam rex fuerat, anno secundo & vicesimo.
Ut enim Romæ consules, sic Carthagine quotan-
nis annui bini reges creabantur. In eo magistratu pari
diligentia se Hannibal præbuit, ac fuerat in bello.
namque effecit, ex novis vectigalibus non solum ut

esset pecunia, quæ Romanis ex foedere pendere-
tur, sed etiam superesset, quæ in ærario reponere-
tur. Deinde, anno post præturam, Marco Claudio,
Lucio Furio, Coss. Romani legati Carthaginem vene-
runt. Hos Hannibal sui exposcendi gratia missos ra-
tus, priusquam his senatus daretur, navem conscendit
clam, atque in Syriam ad Antiochum profugit. Hac
re palam facta, Pœni naves duas, quæ eum com-
prehenderent, si possent consequi, miserunt: bona
ejus publicarunt: domum a fundamentis disjecerunt:
8 ipsum exulem judicarunt. At Hannibal anno tertio,
postquam domo profugerat, L. Cornelio, Quinto
Minucio Coss. cum quinque navibus Africam acces-
sit, in finibus Cyrenæorum, si forte Carthaginien-
ses ad bellum, Antiochi spe fiduciaque, inducere
posset: cui jam persuaserat, ut cum exercitibus in
Italiam proficisceretur. Huc Magonem fratrem ex-
civit. Id ubi Pœni resciverunt, Magonem eadem,
qua fratrem, absentem pœna affecerunt. Illi, despe-
ratis rebus, cum solvissent naves, ac vela ventis de-
dissent: Hannibal ad Antiochum pervenit. De Ma-
gonis interitu duplex memoria prodita est. namque
alii naufragio, alii a servis ipsius interfectum eum,
scriptum reliquerunt. Antiochus autem, si tam in
agendo bello parere voluisset consiliis ejus, quam in
fufcipiendo instituerat, propius Tiberi quam Ther-
mopylis, de summa imperii dimicasset. quem etsi mul-
ta stulte conari videbat, tamen nulla deseruit in re.
Præfuit paucis navibus, quas ex Syria jessus erat in
Asiam ducere, hisque adversus Rhodiorum classem
in Panphylio mari conflixit. Quo cum multitudi-

ne adversariorum sui superarentur : ipse , quo cornu rem gessit , fuit superior. Antiocho fugato , veniens , ne dederetur , (quod sine dubio accidisset , si sui fecisset potestatem ,) Cretam ad Gortynios venit , ut ibi , quo se conferret , consideraret. Vidit autem vir omnium callidissimus , magno se fore periculo , nisi quid providisset , propter avaritiam Cretensium . magnam enim secum pecuniam portabat , de qua sciebat exisse famam . Itaque capit tale consilium . amphoras complures complet plumbo : summas operit auro & argento . has , præsentibus principibus , deponit in templo Dianæ ; simulans , se suas fortunas illorum fidei credere . His in errorem inductis , statuas æneas , quas secum portabat , omnes sua pecunia complet , easque in propatulo domi abjicit . Gortynii templum magna cura custodiunt , non tam a ceteris , quam ab Hannibale , ne quid ille , inscien-
tibus his , tolleret , secumque duceret . Sic , conservatis suis rebus , Poenus , illis Cretensibus omnibus , ad Prusiam in Pontum pervenit . apud quem eodem animo fuit erga Italiam , neque aliud quidquam egit , quam regem armavit & exercuit adversus Romanos . Quem cum videret domesticis rebus minus esse robustum , conciliabat ceteros reges , adjungebatque bellicosas nationes . Dissidebat ab eo Pergamenus rex Eumenes , Romanis amicissimus , bellumque inter eos gerebatur & mari & terra . quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi . sed utrobique Eumenes plus valebat propter Romanorum societatem : quem si removisset , faciliora sibi cetera fore arbitrabatur . ad hunc interficiendum talem iniit rationem . Classe paucis die-

bus erant decreturi. superabatur navium multitudine: dolo erat pugnandum, cum par non esset armis. imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici. Harum cum confecisset magnam multitudinem, die ipso, quo facturus erat navale proelium, classiarios convocat, hisque præcipit, *omnes ut in unam Eumenis regis concurrant navem, a ceteris tantum satis habeant se defendere. id facile illos serpentium multitudine consecuturos. Rex autem in qua nave veheretur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur præmio fore.* Tali cohortatione militum facta, classis ab utrisque in proelium deducitur. quarum acie constituta, priusquam signum pugnae daretur, Hannibal, ut palam faceret suis, quo loco Eumenes esset, tabellarium in scapha cum caduceo mittit. qui ubi ad naves adversariorum pervenit, epistolam ostendens, se regem professus est quærere. Statim ad Eumenem deductus est: quod nemo dubitabat, aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius, ducis nave declarata suis, eodem, unde ierat, se recepit. At Eumenes, soluta epistola, nihil in ea reperit, nisi quod ad irridendum eum pertineret. cujus etsi causam mirabatur, (neque reperiabatur,) tamen proelium statim committere non dubitavit. Horum in concursu Bithyni, Hannibalis præcepto, universi navem Eumenis adoriuntur: quorum vim cum rex sustinere non posset, fuga salutem petiit: quam consecutus non esset, nisi intra sua præsidia se recepisset, quæ in proximo litore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves cum adversarios premerent acrius, repente in eas

vafa fictilia, de quibus supra mentionem fecimus, conjici cœpta sunt: quæ jacta initio risum pugnantibus excitarunt, nec, quare id fieret, poterat intelligi. postquam autem naves completas conspexerunt serpentibus, nova re perterriti, cum, quid potissimum vitarent, non viderent, puppes averterunt, seque ad sua castra nautica retulerunt. Sic Hannibal consilio arma Pergamenorum superavit: neque tum solum, sed sæpe alias pedestribus copiis pari prudentia pepulit adversarios. Quæ dum in Asia geruntur, 12 accidit casu, ut legati Prusiæ Romæ apud L. Quintium Flaminium consularem cœnarent, atque ibi, de Hannibale mentione facta, ex his unus diceret, *eum in Prusiæ regno esse*. Id postero die Flamininus senatui detulit. Patres conscripti, qui Hannibale vivo nunquam se sine insidiis futuros existimabant, legatos in Bithyniam miserunt, in his Flaminium, qui a rege peterent, *ne inimicissimum suum secum haberet, sibi que dederet*. His Prusias negare ausus non est: illud recusavit, *ne id a se fieri postularent, quod adversus jus hospitii esset: ipsi, si possent, comprehenderent: locum, ubi esset, facile inventuros*. Hannibal enim uno loco se tenebat in castello, quod ei ab rege datum erat muneri: idque sic ædificarat, ut in omnibus partibus ædificii exitum sibi haberet, semper verens, ne usu eveniret, quod accidit. Huc cum legati Romanorum venissent, ac multitudine domum ejus circumdedissent, puer ab janua prospiciens Hannibali dixit, plures præter consuetudinem armatos apparere. qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumiret, ac propere sibi renuntiaret, num eodem

modo undique obsideretur. Puer cum celeriter, quid esset, renuntiasset, omnesque exitus occupatos ostendisset: sensit, id non fortuito factum, sed se peti, neque sibi diutius vitam esse retinendam. quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor pristinarum virtutum, venenum, quod semper secum habere consueverat, sumit. Sic vir fortissimus, multis variisque perfunctus laboribus, anno adquievit septuagesimo. Quibus consulibus interierit, non convenit. namque Atticus, Marco Claudio Marcello, Q. Fabio Labeone Coss. mortuum in annali suo scriptum reliquit. at Polybius, L. Æmilio Paulo & Cn. Bæbio Tamphilo: Sulpicius autem, P. Cornelio Cethego, M. Bæbio Tamphilo. Atque hic tantus vir, tantisque bellis districtus, nonnihil temporis tribuit literis. namque aliquot ejus libri sunt, Græco sermone confecti. in his ad Rhodios *de Cn. Manlii Vulsonis in Asia rebus gestis*. Hujus bella gesta multi memoriæ prodiderunt: sed ex his duo, qui cum eo in castris fuerunt, simulque vixerunt, quamdiu fortuna passa est, Silenus, & Sosilus Lacedæmonius. Atque hoc Sosilo Hannibal literarum Græcarum usus est doctore. Sed nos tempus est hujus libri facere finem, & *Romanorum* explicare *imperatores*: quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.

XXIV.

M. PORCIUS CATO.

[EX LIBRO POSTERIORE CORNELII NEPOTIS.]

CATO, ortus municipio Tusculo, adolescentulus, priusquam honoribus operam daret, versatus est in Sabinis, quod ibi heredium a patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in consulatu censuraque habuit collegam, ut M. Perperna Censorius narrare solitus est, Romam demigravit, in foroque esse cœpit. Primum stipendium meruit annorum decem septemque, Q. Fabio Maximo, M. Claudio Marcello Coss. Tribunus militum in Sicilia fuit. Inde ut rediit, castra secutus est C. Claudii Neronis, magnique ejus opera existimata est in proelio apud Senam, quo cecidit Hasdrubal, frater Hannibalis. Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni Africano, consuli: cum quo non pro fortis necessitudine vixit. namque ab eo perpetua dissensit vita. Ædilis plebis factus est cum C. Helvio. Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, ex qua quæstor superiore tempore ex Africa decedens, Q. Ennium poetam de-

- duxerat: quod non minoris existimamus, quam quem-
- 2 libet amplissimum Sardiniensem triumphum. Consulatum gessit cum L. Valerio Flacco, sorte provinciam nactus Hispaniam citeriorem, exque ea triumphum deportavit. Ibi cum diutius moraretur, P. Scipio Africanus consul iterum, cujus in priore consulatu quæstor fuerat, voluit eum de provincia depellere, & ipse ei succedere. neque hoc per senatum efficere potuit: (cum quidem Scipio in civitate principatum obtineret:) quod tum non potentia, sed jure, respublica administrabatur. Qua ex re iratus senatui, consulatu peracto, privatus in urbe mansit. At Cato, censor cum eodem Flacco factus, severe præfuit ei potestati. Nam & in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit, qua re luxuria reprimeretur, quæ jam tum incipiebat pullulare. [Circiter annos octoginta] usque ad extremam ætatem ab adolescentia, reipublicæ causa suscipere inimicitias non destitit. a multis tentatus, non modo nullum detrimentum existimationis fecit,
- 3 sed, quoad vixit, virtutum laude crevit. In omnibus rebus singulari fuit [prudentia &] industria. Nam & agricola sollers, & reipublicæ peritus, & jurisconsultus, & magnus imperator, & probabilis orator, & cupidissimus literarum fuit. Quarum studium etsi senior arripuerat; tamen tantum [in eis] progressum fecit, ut non facile reperire possis, neque de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incognitum. Ab adolescentia confecit orationes. Senex scribere historias instituit, quarum sunt libri septem. Primus continet res gestas regum populi Romani.

secundus & tertius, unde quæque civitas orta sit Italica; (ob quam rem omnes *Origines* videtur appellasse.) in quarto autem bellum Pœnicum primum; in quinto secundum: (atque hæc omnia capitulatim sunt dicta:) reliquaque bella pari modo persecutus est, usque ad præturam Ser. Galbæ, qui diripuit Lusitanos. Atque horum bellorum duces non nominavit, sed sine nominibus res notavit. In iisdem exposuit, quæ in Italia Hispaniisque viderentur admiranda. In quibus multa industria & diligentia comparet, multa doctrina. Hujus de vita & moribus plura in eo libro persecuti sumus, quem separatim de eo fecimus rogatu Titi Pomponii Attici. Quare studiosos Catonis ad illud volumen relegamus.

XXV.

T. POMPONII ATTICI VITA
EX CORNELIO NEPOTE.

- 1 **T.** POMPONIUS ATTICUS, ab origine ultima stirpis Romanæ generatus, perpétuo a majoribus acceptam equestrem obtinuit dignitatem. Patre usus est diligente, indulgente, &, ut tum erant tempora, diti, in primisque studioso literarum. Hic prout ipse amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas impertiri debet, filium erudivit. Erat autem in puero, præter docilitatem ingenii, summa suavitas oris ac vocis, ut non solum celeriter acciperet, quæ tradebantur, sed etiam excellenter pronuntiaret. Quæ ex re in pueritia nobilis inter æquales ferebatur, clariusque exsplendescibat, quam generosi condiscipuli animo æquo ferre possent. Itaque incitabat omnes studio suo. quo in numero fuerunt L. Torquatus, C. Marius filius, M. Cicero: quos consuetudine sua sic sibi devinxit, ut nemo iis perpetuo fuerit cæ-
- 2 rior. Pater mature decessit. ipse adolescentulus, propter affinitatem P. Sulpicii, qui Tribunus plebis interfectus est, non expers fuit illius periculi. Nam-

que Anicia, Pomponii consobrina, nupserat M. Servio, fratri Sulpicii. Itaque interfecto Sulpicio, posteaquam vidit, Cinnano tumultu civitatem esse perturbatam, neque sibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin alterutram partem offenderet, dissociatis animis civium, cum alii Sullanis, alii Cinnanis faverent partibus: idoneum tempus ratus studiis obsequendi suis, Athenas se contulit. neque eo secius adolescentem Marium, hostem judicatum, juvit opibus suis: cujus fugam pecunia sublevavit. Ac ne illa peregrinatio detrimentum aliquod afferret rei familiari, eodem magnam partem fortunarum trajecit suarum. Hic ita vixit, ut universis Atheniensibus merito esset carissimus. Nam, præter gratiam, quæ jam in adolescentulo magna erat, sæpe suis opibus inopiam eorum publicam levavit. Cum enim versuram facere publice necesse esset, neque ejus conditionem æquam haberent: semper se interposuit, atque ita, ut neque usuram unquam ab iis acceperit, neque longius, quam dictum esset, [eos] debere passus sit. Quod utrumque erat iis salutare. Nam neque indulgendo inveterascere eorum æs alienum patiebatur, neque multiplicandis usuris crescere. Auxit hoc officium alia quoque liberalitate. Nam universos frumento donavit, ita ut singulis septem modii tritici darentur: qui modus mensuræ *medimnus* Athenis appellatur. Hic autem sic se gerebat, ut communis infimis, par 3 principibus videretur. Quo factum est, ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent, civemque facere studerent. quo beneficio ille uti noluit. [Quod nonnulli ita interpretantur, amitti ci-

vitatem Romanam alia adscita.] Quamdiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit: absens prohibere non potuit. Itaque aliquot ipsi & Phidiæ, locis sanctissimis posuerunt. Hunc enim in omni procuratione reipublicæ auctorem actoremque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quod in ea potissimum urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem & patriam haberet & domum. Hoc specimen prudentiæ, quod, cum in eam civitatem se contulisset, quæ antiquitate, humanitate, doctrina præstaret omnes, unus ei ante
4 alios fuerit carissimus. Huc ex Asia Sulla decedens cum venisset, quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrina. Sic enim Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur. Tanta autem suavitas erat sermonis Latini, ut appareret, in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. Idem poemata pronuntiabat & Græce & Latine sic, ut supra nihil posset [addi.] Quibus rebus factum est, ut Sulla nusquam [eum] ab se dimitteret, cuperetque secum deducere. cui cum persuadere tentaret, *noli, oro te*, inquit Pomponius, *adversum eos me velle ducere, cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reliqui*. At Sulla, adolescentis officio collaudato, omnia munera ei, quæ Athenis acceperat, proficiscens iussit deferri. Hic complures annos moratus, cum & rei familiari tantum operæ daret, quantum non indiligens deberet pater familias; & omnia reliqua tempora aut literis, aut Atheniensium reipublicæ tribueret: nihilominus amicis urbana officia præstitit. Nam & ad comitia

eorum ventitavit; &, si qua res major acta est, non defuit. sicut Ciceroni in omnibus ejus periculis singularem fidem præbuit: cui ex patria fugienti LLS ducenta & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis autem rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cotta & L. Torquato Coss. quem diem sic universa civitas Atheniensium prosecuta est, ut lacrimis desiderii futuri dolorem indicaret. Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Romanum, familiarem L. Luculli, divitem, difficillima natura. cujus sic asperitatem veritus est, ut, quem nemo ferre posset, hujus sine offensione ad summam senectutem retinuerit benevolentiam. quo facto tulit pietatis fructum. Cæcilius enim moriens testamento adoptavit eum, heredemque fecit ex dodrante. ex qua hereditate accepit circiter centies LLS. Erat nupta soror Attici Q. Tullio Ciceroni: easque nuptias M. Cicero conciliarat, cum quo a condiscipulatu vivebat conjunctissime, multo etiam familiarius, quam cum Quinto; ut judicari possit, plus in amicitia valere similitudinem morum, quam affinitatem. Utebatur autem intime Q. Hortensio, qui his temporibus principatum eloquentiæ tenebat; ut intelligi non posset, uter eum plus diligeret, Cicero, an Hortensius: & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis esset æmulatio, nulla intercederet obrectatio, essetque talium virorum copula. In republica ita est versatus, ut semper optimarum partium & esset, & existimaretur; neque tamen se civilibus fluctibus committeret, quod non magis eos in sua potestate existimabat esse, qui se

iis dedissent, quam qui maritimis jactarentur. Honores non petiit, cum ei paterent propter vel gratiam vel dignitatem: quod neque peti more majorum, neque capi possent conservatis legibus, in tam effusis ambitus largitionibus; neque geri e republica sine periculo, corruptis civitatis moribus. Ad hastam publicam nunquam accessit. Nullius rei neque præs, neque manceps factus est. Neminem neque suo nomine, neque subscribens, accusavit. In jus de sua re nunquam iit: iudicium nullum habuit. Multorum consulum prætorumque præfecturas delatas sic accepit, ut neminem in provinciam sit secutus: honore fuerit contentus, rei familiaris despexerit fructum. Qui ne cum Q. quidem Cicerone voluerit ire in Asiam, cum apud eum legati locum obtinere posset. Non enim decere se arbitrabatur, cum præturam gerere noluisse, asseclam esse prætoris. qua in re non solum dignitati serviebat, sed etiam tranquillitati, cum suspiciones quoque vitaret criminum. quo fiebat, ut ejus obsequantia omnibus esset carior, cum eam officio, 7 non timori, neque spei, tribui viderent. Incidit Cæsarianum civile bellum, cum haberet annos circiter sexaginta. usus est ætatis vacatione, neque [se] quoquam movit ex urbe. Quæ amicis suis opus fuerant ad Pompejum proficiscentibus, omnia ex sua re familiari dedit. Ipsum Pompejum conjunctum non offendit, (nullum ab eo habebat ornamentum,) ut ceteri, qui per eum aut honores, aut divitias ceperant: quorum partim invitissimi castra sunt secuti, partim summa cum ejus offensione domi remanserunt. Attici autem quies tantopere Cæsari fuit grata, ut vi-

etor cum privatis pecunias per epistolas imperaret, huic non solum molestus non fuerit, sed etiam sororis filium & Q. Ciceronem ex Pompeji castris concesserit. Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula. Secutum est illud, occiso Cæsare, cum res publica penes Brutos videretur esse & Cassium, ac tota civitas se ad eos convertisse [videretur:] sic M. Bruto usus est, ut nullo ille adolescens æquali familiarior, quam hoc sene; neque solum eum principem consilii haberet, sed etiam in convictu. Excogitatum est a quibusdam, ut privatum ærarium Cæsaris intersectoribus ab equitibus Rom. constitueretur. Id facile effici posse arbitrati sunt, si & principes illius ordinis pecunias contulissent. Itaque appellatus est a C. Flavio Bruti familiari Atticus, ut ejus rei princeps esse vellet. At ille, qui officia amicis præstanda sine factione existimaret, semperque a talibus se consiliis removisset, respondit: *si quid Brutus de suis facultatibus uti voluisset, usurum, quantum eæ paterentur: se neque cum quoquam de ea re collocuturum, neque coiturum.* Sic ille consensionis globus hujus unius dissensione disiectus est. Neque multo post superior esse cœpit Antonius: ita ut Brutus & Cassius provinciarum, quæ iis necis causa datæ erant a consulibus, desperatis rebus, in exilium proficiscerentur. Atticus, qui pecuniam simul cum ceteris conferre noluerat florenti illi parti, abjecto Bruto, Italiaque cedenti, LLS centum millia muneri misit. eidem in Epiro absens trecenta jussit dari: neque eo magis potenti adulatus est Antonio, neque desperatos reliquit. Secutum est bellum gestum 9

apud Mutinam. In quo si tantum eum prudentem dicam, minus, quam debeam, prædicem, cum ille potius divinus fuerit; si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas, quæ nullis casibus neque agitur, neque minuitur. Hostis Antonius iudicatus Italia cesserat; spes restituendi nulla erat. non solum [ejus] inimici, qui tum erant potentissimi & plurimi, sed etiam qui adversariis ejus se dabant, & in eo lædendo se aliquam consecuturos sperabant commendationem, Antonii familiares insequiebantur; uxorem Fulviam omnibus rebus spoliare cupiebant; liberos etiam extinguere parabant. Atticus, cum Ciceronis intima familiaritate uteretur, amicissimus esset Bruto, non modo nihil iis indulsit ad Antonium violandum; sed e contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantum potuit, texit, quibus rebus indiguerunt, adjuvit. P. vero Volumnio ea tribuit, ut plura a parente proficisci non potuerint. Ipsi autem Fulviæ, cum litibus distineretur, magnisque terroribus vexaretur, tanta diligentia officium suum præstitit, ut nullum illa stiterit vadimonium sine Attico; hic sponsor omnium rerum fuerit. Quin etiam, cum illa fundum [secunda fortuna] emisset in diem, neque post calamitatem versuram facere potuisset: ille se interposuit, pecuniamque sine fœnore, sineque ulla stipulatione [ei] credidit; maximum existimans quæstum, memorem gratumque cognosci, simulque aperire, se non fortunæ, sed hominibus solere esse amicum. Quæ cum faciebat, nemo eum temporis causa facere poterat existimare. Nemini enim in opinionem veniebat, Antonium rerum potiturum. Sed

senſim is a nonnullis optimatibus reprehendebatur, quod parum odiſſe malos cives videretur. Ille autem 10 ſui iudicii, potius quid ſe facere par eſſet, intuebatur, quam quid alii laudaturi forent. Converſa ſubito fortuna [eſt] ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno [in] periculo Atticum [futurum] putarat, propter intimam familiaritatem Ciceronis & Bruti. Itaque ad adventum imperatorum de foro deceſſerat, timens proſcriptionem: latebatque apud P. Volumnium, cui, ut oſtendimus, paulo ante opem tulerat: (tanta varietas iis temporibus fuit fortunæ, ut modo hi, modo illi, in ſummo eſſent aut faſtigio, aut periculo:) habebatque ſecum Q. Gellium Canum, æqualem ſimillimumque ſui. Hoc quoque ſit Attici bonitatis exemplum, quod cum eo, quem puerum in ludo cognoverat, adeo conjuncte vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eorum creverit. Antonius autem erſi tanto odio ferebatur in Ciceronem, ut non ſolum ei, ſed omnibus etiam ejus amicis eſſet inimicus, eoſque vellet proſcribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii, & ei, cum requiſiſſet ubinam eſſet, ſua manu ſcripſit, *ne timeret, ſtatimque ad ſe veniret: ſe eum & illius cauſa Gellium Canum de proſcriptorum numero exemiſſe*. Ac, ne quod [in] periculum incideret, quod noctu fiebat, præſidium ei miſit. Sic Atticus in ſummo timore non ſolum ſibi, ſed etiam ei, quem cariſſimum habebat, præſidio fuit. Neque enim ſuæ ſolum a quoquam auxilium petiit ſalutis, ſed conjunctim: ut apparet, nullam ſejunctam ſibi ab eo velle fortunam. Quod ſi gubernator præcipua laude fertur, qui na-

vem ex hieme marique scopuloso servat: cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit? Quibus ex malis ut se emerferat, nihil aliud egit, quam ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio. Cum proscriptos præmiis imperatorum vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res ulla defuerit: nemini non ibi perpetuo manendi potestas facta est. Qui etiam post prælium Philippense interitumque C. Cassii & M. Bruti, L. Julium Mocillam prætorium, & ejus filium, Aulumque Torquatum, ceterosque pari fortuna percussos, instituerit tueri: atque ex Epiro his omnia Samothraciam supportari iusserit. Difficile est omnia persequi, & non necessaria. Illud unum intelligi volumus, illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuisse. Id ex ipsis rebus ac temporibus judicari potest: quod non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit, qui quidem Serviliam, Bruti matrem, non minus post mortem ejus, quam florente, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias gessit: quod neque lædebat quemquam, neque, si quam injuriam acceperat, malebat ulcisci, quam oblivisci. Idem immortalis memoria percepta retinebat beneficia: quæ autem ipse tribuebat, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Itaque hic fecit, ut vere dictum videatur, *Sui cuique mores fingunt fortunam*. Neque tamen prius ille fortunam, quam se ipse, finxit: qui cavit,
12 ne qua in re jure plecteretur. His igitur rebus effecit, ut M. Vipsanius Agrippa, intima familiaritate conjunctus adolescenti Cæsari, cum propter suam

gratiam, & Cæsaris potentiam, nullius conditionis non haberet potestatem, potissimum ejus deligeret affinitatem, præoptaretque equitis Romani filiam generosarum nuptiis. atque harum nuptiarum conciliator fuit (non est enim celandum) M. Antonius triumvir reipublicæ constituendæ: cujus gratia cum augere possessiones posset suas, tantum absuit a cupiditate pecuniæ, ut nulla in re usus sit ea, nisi in deprecandis amicorum aut periculis, aut incommodis. Quod quidem sub ipsa proscriptione perillustre fuit. Nam cum L. Saufeji, equitis Romani, æqualis sui, qui [cum eo] complures annos, studio ductus philosophiæ, habitabat, habebatque in Italia pretiosas possessiones, triumviri bona vendidissent, consuetudine ea, qua tum res gerebantur: Attici labore atque industria factum, ut eodem nuntio Saufejus fieret certior, se patrimonium amisisse & recuperasse. Idem L. Julium Calidum, quem, post Lucretii Catullique mortem, multo elegantissimum poetam nostram tulisse ætatem, vere videor posse contendere, neque minus virum bonum, optimisque artibus eruditum, post proscriptionem equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in proscriptorum numerum a P. Volumnio, præfecto fabrûm Antonii, absentem relatum, expedivit. Quod in præfenti utrum ei laboriosius, an gloriosius fuerit, difficile fuit judicare: quod in eorum periculis non secus absentes, quam præsentis, amicos Attico esse curæ cognitum est. Neque vero minus ille vir, ¹³ bonus paterfamilias habitus est, quam civis. Nam cum esset pecuniosus, nemo illo minus fuit emax,

Corn. Nep.

K.

minus ædificator. Neque tamen non in primis bene habitavit, omnibusque optimis rebus usus est. Nam domum habuit in colle Quirinali Tamphilanam, ab avunculo hereditate relictam: cujus amœnitas non ædificio, sed silva constabat. Ipsum enim tectum, antiquitus constitutum, plus salis, quam sumtus, habebat: in quo nihil commutavit, nisi si quid vetustate coactus est. Usus est familia, si utilitate judicandum est, optima; si forma, vix mediocri. namque in ea erant pueri literatissimi, anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset. Pari modo artifices ceteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni. neque tamen horum quemquam, nisi domi natum, domique factum, habuit; quod est signum non solum continentiae, sed etiam diligentiae. Nam & non intemperanter concupiscere, quod a plurimis videas, continentis debet duci: & potius diligentia, quam pretio, parare, non mediocris est industriæ. Elegans, non magnificus; splendidus, non sumtuosus; omni diligentia munditiam, non affluentiam, affectabat. supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset. Nec hoc præteribo, quamquam nonnullis leve visum iri putem. cum in primis lautus esset eques Rom. & non parum liberaliter domum suam omnium ordinum homines invitaret: scimus, non amplius, quam terna millia æris, peræque in singulos menses, ex ephemeride eum expensum sumtui ferre solitum. Atque hoc non auditum, sed cognitum prædicamus. Sæpe enim propter familiaritatem dome-

sticis rebus interfuiamus. Nemo in convivio ejus aliud 14
acroama audivit, quam anagnosken: quod nos qui-
dem jucundissimum arbitramur. Neque unquam sine
aliqua lectione apud eum cœnatum est: ut non mi-
nus animo, quam ventre, convivæ delectarentur.
Namque eos vocabat, quorum mores a suis non ab-
horrent. Cum tanta pecuniæ facta esset accessio,
nihil de quotidiano cultu mutavit, nihil de vitæ con-
suetudine: tantaque usus est moderatione, ut neque
in sestertio vices, quod a patre acceperat, parum
se splendide gesserit; neque in sestertio centies af-
fluentius vixerit, quam instituerat; parique fastigio
steterit in utraque fortuna. Nullos habuit hortos,
nullam suburbanam, aut maritimam sumtuosam vil-
lam, neque in Italia, præter Ardeatinum & Nomen-
tanum, rusticum prædium: omnisque ejus pecuniæ
reditus constabat in Epiroticis & urbanis possessio-
nibus. Ex quo cognosci potest, usum eum pecuniæ
non magnitudine, sed ratione, meriti solitum. Men- 15
dacium neque dicebat, neque pati poterat. Itaque
ejus comitas non sine severitate erat, neque gravi-
tas sine facilitate: ut difficile esset intellectu, utrum
eum amici magis vererentur, an amarent. Quidquid
rogabatur, religiose promittebat: quod non libera-
lis, sed levis, arbitrabatur, polliceri, quod præstare
non posset. Idem in nitendo, quod semel admisisset,
tanta erat cura, ut non mandatam, sed suam rem
videretur agere. Nunquam suscepti negotii eum per-
tæsum est. Suam enim existimationem in ea re
agi putabat: qua nihil habebat carius. Quo fiebat,
ut omnia Ciceronum, Catonis, Matii, Q. Hor-

tenſi, Auli Torquati, multorum præterea equitum Romanorum negotia procuraret. Ex quo judicari poterat, non inertia, ſed judicio, fuiſſe reipublicæ procuracionem. Humanitatis vero nullum af-
16 ferre majus teſtimonium poſſum, quam quod adoleſcens idem ſeni Sullæ fuerit jucundiſſimus, ſenex adoleſcenti M. Bruto: cum æqualibus autem ſuis, Q. Hortenſio & M. Cicerone, ſic vixerit, ut judicare difficile ſit, cui ætati fuerit aptiſſimus. quamquam eum præcipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quintus carior fuerit aut familiarior. Ei rei ſunt indicio, præter eos libros, in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus [jam] ſunt editi, ſexdecim volumina episto-
larum, ab conſulatu ejus uſque ad extremum tempus ad Atticum miſſarum: quæ qui legat, non multum deſideret hiſtoriam contextam illorum temporum. Sic enim omnia de ſtudiis principum, vitiis ducum, mutationibus reipublicæ perſcripta ſunt, ut nihil in iis non appareat; & facile exiſtimari poſſit, prudentiam quodammodo eſſe divinationem. Non enim Cicero ea ſolum, quæ vivo ſe acciderunt, futura prædixit; ſed etiam, quæ
17 nunc uſu veniunt, cecinit ut vates. De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipſum vere gloriantem audierim in funere matris ſuæ, quam extulit annorum nonaginta, cum eſſet ſeptem & ſexaginta, ſe nunquam cum matre in gratiam rediſſe, nunquam cum ſorore fuiſſe in ſimultate, quam prope æqualem habebat. Quod eſt ſignum, aut nullam unquam inter eos querimoniam interceſſiſſe, aut hunc ea fuiſſe in ſuos indulgentia, ut, quos amare

deberet, irasci eis nefas duceret. neque id fecit natura solum, quamquam omnes ei paremus; sed etiam doctrina. nam & principum philosophorum ita precepta habuit præcepta, ut iis ad vitam agendam, non ad ostentationem, uteretur. Moris etiam majorum 18 summus imitator fuit, antiquitatisque amator: quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine exposuerit, quo magistratus ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illustis est populi Romani, quæ non in eo suo tempore sit notata: &, quod difficillimum fuit, sic familiarum originem subtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines possimus cognoscere. Fecit hoc idem separatim in aliis libris: ut M. Bruti rogatu Juniam familiam a stirpe ad hanc ætatem, ordine enumeravit, notans, qui, a quo ortus, quos honores, quibusque temporibus cepisset. pari modo Marcelli Claudii, Marcellorum; Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, Fabiorum, & Æmiliorum quoque. quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attigit quoque poetice: credimus, ne ejus expertus esset suavitatis. namque versibus, qui honore rerumque gestarum amplitudine ceteros Romani populi præstiterunt, exposuit: ita, ut sub singulorum imaginibus facta magistratusque eorum, non amplius quaternis quinisque versibus descripserit. quod vix credendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. Est etiam liber Græce confectus, de consulatu Ciceronis. Hactenus Attico vivo edita hæc a nobis sunt. Nunc 19 quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reli-

qua persequemur: &, quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, suos cuique mores plerumque conciliare fortunam. Namque hic contentus ordine equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit imperatoris divi filii: cum jam ante familiaritatem ejus esset consecutus nulla alia re, quam elegantia vitæ, qua ceteros ceperat principes civitatis, dignitate pari, fortuna humiliore. Tanta enim prosperitas Cæsarem est consecuta, ut nihil ei non tribuerit fortuna, quod cuiquam ante detulerit; & conciliarit, quod civis Romanus quivit consequi. Nata est autem Attico neptis ex Agrippa, cui virginem filiam collocarat. Hanc Cæsar, vix anniculam, Tiberio Claudio Neroni, Drusilla nato, privigno suo, despondit: quæ conjunctio necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit frequentiore. Quamvis ante hæc sponsalia, non solum, cum ab urbe abesset, nunquam ad suorum quemquam literas misit, quin Attico mitteret, quid ageret, in primis quid legeret, quibus in locis, & quamdiu esset moraturus: sed etiam, cum esset in urbe, & propter suas infinitas occupationes minus sæpe, quam vellet, Attico frueretur, nullus dies tamen temere intercessit, quo non ad eum scriberet: cum modo aliquid de antiquitate ab eo requireret; modo aliquam ei quæstionem poeticam proponeret; interdum jocans ejus verbosiores eliceret epistolas. Ex quo accidit, cum ædes Jovis Feretrii, in Capitolio ab Romulo constituta, vetustate atque incuria detecta prolaberetur, ut, Attici admonitu, Cæsar eam reficiendam curaret. Neque vero ab M.

Antonio minus absens literis colebatur : adeo , ut accurate ille ex ultimis terris , quid ageret , curæ sibi haberet certio rem facere Atticum. Hoc quale sit , facilius existimabit is , qui judicare poterit , quantæ sit sapientiæ , eorum retinere usum benevolentiamque , inter quos maximarum rerum non solum æmulatio , sed obtestatio tanta intercedebat , quantam fuit incidere necesse inter Cæsarem atque Antonium , cum se uterque principem non solum urbis Romanæ , sed orbis terrarum , esse cuperet. Tali modo cum septem & septuaginta annos 21 compleisset , atque ad extremam senectutem non minus dignitate , quam gratia fortunaque crevisset ; (multas enim hereditates nulla alia re , quam bonitate , est consecutus ;) tantaque prosperitate usus esset valetudinis , ut annis triginta medicina non indiguisset : nactus est morbum , quem initio & ipse & medici contemserunt : (nam putarunt esse tenesmon :) cui remedia celeria faciliaque proponebantur. In hoc cum tres menses sine ullis doloribus , præterquam quos ex curatione capiebat , consumsisset : subito tanta vis morbi in imum intestinum prorupit , ut extremo tempore per lumbos fistula putris eruperit. Atque hoc priusquam ei accideret , postquam in dies dolores accrescere , febremque accessisse sensit , Agrippam generum ad se arcessiri iussit , & cum eo L. Cornelium Balbum , Sextumque Peducæum. hos ut venisse vidit , in cubitum innixus , *quantam , inquit , curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim , cum vos testes habeam , nihil necesse est pluribus verbis commemo-*

rare. quibus quoniam, ut spero, satisfeci, me nihil reliqui fecisse, quod ad sanandum me pertineret: reliquum est, ut egomet mihi consulam. Id vos ignorare nolui. Nam mihi stat, alere morbum desinere. namque his diebus quidquid cibi sumsi, ita produxi vitam, ut auxerim dolores sine spe salutis. Quare a vobis peto primum, ut consilium probetis meum: deinde, ne frustra dehortando
22 *conemini. Hac oratione habita, tanta constantia vocis atque vultus, ut non ex vita, sed ex domo in domum videretur migrare; cum quidem Agrippa eum flens atque osculans oraret atque obsecraret, ne ad id, quod natura cogeret, ipse quoque sibi acceleraret: & quoniam tum quoque posset temporibus superesse, se sibi suisque reservaret: preces ejus taciturna sua obstinatione depreffit. Sic cum biduum cibo se abstinuisset, subito febris decessit, leviorque morbus esse coepit. tamen propositum nihilo secius peregit. Itaque die quinto, postquam id consilium inierat, pridie Kalend. April. Cn. Domitio, C. Sosio Coss. decessit. Elatus est in lecticula, ut ipse præscripserat, sine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. Sepultus est juxta viam Appiam, ad quintum lapidem, in monumento Q. Cæcili, avunculi sui.*

CORNELII NEPOTIS
FRAGMENTA.

CORNELII NEPOTIS
FRAGMENTA
CHRONICORUM

LIB. I.

CAPUT I.

DE Homero & Hesiodo inter omnes fere scriptores constitit, utrumque vixisse ante Romam conditam, ut Cornelius Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & sexaginta. *Gellius XVII, 21, 3.*

Nepoti & Lutatio Romam placet conditam Olympiadis septimæ anno secundo. *Solin. cap. 2.*

Archilochum Nepos Cornelius tradit Tullo Hostilio Romæ regnante jam tunc poematis clarum & nobilem. *Gellius XVII, 21, 8.*

M. Manlius Romæ, qui Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, convictus est consilium de regno occupando iniisse: damnatusque capitis, e saxo Tarpejo, ut M. Varro ait, præceps datus est: ut Cornelius autem Nepos scriptum reliquit, verberando necatus est. *Gellius eod. l. n. 24.*

Alexander Magnus Pellæ oritur, ut Nepos edit, M. Fabio Ambusto, Tito Quinctio Capitolino

Coff. post Romam conditam anno trecentesimo octogesimo quinto. *Solin. c. 40 Polyhist.*

P. Terentius maxime familiariter vixit cum Scipione Africano, & C. Lælio &c. quamvis Cornelius Nepos æquales fuisse tradat. *Donatus in vita Terentii.*

CORNELII NEPOTIS

EXEMPLORUM LIB. II.

CAPUT II.

A virgine Vestale. *Sosipater Charisius lib. I. col. 119. Putsch.*

LIB. V.

Cornelius Nepos in libro exemplorum quinto literis mandavit, multis in senatu placuisse, ut ii, qui redire nollent, datis custodibus ad Hannibalem deducerentur: sed eam sententiam numero plurium, quibus id non videretur, superatam; eos tamen, qui ad Hannibalem non redissent, usque adeo intestabiles invisosque fuisse, ut tædium vitæ ceperint, necemque sibi consciverint. *Gellius VII, 18, 11.*

CORNELII NEPOTIS

ILLUSTRIUM VIRORUM

LIB. II.

CAPUT III.

Subinde. *Charisius lib. II. col. 195.*

LIB. XV.

Harum partum. *Charif. lib. I. col. 114.*

LIB. XVI.

A fratre patruele. *Charif. lib. I. col. 113.*

I N C E R T A.

QUO LIBRO VIRORUM ILLUSTRIMUM

P O S I T A.

CARTHAGO antea speciem habuit duplicis oppidi, quasi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrsa dicebatur, exterior Magalia. Hujus rei testis est Cornelius Nepos in eo libro, qui Vita Illustrium inscribitur. *Servius ad I Æn.* 372.

Propius Grammatico accessi. *Diomedes lib. I Grammat. col.* 405.

Albinus, qui cum L. Lucullo consul fuit, res Romanas oratione Græca scriptitavit. In ejus historiæ principio scriptum est ad hanc sententiam: *Neminem succensere sibi convenire, si quid in his libris parum compositæ, aut minus eleganter scriptum foret. nam sum, inquit, homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio a nobis alienissima est.* Idemque veniam gratiamque malæ existimationis, si quid esset erratum, postulavit. Ea cum legisset M. Cato, *Næ tu, inquit, Aule, nimium nugator es, cum maluisti culpam deprecari, quam culpa vacare. Nam petere veniam solemus, aut cum imprudentes erravimus. aut cum compulsi peccavimus. Tibi, inquit, oro te. quis perpulit, ut id committeres, quod priusquam faceres, peteres, ut ignosceretur.* Scriptum hoc est in libro Cornelii Nepotis de illustribus viris. *Gellius XI, 8. & Macrob. Saturn. proœm. extr.*

CORNELII NEPOTIS

LIB. I DE VITA CICERONIS.

CAPUT IV.

CORNELIUS Nepos, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maxime, amicus familiarisque fuit. atque is tamen in primo librorum, quos de vita illius composuit, errasse videtur, cum eum scripsit tres & viginti annos natum, primam causam iudicii publici egisse; Sextumque Roscium parricidii reum defendisse. *Gellius XV, 28 pr.*

Frustra Tullium suspicimus. Refert enim Cornelius Nepos, se præfente, iisdem pæne verbis, quibus edita est, eam pro Cornelio, seditioso Tribuno, defensionem peroratam. *Hieronymus epist. LXXI ad Pammachium c. 4.*

CORNELII NEPOTIS

LIB. I EPISTOLARUM AD CICERONEM.

CAPUT V.

TANTUM abest, ut ego magistram esse putem vitæ philosophiam, beatæque vitæ perfectricem, ut nullis magis existimem opus esse magistris vivendi, quam plerisque, qui in ea disputanda versantur. Video enim magnam partem eorum, qui in schola de pudore & continentia præcipiant argutissime, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere. *Laetantius III div. inst. cap. XV, 10.*

M. TULLII CICERONIS

A D

CORN. NEPOTEM

EPISTOLARUM LIB. II.

Itaque nostri, cum omnia, quæ dixissemus, dicta essent: quæ facete & breviter, & acute locuti essemus, ea proprio nomine appellari *dicta* voluerunt.

Macrobian. Saturn. lib. II, c. 1.

AD EUNDEM EX LIBRO INCERTO.

Hoc resistit etiam, ut a te fictis aggredere donis. *Priscian. gram. lib. VIII, col. 792.*

Qui habet, ultro appetitur: qui est pauper, aspernatur. *Id. eod. loc.*

Quid? oratorum quem huic antepones eorum; qui nihil aliud egerunt? quis sententiis aut acutior aut crebrior? quis verbis aut ornatior aut elegantior? *Sueton. in Cæs. c. 55.*

Ut Tullius docet, crudelitatis increpans Cæsarem in quadam ad Nepotem epistola. Neque enim quidquam aliud est felicitas, inquit, nisi honestarum rerum prosperitas: vel, ut alio modo definiam, Felicitas est fortuna adiutrix consiliorum bonorum: quibus qui non utitur, felix nullo pacto esse potest. Ergo in perditis impiisque consiliis, quibus Cæsar usus erat, nulla potuit esse felicitas: feliciorque meo iudicio Camillus exfulans, quam temporibus iisdem Manlius, etiamsi, id quod cupierat, regnare potuisset. *Ammian. Marcell. lib. XXI extr.*

Hæc quidam veterum formidantes, cognitiones actuum variorum, stilis uberibus explicatas, non edidere superstites: ut in quadam ad Cornelium Ne-

potem epistola Tullius quoque testis reverendus affirmat. *Ammian. Marcell. lib. XXVI princ.*

Sententiæ illius Tullianæ ignarus, docentis, infelices esse eos, qui omnia sibi licere existimarunt *Ammian. Marcell. lib. XXVI extr.*

IDEM AD ATTICUM

DE NEPOTE.

Nepotis epistolam exspecto. Cupidus ille meorum, qui ea, quibus maxime γαυριῶ, legenda non putet? Et ais μετ' ἀμύμονα. tu vero ἀμύμων, ille quidem ἀμβροτος. *Lib. XVI ep. 5.*

Male narras de Nepotis filio. Valde mehercule moveor, & moleste fero. Nescieram omnino, esse istum puerum. *Epist. 14.*

CORNELII NEPOTIS

FRAGMENTA

INCERTA PARTIM QUO LIBRO POSITA

PARTIM QUIBUS VERBIS CONCEPTA.

CAPUT VI.

NEPOS, auctore certo comperisse se, ait, C. Lælium quondam in Puteolano Kalend. Martiis, admonitum ab uxore, temperius ut discumberet, petiisse ab ea, ne interPELLARETUR: serius tandem ingressum triclinium dixisse, non sæpe in scribendo magis successisse sibi. deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronuntiasse versus, qui sunt in ἐαυτοῦ τιμωροῦ μένος: *Satis pol proterve me Syri promissa huc induxerunt.* Donatus in vita Terentii.

L. Otacilius Pilitus, rhetoricam professus, Cn. Pompejum Magnum docuit; patris ejus res gestas, nec minus ipsius, compluribus libris exposuit: primus omnium libertinorum, ut Cornelius Nepos opinatur, scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quoque scribi solitam. *Sueton. de clar. rhet. c. 3.*

Cornelius Nepos in libello, quo distinguit literatum ab erudito, literatos vulgo quidem appellari ait eos, qui aliquid diligenter & acute scienterque possint aut dicere, aut scribere: ceterum proprie sic appellandos poetarum interpretes, qui a Græcis γραμματικοὶ nominentur. *Sueton. de illustr. Grammat. c. 4.*

C A P U T VII.

PRÆTER physicos, Homerumque, qui universum orbem mari circumfusus esse dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctor, ita certior [tradit:] testem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, eumque ita retulisse commemorat. Cum Galliis proconsul præesset, Indos quosdam a rege Bætorum dono sibi datos: unde in eas terras devenissent, requirendo cognovisse, vi tempestatum ex Indicis æquoribus abreptos, emensosque, quæ intererant, tandem in Germaniæ litora exiisse. *Pompon. Mela III, 5, extrem. & Plin. lib. II, c. 67.*

Largitudo. *Charis. lib. I, c. 78.*

Eudoxus quidam, avorum nostrorum temporibus cum Lathurum, regem Alexandriæ, profugeret, Arabico finu egressus, per hoc pelagus, ut Nepos affirmat, Gades usque pervectus est. *Mela III, 9. Plin. II 67.*

Corn. Nep.

L

Paphlagonia insignis loco Heneto, a quo, ut Cornelius Nepos perhibet, Paphlagones in Italiam transvecti, mox Veneti sunt nominati. *Solinus c. 56. ex Plinio VI 2*

Fauces Oceani T. Livius, ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII M. pass. ubi vero plurimum, X M. *Plinius III, proæmio.*

Melpum opulentia præcipuum, quod ab Insubribus, & Bojis, & Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Vejos ceperit, Nepos Cornelius tradit. *Plinius III H. N. 17.*

Ultra Aquilejam VI M. pass. Formio amnis, ab Ravenna CLXXXIX M. pass. antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc vero Istriæ: quam cognominatam a flumine Istro in Hadriam effluente a Danubio amne, eidemque Istro ex adverso Padi fauces, contrario eorum percussu mari interjecto dulcescente, plerique dixere falso, & Nepos [Cornelius] etiam, Padi accola. *Plin. III, 18.*

C A P U T VIII.

ALPEs in longitudinem X M. pass. patere a superno mari ad inferum, Cælius tradit: Timagenes XXII M. pass. deductis in latitudinem autem, Cornelius Nepos centum M. T. Livius tria M. stadiorum, uterque diversis in locis. *Plin. III, 19.*

Inter duos Bosphoros, Thracium & Cimmerium, directo cursu, ut auctor est Polybius, 15 M. passuum intersunt: circuitu vero totius Ponti, vicies semel centena quinquaginta M. ut auctor est Varro, & fere

veteres. Nepos Cornelius trecenta millia quinquaginta adjicit. *Plin. IV, 12.*

In ora Oceani, colonia Augusti, Julia Constantia, --- & ab ea XXXII M. pass. colonia, a Claudio Cæsare facta, Lixos. Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule, & Hesperidum horti. --- Exstat in ea & ara Herculis, nec præter oleastros aliud ex narrato illo aurifero nemore. Minus profecto mirentur portentosa Græciæ mendacia, de iis & amne Lixos prodita, qui cogitent, nostros nuper paulo minus monstrifica quædam de iisdem tradidisse: prævalidam hanc urbem, majoremque Carthagine magna: præterea ex adverso ejus sitam, & prope immenso tractu ab Tingi: quæque alia Cornelius Nepos avidissime credidit. *Plin. V, 1.*

Aliqui inter Pontum & Caspium mare CCCLXXV M. pass. non amplius interesse tradiderunt: Cornelius Nepos CCL millia. *Plin. VI, 11.*

Polybius in extrema Mauritania contra montem Atlantem a terra stadia octo abesse prodidit Cernen. Nepos Cornelius ex adverso maxime Carthaginis a continente passus mille: non ampliorem circuitu duobus millibus. *Plinius VI, 31.*

Nepos Cornelius, qui divi Augusti principatu obiit, Me, inquit, juvene violacea purpura vigeat, cujus libra denariis centum venibat; nec multo post rubra Tarentina. Huic successit dibapha Tyria, quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac P. Lentulus Spinther, ædilis curulis, primus in prætexta usus improbatur: qua purpura quis non jam, inquit, tricliniaria facit? *Plin. IX, 17 & 39.*

Onychem etiam tum in Arabia montibus, nec usquam aliubi, nasci putavere nostri veteres: Suedines in Germania, potoriis vasis inde factis primum, dein pedibus lectorum sellisque. Cornelius Nepos tradit, magno fuisse miraculo, cum P. Lentulus Spithæus amphoras ex eo & urceos magnitudine cadorum ostendisset: post quinquennium deinde, triginta duorum pedum longitudine columnas vidisse se. *Plinius XXXVI, 7.*

CAPUT IX.

Νέπως δὲ Κορνήλιος, οὐχ ὑπὸ γήρωσ, Φησὶν, οὐδὲ νόσου παραλλάξει τὸν Λούκουλλον, ἀλλὰ Φαρμάκοις ὑπὸ τινος τῶν ἀπελευθέρων Καλλισθένους διαφθαρέντα. Τὰ δὲ Φάρμακα δοθῆναι μὲν ὡς ἀγαπῶτο μᾶλλον ὁ Καλλισθένης ὑπ' αὐτοῦ, τοιαύτην ἔχειν δοκοῦντα τὴν δύναμιν ἐκζησαι δὲ καὶ καταλύσαι τὸν λογισμόν, ὥστ' ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, τὴν οὐσίαν διοικεῖν τὸν ἀδελφόν.

Cornelius Nepos ait: non senio, neque morbo alienata mente fuisse Lucillum, sed a quodam liberto Callisthene venenis corruptum. Datum autem esse venenum, ut Callisthenes impensius ab eo diligeretur, quod ejusmodi vi pollere id putaret. Ita vero alienasse & solvissè mentem ejus, ut adhuc viventis facultates frater procuraret. Plutarch. in Lucull. extr. p. 520.

Νέπως ὁ Κορνήλιος Φησὶν, οὐ Κράσσου, Βρούτου δὲ θριαμβεύσαντος ἀπὸ Λουσιτανῶν θυγατέρα γῆμαι Γαῖον.

Cornelius Nepos, non Crassi, sed Bruti, ejus, qui de Lusitanis triumphavit, filiam nuptium Cajo [Graccho] datam, ait. Plutarch. in Gracch. p. 834.

Ἀντίβας δὲ τῶν μὲν ἄλλων, ἐλάχιστος ἦν λόγος, Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι πυθόμενος, αὐτὸς ἐξέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον.

Καὶ τῷ νεκρῷ παραστὰς, καὶ πολὺν χρόνον τήν τε βώμην τοῦ σώματος καταμαθὼν καὶ τὸ εἶδος, οὔτε Φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, οὔτε ἀπ' ὄψεως τὸ χαῖρον, ὥς ἄν τις ἐργάδῃ πολέμιον καὶ βαρὺν ἀπεκτονῶς, ἐξέφηγεν. ἀλλ' ἐπιθαυμάσας τὸ παράλογον τὸ τελευτῆς, τὸν μὲν δακτύλιον ἀφείλετο. τὸ δὲ σῆμα κοσμήσας πρέποντι κόσμῳ, καὶ περιτείλας ἐντίμως ἔκασε, καὶ τὰ λείψανα συνθείς εἰς κάλπην ἀργυρᾶν, καὶ χρυσοῦν ἐμβαλὼν σέφαρον, ἀπέπειλε πρὸς τὸν υἱόν. Τῶν δὲ Νομάδων τινὲς περιτυχόντες τοῖς κομίζουσιν, ὥρμησαν ἀφαιρεῖσθαι τὸ τεῦχος. Ἀντιλαμβανομένων δ' ἐκείνων, ἐκβιαζόμενοι καὶ μαχόμενοι διέρριψαν τὰ ὀστέα.

Πυθόμενος δὲ Ἀννίβας, καὶ πρὸς τοὺς πρόντας εἰπὼν, οὐδὲν ἄρα δυνατὸν γενέσθαι ἄκοντος θεοῦ, τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, οὐκ ἔτι δὲ κομιδῆς ἢ συλλογῆς τῶν λειψάνων ἐφρόντισεν ὥς δὴ κατὰ θεόν τινα καὶ τὸ τελευτῆς καὶ τῆς ᾠταφίας παραλόγως οὕτω τῷ Μαρκέλλῳ γενομένης. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ περὶ Κορνήλιον Νέπωτα καὶ Οὐαλέριον Μάξιμον ἰσορήκασι. Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ σεβαστὸς κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασι, καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.

Hannibal vero cum reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse audito, ipse ad locum accurrit: cada-verique afficiens, diuque corporis robur & formam contemplatus, neque superbam ullam emisit vocem, neque vultu lætitiā (ut consentaneum erat eum, qui tam molestum & gravem hostem interfecisset) præ se tulit: sed inopinatum viri exitum miratus, annulum ei abstulit. corpus digno habitu ornatum, vestibisque decentibus amictum, cremavit; reliquias in urnam argenteam lectas, aurea superaddita corona, ad filium misit. Sed quidam Numidæ, cum in ferentes ea incidissent, adimere vi conati sunt: illis reluctantibus, ac vim repellentibus, ossa disjecta sunt.

Hannibal, hoc audito, ad eos, qui aderant, Nihil, inquit, utique Diis invitis fieri potest: sumtoque de Numidis supplicio, nullam præterea de Marcelli reliquiis colligendis curam habuit; ut qui Dei alicujus numine Marcello hunc exitum vitæ, & sepulturæ privationem ita præter omnium opinionem evenisse crederet. Hæc Cornelius Nepos & Valerius Maximus narrant. Livius & Augustus Cæsar, perlatam ad filium Marcelli urnam, & honorifice sepultas ejus reliquias, perhibent. Plutarch. Marcell. extr. p. 315.

Ἀννιβαν δὲ Μάρκελλος, ὥς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, οὐδὲ ἅπαξ ἐπέκρησεν, ἀλλ' ἀήττητος ἀνὴρ δοκεῖ διαχρησθαι μέχρι Σκιπίωνος. Ἡμεῖς δὲ Λιβίῳ, Καίσαρι καὶ Νεπωτι, καὶ τῶν ἑλληνικῶν τῷ βασιλεῖ Ἰβῶν πιστεύομεν, ἥτις τινὰς καὶ τροπὰς ὑπὸ Μαρκέλλου τῶν σὺν Ἀννιβᾷ γενέσθαι.

Hannibalem Marcellus, ut Polybius narrat, ne semel quidem vicit; sed invictus hic vir fuisse videtur usque ad Scipionem. Nos autem Livio, & Cæsari, & Nepoti, & ex Græcis scriptoribus regi Jubbæ credimus, aliquoties Hannibalem a Marcello victum & in fugam versum esse. Plutarch. ibid. p. 317.

C A P U T X.

CORNELIUS Nepos, qui divi Augusti principatu obit, cum scriberet, turdos paulo ante cœptos saginari, addidit, ciconias magis placere, quam grues: cum hæc nunc ales inter primas expetatur, illam vero nemo velit attingisse. *Plinius X, 23.*

Apud antiquos piscium nobilissimus habitus acipenser. . . . Postea præcipuam auctoritatem fuisse lupo & asellis, Cornelius Nepos, & Laberius, poetæ.

ta mimorum, tradidere. *Plinius IX, 17.*

Magnitudo loto arbori, quæ piro : quamquam Nepos Cornelius brevem tradat. Vinum quoque exprimitur illi, simile mulso, quod ultro denos dies negat durare idem Nepos; baccaſque contuſas cum alica ad cibos dolio condi. *Plin. XIII, 17.*

Scandula conteſtam fuiſſe Romam uſque adbel- lum Pyrrhi annis CCC CLXX, Cornelius Nepos au- ctor eſt. *Plinius XVI, 10.*

Cornelius Nepos tradit, ante Sullæ victoriam duo tantum triclinia Romæ fuiſſe argentea. *Plinius XXXIII, 11.*

Primus invenit lineas colorare, teſta (ut ferunt) trita, Cleophantus Corinthius. Hunc, aut eodem nomine alium, tradit Cornelius Nepos ſecutum in Italiam Demaratum, Târquinii Priſci, Romani regis, patrem, fugientem a Corintho injurias Cypſeli tyranni. *Plinius XXXV, 3.*

Primum Romæ parietes cruſta marmoris operuiſſe totius domus ſuæ in Cœlio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram, Formiis natum, equitem Romanum, præfeſtum ſæbrum C. Cæſaris in Gallia. Adjecit idem Nepos, cum primum totis ædibus nullam, niſi e marmore, columnam habuiſſe, omnes ſolidas e Caryſtio, aut Lunenſi. *Plinius XXXVI, 6.*

C A P U T X I.

ÆDIS Martis eſt in circo Flaminio architeſtata ab Hermodoro Salaminio. *Priſcianus lib. VIII.*

Non amplius ter bibere Auguſtum ſolitum ſuper

coenam in castris apud Mutinam, Cornelius Nepos tradit. *Sueton. Aug. c. 77.*

[In extrema Britanniae parte Memma, quam Cornelius etiam, annalium scriptor, narrat metallis plurimis copiosam, herbis frequentem, & his feracior omnibus, quia pecora magis, quam homines, alat. Labi vero per eam multa quam maxima relabique flumina, gemmas margaritasque volventia.]

Jornandes de reb. Getic. cap. 2.

Homerus poeta in Graecia claruit, ut ait Cornelius Nepos, ante Olympiadem primam, ante urbem conditam anno centesimo vicesimo quarto. *Fredericus Lexoviensis Chron. Tom. I, lib. III, c. 7.*

E P I S T O L A C O R N E L I Æ

M A T R I S

G R A C C H O R U M.

C A P U T XII.

DICES, pulchrum esse, inimicos ulcisci. Id neque majus, neque pulchrius cuiquam, atque esse mihi, videtur; sed si liceat republ. salva ea persequi. Sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus inimici nostri non peribunt; atque, uti nunc sunt, erunt potius, quam respublica profligetur atque pereat.

Eadem alio loco.

Verbis conceptis dejerare ausim, præterquam qui Tiberium Gracchum necarunt, neminem inimicum tantum molestiae, tantumque laboris, quantum te

ob has res, mihi tradidisse: quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim liberos, partis eorum tolerare: atque curare, ut quam minimum sollicitudinis in senecta haberem, utique, quæcunque ageres, ea velles maxime mihi placere: atque uti nefas haberes, rerum majorum adversum meam sententiam quidquam facere. Præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest, ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin & mihi adverseris, & rempublicam profliges. Deinde quæ pausa erit? & quando desinet familia nostra insanire? & quando modus ei rei haberi poterit? & quando desinemus, & habentes, & præbentes, molestiis desistere? & quando perpudescet miscenda atque perturbanda república. Sed si omnino id fieri non potest; ubi ego mortua ero, petito tribunatum; post me facito, quod libebit, cum ego non sentiam. Ubi mortua ero, parentabis mihi, & invocabis Deum parentem. In eo tempore, non pudet te eorum Deum preces expectere, quos, vivos atque præsentis, relictos atque desertos habueris? Ne ille sinat Iuppiter, te ea perseverare, nec tibi tantam dementiam venire in animum; &, si perseveras, vereor, ne in omnem vitam tantum laboris culpa tua recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere possis.

C H R O N O L O G I A
IMPERATORUM GRÆCIÆ
A P U D
CORNELIUM NEPOTEM
PER OLYMPIADAS
EX HERODOTO, THUCYDIDE, XENOPHONTE
AC POTISSIMUM DIODORO.

OLYMPIADIS LXII annus IV putatur urbis conditæ Varronianus CCXXV, qui incidit in annum periodi Julianæ 4185, ante æram vero Christianam 529. Cyrus occidit in bello contra Massagetæ. *Nepos XXI, 1. Vid. Petavii rationar. tempor. part. II, lib. III, c. 9 & 10. Uffer. anal. V. T. ad ann. mund. 3475. Riccioli chronolog. reform. V, 7, 1. &c.*

OLYMPIAS LXIII.

- 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
-

OLYMPIAS LXIV.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Darius, Hyftaspis F. regnum Persarum adipiscitur. *XXI, 1. Petav. de doct. temp. X, 18. Riccioli V, 7, 3. Selden. cau. chron. ad 3. P. I, 4197.*

OLYMPIAS LXV.

- 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
-

OLYMPIAS LXVI.

- 1.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
-

OLYMPIAS LXVII.

1. Circa hoc tempus
Miltiades, Cimonis F.
in Chersonesum mitti-
tur. *Nepos I, 1 & 2.*
Vid. Petav. part. I. R.
T. lib. II, 8.
 - 2.
 - 3.
 - 4.
-

OLYMPIAS LXVIII.

1. 2. Miltiades, Chersoneso
relictus, Athenas redit,
<i>I, 3.</i> 3. 4. | <p>Darius Scythis bellum inferre
decernit, pontemque in litore
facit. <i>I, 3.</i></p> |
|--|--|
-

OLYMPIAS LXIX.

1. 2. 3. 4.	<p>Atheniensium auxilio Jones
Sardes expugnant. <i>I, 4, He-
rod. VII. Petav. D. T. XIII,</i>
<i>& Ricciol. in chronico magno.</i>
<i>Sed Usserius a. 3504, quadrien-</i>
<i>nio post contigisse vult.</i></p> |
|--|--|

OLYMPIAS LXX.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

OLYMPIAS LXXI.

- 1.
- 2.
- 3.

4. Themistocles archon persuadet Atheniensibus, ut portum Piræei & classem novam exædificent. *II, 2, & II, 6. Plutarch. Herodot. Polyæn. I. Ita Simson. in chron. cathol.*

OLYMPIAS LXXII.

- 1.
- 2.

Darius Datin & Artaphernem adversus Græcos cum classe 1000 navium mittit. Hi Eretriam capiunt, inde in Atticam accedunt. *I, 4.*

3. Miltiades, Cimonis F. Atheniensium dux, Darium vincit, una cum Aristide, cognomento Justo. *I, 5.*

Pugna Marathonica Darius, Persarum rex, profligatur. *Herodot. VI. Thucyd. I. Dionys. Gell. & Nepos I, 5. Alii in annum II aut I conjiciunt. Vid. Bos. ad. l. c. Nepotis, ibique laudatis adde Usser. anal. V. T. ad A. 3514. Ricciol. chronol. reform. III, 3, 7.*

4. Miltiades, Parum insulam infeliciter aggressus, in vincula conjicitur, & in iis obit, ex opinione Petavii *I, 3, 2, Labbei aliorumque. Nepos I, 7. Plut. Cimone.*

OLYMPIAS LXXIII.

1.

2.

3.

Xerxes Dario, Hyftaspis F.
mortuo succedit. *XXI, 1. He-*
rodot. VII. Vide Petav. II, 3,
10. Ricciol. V, 7, 4.

4.

OLYMPIAS LXXIV.

1.

2. Aristides ostracismour-
be pellitur ab ingratiss
civibus. *Diod. lib. XI.*
Plutarch. & Nepos III,
1. vid. Bos. ad III,
1. Simson. ad a. IV
olymp. LXXIII refert.

3.

4. Themistocles oracu-
lum interpretatur de
muris ligneis. *II, 2.*

Xerxes in Asiam proficiscitur;
& hieme Sardibus exacta, ve-
re transit in Græciam. *Plut.*
Themist. & Aristid. Diodor. XI.
Justin. II. Nepos II, 2. Vide
ibi Bos. & laudatis ab eo ad-
jice Ricciol. III, 3, 8. Selden.
can. chron. 4233.

OLYMPIAS LXXV.

1.

Bellum Persicum Xerxis in
Græciam. Athenæ incensæ,
II, 2. III, 1.

Aristides ante tempus
ab exilio revocatur.
Plutarch. Nepos III, 1.

Pugna ad Thermopylas du-
ce Leonida, qua CCC. Spar-
tani cæsi. *II, 3.*

Pugna ad Artemisium Per-
sarum infelix. *II, 3.*

2. Aristides, Atheniensis, & Pausanias, Lacedæmonius, cum Mardonio pugnant. *III, 2. IV, 1.*

3. Athenienses consilio Themistocli muros suos instaurant, repugnantibus Spartanis. *Diodor. lib. XI. Plut. Nep. II, 6.*

4. Ejusdem suasu Piræei portus Athenis absolvitur. *Diodor. ibid. Thucyd. lib. I. Nep. II, 6. Sic & Petavius ac Simsonius. Sed Usserius confert in a. 3 Olymp. LXXVI.*

Aristidis æquitate Græcorum imperium ad Athenienses deferatur, & ad eorum societatem pleræque civitates adjunguntur. *III, 2.* Ejusdem opera ærarium Græciæ in Delo constituitur. *III, 3.*

Xerxes ad Salaminem victus fugatusque a Themistocle. *II, 4. Plutarch. Herod. VII, Diodor. alii. Vid. Bos. ad II, 5.*

Pugna ad Platæas, duce Persarum Mardonio occiso; & altera eodem die ad Mycalen. *IV, 1. Herodot. IX. Diodor. XI. Plutarch. Aristide, alii.*

Lacedæmonii Pausaniam cum classe communi in Cyprum mittunt. *IV, 1.*

OLYMPIAS LXXVI.

1.
2.
3.
4.

Lacedæmonii maris imperium affectant. *Diodor. Nepos III, 2.*

OLYMPIAS LXXVII.

- 1.
2. Themistocles, ostracismo pulsus Athenis, & abiens prodicionis damnatus, ad Admetum, hinc ad Xerxem (sive Artaxerxem) fugit. *II, 8. Diod. XI. Plutarch. Aliter Usserius. Videatur Bosius ad II, 9.*
3. Cimon, Atheniensium dux, vincit Persas prælio navali ac terrestri eodem die. *V, 2. Diodor. XI. Plutarch.*

Bellum in Persas I ad Eurymedontem fluvium. *Diodor. & Polyæn.*

4.

OLYMPIAS LXXVIII.

- 1.
2. Aristides obit, *secundum Simson. Nepos III, 3.*
3. Themistocles Magnesiæ moritur. *II, 10. Thucyd. I. Vid. Usser. a. 3538. Petaviustrienio post obiisse conjicit.*

4.

Xerxes, Persarum rex, ab Artabano trucidatus. Succedit Artaxerxes Macrochir. *Diodor. lib. XI. Ctesius. Nepos XXI, 1. Vid. Petav. R. T. part. II, lib. II, 10 Ricciol. V, 7, 4. Sed Usserius fere novennio integro initium ejus antea facit ad A. M. 3531.*

OLYMPIAS LXXIX.

1.

Thasii, qui ab Atheniensibus defecerant, a Cimone victi. *Thucyd. Diod. XI. Nep. V, 2.*

2.

Bellum in Persas II.

3.

4.

OLYMPIAS LXXX.

1. Cimon ostracismo ejicitur. *V, 3. Diodor. XI.*

Bellum Corinthium excitatum a Megarensibus.

2.

3.

4.

OLYMPIAS LXXXI.

1.

2. Cimon in patriam revocatur. *V, 3.*

2.

Atheniensium cum Lacedaemoniis per Cimonem foedus quinquennale. *Diod. lib. XI. Thucyd. 1. Nep. V, 3. Petav. A. P. I. 4264. & Labbeus in a. 4 Olymp. LXXXII conjiciunt. Sed Nepos quinto exsilio anno id factum ait.*

4.

OLYMPIAS LXXXII.

1.

2.

3. Cimon Persas in Cypro vincit, & maris imperium suis vindicat. *Diod. Plutarch. Thucyd. lib. 1. & Nepos V, 3.*

Bellum in Persas III ab Atheniensibus motum.

4. Cimon in Cyprio moritur. *Auctores iidem.*

Perſæ a Cimone, Athen. duce, victi pacem cum Athenienſibus componunt. *Diod. XI. Thucyd. lib. III.*

OLYMPIAS LXXXIII.

1.

Bellum Lacedæmonium III geſtum a Lacedæmoniis cum Megarenſibus. *Diod. XII.*

2.

Athenienſes ad Coroneam victi a Bœotis. *Diod. XII.*

3. Ageſilaus naſcitur.

Bellum Euboicum, duce Pericle, cum Eubœenſibus geſtum. *Diodor. lib. XIII.*

4.

OLYMPIAS LXXXIV.

1.

2.

3.

4.

Bellum Samium, quo Samii, qui defecerant, anno ſequenti in poteſtatem Athenienſium veniunt Pericle duce. *Diod. XIII.*

OLYMPIAS LXXXV.

1.

Bellum Byzantium, quo Byzantii ſubaſti. *Diod. XII.*

2.

Bellum Corinthium & Corcyræum. *Diod. XII. Thucyd. I.*

3.

4.

Corinthiorum & Corcyræorum ad bellum apparatus. *Diodor.*

Corn. Nep.

M

OLYMPIAS LXXXVI.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Coreyræi vincunt Corinthios auxilio Atheniensium. *Diodor. Sed Petav. R. T. 1, 3. & D. T. lib. XIII. & Labb. in annum seq. conjiciunt.*

OLYMPIAS LXXXVII.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Bellum Peloponnesiacum incipit. *Diodor. lib. XII. Thucyd. II & III. non autem a. 2, ut volunt ex Diodoro alii. Vid. Petav. II, 3. Strauch. breviar. chronol. IV, 28. Langium de ann. Chr. II, 16.*

OLYMPIAS LXXXVIII.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Athenienses, duce Chabria & Lachete prospere ad Syracusas pugnant. *Diodor.*

Artaxerxi, regi Persarum, mortuo succedit Xerxes. *Diodor. Alii biennio post id contigisse volunt. Vid. Simson. a 3582.*

OLYMPIAS LXXXIX.

- 1.
- 2.
- 3.

Inter Athenienses & Lacedæmonios L annorum induciæ fiunt, post annos VIII dissolutæ. *Thucyd. V. Alii eas in annum præcedentem conjiciunt.*

- 4.

OLYMPIAS XC.

1.

2.

3.

4. Alcibiades instaurat Athenienses bellum Siciliense suscipiunt.
rempubl. Argivorum
Diodor.

OLYMPIAS XCI.

1. Alcibiades, Nicias ac Lamachus, duces Atheniensium, ad bellum cum Syracusanis gerendum missi. *Diodor. lib. XIII. Thucyd. VIII. Nep. VII, 3.*

2. Alcibiadis, quod contra republ. conjurasset, postulatio & fuga ad Spartanos. *Diodor. Nep. VII, 3. VII, 7. alii.*

Pugna ducum Atheniensium cum Syracusanis. *Diodor. lib. XIII. Alii anno seq. contigisse putant.*

3.

4.

Bellum Decelicum. Decelia munitur a Spartanis Alcibiadis jussu contra Athenienses *VII, 4.*

OLYMPIAS XCII.

1. Alcibiades exsul agit cum Atheniensibus, ut restituatur in patriam. *Diodor. lib. XIII. Thucyd. XI. Nep. VII, 3.*
2. Alcibiades ab Atheniensibus revocatur. *idem auctores.*

Athenienses duce Thrasyllō & Thrasybulo navali prœlio Lacedæmonios, ducemque Mindarum vincunt. *Diodor. XIII.*

3. Conon sedat Corcy-
ræ seditionem. *Diodor.*

Athenienses iisdem ducibus
Lacedæmonios vincunt navali
proelio ad Cyzicum, duce eo-
rum Mindaro occiso. *Diodor.*
ibid. Thucyd. Xenoph. I. Uf-
serius id triennio posterius fa-
cit priori.

4. Alcibiades & Thra-
sybulus in Thracia prospe-
re pugnant. *Diodor. ibid.*

OLYMPIAS XCIII.

1. Alcibiades Athenas re-
versus fit summus impe-
rator, & paulo post ex-
ful. *Diodor. ibid. Nep.*
VII, 7.

Atheniensium ad Andrum
cum Lacedæmoniis pugna,
ducibus Alcibiade, Adiman-
to & Thrasylulo. *Diodor. Nep.*
VII, 7.

Athenienses, Conone du-
ce, male pugnant cum Calli-
cratide ad Methymnam, & al-
tera pugna ad Mitylenem. *Dio-*
dor. lib. XIII. Factum hoc alii
censent anno sequenti.

2.

Dionysius senior Syracusis
tyrannidem obtinet. *Dionys.*
Halicarn. lib. VII.

4. Conon ad Evagoram,
Cypri regem, fugit. *Dio-*
dor.

Lyfander Athenas ca-
pit, & XXX tyrannos
eis imponit. *VIII, 1.*

Athenienses a Lacedæmo-
niis ad Ægos Potamos a Ly-
fandro debellati. *Diodor. lib.*
XV. Nep. VI, 5. VII, 9.
IX, 1.

OLYMPIAS XCIV.

1. Alcibiades in Phrygiam
fugit, & illic opprimi-
tur. *Diodor. Plut. Ne-*

Finis belli Peloponnesiaci.
vid. Petav. D. T. X, 28. R.
T. I, 3.

pos VII, 10.

2. Lyfander accusatus
absolvitur. *Diodor. Nep.*
VI, 3.

3.

4. Thrafybulus, devictis
tyrannis, Athenienfi-
bus libertatem restituit.
VIII, 3. Diod. XIII,
XIV. Xenoph. II.

OLYMPIAS XCV.

1.

2. Conon, Athenienfis;
exful Perficæ classi præ-
ficitur adverfus Lace-
dæmonios. *Diodor. lib.*
XIV. Nep. IX, 2.

3.

4.

OLYMPIAS XCVI.

1. Agefilai cum Perfis in
Afia bellum. *XVII, 2.*
Diod. XIV.

Lyfander, dux Lace-
dæmoniorum, ad Ha-
liartum interfectus. *VI,*
3. Diod. XIV.

2. Conon vincit Peri-
archum, Lacedæmon.
classis præfectum, ad
Cnidum. *Diodor. Xe-*
noph. Plut. Agefilao.
Nepos IX, 4. Alii
annò seq. id eveniffe
volunt. Vid. Uffer. a.
3610.

Bellum sociale Lacedæmo-
nium.

Lacedæmonii a Conone-
victi, post ad Coroneam, du-
ce Agefilao, prospere pugnant.
Diodor. Nep. XVII, 4.

Belli Corinthiaci initium.
Diodor.

3. Conon muros Athen.
ope Thebanorum re-
stituit, & a Tiribazo
custodiæ traditur. *IX*,
4. *IX*, 5. *Diodor.*
XIV.
 4. Iphicrates ad Corin-
thum feliciter pugnat.
Diod. XIV. & Nep.
XI, 2.
Deponit imperium,
& Chabrias succedit.
-

OLYMPIAS XCVII.

1. Thrasylbulus cum clas-
se missus in Thraciam
& Lesbum. *Diodor.*
XIV.
 2. Agesilaus, rex Lace-
dæmon. agrum Corin-
thium populatur. *XVII*,
5.
 3. Thrasylbulus ab As-
pendiis necatus. *Diod.*
XIV. Nep. VIII, 4.
 - 4.
-

OLYMPIAS XCVIII.

- 1.
2. Chabrias, Evagoræ
adjutor datus, totam
Cyprum devincit, *XII*,
2. *Xenoph. rer. Gr. V.*
It. Ufferius A. M.
3617. alii Olympiade
LXXXVII contigif-
se volunt. *Vid. Bosius*
ad d. l.

- 3.
4. Datames ab Artaxerxe Ciliciæ præficitur.
Diod. Nep. XIV, 1.

OLYMPIAS XCIX.

- 1.
- 2.
- 3.

Lacedæmonii, duce Phœbida, arcem Thebarum Cadmeam occupant. *Diodor. Aristid. Polyb. Nep. XVI, 1.*

Bellum Laconicum Bœoticum. *Diodor. lib. XV. Aristides. Isocrat. in panegyrico.*

- 4.

OLYMPIAS C.

- 1.
- 2.
- 3.

Thebani exules ope Atheniensium Cadmeam recipiunt. *XVI, 3. Diodor. Xenoph. alii.*

4. Agefilai in Bœotiam expeditio. *XII, 1.*

Chabriæ victoria de Spartanis. *ibid.*

Chabrias, Acorin, Ægypti regem, adiutum profectus, Athenas revocatur. *XII, 2. Diodor.*

Idem novo pugnae genere Bœotos servat. *XII, 1. Diodor. lib. XV.*

Iphicrates ab Atheniensibus auxilio regi Persarum Artaxerxi mittitur. *XI, 2. Diodor.*

Bellum Lacedæmonium I.

OLYMPIAS CI.

1. Timotheus Lacedæmonios ad Leucadem superat. *XIII, 2. Diodor. lib. XV. Xenoph. lib. V.*

Chabriæ interfecto succedit Iphicrates, *Diod. ibid. Alii tamen Chabriam demum post aliquot annos, bello sociali, periisse volunt. Vid. Simson. ad A. M. 3629.*

- 2.
3. Timotheus Corcyraeis contra Lacedæmonios subsidio mittitur. *Diodor. XV.*

Item Iphicrates. *Diodor. Xenoph. Frontinus. Nepos XI, 2.*

Iphicrates, exercitui conductitio præfectus adversus Ægyptios proficiscitur, & paulo post Athenas revertitur. *Diodor. & aliter paulo Nepos XI, 2.*

4.

Lacedæmonii maris imperium relinquunt Atheniensibus. *XIII, 2. Diodor. XV.*

Bellum Lacedæmonium II inter Athenienses & Lacedæmonios. *Diod. & Xenoph.*

Pharnabazus cum Iphicrate adversus Ægyptios profectus,

OLYMPIAS CII.

- 1.
2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat. *XV, 8.*

Bœoticum bellum.

Pugna Leuctrica Spartanorum cum Thebanis. *Diodor. & alii. Vid. Petav. de D. T. X, 31. Selden. can. chron. Alii in annum seq. conjiciunt.*

3. Iphicrates Eurydicen defendit. *XI, 3. Æschin. de falsa leg.*

4. Epaminondas Laco-
niam invadit, Spartam
oppugnat, Messenem
restituit. *XV, 8. Diod.*
& alii.

Iphicrates Lacedæ-
moniis adversus Arca-
das auxilio mittitur.

Pelopidas & Epami-
nondas Arcadibus au-
xilio a Thebanis mit-
tuntur. *Diodor. Plu-
tarch. in Pelop. Justin.*
lib. VII. Nepos XVI,
4. alii.

Bellum Laconicum Arcadi-
cum, Lacedæmoniorum cum
Arcadibus.

Bœoti duce Epaminonda in
Peloponnesum ingressi, & a
Chabria Atheniens. duce re-
puls. *Diodor. Xenoph.*

OLYMPIAS CIII.

1. Pelopidas ab Alexan-
dro Pheræo in vincu-
la conjicitur. *Diodor.*
Plutarch. Nep. XVI,
5. Pausan. in Bœotic.

2. Epaminondas exerci-
tum Theban. incolumem
domum reducit.
*XV, 7. Plutarch. Pe-
lopidas.*

Pelopidas liberatur.
XVI, 5. Diodor.

3. Epaminondas in Pello-
ponneso bellum gerit.
XV, 7. Diodor.

4.

Thebanorum cum Arcadi-
bus bellum.

Dionysius Syracusarum ty-
rannus moritur. *Nepos XXI,*
2. Eusebius in chronico, alii.

Bellum Arcadum & Eleo-
rum. *Diodor. lib. XV. Xe-
noph. Justin. Frontin.*

OLYMPIAS CIV.

1. Pelopidas prælio
adversus Alexandrum
Pheræum victor cadit.
Plutarch. Nep. XVI,
5. Diodor.

Thebani, Epaminonda per-
orante, de maritimo imperio
comparando cogitant. *Diod.*
Pausan. Bœotic.

Timotheus, in Thraciam profectus, Potidæam & Toronem occupat. *Diod. lib. XV.*

Cum Olynthiis bellum gerit. *Nep. XIII, 1. Demosthen. Olynth.*

2. Epaminondas Spartam iterum tentat, Lacedæmonios ad Mantineam vincit, ibidemque interficitur *XV, 9. Diodor. & alii p. ssim.*

3. Agesilaus & Chabrias a rege Persarum ad Tachum, Ægypti regem, deficiunt. *XVII, 8. XII, 2. Diodor. XV. Polyæn. III.*

Agesilai interitus. *Xenoph. Plutarch. Diod. Nep. XVII, 8.*

Datames ab Artaxerxe deficit. *XIV, 5. & deinceps. Diodor. XV.*

Chabrias Nectanebo regnum constituit. *XII, 2.*

4.

Pugna Mantineensis ducem Epaminonda.

Artaxerxi Mnemoni, regi Persarum, mortuo succedit Artaxerxes Ochus. *Alii tamen triennio ante obiisse volunt. V. Petav. D. T. X, 29, & XIII. Labbeum A. M. 368.*

OLYMPIAS CV.

1.

2.

3. Chabrias cum Charete adversus Atheniensem socios, Chios, Rhodios, Coos & Byzantios, missus, in prælio occubuit. *Diodor. lib. XVI, & Nep. XII, 4.*

Philippus Macedo regnare incipit. *Diod. XVI. Justin. VIII.*
Bellum sociale Atheniensium.

Dionis fuga & præparatio ad bellum cum Dionysio. *Diod. ibid. Ælian. lib. XII var. hist. c. 44. Nepos X, 4. Sed fugam Simfonius vult contigisse biennio ante.*

4. Dionis felix cum Dionysio bellum. *Plut. Diodor. Nep. X, 3.*

Alexandri Pheræi interitus. *Diodor. Plutarch. & alii.*

OLYMPIAS CVI.

1. Iphicrates & Timotheus ab Atheniensibus multantur. *XIII, 3.*

Dion Syracusas in libertatem vindicat. *Diodor. lib. XVI.*

2. Dion moritur annos natus circiter LV. *Euseb. in chron. (ubi vitiose Dionysius, pro Dion, legebatur) Nep. X, 9. Petav. D. T. lib. XIII, & R. T. I, 3. Simfonius, Labbeus, alique anno seq. obuisse volunt.*

3.

4. Chares Sextum capit. *Diodor.*

Athenienses cum sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate & Timotheo. *Diodor. Nepos XIII, 1.*

Nascitur Alexander M. *Vid. Petav. R. T. II, 3. Usser. A. M. 3648.*

-
-

OLYMPIAS CVII.

1.

2. Phocion Atheniensis Persarum dux est contra Cyprios. *Diod. lib. XVI.*

3.

4.

OLYMPIAS CVIII.

1.

2. Iphicrates, Athen. dux,
Dionysii Siculi naves,
auro donisque, Apollini
Delphico consecrandis,
onustas, intercipit.
Diodor.

Dionysius junior Syracusas
recuperat anno X postquam
a Dione pulsus erat. *XX, 2.*
Diodor. XVI. Plutarch.

3.

4. Timoleonis in Sici-
liam expeditio. *XX, 2.*
Syracusas in liberta-
tem restituere conatur.
Diod. Nepos XX, 3.
Plutarch.

Hicetas, princeps Syracu-
sanorum, a Timoleonte supe-
ratus. *XX, 2.*

OLYMPIAS CIX.

1. Timoleon, pulsus Pœ-
nis, Syracusis potitur.
XX, 2.

2. Rempub. Syracusarum
instaurat, ejecto Dio-
nyfio. *XX, 3. Diodor.*
XVI.

3. Contra Siculos rem fe-
liciter gerit. *Diod. Ne-
pos XX, 2.*

4. Phocion, Athen.
dux, Clitarchum, ty-
rannum Eretriæ a Phi-
lippo constitutum, pro-
fligat. *Diod. lib. XVI.*

OLYMPIAS CX.

1. Timoleon Carthagi-
niensium exercitum ad
Crimesum superat. *Plut.*
Nep. XX, 2. Diodor.
Polyæn. lib. VI.

2. Timoleon Carthaginienſibus pacem petentibus concedit, & Mamercurum capit. *XX, 2. Diodor.*

Idem toti Siciliæ pacem ac libertatem reſtituit. *XX, 3. Diod.*

3.

Pugna ad Chæroneam, qua Philippus Athenienſes vicit. *Diodor. Dionyf. ad Amnæum [de Iſocrat. c. 1.] Pausan. in Attic. alii.*

4. Timoleon moritur. *Nep. XX, 5. Plutarch.*

OLYMPIAS CXI.

1.

Philippus rex a Pauſania ſatellite occiditur. *Diodor. lib. XVI. Nepos XXI, 2. & alii.*

2.

Alexander M. Philippo patri ſuccedit.

3.

4.

OLYMPIAS CXII.

1.

2.

Alexander debellat Darium ad Arbela. *Vid. Petav. D. T. X, 36. R. T. II, 3. Strauch. breviar. chronol. IV, 30.*

3.

4.

OLYMPIAS CXIII.

1.

2.

3.

Hephæstionis mors. *Nepos**XVIII*, 2. *Ælian. lib. XII*,

4.

7. & alii.

OLYMPIAS CXIV.

1.

Alexander Babylone moritur, vel veneno, vel intemperantia. *XXI*, 2. *Diod. XVIII*, *Curt. X. alii. Vid. Petav. l. 6. & in paralipom. p. 859. Uffer. A. M. 3681. Strauch. breviar. IV*, 31.

2.

Antipater & Craterus Ætoliam deficientem oppugnant. *Diodor.*

3.

4. Eumenes vincit Craterum & Neoptolemum. *XVIII*, 3 & 4. *Diod.*

Perdiccas interficitur. *XVIII*, 5. *Diodor.*

Idem ab exercitu Alexandri hostis judicatur, & ab Antigono Noræ obsidetur. *XVIII*, 5.

Antipater rebus Macedonicis præficitur. *XVIII*, 5.

OLYMPIAS CXV.

1.

2. Eumenes fit regum tutor, bellumque adversus Antigonum comparat. *XVIII*, 6 & 7.

3. Phocion ad Antipatrum proficisci recusat, & paulo post necatur a civibus suis. *Plutarch. Nepos XIX*, 4.

Eumenes in Persiam copias suas hiematum dividit. *XVIII*, 8.

Nicanor a Cassandro Athenas missus Piræum occupat. *XIX*, 2.

Argyraspidum phalanx, Eumeni adjuncta, frustra ab Antigono & Ptolemæo sollicitatur. *Diodor.*

4. Eumenes adversus Antigonom bellum gerit, & satrapæ orientis se conjungunt. *Nepos XVIII, 2.*
-

OLYMPIAS CXVI.

1. Eumenis cum Antigono anceps prælium. Ab Antigono capitur & occiditur. *Diodor. Nep. XVIII, 10. Petavius ait, anno decimo ab Alexandri obitu sublatum, qui in annum 2 aut 3 hujus Olymp. incidit.*

2.

3.

4.

V I T A
HAMILCARIS ET HANNIBALIS
CARTHAGINIENSIIUM

P E R A N N O S D E S C R I P T A

A

JO. MICH. HEUSINGERO.

ANNO
ABU. C.

- 489 **B**ELLUM Punicum primum hoc anno coëptum est, quod duravit annos 23.
Hamilcar admodum adolescentulus in eo militavit adversus Romanos.
- 506 Hamilcar in Carthalonis locum classi præficitur, & in mari terraque res gerere incipit anno belli Punicæ 18. *Polyb. lib. 1. Nep. 22, 1.*
- 512 Hoc anno Hannibal natus videtur.
Pœni, a C. Lutatio Catulo, Cos. Rom. classe ad Ægates insulas victi, Sicilia decedere, & Romanis tributum pendere coguntur. *Polyb. lib. 1. Appian. Pun. lib. 1. Liv. 30, 16. Nep. 22, 1.*
- Bellum Africanum, a mercenariis militibus, quibus stipendium persolutum non fuerat, Carthaginensibus illatum, & in quartum annum gestum, ab Hamilcare tandem compressum. *Iidem. auctores. Nep. 22, 2.*
- 516 Hamilcar imperator in Hispaniam mittitur. *Nep. 22, 3.*
- Hannibal annos 9 natus cum patre in Hispaniam proficiscitur, 22, 3. 23, 2.
- 525 Hamilcar cadit in prælio adversus Vettones pugnans, postquam 9 annos in Hispania fuerat, 22, 4.
- Hasdrubal, ejus gener, imperator sufficitur, 22, 3.
- Hannibal equitæui præesse incipit, 23, 3.

533 Hasdrubale interfecto, summa imperii ab exercitu ad Hannibalem defertur, cum annos nondum compleffet 27, (*non 25, ut Nepos.*) 23, 3.

Hannibal non toto inde triennio totam Hispaniam subigit.

534 Idem Saguntum expugnat ac delet, 23, 3.

535 BELLUM PUNICUM SECUNDUM coeptum anno 10, a primo, gestumque annis 17.

Hannibal ex Hispania, per Gallos & Alpes, transit in Italiam.

Prælium ejus I ad Rhodanum cum P. Cornelio Scipione Cos. 23, 4. (*Hujus nulla mentio apud ceteros.*)

II. Apud Padum, sive Ticini ostium, cum eodem, 23, 4.

III. Ad Trebiam cum eodem & collega Tiberio Longo coff. *Ibid.*

536 IV. Ad Trasimenum cum C. Flamini. *Ibid.*

Fabius Cunctator fit proditor.

Hunc clausus locorum angustiis Hannibal eludit, 23, 5. (*Nepos hæc post Cannensem pugnam, sed non suo loco, refert.*)

M. Minucius Rufus, magister equitum, fugatur, 23, 5.

537 V. Ad Cannas cum C. Terentio Varrone & L. Æmilio Paulo coff. 23, 4.

Hannibal, infesto exercitu Romam petens, intacta urbe redit Capuam, 23, 5.

541 Ti. Sempronius Gracchus, procos. iterum, per insidias interficitur, 23, 5.

545 M. Claudius Marcellus, V Cos. interficitur. *Ibid.*

546 Hasdrubal, frater Hannibalis, cadit in prælio apud Senam, 24, 1.

549 P. Scipio, qui postea Africanus major dictus est bellum transfert in Africam, 23, 6.

550 Hannibal, postquam 16 annos in Italia fuerat, in Africam, quam 36 annis non viderat, revocatus, pacis conditionibus frustra tentatis, acie ad Zama vincitur a P. Cornelio Scipione, 23, 6.

551 Finis belli Punici II.

Corn. Nep.

N

Hannibal exercitui præest usque ad P. Sulpicium
& C. Aurelium coff. 23, 7.

553 Tum domum revocatus cum fratre Magone, 23, 7.

556 Hannibal fit rex, sive consul Carthaginiensium,
23, 7.

557 Domo profugus ad Antiochum, Syriæ regem
navigat, 23, 7.

560 Navibus ad Africam accedens Magonem fratrem
domo exitum secum ducit, 23, 8.

Mago exsul judicatur, nec multo post perit.

Hannibal in Syriam ad Antiochum redit, ei que
suspectus redditur. 23, 8 & 2.

561 Eundem ad bellum adversus Romanos suscipien-
dum tandem concitat, 23, 2 & 8.

562 In prælio navali parti navium præest, & cum ea
rem adversus Rhodios, Romanorum socios, gerit,
23, 8.

563 Visto nihilo minus Antiocho, in Cretam ad Gor-
tynios fugit, iisque illis ad Prusiam, Bithynæ
regem, transit, 23, 9 & 10.

Dolo pugnat adversus Eumenem Pergamenum,
23, 10.

571 Ne Romanis tradatur, veneno hausto mori ma-
vult: postquam vixerat annos 65. (*non 70, ut apud
Nepotem nunc legitur*) 23, 12 & 13.

CHRONOLOGIA ANNORUM CATONIS

ANDREA SCHOTTO

AUCTORE.

M. PORCIUS M. F. CATO CENSORIUS.

ANNO
U. C.

521 **N**ATUS M. Æmilio Lepido, M. Publio Malleolo
cosl. Sic enim ipse, apud Ciceronem de senectute dis-
ferens: *Anno postquam primum Cos. fuerat Q. Fabius*
Maximus Verrucosus, qui Tarentum cepit, ego natus
sum. Alii 519 anno natum putant, L. Postumio Albi-
no, Sp. Carvilio Maximo cosl. In his Kar. Langius,
Gandensis, vir doctissimus; legitque: *Anno post consul*
primum fuerat, quam ego natus sum. quomodo & in
vet. lib. scriptum se reperisse Aldus Manutius Minor
affirmat. (*Vid. Bos. not. ad 24, 1.*)

539 Annos natus 17 primum stipendium meruit, & mi-
litavit ad Capuam sub eodem Fabio IV consule, Corn.
Nepos in vita Cat. c. 1. Alii 19 numerant, ut altero
anno a primum cos. Fabio Maximo natus sit Cato.

544 Ætatis 24, si a natali 519 numeres, ad Tarentum sti-
pendium fecit, Fabio V cos. ut ipse apud M. Tullium
de senectute disputans.

545 Ætatis 25 tribunus militum in Sicilia fuit M. Clau-
dio Marcello V, Tito Quintio Crispino cosl. Cicero

Cat. majore, & Nepos hic Cornelius c. 1. (*Vide quæ Bofius ad eum locum dixit.*)

547 C. Claudii Neronis cos. castra sequitur; strenuus habitus & laudatus re bene gesta in prælio Senensi ad Metaurum, quo cecidit Hasdrubal, exercitu Alpes trajectiens, ut copias cum Hannibale fratre conjungeret. Livius lib. 27, & Nepos l. c.¹

548 Quæstor obtigit P. Scipioni Africano majori, in Africa proconsuli, a quo perpetuo dissensit: & augur, annos natus 28, P. Cornelio Scipione Africano, P. Licinio Crasso cos. Livius lib. 29 annal. & Corn. Nepos hic c. 1. M. Tullius vero in Bruto & Catone, anno insequente 549, Cethego & Tuditano cos. Quem locum And. Patricius in 2 lib. Cicer. de republ. sic concinnabat: *Cum eo (Fabio) quartum cos. adolescentulus miles ad Capuam profectus sum, quintoque anno post ad Tarentum. Tum quæstor: quem magistratum gessi cos. Tuditano & Cethego. Deinde ædilis. Quadriennio post factus sum prætor, cum quidem ille admodum senex, suator legis Cinciae de donis & muneribus fuit. Ex Cicerone inf. ubi de sodalitatibus, & magnæ matris Deum sacris, & in Bruto. Aliter Corradus & Lambinus: quorum hic, comment. in Æmiliū Probum, bis quæstorem facit. (Lambini lectionem probabat etiam Langius. Expungunt autem illa de ædilitate & prætura, quod etiam, sed paulo aliter, facit Pighius ad an. U. C. 549. Vide not. Gruterianas ad Cicer. l. c. Bofius.) Non sequor. (Quæsturam tamen anno sequenti demum gessisse, verum est, qua de re diximus ad 24, 1. Bofius.)*

551 Quadriennio post Ædilis plebis factus cum C. Ælio, qui hic C. Helvius appellatur, & a Livio lib. 32 (638.) Catō in Ciceronis dialogo de senect. ut quidem vulgo interpungitur. Agebat tum fortasse annum ætatis tricesimum primum.

555 Prætor quadriennio post, Sardiniam provinciam obtinuit. Q. Ennium poetam inde deduxit. Livius 31 & 32 annal. ab U. C. Cicero in Cat. (*ex vulg. lectione*) & Plutarch. & Nepos hic c. 1. A quo postea in Græcis, licet senex, est institutus. Plinius lib. 7, cap. 30. Val. Maximus lib. 8, cap. 7, & D. Hieronym. epist. ad Nepotian.

558 Consul cum L. Valerio Flacco, quo auctore Romani e Sabinis commigraverat. In hoc magistratu totam citeriorem Hispaniam, quæ rebellaverat, pacavit, bello ab Emaporiis inchoato: adjuvante P. Manlio prætore. (Vegetius lib. 2, cap. 3, & lib. 1, cap. 8.) Hic ejus abſtinentia eluxit, & frugalitas. (Plinius & Apulejus.) Matronis cultum repetentibus, Oppia lege ademptum, reſtuit. Lege Livium 33, Plutarch. Valerium lib. 9, cap. 1, & Nepotem c. 2.

559 Hoc anno proconſul ex eadem provincia de ſenatus ſententia triumphavit. Blararch. Faſti Capitolini, Appianus Ibericis, Frontinus, Florus, & Zonaras.

562 Legatus, (non, ut Cicero in Cat. memoriæ vitio, tribunus militum) Manii Acilii Glabrioris conſ. Auctor de viris illuſtr. Feſtum vide in *Ordinarium*, & in *Oratores*, Livium lib. 36, Appianum, & Juſtinum lib. 31.

569 Ætatis 49 Cenſor graviffimus cum L. Valerio Flacco, L. Quinctium Flamininum, Titi fratrem, ſenatu movit, & in ærarium redegit, quod, ad ſcorti ſpectaculum, Gallum reum jugulaſſet. Luxuriam hominum repreſſit, quæ incipiebat pullulare. In quo honore, quod tam ſevere præſuiſſet, *Cenſorii* cognomen tulit. Livius 39, Plutarch. in Cat. & Cicero, item in Bruto, Faſti Capitolini, Valerius Max. lib. 2, cap. 9, & lib. 4, cap. 5, Nepos hic c. 2, & Seneca rhetor controverſ. 2, ubi plura notavimus.

600 Octogenarius jam (*immo major octogenario, nec ante annum U. C. 503. Vid. not. ad 24, 1. & infra ad a. 605. Boſius.*) Ser. Sulpicium Galbam, qui Luſitanos prætor diripuit, vehementi oratione accuſavit. Auctor de viris illuſtr. Valer. Max. 8, c. 7. Non (ut Livius lib. 39, & Plutarch.) nonagenarius. Nam octogeſimo quinto ætatis mortuum conſtat.

604 Initio tertii belli Punici Carthaginem, nova molientem, delendam cenſuit: certatumque in ea ſententia, de reipubl. ſalute & commodo, cum P. Scipione Nafica, qui ſervandam urbem, ne otio & ignavia in luxum juvenus Rom. ut accidit, dilapſa, civilia arma tractaret, cenſebat. Pervicit tamen ſententia Catonis. Livius, Florus, & auctor de viris illuſtr.

605

Hoc anno mortuum puto, octoginta quinque annos natum, L. Marcio Censorino, Manio Manilio coff. Paterculus vero male, P. Censorino, M. Manlio coff. Cicero Bruto, Cato, inquit, *annos quinque & octoginta natus excessit e vita; cum quidem eo ipso anno contra Ser. Galbam ad populum summa contentione dixisset*. Valerius vero lib. 8, c. 1 & 7, octogesimum sextum annum agentem adversus Galbam perorasse ait. Plinius lib. 14, cap. 4, sexcentesimo urbis cond. mortuum, rotundo numero dixit. Non recte, ut puto, Plutarchus, ἐννεήκοντα Catonem, & Livius nonagenario majorem faciunt.

V I T A

T. POMPONII ATTICI

PER ANNOS DESCRIPTA

A

JO. MICHAELE HEUSINGERO.

A. U. C.

- 644 **T.** POMPONIUS ATTICUS nascitur, hujus anni;
ut videtur, principio (*vid. ad cap. 2.*) Q. Cæcilio Me-
rello Numidico, M. Junio Silano *coff.* triennio ante M.
Tullium Ciceronem.
- 665 P. Sulpicius, trib. pl. a Sulla *cof.* oppressus perit.
Cap. 2.
- 666 Atticus, Cinnano tumultu perturbata civitate, Athe-
nas se confert, annos natus 22. *Eod. l.*
- 670 C. Marius F. hostis judicatus, fugit. *Cap. 2.*
- 670 Sulla ex Asia decedens, Athenas venit, & ex pedi-
bus laborans, aliquamdiu ibi moratur. *Cap. 4. Plutarch.*
Sul. p. 468.
- 674 Cicero, Athenis studiorum causa agens, cum Attico
audit Phædrum & Zenonem, Epicureos. *Cicer. lib. 1 de*
fin. c. 5, lib. 3 Tusc. c. 17, lib. 1 Acad. extr.
- 687 Attici soror Pomponia circa hoc tempus Q. Ciceroni
nupsit. *Cap. 5. ubi vid. Schott.*
- 688 Athenis Romam remigrat, postquam duos & viginti
annos Athenis exegerat. *Cap. 4.*

- 692 Cum Q. Cicerone in Asiam ire recusat, cum apud eum legati locum obtinere posset. *Cap. 4. Cic. lib. 1. Att. ep. 16. sub fin.*
- 695 Ciceroni in exsilium eunti CCL millia HS. donat. *Cap. 4.*
- 696 A Q. Cæcilio avunculo testamento adoptatur. *Cap. 5. Cicer. lib. 3 Attic. ep. 20. pr.*
- 697 Piliam uxorem ducit, prid. id. Febr. *Cic. lib. 2 ad Q. F. ep. 3. extr.* Ex ea nata est Attico filia, Attica sive Atticula. *Cap. 12 & 19. quam aliqui Cæciliam vocant.*
- 704 Initium Cæsariani civilis belli, quo Pompejus anno post perit. *Cap. 7.*
- 705 Cæsar, Pharsalica pugna victor, Quintum Cicero- nem cum filio ex castris Pompeji Attico concedit. *Cap. 7. Cic. lib. 11 Att. ep. 7. extr. ep. 8 & 12.*
- 709 Julius Cæsar, hoc anno cum M. Antonio cos. in Pompeji curia a conjuratis 23 vulneribus confoditur idib. Mart. *Cap. 8.*
- Respubl. ad Brutos & Cassium se convertit: qui ta- men non ita multo post in exsilium profecti sunt. *Cap. 8.*
- 710 Bellum Mutinense, cum Antonio, qui a senatu hostis judicatus erat, gestum. *Cap. 9.*
- Antonius a Lepido receptus, & Cæsari Octaviano reconciliatus, inito cum his triumviratu reipubl. consti- tuendæ, Romam redit. *Cap. 10.*
- Tum Cicero proscriptus, & in fuga deprehensus, 7 id. Decembr. jugulatur.
- Antonius Atticum periculo, quod Ciceronis amicitia afferebat, liberat. *Cap. 10.*
- Hoc anno matrem, Cæciliam, nonagenariam amisit Atticus. *Cap. 17. De ea vid. Ciceron. lib. 6 Attic. ep. 2. extr. ubi male CÆCILIAM Manutius dicit esse FILIAM: qui tamen veriora scripsit ad lib. 1 ep. 7. pr.*
- 711 Prælium Philippense, quo Brutus & Cassius interie- runt. *Cap. 11.*
- Post hoc tempus, incertum quo anno, Attici filia, Pomponia Atticula, M. Agrippæ nupsit: ex quo con- jugio nata est Vipsania, quam, superstiti Attico, Au-

gustus vix anniculam Tiberio, postea imperatori, de-
 ipondit. Hæc sola omnium, quæ Agrippa genuit, non
 violenta morte periit. (*Vid. Tacit. 3 annal. 19.*) *Cap.*
12 & 19.

712 Antonius ex hoc tempore in oriente hæret, Cleopa-
 træ amore captus, & absens cum Attico colit amici-
 tiam. *Cap. 20.*

721 Atticus, cum 77 annos compleisset, decessit prid.
 Kalend. Apriles. *Cap. 21 & 22.*

I N D E X

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS

I N

CORNELIUM NEPOTEM.

A.

- A**CE, *urbs Phœniciæ* 14, 5.
- Acharnana civis, *Acharnæ* (*Atticæ demo, tribus Æneidos*)
oriunda, *vel illic habitans* 2, 1.
- Atæi, *antiquum Atheniensium nomen* 8, 2.
- Adimantus, *collega Alcibiadi datus* 7, 7.
- Admetus, *rex Molossorum* 2, 8.
- Adrumetum, *colonia Phœnicum in Byzacio* 23, 6. *Al. Hædrumetum.*
- Ægæ, *Macedoniæ oppidum* 21, 2.
- Ægates insulæ, *sitæ in mari mediter. juxta Siciliam* 22, 1.
- Ægos flumen, *urbs Helleponti* 6, 1. 7, 8. 9, 1.
- Ægyptus, *nota Africæ provinciæ* 12, 2. 14, 4 & 5. 17, 8. 18, 3. *Ægyptius rex* 11, 2. *Ægyptia classis* 12, 2. *Ægyptium bellum* 14, 3. *Ægyptii satellites* 4, 3. *Ægyptii cum Persis bellum gerentes* 12, 2 & 3. *Ægyptiorum munera Agesilao missa* 17, 8.
- Æmilius (L. Paullus) *occisus* 23, 4. *consul* 23, 13. *Æmiliorum familia* 25, 18.
- Æolia, *Asiæ regio ad mare Ægeum, inter Troadem & Joniam.*
Eam restituere Atheniensibus conatur Conon 9, 5.

INDEX HIST. ET. GEOGRAPH.

Æolis, *eiusdem regionis nomen. Principes ejus secum deducit Darius* 1, 3.

Africa, *pars orbis tertia* 6, 3. 20, 2. 21, 3. 22, 2. 23, 3, 7 & 8. 24, 1.

Afros corrumpere studet Lyfander 6, 3. Africanorum fortissimi Hamilcar & Hannibal 21, 3. Africanæ possessiones 25, 12.

Africanus. *vid. Scipio.*

Agamemnonis belli gloria 15, 5.

Agatilaus, *Lacedæm. Rex factus in Asiam bellatum proficiscitur* 17, 2. *inducias dat Tissapherni, & servat quamvis perfido*, ib. *Phrygiam populatur* 17, 3. *Ephesi militem exercet*, ib. *domum revocatur* 17, 4. *Athen. & Bæotios apud Coroneam vincit*, ib. *victricem clementer exercet*, ib. *Corinthii belli victor*, urbe abstinet 17, 5. *consilium ejus subitum* 17, 6. *munificentia & modestia in cultu* 17, 7. *corporis bonis infelix* 17, 8. *contemptus ab Ægyptiis*, ib. *moritur*, ib. *summus dux* 21, 1. *nomine potius quam potestate rex* 21, 1. *ei comparatus Chabrias* 12, 2.

Agis rex Lacedæmoniorum filium relinquit Leotychidem 17, 1.

Agonides, *rhetor Atheniensis* 19, 3.

Agrippa, M. Vipfanius, *filiam Attici ducit uxorem* 25, 12.

Alcibiades, *eo in virtutibus & vitiis nihil excellentius* 7, 1. *quomodo educatus* 7, 2. *dux bello Peloponnes. delectus* 7, 3. *ab inimicis accusatus, & a magistratu Athen. revocatus ad dicendam causam* 7, 4. *Lacedæmonem demigrat*, ibid. *hinc ad Tissaphernem* 7, 5. *restituatur inde ab Athen. quorum res præclare gerit*, ibid. *magno applausu excipitur, ab omni devotione* 7, 6. *rursus in invidiam recidit* 7, 7. *Philoclem ad occasionem rei conficiendæ frustra excitat* 7, 8. *ad Pharnabazum se confert* 7, 9. *cujus opera perit* 7, 10. *ejus elogium* 7, 11.

Alcmæon (*Amphiarai vatis Græci, & Eriphiles filius*) *matricida* 15, 16.

Alexander M. *Babylone moritur* 18, 2. *morbo consumitur* 21, 2. *Alexander ejus filius e Roxane* 18, 6.

Alexander, Pheræus tyrannus, *Pelopidam in vincula conjicit* 16, 5. *eum Epaminondas bello persequitur*, ibid. *equum in eum concitat Pelopidas*, ibid.

Alexandrea, *urbs celebris Ægypti* 21, 3.

Alpes *Italiam ab Gallia sejungunt* 23, 3. *transiit eas Hercules Grajus, & post eum Hannibal*, ibid. *Alpici, pro Alpini incolis*, ibid.

I N D E X

- Ammon, cognomentum Jovis 6, 3.
 Amphipolis, oppidum Thraciæ, sic dictum, quod utrinque flumine Strymone allueretur 5, 2.
 Amyntas Macedo 11, 3. ejus filius Philippus rex 18, 1. 21, 2.
 Andocides, unus e decem Græciæ oratoribus. de quo vid. Plutarch. in vitis Rhetor. & Photius in bibliothec. 7, 3.
 Anicia, Attici consobrina, uxor Ser. Sulpicii 25, 2.
 Antigenes, præfectus argyraspidum phalangis apud Alexandrum 18, 7.
 Antigonus persequitur Eumenem 18, 5. obsidet, *ib.* imperium capit 21, 3. in proelio cadit, *ibid.*
 Antiochus Magnus, Rex Syriæ, potentissimus 23, 7. non paret consiliis Hannibalis 23, 8. ei legati Romani Hannibalem in suspicionem adducunt 23, 2. apud Thermopylas fugatur 23, 8 sq.
 Antipater inter præcipuos amicos Alex. M. 18, 2. ei summa rerum decernitur 18, 5.
 Antonius M. hostis judicatus cedit Italia 25, 9. redit in eam 25, 10. triumvir reipublicæ constituendæ 25, 12. absens literis colit Atticum 25, 10.
 Apenninum transit Hercules 23, 4. Mons est Italiam dividens, ab Alpibus ortus.
 Apollinis consilium, Atheniensibus per oraculum Delphicum datum, 2, 2. Apollini donum dat Pausanias 4, 1. Apollinem consulunt delecti colonorum Athen. oraculum Apollinis Delphicum 1, 1.
 Apollocrates Syracusas obtinet 10, 5.
 Appia via 25, 22.
 Apulia, Italiæ regio 23, 4.
 Arabicus sinus. fragm. 7.
 Arcades, populus Græciæ in Peloponneso 15, 6. Arcadum conventus, *ib.* ex Arcadia hospes 7, 10.
 Archias, Polemarchus Thebanus 16, 3.
 Archias, Hierophanta 16, 3.
 Archilochus poeta. fragm. 1.
 Ardeatinum prædium Attici 25, 14. *Al.* Arretinum.
 Arete 10, 1, 4 & 8.
 Argi, oppidum in Peloponneso 2, 8. Argivi Alcmaeon & Orestes 15, 6. in Argivos invehitur Epaminondas, *ibid.*
 Argilius, ex Argilo Thessaliæ urbe 4, 4.
 Ariobarzanes, præfectus Lydiæ & Joniæ 14, 2, 5 & 13.
 Aristides cognomine Justus appellatus 3, 1. obtrectatione The-

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

- misoclis exsul factus*, *ibid.* belli Persici necessitate restitutus, *ibid.* prætor in proelio apud Plataeas 3, 2. *justus*, *æquus*, *innocens*, *ibid.* *abstinens* 3, 3. *pauper moritur*, *ibid.*
- Aristomache, soror Dionis, uxor Dionysii majoris 10, 1 & 8.
- Armenii, ex Armenia, Asia regione, orti 14, 8.
- Arfidæus, filius Datamis 14, 6. *al.* Aridæus.
- Artabanus Xerxem interficit 21, 1.
- Artabazus, Pharnaci f. a Xerxe ad Pausaniam mittitur 4, 1.
- Artaphernes classi præficitur a Dario 1, 4.
- Artaxerxes Macrochir, rex Pers. 21, 1. pulcherrimæ corporis formæ laudem habet, *ibid.* fortissimus Persarum, *ibid.* morbo moritur, *ibid.* veniam dat Themistocli ad se veniendi 2, 9 & 10. magnis eundem muneribus donat 2, 10.
- Artaxerxes Mnemon, rex Pers. 21, 2. justitiæ fama floruit, *ib.* Ægyptiis bellum illaturus Iphicratem exercitui præficit 11, 2. obit 21, 2. apud eum numero militis fuit Datames 14, 1.
- Artemisium, promontorium Eubææ 2, 3.
- Asia, una e tribus orbis antiqui partibus 1, 3. succumbit Europæ 2, 5. qui Asiam incolebant Græca lingua loquentes 1, 3. Asiam Tauro tenus regi erepturus erat Ageilaus 9, 2.
- Aspendii 14, 8. Pamphiliæ populi ab Aspendo oppido ad Eurymedontem sito dicti.
- Aspis, Cataonia dynastes 14, 4.
- Athamanes, gens Epirotica, Acarnaniæ & Ætolie vicina. *Al.* Acarnanes 13, 2.
- Athenæ, civitas clarissima 8, 2. splendidissima 7, 11. antiquitate, humanitate, doctrina præstat omnes 25, 3. propugnaculum est barbaris oppositum 2, 7. ceteris gentibus imperare consueverat 9, 3. victæ Lacedæmoniiis serviunt 7, 9. 8, 1. liberantur per Cononem 9, 4. Athenas incendio delet Xerxes 2, 4. Athenarum arx ex manubiis ornata 5, 2. Athenis duæ factiones 9, 3.
- Athenienses colonos Chersonesum mittunt 1, 1. profligant Persas 1, 5. insulas, quæ barbaros adjuverant, bello persequuntur 1, 7. classem ædificant 2, 2. petuntur a Xerxe bello, *ibid.* Apollinis consilio oppidum relinquunt, *ibid.* configunt cum classiariis Xerxis 3, 1. triplicem Piræei portum constituunt 3, 6. victoria Marathonica & Salaminia magnam gloriam consequuntur, *ib.* Amphipolim coloniam mittunt 5, 2. bellum indicunt Syracusanis 7, 3. oppugnant Chium 5, 4. Samum, & capiunt 13, 1. undique bello præ-

I N D E X

munantur 13, 3. Atheniensium clari viri quem exitum habuerint 20, 4. eorum opes senescunt 7, 5. indicunt Lacedæmoniiis bellum 9, 2. 17, 4. cum Bœotiis aliisque focis vincuntur. apud Coroneam 17, 4. Atheniensium classis contra Xerxem 2, 3. Athenienses summam imperii maritimi obtinent 3, 2.

Attica, regio Græciæ, ubi Athenæ sitæ 1, 4. 7, 4. &c.

Atticus (T. Pomponius) equestri loco, bene educatus eruditusque 25, 1. Cinnano tumultu Athenas studiorum causa migrat 25, 2. liberalitate Athenienses devincit, ibid. a quibus ample honoratur 25, 3. Sullæ gratus 25, 4. amicos Romæ non destituit, ibid. redit Romam, ibid. Cæciliæ avunculi obsequio conciliati heres fit 25, 5. Ciceroni & Hortensio æmulis per familiaris, ibid. bellis civilibus, honoribus, litibus, præfectoris abstinuit 25, 6. Cæsari gratus, nec Pompejo invidus 25, 7. ætarii privati factionem disjecit 25, 8. Brutum abjectum levat, nec Antonium potentem adulatur, ibid. rursus ejusdem Italia pulsi uxorem & liberos, ac familiares tuetur 25, 9. a quo reduce & potente conservatur 25, 10. prudentia ejus in civilibus turbis, ibid. fides & liberalitas erga amicos 25, 11. quorum pericula & incommoda levavit 25, 12. industria ejus in re familiari 25, 13. in conviviis & voluptatis instrumento cautio 25, 14. virtutes ἐμμητικαὶ 25, 15, 16, 17. scripta & libri 25, 18. cum Augusto affinitas & familiaritas 25, 19 sq. morbus & consilium finiendæ vitæ 25, 21. obitus & exsequiæ 25, 22. Atticus scripsit historias 23, 13.

Aurelius C. Consul 23, 7.

Autophradates, Lydiæ satrapes, persequitur eos, qui ab Artaxerxe defecerant 14, 2 & 8.

B

Babylon, urbs Chaldææ. Babylone moritur Alexander M. 18, 2. 21, 2.

Bæbius Cn. Tamphilus conf. 23, 13. M. Tamphilus conf. ib. Bagæus ad Alcibiadem interficiendum mittitur 7, 10. Lamb. Bagoas.

Balbus L. Cornelius, 25, 21.

Barcas cognomine Hamilcar 22, 1.

Bithyni, incolæ Bithyniæ, 23, 11. Bithynia, provincia Asia min. ibid.

Bœotii (s. Bœoti) 15, 8. bellum indicunt Lacedæmoniiis

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

9, 2. 17, 4. magis firmitati corporis, quam ingenii acuminī
inserviunt 7, 11, plus ei genti virium inest, quam ingenii
15, 5.

Borni, *castellum in Chersoneso Thraciæ ad Propontidem* 7, 7.

Brutus M. (*interfector Cæsaris*) adolescens familiariter uti-
tur Attico 25, 8. proficiscitur in exilium, *ibid.* ejus interi-
tus 25, 11. penes Brutos est respublica Rom. 25, 8.

Byrsa, *interior pars Carthaginiæ*, fragm. 3.

Bysanthen (*castellum Thraciæ*) munit Alcibiades 7, 7.

Byzantium, *urbs Thraciæ, hodie Constantinopolis* 4, 2. 7, 5.

Byzantii bello subacti 13, 1.

C.

Cadmea l. Cadmia, *arx Thebarum, dicta a Cadmo, conditore*
Thebarum, occupatur a Phœbida Laced. 16, 1. recupe-
ratur a Pelopida 16, 3. 15, 10.

Cadusii, *inter mare Caspium & Pontum sita gens* 14, 1.

Cæcilius Q. eques Rom. difficillima natura 25, 5. testamento
adoptat Atticum, *ibid.* ejus domus 25, 13. monumentum
25, 22.

Cæsar, *Julius*, occisus 25, 8. ejus interfectores, *ibid.*

Cæsaris (*Octavii*) potentia 25, 12. prosperitas 25, 19.

Cæsarianum civile bellum, *inter Cæsarem & Pompejum*, 25, 7.

Calidus, *L. Julius*, poeta 25, 2.

Callias, *Atheniensis*, *divitiis clarus* 5, 1.

Callicrates, *civis Atheniensis*, Dionem interfici curat 10, 8.

Calliphron, *saltator* 15, 2.

Callistratus, *Atheniensium legatus* 15, 6.

Camillus felicior Manlio. fragm. 5.

Camissares, pater Datamis 14, 1.

Canus Gellius 25, 10.

Cannensis pugna, *apud Cannas pugnata* 23, 5.

Capitolium, *arx Romæ* 25, 20.

Cappadoces 14, 8. Cappadocia, *Asiæ regio*, Datami da-
ta 14, 1. ab eodem vindicata 14, 5 & 7. Eumeni data
18, 2. ei confinis Cilicia 14, 4.

Captiani, *gens Asiatica* 14, 8. Schott. Caspiani.

Capua, *urbs Campaniæ* 23, 5.

Cardaces, *genus militum apud Persas* 14, 8.

Cardianus, *ex urbe Cardia in Chersoneso Thraciæ ortus* 18, 1.

Cares, Lemni incolæ, *e Caria, Asiæ regione, oriundi* 1, 2,
14, 1. Caria 17, 3.

I N D E X

- Carthago, 21, 2. fuit maxima totius orbis terrarum & potentissima urbs secundum Suidam. Et habuisse initio tertii belli Punici intra se quidem civium septingenta millia, in Libya vero trecentas urbes sub ditione sua dicitur. v. Bochart. Geogr. sacr. Part. 1, lib. 4, c. 20. Carthago speciem duplicis oppidi habuit. fragm. 3.
- Carthaginienſes apud Crimeſſum fluvium Timoleon fugat 20, 2. C. Lutatius ſuperat 22, 1. Carthaginiennes pacem faciunt cum Romanis, ibid. auxilia petunt a Romanis 22, 2. legatos cum donis Romam mittunt 23, 7. Hannibalem domum vocant, ibid. Carthaginienſes duo, Hamilcar & Hannibal, omnium barbarorum fortiſſimi 14, 1.
- Caffander, unus e ſucceſſoribus Alexandri M. nomen regium ſumit 18, 13. Macedonia pellitur 19, 3. cum eo conſentiunt optimates Athenienſium, ib.
- Caffius C. interfeſtor Caffaris floret 25, 8. exſulat ibid. interit 25, 11.
- Cataonia, regio Aſiæ, Cappadociæ vicina 14, 4.
- Cato XVII annorum ſtipendium primum meruit 24, 1. quaefor, ædilis pleb. ib. prætor. ib. conſul triumphavit 24, 2. cenſor luxuriam coercuit, ibid. inimicitias ſuſcepit reipubl. cauſa, ibid. ejus elogium 24, 3. ſtudia, ibid. ſcripta, ibid. dictum elegans, fragm. 3.
- Catullus, poeta elegantiffimus, 25, 12.
- Catulus, Q. Lutatius, pacem facit cum Carthagin. 22, 1.
- Centenius C. prætor cadit 23, 4.
- Ceraunus, cognom. Ptolemæi 21, 3. quod ideo nactus eſt, quod in bello quaſi fulminaret.
- Cethegus P. Cornelius coſ. 22, 13.
- Chabrias Athen. clarus invento quodam in prælio 12, 1. item bellis in Europa & Ægypto, Cypro, 12, 2. Ægyptios ſponte juvat, & ideo domum revocatur 12, 3. plurimum aberat patriæ, ib. telis hoſtium perit 12, 4.
- Chalcioecus 4, 5. ædes Minervæ Lacedæmone, ita dicta, quod æreum eſſet templum, ut Livius ait, ſive quod ædificatum a Chalcidenſibus. Niſi malis ipſius Deæ nomen eſſe. Sane ιερὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς χαλκιοίκου vocant Thucydidēs & alii.
- Chalcis, urbs Eubœæ 13, 3.
- Chaones, gens Epirotica 13, 2.
- Chares Athenis honoratus & potens 12, 3. plurimum in Si-gæo vixit, ibid. adverſus Charetem ſubornat Phocionem

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

- Demosthenes 19, 2. non satis in eo præsidii creditur
13, 3.
- Charonis *Theb. domus* 16, 2.
- Chersonesus, *sc. Thraciæ, peninsula, κατ' ἐξοχὴν sic dicta;*
Straboni magna 1, 1 & 2 sqq.
- Chius, *insula mediterranei maris, quæ hodie Scio dicitur* 12, 4.
- Cicero *M. Tull. æqualis Attici & amicus* 25, 1 & 9. *ejus*
epistolarum ad Atticum elogium 25, 16. *Hortensii in eloq.*
æmulus 25, 5. *invisus Antonio & infensus* 25, 9 & 10.
 futura prædixit ut vates 25, 16. *quando primam causam*
judicii publici egerit, fragm. 4. *defensionem pro Cornelio*
iisdem pæne verbis, quibus edita est, peroravit, *ibid.*
- Cicero *Q. Tullius, Marci frater* 25, 15 & 16. *prætor Asiæ*
obtinet 25, 6. *Attici sororem in matrimonio habuit* 25,
5 & 7. *ejus filius Quintus* 25, 7.
- Cilices, *e Cilicia, regione Asiæ minoris, oriundi* 18, 8. *Ci-*
licia 8, 4, 14, 1 & 4. *Ciliciæ portæ* 14, 7.
- Cimon Atheniens. *ob parentis multam in vincula compactus*
5, 1. *a sorore liberatur*, *ibid.* *ad principatum pervenit* 5, 2.
Cimonis res gestæ, *ibid.* *ostracismo ejicitur* 5, 3. *revocatur*,
ibid. *ejus liberalitas* 5, 4. *mors* 5, 3.
- Cinnanus tumultus, *a L. Corn. Cinna conf. excitatus* 25, 2.
Cinnanæ partes, *ibid.*
- Citium, *oppidum Cypri, patria Zenonis Stoici* 5, 3.
- Clastidium, *oppidum Galliæ Cispadanæ, hodie Chiassteggio*,
23, 4.
- Claudius *M. conf.* 23, 7.
- Cleon Halicarnasseus 6, 3.
- Cleophantus Corinthius, *fragm.* 10.
- Cnidus *insula* 9, 4.
- Conon egregius terra marique bellator 9, 1. *ad Pharnabazum*
se confert 9, 2. *usui est adversus Lacedæmonios*, *ibid.* *ac-*
cusat Tissaphernem apud Artaxerxem 9, 3. *donatur muneri-*
bus & bello præficitur 9, 4. *Lacedæmonios apud Cnidum*
fundit, *ibid.* *dum patriæ studet, a Tir bazo in vincula conji-*
citur 9, 5. *plurimum Cypri vixit* 12, 3. *ejus memoriam*
renovat statua filii juxta paternam posita 13, 2.
- Corcyra 13, 2, 2, 8. *Corcyræum bellum* 2, 2.
- Corinthus 10, 4 & 5. 11, 2. 20, 3. *a tyranno liberatur* 20, 1.
eam oppugnare non vult Agesilaus 17, 5. *circa eam con-*
fertur omne bellum, unde appellatum, *ibid.* *Corinthii sæpe*
adjuti Dionysiorum opibus 20, 2.

Corn. Nep.

O

I N D E X

- Cornelius L. Cos. 23, 8.
 Coronea, *urbs Bæotiæ* 17, 4.
 Cotta L. Cos. 25, 4.
 Cotys, *Rex Thraciæ* 13, 1. ejus filia 11, 3.
 Craterus, *unus e ducibus Alexandri M.* 18, 2. cadit 18, 4.
 Cretenſium *avaritia deluſi* 23, 9.
 Crimeſſus, *Siciliæ flumen.* *al.* Crimiſſus. Græcis Κριμίσσης, *aut* Κριμισσός & Κριμινός 20, 2.
 Crithote, *urbs Helleſponti* 13, 1.
 Critias Athenienſium tyrannus mittit ad Lyſandrum 7, 10.
 dux tyrannorum Athenienſium cadit in prælio 8, 2.
 Cyclades *inſulæ, maris Ægæi, circulari figura ſitæ, vulgo inſulæ Archipelagi* 1, 2.
 Cyme, *urbs mariſſima Æolidis in ora ſinus Smyrnæi, hodie Focia nova* 7, 7.
 Cyprus, *inſula Aſiæ in mari Syriaco* 4, 2. 12, 2. 12, 3.
 Cyprii 5, 2. 9, 4.
 Cyrenæ, *urbs Lybiæ, præcipua provinciæ Cyrenaicæ, ubi hodie regnum Barcæ, verſus Syrtim magnam, vulgo Cairoan* 17, 8. Cyrenæi 23, 8.
 Cyrus (*major*) rex Perſarum, in prælio cadit 21, 1. Cyrus (*minor*) frater Artaxerxis Mnem. bellum fratri parat 7, 9.
 ſuperatus a fratre 9, 3.
 Cyzicum obſidione liberat Timotheus 13, 1. Cyzicenus 15, 4.

D.

- Damon, *muſicus* 15, 2.
 Darius Hyſtaſpis F. Perſarum rex 21, 1. *adverſus Scythas inſeliciter bellat* 1, 3. Græciæ dominatum agit 1, 4. pugna Marathonica vincitur 1, 5.
 Datames bello Artaxerxis in Caduſios *illuſtratus, patri ſucceſſit* 14, 1. *adverſus deſectores quoque magni fuit ejus opus* 14, 2. Thyum vincit capitque, *ib.* *quem inſolito ornatu regi adducit* 14, 3. *Aspim imprudentem opprimit* 14, 4. hinc benevolentia regis, aulicorum invidia 14, 5. quorum inſidias Pandates Datami aperit, *ib.* *igitur deſecit a rege, ib.* *adverſus Piſidas proſciſcitur* 14, 6. deſectionem ſoceri egregie diſſimulat, *ib.* *hoſtem vincit, ib.* *a filio proditur regi* 14, 7. *cujus exercitum ingentem adverſus ſe miſſum concidit* 14, 8. *ad pacem invitatur, ib.* *mox inſidiis appetitur, quarum primas aſcendit* 14, 9. denique Mukridates *imagine amicitie*

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

- virum illicit 14, 10. & in colloquio per fraudem interficit
14, 11.
- Datis classi Pers. præficitur 1, 4.
- Decelia, oppidum Atticæ 7, 7.
- Delphi, urbs Bæotiæ 1, 1. 2, 2. 6, 3.
- Delphicus Deus, Apollo 4, 5.
- Delus, una Cycladum insularum in mari Ægæo 3, 3.
- Demades, orator Atheniensis, Athenas tradi cupit Antipatro
19, 2.
- Demænetus, Atheniensis, petulans homo 20, 5.
- Demetrius, rex Asiæ, Antigoni filius, in custodia generi per-
rit 21, 3.
- Demetrius Phalereus, Atheniensis, in factione optimatum erat
19, 3. ei CCC statuae decretæ 1, 6.
- Demosthenes, celeberrimus Athenis orator, immo Græcorum
oratorum princeps, in exilium pulsus 19, 2. proditus a
Phocione, *ibid.*
- Dercyllus, Antipatri præfectus Atticæ 19, 2.
- Dianæ templum apud Gortynios 23, 9.
- Dinon, historicus 9, 5.
- Diomedon Cyzicenus Epaminondam frustra tentat corrumpere
pecunia 15, 4.
- Dion Syracusanus describitur a bonis fortunæ, animi, cor-
poris 10, 1. Dionysio intimus, *ibid.* legationibus adhibitus,
ibid. Platoni Syracusæ accito deditus 10, 2. similitudinem
tacitam cum Dionysio exercet 10, 3. mox suspectus Corin-
thum dimittitur 10, 4. uxore & filio spoliatur, *ibid.* bellum
parat tyranno 10, 5. Syracusis potitur & ad passionem tyran-
num redigit, *ibid.* adversis conflatur 10, 6. multa impo-
tenter agit 10, 7. a Callicrate quodam simulata amicitia
decipitur 10, 8. & interficitur 10, 9. post mortem converso
affectu desideratur 10, 10. ejus cædis mentio etiam 20, 2.
- Dionysius prior diligit Dionem 10, 1 & 2. ejus causa Plato-
nem arcessit, *ibid.* somno sopitus obit. *ibid.* idem fortis, con-
tinens, ambitiosus, felix 21, 2.
- Dionysius filius Platonem & Philistum arcessit 10, 3. Dionem
ingenii præstantia suspectum Corinthum dimittit 10, 4. a
quo bello petitus ad passionem redigitur 10, 5. Dione inter-
fecto rursus Syracusis potitus est 20, 2.
- Dionysiorum tyrannis 10, 1.
- Dionysius Thebanus, musicus 15, 2.

I N D E X

- Dodona**, *urbs Chaoniæ in Epiro, Jovi sacra: pro oraculo Dodonæo, sive potius sacerdotibus oraculi* 6, 3.
Dolopes Scyrum obtinent 5, 2. *populi Thessaliæ.*
Drusilla natus Tiberius Claudius Nero, *conjugæ scilicet Tib. Claudii Neronis, quæ post Augusto nupsit, Livia Drusilla* 25, 19.

E.

- Elis** 7, 4. *urbs Eleæ, regionis Peloponnesi, primaria, Homeri ætate vici formam adhuc habens, paulatim vero vicinorum huc commigrantium multitudine & opibus aucta.*
Elpinice Cimonis soror 5, 1.
Emphyletus 19, 4.
Ennius Q. *poeta a Catone Romam deductus ex Sardinia, magnique æstimatus* 24, 1.
Epaminondas Thebanus, *honeste natus* 15, 2. *diligenter educatus, ibid. bonis animi ac virtutibus egregius* 15, 3. *abstinentiæ exemplum edit* 15, 4. *dicta ejus acuta* 15, 5 & 6. *paciens fuit injuriarum* 15, 7. *retinet imperium diutius, quam per leges licebat, ibid. accusatus ut se defenderet* 15, 8. *fortis in morte* 15, 9. *uxorem nunquam duxit* 15, 10. *bello civili abstinuit, ibid. Thebas solus illustravit, ibid. Epaminondæ impetus* 11, 2.
Ephesus 2, 8. 17, 3. *olim a Caribus & Lelegibus habitata, post colonia Atheniensium & Jonum, principe Androclo, Codri postremi regis Attici filio, aucta, inter urbes Joniæ post Miletum multis seculis maxima, ditissima, Asiæ totius intra Taurum montem emporium nobilissimum.*
Epirus, *regio Græciæ trans sinum Ambracium versus occidentem in ora maris Jonii* 25, 8.
Epirotes Pyrrhus 21, 2. *Epirotæ* 13, 2.
Epiroticæ possessiones, *quas habet aliquis in Epiro* 25, 14.
Eretria, *Euboicarum civitatum maxima, capitur* 1, 4. *fuit & alia ejusdem nominis urbs in Thessalia.*
Eryx 22, 1. *mons, post unum Ætnam reliquos Siciliæ magnitudine superans, in cujus vertice templum Veneri positum erat, quæ propterea poetis Erycina dicitur. Ceterum sic quoque appellata urbs fuit inter fastigium & radices montis illius sita, quæ nunc vicus vallis Mazaræ, vel Trapano del Monte vocatur.*
Etruria, sive Hetruria, *quæ aliis veterum Tuscia, nunc la Tolcana dicitur* 23, 4. *pars Italiæ notissima, inter mare*

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

Tyrrenum ad occasum & meridiem, montem Apenninum ad septentrionem, & Tiberim fluvium ad ortum.

Evagoras 12, 2.

Eubœa, 1, 4. 2, 3. *insula Græciæ, oræ Atticæ post promontorium Sunium, itemque Bœotiæ & Locrensi & Malienfi objecta, & pelago non lato ab iis direxta.*

Eudoxus, *fragm.* 7.

Eumenes Cardianus scriba primum Philippi 18, 1. *inde Alexandri, ib. post cujus mortem Cappadociæ præfektus destinatur* 18, 2. *Leonnati insidias vitat, ib. Perdiccæ fidus* 18, 3. *pugnat cum Cratero & vincit* 18, 4. *damnatur capitis* 18, 5. *obsessus callidum usurpat inventum, ibid. evadit, ib. Olympiadi prudenter consulit* 18, 6. *& subvenit, ib. adversus Antigynum bellum suscipit* 18, 7. *imperii auctoritatem apud suos commento affectus, ib. vincit Antigynum* 18, 8. *veteranorum licentia impeditur, ib. Antigynum adventantem deludit arte* 18, 9. *cui perfidia militum deditur* 18, 10. *& conservasset ille, ibid. nisi invidia consilii totius obstitisset, ibid. igitur in duram custodiam conjectus* 18, 11. *insciente denique Antigono interficitur* 18, 12. *& ab eo honorifice funeratur* 18, 13.

Eumenes rex Pergamenus, Romanis amicus, vincitur dolo Hannibalis 23, 11.

Eumolpidæ 7, 4 & 6. *familia sacerdotum Athenis, ab Eumolpo dicta, quos & concilio publica aliquando præfuisse auctor est Alexander ab Alex.* 4, 11.

Europa 1, 3. 12, 2.

Europæi adversarii, ab Europa hostes 18, 3.

Eurybiades, rex Lacedæmoniorum 2, 4.

Eurydice, mater Perdiccæ & Philippi 11, 3.

Eurysthenes, rex Spart. 17, 1 & 7.

F.

Fabius Q. Maximus dictator Rom. in agro Falerno Hannibali se objicit 23, 5. *callidissimus imperator, ibid. Q. Fab. Max. cos.* 24, 1. *Fabiorum familia* 25, 18.

Fabiani milites, συγγενεὶ δούκων de præstantibus militibus 11, 2.

Falerius ager 23, 5. *in mediterraneis Campaniæ.*

Feretrius 25, 20. *cognomen Jovis.*

Flaccus, L. Valerius 24, 1 & 2.

Flaminius L. Quintius consularis 23, 12.

Flaminius consul occiditur 23, 4.

I N D E X

- Flaminius circus, fragm. 11.
 Flavius C. 25, 8.
 Fregellæ 23, 7. *Latii oppidum clarum, a L. Opimio excisum
 a. 630 ab U. C. ut Livius refert.*
 Fulvia, uxor Antonii 25, 9.
 Furius L. *cos.* 23, 7.

G.

- Galba, *Serv.* qui prætor Lusitanos diripuit 22, 3.
 Gallia, ab ea Italiam sejungunt Alpes 23, 3.
 Gellius Q. *Canus* 25, 10.
 Geminus *Servilius* 23, 4.
 Germania, in ea potiora vasa ex onyche facta, fragm. 8. in
 Germaniæ litora Indi quidam exiere, fragm. 7.
 Golonæ, *locus in agro Troadis* 4, 3. *rectius Colonæ.*
 Gongylus Eretrienfis 4, 2.
 Gortynii 23, 9. *Gortyn sive Gortyna, urbs Cretæ, etiam
 Strabonis ætate clara, Cnossø finitima, nunc exiguus pagus.*
 Gracchus T. *Sempronius* insidiis periit 23, 5.
 Graccho C. *filia Bruti nuptum data*, fragm. 9.
 Græcia, *pro regione* 2, 9. *pro incolis Græciæ* 1, 6. *Grajus
 saltus* 23, 3.
 Grunium in Phrygia castrum 7, 9.

H.

- Haliartus 6, 3. *urbs Bæotiæ ampla & locuples, arcto loco inter
 imminensem montem & lacum Copaidem, nec procul a lacu
 alio minore & Permessø oppido. Bello Macedonico contra
 Persea regem, cujus partes foverat, prorsus deleta a Roma-
 nis, ut tempore Strabonis nihil Haliarti superesset.*
 Hamilcar, *Carthagin.* primum imperator fortunam Carthag. in
 melius convertit 22, 1. *ejus in pace facienda consilium, &
 pertinacia, ibid. res trepidas rursus restituit, fines imperii
 propagat, otium reddit toti Africa* 22, 2. *Hasdrubali filiam
 collocat* 22, 3. *in Hispania res magnas gerit* 22, 4. *in
 prælio cadit, ibid. odium ejus in Romanos, ibid. Hamilcar
 & Hannibal fortissimi & callidissimi Afrorum* 21, 3. *immo
 omnium barbarorum* 14, 1.
 Hannibal *Carthaginienfis, major ceteris imperatoribus* 23, 1.
*adversus hostem invictus, suorum invidia debilitatur, ibid.
 hæreditario in Romanqs odio Philippum, mox Antiochum*

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

concitavit 23, 2. apud quem in suspitionem adductus purgat se, ibid. novem annos natus in militiam ductus, ibid. juravit inimicitias cum Romanis, ibid. imperator fit minor quinque & viginti annis natus 23, 3. Hispaniam triennio subigit, Saguntum expugnat, ibid. Pyrenæum saltum transit, ibid. Alpes, ibid. apud Rhodanum, Padum, Tætiā Romanos vincit 23, 4. apud Trasimenum rursus, quamvis æger oculis, ibid. ut & in Aruli, ib. Fabium strata emate deludit 23, 5. Minucium, Sempronium Gracchum, Marcellum vincit, ibid. in Italia semper prælio superior, ibid. revocatus domum, cum Scipione de pace frustra agit 23, 6. mox pulsus Adrumetu contrahit copias, ibid. interim pace cum Romanis facta, res in Africa gerit 23, 7. ex quo imperio domum revocatus præturam laudabiliter gerit, ib. deinde metu ditionis profusus ad Antiochum, domi exsul judicatur, ib. denuo Carthaginenses ad bellum conatur inducere 23, 8. confligit adversus Rhodios, ib. Antiocho fugato Cretam profectus 23, 9. astu quodam opes suas servat, ibid. hinc ad Prusiam venit, eumque adversus Romanos instigat 23, 10. Eumenem mirabili dolo superat, ib. repetitus a Romanis, & mox in castello suo circumfessus venenum sumsit 23, 12. de tempore mortis ambigitur 23, 13. Græcas literas didicit, ibid. quos rerum suarum scriptores nactus sit, ib. Laudatur 21, 3. 14, 1. Marcello interfecto quomodo se gesserit. fragm. 9. ab eodem victus est, ibid.

Hasdrubal male audit ex contubernio Hamilcaris 22, 3. fit ejus gener, ib. succedit ei, ib. mores vetustos pervertit, ib.

Hellepontus, modo fretum inter Sestum & Abydum significat, modo regionem freto adjacentem, inde a Dardano usque ad Cyzicum 2, 5 &c.

Helotes, ἑλωτες, servi Lacedæmoniorum 4, 3.

Helvius C. 24, 1. al. Ælius.

Hephæstio magni æstimatur ab Alexandro 18, 2.

Heraclides 10, 5. interficitur 10, 6.

Hercules. ex Herculis progenie principes 17, 1. Hercules Grajus ante Hannibalem Alpes cum exercitu transiit 23, 3.

Hipparinus 10, 1.

Hippo 22, 2. urbs Africæ valentissima.

Hipponicus, omnium Græcorum divitissimus 7, 2.

Hispania citerior 24, 2. i. e. Tarraconensis provincia. Cum enim antiquitus in tres partes divisa esset Hispania, a Ro-

I N D E X

manis postea in duas, citeriorem & ulteriorem, quæ Bæticam & Lusitaniam veterem complectitur, distingui cæpit.

Histaspes, Darii pater 21, 1.

Histiæus Milesius 1, 3.

Homerus 14, 2. 10, 6. *fragm.* 1.

Hortensius Q. princeps eloquentiæ, Ciceronis æmulus 25, 5.

I.

Jason tyrannus 13, 4.

Icetas vincitur 20, 2.

Indi quidam, vi tempestatum ex Indicis æquoribus in Germaniæ litora abrepti, Q. Metello Celeri a rege Bætorum dono dantur, *fragm.* 7.

Jones, 1, 4.

Jonia, *Asiæ minoris regio* 1, 3. 7, 5. 9, 2 &c.

Iphicrates *Atheniensis, disciplina militari nobilis* 11, 1. *in qua multa meliora & nova attulit, ibid. præsertim in armatura, quam expeditiorem reddidit, ib. ejus res gestæ* 11, 2. *dotes* 11, 3. *dictum, ib. plurimum in Thracia vixit* 12, 3.

Iphicratenſes milites, *pro præstantibus* 11, 2.

Ismenias captus 16, 5.

Ister fl. 1, 3.

Istria unde dicta, *fragm.* 7.

Italia 7, 4. 10, 5 &c.

Junia familia 25, 18.

Juppiter Ammon 6, 3. Feretrius 25, 20. Jovis antistites 6, 3.

L.

Labeo Q. Fabius *Cos.* 23, 13.

Lacedæmon 6, 3.

Lacedæmonii, ab iis auxilium Athenienses petunt 1, 4. ab iis cuncta Græcia liberatur 9, 4. Lacedæmonii principes Græciæ 6, 1. terra marique duces 3, 2. eorum potentia 7, 9. tyrannis, *i. e. insolens in ceteros Græcos dominatus*, 15, 5. Lacedæmonii intelligunt, de principatu sibi cum Atheniensibus certamen fore 2, 6. tyrannos imponunt Atheniensibus 8, 1. bellum iisdem indicunt 5, 3. auxilio privati sociorum 15, 6. retinent arcem Theb. 16, 1. in societate, quam cum Artaxerxe fecerant, non manent 9, 2. post Leuctricam pugnam nunquam se refecerunt 17, 7. eorum potentia perculsa 16, 2. eorum reges duo 17, 1. 6,

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

3. Lacedæmonii victus atque cultus parsimoniæ dediti 7,
11. omnia ad oracula referebant 6, 3.
- Laco, *per antonomasiam*, pro Agesilao 13, 1. 17, 2.
- Laconica, *sc. regio* 13, 2.
- Lælius C. Terentio æqualis, *fragm.* 1 & 6.
- Lamachus, *unus e collegis Alcibiadis* 7, 3.
- Lamestus 20, 5.
- Lamprus, *musicus* 15, 2.
- Lampfacum, *alius Lampfacus* 2, 10. *urbs insignis cum portu optimo, circiter initia Helle Ponti, per quem Propontis in mare Ægeum enititur, Callipoli, in Chersoneso Thraciæ sita, opposita.*
- Lathyrus, rex Ægypti, *fragm.* 7.
- Leminus ins. 1, 1 & 2.
- Lentulus Spinther, *fragm.* 8.
- Leonidas, rex Lacedæmoniorum 2, 3.
- Leonnates, *unus ex Alexandri amicis* 18, 2.
- Leotychides 17, 1.
- Lesbus 12, 3. *insula in Ægeo pelago, magnitudine soli Eubœæ concedens, inque meridiem a septentrione porrecta.*
- Leucosyri, 14, 1. *nunc Cappadoces. sic dicti ad differentiam fuscæ coloris Syrorum.*
- Leuctra, vicus Bœotiæ 4, 7. 17, 6.
- Leuctrica pugna 15, 6 & 10. 16, 4.
- Ligures 23, 4.
- Longus Tiberius 23, 4. *collega P. Corn. Scipionis cos.*
- Lucani, *pro regione Lucanorum* 23, 5.
- Lucretius 25, 12. *pœta ingenio & facundia præcellens.*
- L. Lucullus 25, 5. *fragm.* 9.
- Lusitani 24, 3.
- Lutatius C. fudit Carthag. 22, 1.
- Lycus, pater Thrasybuli 8, 1.
- Lycu Syracusanus 10, 9.
- Lydi 14, 8.
- Lydia, regio Asiæ 9, 2. 14, 2.
- Lyfander Lacedæmonius Athenienses jam diu in Peloponnesos bellum gerentes casu conficit 6, 1. *hinc elatus & dominatoni suæ studens X viros constituit passim, ib. quæ potestas sublata rursus 6, 3. crudelis manet & perfidus 6, 2 & 4. reges abrogare molitur, ideoque oracula corrumpere instituit 6, 3. sed judicio liberatur, ib. denique occiditur apud Hæliarum, ib. a Pharnabazo delusus egregia accusatione 6, 4.*

I N D E X

factiosus & potens 17, 1. *muros diruit Athen.* 9, 4.
Lyfimachus 3, 1. *alius* 18, 10. *prælio cedit* 21, 3.
Lyfis Tarentinus, philosophus Pythagoreus & Epaminondæ præceptor 15, 2.

M.

Macedones veterani 18, 10. *Macedonum militum fama* 18, 3.
Macedoniam præoccupare destinaverat Leonnatus 18, 2.
Olympias repetit 18, 6. *Macedonia pulsus est Cassander* 19, 3.
Magalia, seu ut alii, Magaria, pars exterior Carthaginiæ, Byrsam amòlestens, fragm. 3.
Magnesia, urbs Asiæ, pud Meandrum 2, 10.
Magnes, civis Magnesiæ 14, 5.
Mago, frater Hannibalis 23, 7. *domum revocatur, ibid. fraternis calamitatibus involvitur* 23, 8. *ejus interitus, ibid.*
Mamercus, dux Italicus, capitur 20, 2.
Mamurra, eques Romanus, fragm. 10.
Mandrocles 14, 5.
M. Manlius, fragm. 1.
Mantineia, urbs Arcadiæ 15, 9.
Marathon, campus clade Persarum & Miltiadis tropæo insignis 1, 4.
Marathonia pugna 1, 6. *viçtoria* 2, 6. *Marathonium tropæum* 2, 5.
Marcellus M. Claudius cos. 23, 13. 24, 1. *quinqües cos. apud Venufiam cedit* 23, 5. *quomodo morte ejus audita Hannibal se gesserit, & quomodo corpus ejus tractavit, fragm.* 9. *an Hannibalem vicerit, ib.* *Marcellus Claudius, alius, qui postea vixit* 25, 18. *Marcellorum familia, ib.*
Mardonius quis 4, 1. *a quo victus, ib. &* 3, 2.
C. Marius filius 25, 1. *hostis judicatus juvatur ab Attico* 25, 2.
Maffagetzæ populi Scythiæ Asiaticæ 21, 1.
Media 18, 8. *Asiæ regio, ab occasu transversa oblique Persiæ occurrens.*
Medi satellites 4, 3. *ex Medis, pro e Media* 18, 8.
Medica vestis, fluida & perlucida 4, 3.
Melpum, opp. Italiæ Transpad. *fragm.* 7.
Meneclides, obrectator Epaminondæ 15, 5.
Menelai portus 17, 8.
Meneſtheus, filius Iphicratis 11, 3. *matrem pluris facit, quam patrem, ibid. fit prætor* 13, 3.

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

- Messena restituta 15, 8. 16, 4.
 Metellus Q. Celer, *fragm.* 7.
 Miccythus 15, 4.
 Milesius, *Mileti urbis civis* 1, 3.
 Miltiades colonos *Chersonesum* ducit 1, 1. *Lemnum & Cycladas capit* 1, 2. *consilium dat excutendæ dominationis Persicæ* 1, 3. *Marathonia pugna vincit* 1, 5. *quale præmium victoriæ ceperit* 1, 6. *Pari oppugnatione casu abstrahitur* 1, 7. *ob id damnatus in vinculis moritur*, *ibid. vera damnationis ejus causa* 1, 8. *laus ejus* 1, 1, 2 & 8.
 Minervæ ædes 4, 5. templum 17, 4.
 Minucius Ruf. M. F. 23, 5. Q. Minucius Cos. 23, 8.
 Mithridates, Ariobarzanis fil. 14, 4 & 10.
 Mithrobarzanes 14, 6.
 Mitylenæi multa millia jugerum agri Pittaco muneri dantes 8, 4.
 Mocilla, L. Julius, prætorius 25, 11.
 Molossi, gens Epirotica 2, 8.
 Munychia, portus Atticæ, ut Stephanus ait, seu, ut Strabo, collis, *Chersonesi speciem præbens, introitum habens oris angusti* 8, 2.
 Mutina 25, 9.
 Mycæ, urbs Caricæ 5, 2.
 Myus, urbs Asiæ 2, 10.

N.

- Naxus insula in *Ægæo*, 2, 8. hodie Nicæsia.
 Nectanebes, rex *Ægypti* 17, 8. & Nectanebus 12, 2.
 Neocles, sive ut in quibusdam MSS. Neoclus 2, 1.
 Neontichos 7, 7. castellum in *Thracia*.
 Neoptolemus cadit 18, 4.
 Nepos Corn. M. Ciceronis, ut qui maxime, amicus familiarisque fuit, *fragm.* 4.
 Neptuni fanum, asylum 4, 4.
 Nero C. Claudius 24, 1. Ti. Claudius Nero, Drusilla natus, qui Augusto successit 25, 19.
 Nicanor Cassandri præfectus Piræeo potitur 19, 2.
 Nicias, unus e collegis Alcibiadis 7, 3.
 Nilus fl. 18, 5.
 Nomentanum prædium 25, 14. de Nomento, oppido Latiorum, v. Claver. *Ital. antiq.*

I . N D E X

Nora, castellum Phrygiæ 18, 5.
 Numidæ frustra insidiantur Hannibali 23, 6.
 Nysæus 10, 1.

O.

Octavius Cæsar Atticum familiariter per epistolas colit 25, 20.
 Œdipus, parricida & incestuosus 15, 6.
 Olympiæ victor, *præf.* Olympiæ victores quibus coronis donati 7, 6.
 Olympias, mater Alexandri, Eumenis consilium, mox & auxilium implorat 18, 6.
 Olympiodorus, *tibicen* 15, 2.
 Olynthus, *urbs Thraciæ* 16, 1.
 Olynthii bello subacti 23, 1.
 Onomarchus, custodum præfectus 18, 11.
 Orchomenii 6, 3.
 Orestes matricida 15, 6.
 Otacilius L. Pilitus, *fragm.* 6.

P.

Pactye, *urbs in Isthmo Chersonesi Thraciæ ad Propontidem.*
Al. Perinthus. 7, 7.
 Padus fl. 23, 4 & 6.
 Pamphylum mare 23, 8.
 Pandates 14, 5.
 Paphlago, *per antonomosiam*, pro Thyo 14, 2.
 Parætaca, *regio Mediæ* 18, 8.
 Parus insula (*una e Cycladibus, candido marmore celebris*) oppugnata 1, 7. Parium crimen, *super Pari oppugnatione intentatum* 1, 8.
 Patroclus 14, 2.
 Paullus L. Æmilius *cos.* 23, 13.
 Pausanias, *varii moris homo, Mardonium fudit*, 4, 1. *hinc incivilis insolentia*, *ibid. quæ felicitate augetur* 4, 2. *ambit amicitiam Xerxis*, *ib. ideo multatur*, *ib. vincula rursus meretur & effugit* 4, 3. *suoapte indicio deprehenditur* 4, 4. *in Chalcicæo interit* 4, 5. *Fit ejus mentio* 3, 2. *rex Lacedæmoniorum dicitur* 8, 3.

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

- Pausanias, *Philippi percussor* 21, 2.
 Peducæus *Sextus* 25, 21.
 Pelopidas *Theban. per factiosos patria pellitur* 16, 1. *adulescentibus undecim stipatus insolito habitu Thebas redit* 16, 2. *magistratus violentos occidit* 16, 3. *libertatem reddidit, Cadmeam restituit, ibid. altera Thebis persona fuit* 16, 4. *adversa perpeffus* 16, 5. *cadit in prælio, ibid. vir fortis* 15, 7.
 Peloponnesus 10, 10. 15, 7 &c. Peloponnesii 9, 5. Peloponnesium, *vel, ut vulgo, Peloponnesiacum bellum* 7, 3 &c.
 Perdiccas, *Amyntæ & Eurydices filius* 11, 3.
 Perdiccas, *inter amicos Alex. M.* 18, 2.
 Pergamenæ naves 23, 11.
 Pericles, *vitricus Alcibiadis* 7, 2.
 Perperna *M. Censorinus* 24, 1. *al. Perpenna.*
 Persæ fusi 1, 5. *venatibus & luxuriæ dediti* 7, 11. *Persarum dominatio* 1, 3.
 Persia, *totum imperium Persarum, cujus pars est Persis* 12, 3.
 Persis 2, 10. *Persidis finitima regio* 18, 7. *Persicum bellum* 2, 2. *Persicæ res* 9, 5.
 Peucestes, *corporis custos Alex.* 18, 7.
 Phalericus portus. *al. Phalereus* 2, 6. *unus e tribus Atheniensium & antiquissimus, & brevissimo ab urbe spatio remotus.*
 Pharnabazus 7, 10. *satrapes regius* 6, 4. *satrapes Joniæ & Lydiæ* 9, 2. *dux belli Ægypti, destinatus* 14, 3.
 Pheræ, *colonia Lacedæmoniorum* 9, 1.
 Phidias, *in vulg. pro Philia, amicitiae numine, cui Athenienses statuam posuerunt* 25, 3.
 Philippides, *cursor ejus generis, qui hemerodromi vocantur* 1, 4. *Al. Phidippus, vel Phidippides malunt.*
 Philippense prælium, *quo Augustus scil. Brutum & Cassium devicit* 25, 11. *sic dicitur, quod prope Philippos, Thessaliæ urbem commissum.*
 Philippus, *Alex. M. pater* 11, 3. *idem Amyntæ filius vocatur* 18, 1. *idem Philippus rex* 19, 3. *Macedo multa molebatur, sc. dominationis consilio* 13, 3. *a Pausania occiditur* 21, 2. *ejus domus & familia* 18, 6.
 Philippus *Aridæus, Alexandri frater* 19, 1 & 3.
 Philippus, *rex Maced. Demetrii filius, Iersei pater* 23, 2.
 Philistus, *historicus, Syracusus reducitur* 10, 3. *tyrannidi amicus, ibid.*
 Philocles, *prætor Atheniensium* 7, 8.

I N D E X

- Philostratus**, *frater Callicratis, Atheniensis* 10, 9. *Al. Philocrates, vel Philocratus.*
- Phocion** *Atheniensis, Bonus cognom.* 19, 1. *paupertate memorabilis, ib. ejus dictum super ea, ib. Demadis consiliis mixtus Demosthenem pellit* 19, 2. *Piræum securitate sua prodidit, ib. capitis damnatus a populo* 19, 3. *causam dicit apud Philippum, ib. Athenas reductus damnatur* 19, 4. *ejus dictum, ib. a servis sepultus est, ibid.*
- Phœbidas** *Lacedæmonius* 10, 1.
- Phœnicum** *ducentarum navium classis devicta* 5, 2. **Phœnicibus** *naves imperatæ* 9, 4.
- Phryges** 14, 8.
- Phrygia** 7, 9. 14, 2.
- Phyle**, *castellum Atticæ* 8, 2.
- Piræei** *portus triplex* 2, 6. 19, 2. 7, 6. 8, 2.
- Pisander** 7, 5. 9, 4.
- Pisidæ**, *populi juxta montem Taurum habitantes* 14, 4.
- Pisistrati** *tyrannis* 1, 8.
- Pittacus**, *unus e septem sapientibus* 8, 4.
- Platæa**, *urbs Bœtiæ, apud quam cum universo exercitu Mardonius Persa cæsus est* 3, 2. 4, 1.
- Platæenses** 1, 5. **Platæense** *procelium* 3, 2.
- Plato** *Tarentum venit* 10, 2. *a Dionysio patre Syracusas perducitur, ib. rursum a filio precibus Dionis, ut antea, Athenis arcessitur* 10, 3. *persuadet tyrannidis finem facere, ibid. a patre Dionysio venundari jussus* 10, 2. **Platonis** *symposium* 7, 2.
- Pœcile**, *Παικίλη* 1, 6. *porticus Atheniensis a varietate picturarum sic dicta, quæ ibi posita.*
- Pœnus**, *per antonomasiam pro Hannibale* 23, 10. **Pœnicum** *bellum primum* 22, 1. *secundum* 22, 4.
- Polybius**, *historicus* 23, 13.
- Polymnis**, *Epaminondæ pater* 15, 1.
- Polyisperchon** *Cassandrum Macedonia pellit* 19, 3.
- Pompejum** *qui & cur secuti* 25, 7. **Cn. Pompeji M.** *res gestas scripsit L. Otacilius. fragm.* 6.
- Pontus** 23, 10.
- Proclus**, *pro Procles* 17, 1.
- Proserpinæ** *ædes* 10, 8.
- Prusias** *Bithyniæ rex* 23, 10. *jus hospitii violare non audet in Hannibale* 23, 12.

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

Ptolemaeus, ex *Alex. M. amicis*, postea *Ægypti imperio celebratus* 18, 10. 21, 3.

Ptolemæus Ceraunus interficit Seleucum 21, 3.

Pydna, *urbs Macedonia litori accubans* 2, 8.

Pythæones, *Thyi pater* 14, 2.

Pyræus saltus 23, 3.

Pyrrhus Epirotes *istlu lapidis interiit* 21, 22.

Pythia 1, 1. 2, 2. *subaud. sacerdos Apollinis Pythii, quæ consulentibus respondebat; alio nomine Phœbas.*

Q.

Quirinalis collis 25, 13.

R.

Rhodanus fl. 23, 4 & 6.

Rhodi confidunt cum Antiochi copiis 23, 8.

Roma *vocatur urbs, in qua domicilium orbis terrarum est imperii* 25, 3. *quando condita*, fragm. 1.

Romanus populus omnes gentes virtute superavit 23, 1. Romanum nomen, *populus* 23, 7. Romano non licebat alibi civem fieri 25, 3.

Romulus 25, 20.

Rubium mare 23, 2.

S.

Sabini 24, 1.

Saguntus expugnata 23, 3.

Salamin, vel Salamis 2, 2. 3, 9. *Insula clarissimi nominis ad stadia quasi LXX in longum porrecta, incipiens e regione Megaridis, sed majore sui parte Eleusinio litore ditionis Atticæ opposita, freto angusto ab Amphiale promontorio sejuncta, cum urbe cognomine, quondam in Austrino latere, quod Æginam intueatur, posita, deinde in latus adversum contra Atticam translata.*

Salaminia pugna 3, 2. victoria 2, 6.

Samothracia 25, 11.

Samus 7, 5. 13, 1. deficit ab Athen. 13, 3.

Sardes, *urbs Lydiæ* 17, 3. 9, 5.

Sardinia 24, 1. Sardinienfis triumphus, *ibid.*

Saufejus L. 25, 12.

Scipio P. Cornelius *ter vincitur ab Hannibale* 23, 4. *ejus filius, Africani pater* 23, 6.

Scipio Africanus principatum in civitate obtinuit 24, 2.

I N D E X

- Scipio Cornelius, *pro* Cornelius Scipio, *Attici* familiaris 25, 18.
- Scismas 14, 7. *Al. Syfinas.*
- Scyrus, *insula, una ex Cycladibus* 5, 2.
- Scythæ premunt Darium 1, 3.
- Scythiffa 14, 1.
- Seleucus 18, 5 & 10. a Ptolemæo dolo interfectus 21, 3.
- Sena 24, 1. *Piceni, sive Umbriæ in Italia oppidum.*
- Sergius Galba 24, 3.
- Servilius *Cn. Geminus* 23, 4.
- Servilia Bruti mater 25, 11.
- Sestus 13, 1. *civitatum Chersonesi præcipua & munitissima, habens portum cum statione navium opportunissimum, colonia Æolica, patria Herus, amicæ Leandri Abydeni, navatu Hellepontum per noctem ad amicam trajicere soliti: cui ex obliquo Abydus in litore Asiæ respondebat cum portu quoque egregio, declinans paulum ad auxilium a pontis loco, ut Sestus ad boream. Hodie Dardanellæ.*
- Seuthes, rex Thracum 7, 8.
- Sicilia 7, 5 & 6. eam Dion armis capit 10, 5. in pristinum statum restituit Timoleon 20, 1. Siciliæ possessionem Carthaginienfes complures annos tenuerunt 20, 2.
- Siculi 20, 3.
- Sigæum 12, 3. *Idæ promontorium vocat Aristoteles.*
- Silenus, *historicus Græcus* 23, 13. *Alii male Philenius.*
- Sinus Arabicus, *fragm.* 7.
- Socrates 7, 2.
- Sophrofyne 10, 1.
- Sofilus, *historicus & Hannibalis præceptor* 23, 13.
- Sofius *C. cos.* 25, 22.
- Sparta sine muris 17, 6. oppugnata 15, 8. pæne capta 17, 6. Spartam omnium sociorum legati convenerunt 15, 6. sub potestatem Xerxis redacturum se pollicetur Pausanias 4, 2.
- Spartani 16, 2. 21, 1.
- Strymon *fl. Thraciæ* 5, 2.
- Sulpicius *P. cos.* 23, 7. Sulpicius *trib. pl.* interfectus 25, 2.
- Sulpicius *histor.* 23, 13. Sulpicius *Serv.* 25, 2.
- Sulla Atticum frustra Athenas deducere cupit 25, 4. Sullæ seni Atticus fuit jucundissimus, *ib.*
- Sullanæ partes 25, 2.
- Syracusæ 10, 2, 3, 5, 6. 20, 1, 2, 3. initio a Corinthiis conditæ 20, 3. libertati restitutæ 20, 1.

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

Syracusani Timoleonem publice sepeliunt 20, 5. Syracusanis bellum indictum 7, 3.

Syria 23, 8.

Sysamithres 7, 10.

T.

Tænarus 4, 4. *promontorium & urbs in finibus agri Lacedæmoniorum.*

Tamphilus *Cn. Bæbius, cos.* 23, 13. *M. Bæbius, ibid.*

Tamphilana domus 25, 13. *al. Cæciliana.*

Tarentum 10, 2. *urbs Calabriae perampla & præpotens. Tarentina purpura, fragm.* 8.

Taurus, *mons Lyciæ* 9, 2. 14, 4. 18, 3.

Terentius P. Scipionis Afr. & C. Lælii æqualis, *fragm.* 1.

Thacus 17, 8.

Thasus, *insula Thraciæ & Macedoniae vicina* 6, 2. Thasii 5, 2.

Thebæ 7, 4. liberatæ a Pelopida & Epaminonda 16, 4. 15, 18. exitio ereptæ 15, 8. quando imperarint & fervierint 15, 10. Thebani occidunt Lyſandrum 6, 3. formidantur a Lacedæmoniis 16, 1. Spartam oppugnant 15, 8. *viribus non ingenio censendi* 15, 5.

Themistocles *qua adolescentia, ingenioque usus sit* 2, 1. *bello Corcyr. rempublicam præclare gerit* 2, 2. *confligit primum cum Xerxe* 2, 3. *eundem aſlu & loco vincit* 2, 4. *in Aſiam relegat* 2, 5. *muros Athenienſium reſtituit conſilio & arte* 2, 6 & 7. *ejicitur* 2, 8. *abſens proditiōis damnatur, ibid. varia fuga agitur.* *ibid. epistola ejus ad Artaxerxem* 2, 9. *a quo magnifice donatur* 2, 10. *opinionēs de morte ejus, ib. æqualis & obtreſſator Ariſtidis* 3, 1.

Theopompus, *historicus* 11, 3. 7, 11.

Theramenēs 7, 5.

Thermopylæ 2, 3 & 4. *angusti aditus, unde & nomen portarum: alteram vocabuli partem ab aquis calidis, quæ in faucibus, acceperē.*

Thessaliæ tyranni 16, 5. *civitates, ibid.*

Thraces 1, 1. 11, 2. a Cimone fugati 5, 2. pecuniæ Alcibiadis insidiantur 7, 9. vinolenti & rebus venereis dediti 7, 11.

Thracia 7, 7. 12, 3.

Threſſa, *Thracia femina* 11, 3.

Thraſybulus *patriam a triginta tyrannis liberat* 8, 1. *contra quos primo Phylon occupat* 8, 2. *mox Munychiam, ibid. ubi*

Corn. Nep.

P

I N D E X

- civiliter victoria utitur, *ibid.* constituta pace legem oblivionis fert, servaturque 8, 3. qualis corona ei data 8, 4. in tabernaculo denique interfectus est, *ib.* Fit ejus mentio 7, 5 & 7.
- Thucydides 2, 1 & 9. 4, 2. cujus ætatis historicus 7, 11.
- Thuri, *pl.* urbs Italiae, Sybaris ante dicta 7, 4.
- Thyus, dynastes Paphlagoniæ 14, 2. a Datame capitur, *ib.*
- Turæus, *hijor.* 7, 11. maledicus, *ibid.*
- Timoleon, Corinthius, patriam a tyranno liberavit, Syracusas servitute, Siciliam oppressione 20, 1. fratrem, qui tyrannidem occupaverat, interfici jussit, *ib.* unde judicia in se concitavit hominum & matris odium, *ib.* Dionysio Sicilia depulso pepercit 20, 2. Carthaginiensium copias fugavit, Mamercum cepit, *ib.* res Siciliae instaurat 20, 3. privatus sponte factus magno tamen publice in honore fuit, *ib.* oculorum in senectute jacturam fert moderate 20, 4. modestia ejus, *ib.* pietas, *ib.* conviciorum patientia, *ib.* prælia maxima natali die fecit 20, 5. celebri sepultura honoratus, *ibid.*
- Timoleonteum, gymnasium Syracus. 20, 5.
- Timophanes, frater Timoleonis, tyrannidem occupat, & imperio fratris occiditur 20, 1.
- Timotheus, Atheniensis, describitur 13, 1. ejus facta illustria, *ibid.* statua rari honoris 13, 2. emeritus revocatur ad militiam 13, 3. accusatus prodicionis multatur, *ibid.* Chalcidem se confert, *ibid.* moderate & sapienter vixit 13, 4. Fit ejus mentio 11, 3. Lesbii plurimum vixit 12, 3.
- Tiribazus Sardibus præest 9, 5.
- Tisagoras, frater Miltiadis 1, 7.
- Tissa, hernes 7, 5. præfectus Pers. deficit a rege 9, 2 & 3. hostis judicatus 9, 4. inducias petit & violat 17, 2.
- Tithraustes chiliarchus 9, 3. dux 14, 3.
- Torquatus L. condiscipulus Attici 25, 1. consul 25, 4. A. Torquatus 25, 11.
- Trafimenus, lacus in agro Perusino 13, 4.
- Trebia, fluvius ex Apennino monte in Padum fluens 23, 4 & 6.
- Troadis ager 4, 3.
- Troezen, vel Troëzene, 2, 2. urbs Peloponnesi clarissima, paululum a litore recedens.
- Troicum bellum 14, 2.
- Tusculum municipium 24, 1.

V.

Valerius L. Flaccus 24, 1.

HISTORICUS ET GEOGRAPHICUS.

Vatro C. Terentius victus 23, 4.

Veneti, *fragm.* 7.

Venusia, *urbs* Apuliæ, Horatii patria 23, 5.

Vettones, *Hispaniæ citerioris* populi 22, 4.

Volumnius P. præfectus fabrûm Antolii 14, 12.

Utica 22, 2. *urbs* Lybiæ post Carthaginem maxima; quam
Pelejus Paterculus 1, 2, circa Codri tempora Tyrios, pau-
cis annis post Gades, condidisse scribit.

Vulstonis Cn. Manlii res gestæ Hannibali memoratæ 23, 13.

X.

Xenophon Socraticus 17, 1.

Xerxes mari & terra bellum infert Europæ 2, 2. in Asiam
suam relegatur, *ib.* & 21, 1. ab Artabano ferro interimi-
tur 21, 1.

Z.

Zacynthii adolescentes 10, 9.

Zama 23, 6. *urbs* Africæ, hodie Zamor.

I N D E X
G R A M M A T I C U S
I N
C O R N . N E P O T E M .

A.

- A** stirpe, *ab initio familiæ & origine* 25, 18.
 Ab tam tenui initio tantæ opes profligatæ, *tantillis ab initio viribus* 16, 2.
 Abdere se in Thraciam 7, 9. *veluti in sinum securitatis. de eo, qui suam fortunam occultare studet.*
 Abest a persona principis, *non decet principem* 15, 1. *abesse ab invidia, remotum esse ab obtrektionibus invidiæ* 12, 3.
 ab Urbe, *peregre esse* 25, 20.
 Abiectus opponitur florenti 25, 8.
 Abripere, *intercipere* 14, 4. *abripì, de iis, qui ex solo patrio in aliud trajiciuntur* 1, 4.
 Abrogare alicui imperium, *pro non prorogare* 15, 7.
 Abstinentia, *animi f. il. ad e sus pecuniam invicti* 15, 4 &c.
 Accedere ad manum, *collatis signis dimicare* 18, 5. *ad rem publicam, capeffere rem publicam* 9, 1.
 Accipere conditionem, *ratum habere id, quod offertur* 14, 8. *acceptus male. qui praelio fufus* 18, 8.
 Accubare, *humi jicere* 17, 8.
 Accusare, *cum accusativo rei* 6, 4. *cum ablat. rei per ellipsin*

INDEX GRAMMATICUS.

- præpositionis* de 6, 3. 1, 8. 7, 4. *cum genitivo rei* 1, 7. 4, 2 &c.
- Acer*, ἄξυμος, *irritabilis* 13, 3.
- Acerba mors*, *lustuosa*, *tanquam præmatura* 5, 4. *acerbius imperium*, *crudelitas* 18, 6. *acerbitas*, *rigor* 10, 6. *acerbitas temporis pristini*, *indigna prist. t. illata* 7, 6.
- Acheron*, *pro inferis* 10, 10.
- Acquiescere*, *significanter*, *de morte*, *vitam laboriosam secuta* 23, 13.
- Acroama* 25, 14. *Acroamata vocantur quicumque sive in theatro, sive in convivio*, (*uti h. l.*) *voluptatis causa audiuntur*, *musici omnes*, & *scurræ*, *moriones*, *qui cantu nervorum, tiliarum & vocum*, *facete ridicule distis*, *recitatione etiam aliqua*, *delectant aures*. Cf. *Ernest. in Excurs. 8 ad Suet. Aug.*
- Actor* 25, 3. *ab auctore*, *secundum Buchnerum*, *ita differt*, *ut hic suadeat*, *ille curet & agat*.
- Adhibere memoriam nullam contumeliæ*, *ea ad ultionem non ui* 15, 7. *in convivium*, *secum ducere*. Præf.
- Adire ad aliquem* 2, 7.
- Adjungere aliquid*, *addere iis*, *quæ dicta sunt* 15, 10.
- Adjutor*, *collega belli gerendi* 9, 4.
- Adolescens*, *de quadragenario* 25, 8. *de triginta annos habente*, *admodum adolescentulus* 22, 1.
- Adorior oppugnare* 8, 2 &c. *Aggredior hoc facere*, *conatum cum effectu notat*. *Adoriri Dodonam*, *de conatu corrumpendæ sacerdotes Dodonæos* 6, 3.
- Adscitus lepor* 25, 4. *opponitur nativo*.
- Adversum tenere proficiscentibus*, *de vento*, *qui proficiscentibus flatu est contrarius*, *qui contra spirat* 1, 1. *adversum Athenas*, *e regione* 2, 3.
- Adversarius*, *de eo*, *qui factionem comparat* 10, 7. *adversarius populus*, *hac voce notatur τὸ φιλαίτιον*, *sive adversandæ premendique superiores libido* 13, 3. *adversarius in rep. administranda*, ἀντίτεχνος, ἀντιπολιτευόμενος 15, 5. *adversarii*, *obtrectatores*, *amuli* 15, 7.
- Ædes*, *pro templo* 25, 20. 4, 5. 10, 8.
- Ædium primus locus*, *atrium*. Præf. *pars interior*, *ibid.* *pars superior* 10, 4.
- Ædificator*, *qui adificandi studio ducitur* 25, 13.
- Ædificium*, *de casa* 7, 10. *de castello* 23, 12.

I N D E X

- Ædilis plebis, ad differentiam Ædilium Curulium, & Cerealis* 24, 1.
Æmulari aliquem, contendere de gloria cum aliquo 15, 5.
Æneæ coronæ 7, 6. *statuæ* 23, 9. *loricæ* 11, 1.
Æquiparare aliquem labore, corporisque viribus 7, 11.
Æquam conditionem versuræ non habere, non invenire, ut
aquo ac modico fœnore mutuam det pecuniam, quo debita
sua solvat 25, 2.
Æquitas 3, 2. *conjuncta cum justitia & innocentia, lenitas est*
& clementia.
Æquitate summa res Chersonesi constituit 1, 2. *ubi, interprete*
Ravio, æquitas juris, ἰσότης est intelligenda.
Æquitas animi 8, 2. *animus paucis contentus.*
Æris terna millia, scutati triginta 25, 13. *ævis terna millia*
sunt 3000 assium. Si amittas æris, subaudi nummum, ut
sint 90 scutati, quæ verisimilior summa. Manut.
Æstimata est lis ejus tot talentis, quantus in classem summo
factus erat 1, 7. *ex antecedenti consequens notatur, i. e. ex*
æstimatione delicti, multa. Asconio litem æstimare est, pec-
uniam de qua lis fuit, & propter quam reus condemnatus est,
in summam redigere. Valerio Maximo 5, 3, *est pœnam fini-*
re, h. e. multam definire.
Ætas extrema, senectus 24, 2. 25, 10. *ætas extrema imper-*
torum, ultimi tum imperatores erant 13, 4. *ætatis vacatio,*
senectutis immunitas a bello 25, 7. *ætati omni aptissimus,*
hominibus cujuscunque ætatis 25, 16.
Afferre manus, vim facere 20, 1.
Affinis, vir sororis; hæc enim propria vocis acceptio 20, 1.
ita affinitas 10, 1.
Afflicte res, inclinata, accisa 9, 2.
Agere, proprio sensu 14, 3. *alloqui* 10, 2. *tractare, transire*
5, 1. administrare 23, 8. *movere, perturbare* 25, 9. *causam*
populi, studere democratiæ 19, 3. *egit nihil aliud quam ut*
περίσπασις magnæ contentions & studii 23, 10.
Agelius, de tenui possessione 19, 1.
Agnoscere natum, ipso Cornelio interprete, suum dicere 17, 1.
Agricola soletis, rei rusticæ peritus 24, 3.
Ala equitum 18, 1. *Alæ d' est exercitus equitum ordines, qui*
circum legiones dextra sinistraque, tanquam alæ in avium
corporibus, locabantur.
Alienum, intempestivum, ἀνεκτόν 1, 6. *plane inidoneum* 2, 4.
extraneum 8, 1. 15, 1. *alienatæ insulæ, quæ defecerant* 5, 2.

- Altera persona, unus ex duobus, quibus respublica plurimum debet; additur, secunda tamen, ut referatur ad superiorem & primum 16, 4. alteræ alæ, pro alteri 18, 1.
- Ambitione magna deducere aliquem 10, 2. vehementi studio & contentione, & cum ostentatione quadam: seu, ut alii explicant, φιλοτιμῶς, honorifico apparatu ac comitatu.
- Ambitus largitiones, captatoriarum donationes in ambiendis per m-las artes honoribus 25, 6.
- Amiciores conciliantur homines 17, 2.
- Amici regis, Persarum sc. 1, 3. Ita vocantur principum consilarii, praefecti, procures.
- Amicos tueri, opibus officioque adesse eis 15, 3.
- Amicitia, pro societate 15, 6.
- Amiculum agreste duplex 14, 3. Ferrarius de re vestiaria P. II, 1, 9 & 10, putat duplex vestimentum dictum, quod densum crassumque ac duplici filo contextum & viliosum esset; vel quod duplici panno confectum. Græcis est χλαίνα διπλή.
- Amittere optimates 10, 7. eorum favorem.
- Amœnitas domus, id quod domui amœnitatis causa conjunctum est 25, 13.
- Anagnostes 25, 13.
- Antractus longior viæ 18, 8.
- Angustiae maris 2, 3.
- Animadvertere, considerare 15, 6. conspicari 16, 5. animadverti varietas fortunæ, observata 13, 4.
- Animarum bene insulae, in fide manentes 5, 2. oppon. alienarum 5, 2.
- Animus, pro fiducia constantiaque 1, 4. maximus, pro fiducia sui constantiaque 10, 5. animo isto esse, id consilii habere 18, 11. animo bono facere, proposito non scelesto 17, 6. animo bellare, h. e. consiliis, occultis moliminibus 23, 1. 18, 4. animo æquo ferre, sine indignatione 10, 6. sine obestratione 25, 1.
- Anno vertente conficere iter, h. e. integrum annum itinere insumere 17, 4.
- Annalis scil. liber 23, 13.
- Annicula 25, 19.
- Antiquitatis amator 25, 18. h. e. historiae antiquæ.
- Antistare cui, præstare 3, 1.
- Antistites Jovis, sacerdotes 6, 3.
- Apparare, moliri 18, 2.

I N D E X

- Apparatus, *conjungitur cum munitionibus, de operibus πολιορκητικοῖς* 18, 5. apparatus regius, *de cultu* 4, 3.
- Apparere, *ministrare. de honoratiore ministerio* 18, 13.
- Appellatus est, *ut vellet, compellatus, rogatus* 25, 8.
- Appetere majores res, *de incivili elatione* 4, 2. appeti ultro, *in pretio haberi, amari. fragm.* 5.
- Applicare se, *accedere, se conjungere* 3, 2.
- Apud, *coram* 6, 4. penes 19, 2.
- Arbitrium, *electio* 9, 4. arbitrio alicujus rem remittere, *trahationem rei penitus committere* 22, 1. omnia geruntur, *de summo imperio* 9, 2.
- Arceffere, *advocare* 10, 2.
- Arguere, *crimini dare* 7, 7. argui crimine, *convinci* 4, 3.
- Argutissime in scholis præcipere. *de subtilitatibus philosophorum. fragm.* 5.
- Arma pedestria, *h. e. peditum* 11, 1. armorum officinæ 17, 3. arma abjicere 12, 4. tradere adversariis, *summum dedecus* 22, 1.
- Armare quem, *ad arma instigare* 23, 10. armare se imprudentia alterius, *consilia sua ex alterius imprudentia ducere* 10, 8.
- Armillæ aureæ 14, 3. *De hoc ornatus genere post alios Ruben. elect. 1, 38, & Bartholin. opusc. pecul.*
- Ars nova, *nova ratio, singulare inventum* 1, 5. artes ceteræ, *virtutes* 15, 2.
- Artifices, quos cultus domesticus desiderat 25, 13. *ad voluptatem & lucrum locata eorum opera. sunt autem ejusmodi servorum nomina: gladiatores, agitatores, funambuli, palæstritæ, pictores, cælatores &c.*
- Ascendere gradum eum, *ad eum honorem* 19, 2.
- Asciscere civitatem, *jus civitatis, civem fieri* 25, 3.
- Aselli, *piscium genus, fragm.* 10.
- Aspergi infamia 7, 3.
- Asperitas, *difficillima natura, quod genus hominum Græci δυσκόλους vocant. distinguitur a severitate, cujus excessus est.*
- Aspernari conditionem, *recusare* 5, 1. *passive occurrit fragm.* 5.
- Aspicere, *ἀντιβλέπειν, ἀποφθαλμείν, erectis & irreverentibus oculis intueri* 15, 8. revereri 12, 4.
- Asseda prætoris, *de legato ejus* 25, 6.
- Astu, vel Asty. Gr. ἀστύ, urbs, oppidum, *de Athenis peculiariter & ἑξοχῆς ritu dictum* 2, 4. urbs Athenarum, *quatenus ab arce & portu distinguitur* 7, 6.

GRAMMATICUS.

Athletæ 12, 1. 15, 2.

Attendere animum ad cavendum 7, 5.

Attingere poetice, *aliquid operæ in illo studio ponere* 25, 18. regionem, *eo pervenire* 10, 5. *summas rerum*, ἀκροθιγῶς διερχεσθαι 16, 1. *opp. res explicare.*

Avare facere 6, 4.

Audire. quod quidem nos audierimus 3, 1. *Formula elegans corrigendi, quæ generalius dicta sunt.* audientes dicto 11, 2. *obedientes.*

Avertere puppes, *de recedentibus* 23, 11.

Augeri adjuvari que ab aliquo, *promoveri ad majora ope consilioque alicujus* 19, 2. *agro, urbibus augeri, donari, locupletari* 13, 1.

Aulici 14, 5.

Ἀυτοματίας facellum 20, 4. v. *Plutarch. περὶ εἰμαρμένους, & Gyraldus in hist. Deorum syntagm. 16. Non assequuntur rem, qui per casum fortuitum vertunt, quomodo Lamb. Melius Xylander, qui Fortem Fortunam. Coluit haud dubie cum Siculis hoc numen Timoleon, hoc respectu, quo fortuna omnium actionum laborumque humanorum domina & moderatrix credita est, ut sit illa ipsa ἐν ἀδῇ τύχη, cui multa Græci Romanique monumenta consecrarunt, cujus cultum ex vetere astrologia deducendum autumat Seldenus de Diis Syr. Syntagm. 1, 3. Retulit ad hujus Deæ auspicia ac numen, quidquid habuit Timoleon successuum: unde patet, qualis Dea, & quo fine culta.*

Avunculus 25, 13 &c.

B.

Barba promissa, *al. proluxa* 14, 3.

Barbarus, qui Græcis est peregrinus 2, 4. 9, 4. 1, 7. 18, 3. &c.

Beatus. non beatissimus, *nec ditissimus, nec pauperrimus* 17, 8.

Bellum agere, *opp. suscipere* 23, 8. *totum deleere, eleganter de subito & insperato sine imposito, hostibus impetu oppressis* 7, 8. *ducere, in longum extrahere* 7, 8. 14, 8.

Benevolentia civium, *pro pignoribus & documentis benevolentia* 7, 6.

Benignitas, *de præstito auxilio* 20, 2.

Bonus civis, *significanter de eo, qui habitus statusque civilis amans, officiis civilibus servit* 11, 3. *BONUS, Gr. χρηστός, cognom. Phocion. in virtutis honorem datum* 19, 1.

I N D E X

- boni, *nobiles, optimares* 25, 22. *res bonæ, delicatæ, lautæ, splendidae* 17, 8. *bonum naturale, bonum naturæ* 8, 1. 10, 1.
- Bonitas, *pro æquitate civilis imperii* 1, 8. *excellens, virtus & moderatio animi* 20, 5. *Attici, morum facilitas, τὸ ἰδιὸν καὶ εὐόμιλον* 25, 21. *naturalis perpetua, moderati cælitique judicii constantia, τὸ εὐσταδὲς τῆς φρονήσεως* 25, 9.
- Boreas ventus, *aquilo* 1, 2.
- C.
- Cadere, *de morte bellica proprie* 4, 1. *cadit imperii majestas, evertitur* 16, 2. *res cadit præter opinionem, h. e. evenit* 1, 2.
- Cadi, *fragm.* 8.
- Caduceum, *κηρυκεῖον. tabellarius cum caduceo, caduceator, κήρυξ* 23, 11.
- Cærimonia summa colitur hoc sacrarium. *sanctitas religione inviolabilis notatur* 2, 8.
- Calces remittere, *de equis* 18, 5.
- Callida liberalitas, *quæ non honesti studio, sed tremori datur & utilitati* 25, 11. *callide cogitare, perire, sollerter, sapienter, ut nihil te lateat fusi atque* 14, 8. *callidissime conjicere de futuris, perspicacissime & providentissime* 2, 1.
- Canere, *vox propria de oraculis, vatibus, poetis* 25, 16.
- Canes venatici 16, 2.
- Capere dolorem ex curatione morbi 25, 21. *fructum oculis, voluptatem percipere* 18, 11. *humanitate* 7, 9. *elegantia vitæ aliquem* 25, 19. *conciliare sibi, sui reddere studiosum.*
- Capeffere rempublicam 2, 2. *Cic. accedere ad remp. de gerendis magistratibus.*
- Caput Græciæ, *urbs domina, princeps, imperans ceteris* 15, 10.
- Capitulatim, *κεφαλαιωδῶς, summam* 24, 3.
- Carere, *non uti* 16, 1.
- Caritas patriæ 7, 5 & 8. 15, 4. *Caritatem ita distinguit Cic. in partit. orat. 16, ut caritas sit Deorum, patriæ, parentum; & amor fratrum, conjugum, liberorum, familiarium.*
- Casa, *domus exigua, tugurium* 7, 10.
- Castrum, *munitus muro locus* 7, 9. *ejus diminut. castellum* 23, 12. *castra nautica* 23, 11. *de statione navium.*
- Casus, *infortunium* 18, 11.

GRAMMATICUS.

- Causam interponere 2, 7. *causari, prætextu uti, interfere*
 1, 3. causam transierre, *culpam* 15, 8. causam dicere,
defendere se in iudicio 7, 4. causa capitis, *iudicium capi-*
tle 19, 2.
- Cel habere sc. *funus, de officio exsequiarum* 20, 5.
- Celebritas *frequentia. Præf.*
- Censur 24, 2. censorius, *qui aliquando censuram gessit* 24, 1.
- Certus, *fidus* 4, 2. 7, 10. certa dies, *præstituta* 12, 3.
- Chordæ, *cithara* 15, 1.
- Citharra 18, 8.
- Ciconiæ in deliciis ciborum, *fragm.* 10.
- Circulus 15, 3. *cætus vulgo coeuntium ac fabulantium, qui*
collatis corporibus videntur veluti orbem facere. Lipsius.
- Citari victorem, *voce præconis declarari, proclamari. Præf.*
- Citharizare, *canere cithara* 15, 2.
- Civiles fluctus 25, 6. *procellæ, 25, 10. de bellis civilibus.*
- Civitas, quæ libertate usa est, ἡ δημοκρατούμενη πόλις 1,
 8. civitatis alienæ esse, *h. e. alienigenam* 18, 1.
- Clandestina consilia, *occulta molitio* 23, 2.
- Classis communis Græciæ 2, 3. classi præficere, ἀρχιστά-
 λαστον *constituere* 1, 4.
- Classarii, *militēs classis* 1, 7.
- Clava 14, 5.
- Coarguere tyrannidem, *cum exprobratione tyrannidis convin-*
cere 15, 6.
- Cogitare. cum cogitasset, facere audebat 14, 7. cogitare di-
 stinguitur a facere, conari, ita ut consilium primo & delibe-
 ratio adhiberi, acinde maturari factum intelligatur. Ita co-
 gitata 4, 3, sunt nolimina, quam vocem conjurationi & in-
 fideliis propriam notavit pridem Bernegg. ad Justin. 21, 4.
 Alias idem est ac sentire. amice cogitare est φίλα τινὶ
 φρονεῖν 23, 2.
- Coire, *conspirare* 16, 2.
- Colere, *de cultu religioso* 20, 4. aliquem literis 25, 20. fa-
 miliariter & saepe ad aliquem scribere. colere aliquem 25,
 11. in honore habere.
- Collabefacere 3, 1. *de dignitate statuque aliquem depellere.*
- Collocare multitudinem in agris 1, 2. *deductis colonis assi-*
gnare, quos colant, & incolant, agros. collocare cui filiam,
sc. in matrimonium 25, 19.
- Comes gloriæ invidia 12, 3.
- Comitari, *sc. funus* 18, 13. 25, 22.

I N D E X

- Come ingenium, *facile ad audiendum præceptorem & artes capiendas* 10, 1.
- Comitas, *civilitas cultus & affabilitas* 1, 8.
- Comitium Spartæ, *Xenophonti τὸ ἐφορσεῖον* 17, 4. comitia amicorum 25, 4.
- Commendare alicui regnum, *fidei alicujus committere, ejus curæ & tutelæ credere* 18, 2. dicitur ea vi, qua morituri necessitudines suas aliaque amicis commendare dicuntur. commendatio tanta oris atque vultus 7, 1. de oratione commendata viribus actionis, ut loquitur Quintil. II, 3, naturalique vultus gratia & pronuntiandi excellentia valente.
- Commissa celare, *tacere fidei suæ concredita* 15, 3.
- Commota. adversus commota populi stare 19, 4. pro crimine majestatis.
- Commode saltare, *εὐαρυόστως, εὐσχημόνως*, perire, concinne, *eleganter, & ad modos ac numeros apte* 2, 10. verba facere, de eo, qui nativum linguæ leporem exprimit 2, 10.
- Commovere se non sunt ausi, *eleganter de molitione nefarii, cohibita atque veluti constricta* 17, 6. commoveri, excitari ad rem accuratius agendam 14, 7. perturbari 14, 6. irritari 10, 2.
- Communis infimis 25, 3. popularis, *δημοκρατικός*.
- Complecti, *de luctantibus* 15, 2.
- Composito, *de industria, ἐκ παρασκευῆς* 14, 16.
- Conari 14, 7. ipsum actum notat. effectui rem dare. conata perficere, *destinata. significanter* 10, 8.
- Conciliare servitutem civibus 15, 5. Bæclerus hæc ita: blandiente otii titulo, paulatim civibus suis servitutem, quæ sub isto otio certa latet, veluti acceptam reddere: facere, ut quod omnium noxiosissimum est, veluti profuturæ tranquillitatis elogio placeat ameturque.
- Conciliator nuptiarum 25, 12. pararius, *προξεντής*.
- Concilium amicorum, *conventus* 15, 3.
- Concinnus in brevitate respondendi, *cujus breve responsum aptissime congruit, appositæ responsiones cum suavitate dicti notantur. ἀποφθεγματικός* Græcis esset talis homo 15, 5.
- Concio populi 2, 1. de judicio publico.
- Concludere uno volumine, *complecti* 15, 4. conclusio, pro obsidione 18, 5.
- Concupiscere majora 4, 1. alibi majores res appetere. de molitionibus elatorum & incivilium hominum, qui suo statu non contenti, ambitiose res novas quærunt.

GRAMMATICUS.

- Concutere opes alicujus, *labefactare potentiam* 15, 6.
 Condiscipulatus, *συμμαθητεία* 25, 5.
 Conditio, *de pactione* 14, 8. *de facultate* 25, 2. *de matrimonio* 25, 12.
 Conditor urbium visus Timoleon, *quia eas instauraverat, ac refecerat* 20, 3. Sic aliis condere urbem, gentem, imperium, *est perpolire, corrigere, & quasi ex integro restituere.* v. Freinsh. ad Flor. 1, 3.
 Conductitiæ catervæ 12, 1. *de mercenariis militibus, qui ferme delectui domestico opponuntur.*
 Conferre legem in perniciem civitatis, *legi obsequendo perniciem patriæ afferre* 15, 7.
 Conficere, *colligere* 23, 10.
 Confidere. *plus est, quam sperare, cui opponitur* 1, 1.
 Conflare bellum 12, 2.
 Confluere, *de copia & studio concurrentium ad aliquem* 7, 6.
 Conscripti patres 23, 12. *de senatu Romano usurpatur, qui tanquam solemni titulo ita compellari, vocarique consuevit. conscripti alias ii proprie dicebantur, qui a Bruto primum lecti in senatum, expulso regno. οἱ καταγραφέντες εἰς τὸ βουλευτικὸν συνέδριον.* v. Liv. 2, 1. Nec ignorari interim debet, etiam primos illos ab Romulo institutos centum senatores, *πατέρας ἐγγράφους* dici Halicarnasseo l. 2.
 Consentire, *conspirare* 14, 5. *consensio, conspiratio* 7, 3. *globus consensionis, conspirantium* 25, 8.
 Consequi *quid*, 23, 10. *perficere.* *consecuta est eum magna prosperitas, h. e. magnam adeptus est prosperitatem* 25, 19.
 Conservare simulacra, aras, honorem earum & jus tuendi *supplices non imminuere* 17, 4.
 Consilium, *στρατηγία, ars, prudentia, callidum & subitum inventum, quale est illud Themistoclis* 2, 6 & *Datamis* 14, 6. *consilii mei non est* 9, 4. *h. e. judicii & a bitrii in eligendo.* *in consilium dari* 13, 3. *de adjutoribus datis.* *ad consilium referre de re aliqua, dicuntur principes, aut duces belli, cum amicis & legatis ac tribunis deliberantes* 18, 12.
 Consobrina 25, 2.
 Conspici. *ut in neutram partem conspici posset* 25, 13. *h. e. ut in neutram partem notari posset, neque sordium, quia aderat modus, neque luxus, quia aberat superfluum. Nempe conspici dicuntur, quæ velut eminent ac præ aliis notantur.*
 Constituere. *constituendæ reip. triumvir, ordinandæ, instaurandæ* 25, 12.

I N D E X

- Consuetudo 25, 1. ὁμιλία, *convictio, familiaritas.*
- Consultere sibi 2, 8. prospicere, providere. rebus suis 6, 2. Bene notanda est ἔμφρασις horum locorum, & phrasos iudoles. cum enim de ultimo veluti remedio cogitur, *Utrum consu- lere sibi quis dicitur.*
- Contendere, de ludu 15, 2. ad eum finem, quo ad itans com- plecti posset, atque contendere. *Erat durlex luctandi genus, erectum, cum stantes; volutatorium, quando jacentes etiam concertabant: nobilius illud, vltius hoc & obiectius & con- ductiviorum athletarum proprium. Mirum itaque non est, ab- stinuisse ab hoc Epaminondam, nec nisi ad eum finem hoc, tantisper, pugnasse, quoad & quamdiu stans complecti adver- sarium & contendere cum eo posset.*
- Contentio, acris & ambigua deliberatio 1, 4.
- Convenire hoc in illum videtur, ipsi hoc factum tribuendum videtur, suspicio hujus rei in illum competi 7, 3. quæ con- venerant inter regem Pausaniamque, de quibus pacti fue- rant 4, 4.
- Conventus Arcadum, magnus Arcadum senatus, οἱ μύραι 15, 6.
- Convertit se ad eum civitas 25, 8. *spem libertatis & restituen- dae republicæ omnem in illo posuit. Exstat in somnio Sci- pionis 2 ap. Cic. locus, qui hujus est tanquam παράφρασις quædam: In te unum, atque in tuum nomen se tota con- verter civitas: te senatus, te omnes boni, te focii, te Lati- ni intuebuntur: tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus.*
- Convictus, προσομιλία 25, 8.
- Copiosa via, opponitur viæ desertæ, & mox explicatur, om- nium rerum abundans 18, 8.
- Copula, ἵμης, lerum, quo ligantur canes venatici 14, 3.
- Corona aurea Romanis a Carthaginienfium legatis donatur 23, 7. *Inter dona, victoribus aut præpotentibus cultus causa & gratulationis mitti solita per legatos, sæpe coronæ aureæ memorantur. cf. Curt. 4, 2. Coronis aureis donatur interfe- ctus Pelopidas 16, 5. στεφάνους ἐπινικίους intelligit Paphlag. de corona 2, 3. Alias etiam in coronis mortuorum aureæ me- morantur. Cic. pro Flacco 31. Kirchn. de funer. 1, 11. sed ex Plutarcho liquet, hic illas, non has intelligi. Corona facta duabus virgulis oleaginis 8, 4.*
- Corripere & complecti partes omnium, omnium potentium ad se trahere 18, 2. vel ut Diodorus loquitur l. 18, τῶν ἀλλῶν περιειρῆσθαι τὰς ἐξουσίας.

GRAMMATICUS.

Corrumpere Delphos, *sacerdotes oraculi Delphici pecunia seu promissis* 6, 3.

Cullei, jaccii, cum *utribus*, inter *vasa militaria*, trajiciendo *amittit*, vel potius *aquæ commodius portandæ* 18, 8.

Cultus domesticus, *usus familiæ* 25, 13. *quotidianus* 25, 14. *hæc voce notantur ea*, quibus in *externo parata*, *famulatio*, *vestitu*, & *similibus indigent homines*, aut *utuntur*.

Curatio *sc. morbi* 25, 21.

Custos gazæ regię 14, 5. *custodes corporis*, *σωματοφύλακες* 14, 9. 18, 17. *pontis* 1, 3.

Custodia, *captivitas* 18, 11. 19, 3. 5, 1. *custodiæ imperium* 18, 11. *tribuitur ei*, qui *carceris custodibus præest*. *custodia illa* 1, 3. *pontis tuendi cura*.

D.

Damnari voti 20, 5. *Macrobius 3 Saturnal. 2. Hæc vox, ait, voti reus, propria est sacrorum, ut reus vocetur, qui suscepto voto se numinibus obligat: damnatus autem, qui promissæ solvit, adeoque compos voti factus.*

Dare fidem, jurare 14, 10. *manum, victum se confiteri* 22, 1. *vela ventis, de navibus in altum proVectis* 23, 8. *veniam, annuere postulatis* 2, 10. *se, in gratiam alicujus facere* 25, 9.

Dea pax 13, 2. *nam ethnici πάντα θεοποιούσι, præsertim τὰ νοητά, virtutes, vitia.*

Delere, de eo, quod fieri decet 9, 4. 10, 2. 25, 4.

Debilitari, terreri, frangi 14, 6. *imminui* 17, 5. *premi, col-labesceri* 23, 1.

Debitum naturæ reddere 21, 1. *περίσχεσις mortis. nam, ut ait Flaccus, debemus morti nos nostraque.*

Decedere, mori 3, 3 &c. *morte ex conspectu hominum, si-gnificanter de morte voluntaria, tædio ingratitudinis sumpta* 20, 1. *de foro, publico abstinere & luce feri* 25, 10.

Discernere exercitu 18, 9. *classe* 23, 10. *acie* 1, 4.

Decurrere in spatio, de equis exerceri cursu solitis 18, 5.

Defensio, excusatio in judicio facta 15, 8.

Dejerare, valde & sancte jurare, fragm. 12.

Dejicere. hoc dejecto, significanter, de eo, qui cecidit in prælio 8, 3.

Delecta manus, militum *sc.* 1, 1. 16, 4. *non semper præstantiam notat hæc vox, sicut vulgo existimant, sed certos homines ad negotium destinatos nominatosque. Sic* 2, 3. 3, 3.

Delegare, ablegare, remittere 24, 3.

I N D E X

- Demergere, *deprimere* 10, 6.
- Depellere de provincia, *de successore in regenda prov.* 24, 2.
- Deponere prius animam, quam odium, *de inexpiabili odio* 23, 1. *deponere odium usitatum, sed animam rarius. dixit tamen Propertius.*
- Desperare, *spem omnem abjicere* 18, 9. 2, 10 &c. *desperati, abjecti afflictique* 25, 8. *desperatis rebus provinciarum, cum diffisi essent provinciis. ibid.*
- Destitui ab aliquo, *de reiectis precibus negatque auxilio* 7, 5.
- Deterior, ἀδείστερος, *inferior, infirmior* 18, 3.
- Detrahere de aliquo, *de invidiosa & obiectatoria depressione* 12, 3.
- Devertere, *sc. ex itinere in urbem* 6, 2. *Sic enim leg. eo loco, non divertere. ita namque locutos veteres, docet Daufiquius in orthogr.*
- Devocare est, *vocare de foro ad cœnam* 5, 4. *hoc sensu occurrit etiam apud Ciceronem, Horatium &c.*
- Devovere aliquem, *de publico devotionis ritu* 7, 4 & 6. *De verbo & more v. Briffon. form. 1. & Plutarch. in Alcib.*
- Devotio in pilis scripta, *de elogio sive indice devotionis* 7, 4 & 6.
- Deuti, *pro abuti* 18, 11.
- Dextra manus missa, *fides per internuntium interposita* 14, 10.
- Diadema, *regium capitis insigne, cum scepro in sella positum* 18, 7. *Ita solebat in aula fieri & tabernaculo regis. quem morem hic observare jubet Pasch. de coron. 10, 10. ut imitatum intelligamus Eumenem usitatum regni schema, reponendique & asservandi diadematis consuetudinem.*
- Dibapha Tyria, *purpuræ genus, fragm.* 8.
- Dicere, *diserte* 15, 3. *in dicendo exercitatus* 15, 5. *dicendo valere* 7, 1. *hæc vox proprie eloquentiam notat, & artem. dicitur matrem vixisse* 4, 5. *græcism.* Sic Diodor. Sic. 11, 45, λέγεται τὴν μητέρα πλὴνθον ἀναθεῖναι &c. *Scioppius tamen latinam, sed ellipticam constructionem facit, ut plena phrasis hæc fuerit: dicitur (refertur) dictum, matrem Paus. vixisse.*
- Diçitare, *crebro jactare* 10, 7. *prætendere* 6, 1.
- Dictator 23, 5. *græc. ἀντοκράτωρ, στρατηγός.*
- Difficillima natura 25, 5. *asperitas.*
- Dignitati servire 25, 6. *consulere existimationi & honori suo. dignitas magna corporis* 10, 1. *augusta corporis forma, consistens in magnitudine, proportionem, & pulchritudine. ho-*

GRAMMATICUS.

nesta 18, 11. *mascula & viro digna pulchritudo. pro dignitate vivere* 25, 2. *intelligitur hic dignitas vitæ exactæ ad τὰ καθήκοντα.*

Dilabi, *fuga, & discessione, qua quisque potest salutem petere* 6, 2. *de nuda discessione* 18, 3.

Diligentia 15, 7. *φιλοπονία.*

Dimicare de fama, *de causa in judicio disceptanda* 13, 4.

Dimittere, *deponere* 20, 2. 23, 12. *negligere* 7, 8.

Diripere Lusitanos, *de provincialibus prætoris rapinis* 24, 3.

Disertus 7, 1. *quid dislet ab eloquente Cic. docet Orat. 1, 21: Eum statuebam disertum, qui posset satis acute atque dilucide apud mediocres homines ex communi quadam opinione dicere: eloquentem vero, qui mirabilius & magnificentius augere posset atque ornare, quæ veller, omnesque omnium rerum, quæ ad dicendum pertinerent, fontes animo ac memoria contineret.*

Dispalata multitudo 23, 5. *palabundi & dispersi passim, vagantesque.*

Dispensare pecuniam 9, 4. *de eo, quem ταμίαν Græci vocant, pecuniis cogendis administrandisque præfecto. dispensator aliquando dicitur: servile alias id nomen. v. Marcell. Donat. in Sueton. August. 67, & Buchneri thes.*

Dissolvere, *abrogare, gr. καταλύνειν* 6, 3.

Dissolutus, *neglectum legis, boni moris, existimationis significat* 7, 1. *hæc dissolutio (ita enim vocat Treb. Poll. in Valer. jun.) contemptum parit: sicut flagitia & iniquitas principum, timorem: ut sententiose locutus sit Pollio, cum dixit: Non est quidquam ad audaciam malis, ad spem bonorum bonis promptius, quam cum vel malus timetur, vel dissolutus contemnitur imperator. in Gallien. c. 5.*

Divinus 25, 9. *qui ea parte prudentiæ, quæ divinatio, sive providentia dicitur, valet, rectitudine, inquam, constantiaque consilii ac propositi.*

Divinare de exitu 17, 6. *divinatio est prudentia* 25, 16. *divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas* 25, 9.

Divum. *sub divo* 4, 5. *in aperto aere, non sub tecto.*

Divus, ἀποθεοθεῖς, *consecratus. absolute ponitur pro Julio Cæsare* 25, 19.

Dodrans. *ex dodrante heres* 25, 5. *novem partes hereditatis intellige; cum dodrans novem partes s. uncias assis, ex XII sc. constantis, significet. Nam assis vocabulo hereditatem to-*
Corn. Nep.

I N D E X

tam; XII partibus assis, partes hereditatis appellari, omnes noverunt.

Dolor desiderii, ex desiderio conceptus 25, 4. tantum indulget dolori, ut eum pietas vinceret 21, 1. Sensus: indignatione iusta in scelus matris & vindictam ita exarsit, ne oblivisceretur interim, matrem esse, super cuius facinore dolcret, igitur filii officio animoque dolor irritati conjugis est coercitus.

Domesticæ res, vires propriæ, intestinæ 23, 10.

Domicilium imperii orbis terrarum erat in ea urbe 25, 3. de Roma; quasi fortuna imperii ibi habitaret. Tac. caput rerum 1 A. 47. urbs unde in omnia regimen 3 A. 47. Cic. domicilium imperii atque gloriæ 1 de Orat. 23. Flor. destinata hominum ac Deorum domicilio civitas 1, 13. Id. imperii sedem caputque terrarum vocat 1, 7.

Dominatio, de intemperantia, qua in alios affectatur imperium 2, 7. de imperio vi capto occupatoque, adeoque de tyrannide 1, 3.

Dominatus, pro ἀυτοκρατεία. oppos. regno, quod nomine tale est, non potestate 21, 1.

Domus, pro loco domicilii 1, 2. domi bellicæ 7, 7. pro patria 23, 8. pro familia s. gente 18, 6. 2, 9.

Dubito an, eleganter pro dubito an non 8, 1.

Ducere feram bestiam, vinculam agere 14, 3. existimare, credere 7, 7. 20, 2. protrahere 14, 8. 2, 7. duci adversus aliquem, sc. militatum 18, 3. impelli, moveri 5, 1. teneri 25, 12. ad mortem 19, 4.

Ductus, opera in gerendo administrandoque bello 4, 1. 14, 5. differt ductus ab auspiciis; quippe quæ ad summam fati & fortunæ pertinent: interdum tamen conjunguntur, ubi idem auctor actorque.

Dux manus, qui parti copiarum præest 16, 4. opp. imperatori, qui totis. duces mari, θαλαττοκράτορες, quibus summa belli maritimi commissa est 13, 2.

Dynastes Paphlagoniæ 14, 2. dynastæ alias etiam reguli vocantur, sicut ipse Nepos 14, 3, nobilem regem. distinguuntur a magistratu & civitate, neque aliud quid sunt, quam toparchæ. Alex. Genial. dier. 4, 23, Paphlagonum dynasten, cum Cappadociæ satrapa, exarcho Longobardorum, Cretensium Cosmis cet. comparat.

E.

Edere in vulgus, vulgo rumorem spargere 14, 6.

GRAMMATICUS.

- Efferre, asportare** 15, 4. **evehere** 10, 6. 7, 11. **funerare** 18;
4 &c. **efferrī, infolescere, in superbiam corrumpi** 4, 1. **divulgari** 10, 8.
- Effusi honores, largi nimium, & conjuncti cum prodigalitate**
1, 6. **effusæ largitiones, immodicæ** 25, 6.
- Elaborare cupide, niti, contendere** 3, 1.
- Elegans, non magnificus. fit oppositio inter cultum domesticum,**
vel cum modo & munditie, vel cum summu & splendore dis-
pensatum 25, 13.
- Elephantus ornatus** 23, 3.
- Eloquentia antistat innocentiae, i. e. superat eam, valet con-**
tra eam 3, 1.
- Elucescere virtutibus, inclarescere** 4, 1. **elucet ex his illud,**
illud potissimum & ad gloriam illustre est 12, 1. **eluxit elo-**
quentia ejus 15, 6, *illustri argumento cognita est.*
- Eminere altius, honoribus, potentia** 12, 3.
- Enumerare familiam, de genealog.** 25, 18.
- Enuntiare, revelare rem secretam** 4, 4.
- Ephemeris** 25, 13. **diurnum Latini vocant. significat hic libel-**
lum quotidianarum expensarum & erogationum. Aliud signi-
fic. diurni commentarii ap. Suet. Aug. 64, in quos etiam
distā & sermones annotabant.
- Ephori Lacedæmoniorum** 2, 7. *de horum potestate & officio v.*
Nic. Cragium de rep. Laced. l. 2, c. 4. add. Ubb. Emmii
tom. 3 Græciæ vet. p. 122 sqq. Arnif. de rep. 2, 6, 2 sqq.
& Meurf. Miscell. Læcon. 2, 4.
- Epigramma, inscriptio, titulus, elogium; qualia donis addun-**
tur, quæ Diis sacrabant 4, 1.
- Erexit eum hæc contumelia, i. e. ad industriam & emenda-**
tionem excitavit, exacuit 2, 1.
- Evadere. timeo, quorsum hæc evadant, quem eventum habi-**
tura sint 10, 8.
- Evocare, accire, ad se vocare** 9, 11.
- Exadversum, e regione** 2, 3. **exadversus, cum obsistendi signi-**
ficatu 8, 2.
- Exagitatus a Græcia** 2, 9. *Thucyd. διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλ-*
λάνων, metaph. a venatoribus, qui exactam cubilibus suis
feram nullibi patiuntur consistere, donec in potestatem veniat.
- Exanimari, de moriente** 15, 9.
- Exardefcit bellum** 22, 2.
- Excedere pugna, desistere** 15, 9.
- Excipere has partes, in se suscipere negotium** 10, 8. **elegantī**

I N D E X

- translatione a scena sive histrionibus, quorum hic vel ille hujus vel istius ὑποκειμένου partes excipit atque agit.*
- Excogitare**, respondet Aristotelico ἐξεργάσκειν, quo facultas expediti in actu civili consilii notatur 2, 1. excogitatum est a quibusdam, de singulari invento firmandæ molitionis cuiusdam 25, 8.
- Exemplum devotionis**, i. e. formula descripta, ἐπιγράφων 7, 4. exemplis rerum docere lectores 25, 19. notatur applicatio παραδειγμάτων καὶ νοημάτων ad χρήσεις γραμμικὰς καὶ πρακτικὰς, in quo præcipua historiarum philosophiarum consistit: ut ostendantur, inquam, officiorum fontes commemoratione actuum ex officio professorum, i. e. exemplorum moralium.
- Exhaustus**, cui pecunia deest & instrumenta belli cetera 7, 8. 22, 1. consumptus 23, 6. metaph. a fontibus & puteis desumpta.
- Exheredatus**, pro abdicato ob vivendi licentiam & dissolutionem 2, 1. Alias abdicat pater filium, dum vivit, exheredat post mortem.
- Exiguus** 17, 8. significat tenuitatem, gracilitatem, maciem, & opponitur pinguedini.
- Exiles res**, tenues, calamitosæ, de difficultatibus a fortuna adversante objectis 18, 5.
- Exitus**, de fine vitæ 19, 4. 18, 13. ædificii, de foribus 23, 12.
- Existere**, cooriri 7, 3.
- Expedit rem**, de ancipiti negotio 18, 9. expedire se, de eo, qui multitudine circumventus est 18, 5. de eo, qui locorum angustiis clausus est 23, 5. expedita ad dimicandum manus 14, 6. intellige facultatem dimicandi non impeditam loco aut præcisam.
- Expensum sumtui ferre**, expensos sumtus in commentarium referre 25, 13.
- Expers consilii**, non conscius 17, 6. literarum Græcarum, ignarus hist. & rer. Græc. Præf. periculi, immunis 25, 2.
- Explorare**, in rem præsentem venire 2, 7.
- Exponere**, enarrare, cum quarto casu. Præf. cum sexto atque præpos. de 10, 3. 16, 1 &c. aliquem e nave, verbum nauticum 2, 8.
- Exposcere aliquem**, petere ut dedatur 23, 7.
- Exprimere imaginem vitæ**, de ζωγράφω 15, 1.

G R A M M A T I C U S.

- Exsplendescere clarius, *vox valida & efficax, ad radios ingenii & præcellentiam se erumpentem* 25, 1.
 Existare, durare, conservari, manere 20, 2.
 Exstinguere, e medio tollere 25, 9. aliquos, *sc. oppugnando perdere* 17, 5. contumeliam industria, *veluti redimere, aut memoriam contumeliæ delere* 2, 1.
 Exsultare, *de equis, verberibus ad subsultandum coactis* 18, 5. *oppon. remittere calces, ibid.*
 Externum malum, *de bello externo* 22, 2.
 Extremo bello, *pro fine belli* 9, 1.

F.

- Fabrûm præfectus, *qui fabris præfuit & machinis bellicis* 25, 12.
 Factio, *sine factione amicis officia præstanda existimabat* 25, 8. *i. e. sine passione & conspiratione occulta.*
 Facies, *pro forma & modo totius corporis* 17, 8.
 Facilitas gravitati mixta 25, 15.
 Fallere verbo, *falsi tituli specie* 15, 5.
 Fastigium, *oppon. periculum* 25, 1. fastigio pari stare in utraque fortuna, *nec altius se efferre, nec demissius gerere* 25, 14.
 Fatigare lectores 6, 2. fatigari fame 18, 12.
 Fautor optimatum 7, 5. natura fautrix 17, 8. *oppon. malefica, ibid.*
 Felicitas *quid sit, fragm.* 5.
 Ferocia, *de animosa elatione* 22, 1.
 Ferocior, *animosior ad bellandum* 2, 2. ferocius, *elatus, arrogantiùs* 18, 11.
 Ferus, durus, immobilis, implacabilis 7, 6.
 Ficta dona, *fragm.* 5.
 Fictilia vasa 23, 10.
 Fidenti animo 22, 3. *de eo, qui ex successu animosus est.*
 Fiducia nimia magnæ calamitati solet esse 16, 3. *intell. securitas ex confidentia.*
 Fidus, *pacem non fidam futuram putabat, non servatum iri* 14, 8. *Ita fidus non tantum de homine, sed & de iis, quæ sunt hominis, & ad hominem pertinent, dicitur: qualis epitheti translatio in omnibus linguis est frequens.*
 Figura venusta, *de congruo totius corporis habitu* 18, 11. *opp. hic magno corpori.*

I N D E X

- Fingere fortunam sibi 23, 11. fingere se, *effingere* suos mores in *rectitudinem officiorum vitæ*, ibid.
- Firmæ copię, *respectu pericię bellandi*, indurata bello manus 18, 3. firmę vires, de eo, qui *invictus laboris, operis*, cet. 18, 11.
- Fistula putris 25, 21. *al. puris legunt.*
- Flagitium. cum flagitio domum redire, cum *dedecore ex armis relictis* 22, 1. *proprie vox militaris est.*
- Florere, de *potentia & excellentia imperii* 18, 1. rebus quibusdam, *gestorum gloria* 5, 3. *florens, adhuc vivens, superstes* 25, 11.
- Fœnus, de *usuris* 25, 9.
- Forma imperatoria, *imperatore digna* 11, 3.
- Fors, *pro casu* 16, 2.
- Fortuna non simplex 20, 1. *varia, vel utraque, ut alibi.* fortunam suam *occulere* 7, 9. *statui suo & celebritati lutebras quærere tum famę tum securitatis.*
- Forum. in foro esse cœpit 24, 1. *fori studiis & civilis actus rudimentis operam dare.*
- Frangere. Corcyræos fregit, *bello debilitavit, vicit & vitius superbiam ademit* 2, 2. de *abjectione animi* 2, 1. *frangi cura, vehementer angi. de agitudine animi* 10, 7.
- Frequens. frequentior familiaritas, de *crebriore convictu usque* 25, 19. *frequentissimus conventus legationum, de magno confessu & numero* 15, 6. *frequentia vulgi maxima, de comitatu funebri* 25, 22.
- Fructus rei familiaris, *lucrum, commodum, quo res familiaris augeri potest* 25, 6. *fructus, hortorum & prædiorum* 5, 4. *fructus pietatis, præmium* 25, 5. *fructum oculis capere, delectationem* 18, 11.
- Funus militare honestumque 18, 13. *amplum* 18, 4.

G.

- Galea venatoria 14, 3.
- Gazæ regię custos 14, 5. *γαζοφύλακες, γαζοφυλακῶντες* appellantur illi *Persarum præfecti.* Briss. de *regn. Pers.* l. 1.
- Gener, *pro marito sororis* 4, 1.
- Genere Græcus 1, 3. *vocatur, qui genus quidem ex Græcis ducit, domo tamen & patria Græcus non est.*
- Generosus, nobilis 2, 1. 5, 1. *generosa fama majorum, fama ex majoribus generosis* 10, 1. *generosi condiscipuli, γεινοῖσι, animo erecto excelsoque præditi* 25, 1.

G R A M M A T I C U S.

- Germana foror, *consanguinea, eodem patre nata, sed non eadem matre*, Præf. & 5, 1.
- Globus. sic ille consensionis globus, hujus unius dissensione disiectus est 25, 8.
- Gloriosum, ἀλαζονικὸν 20, 4.
- Gradus, *sc. honoris & amicitiae* 18, 1. 19, 2. imperii secundus, *de proxima a rege dignitate* 9, 3.
- Græcæ literæ, *de lingua Græca* 23, 13. *pro historia Græca*, Præf.
- Grammatici *quinam Græcis dicantur*, fragm. 6.
- Gravitas Lacedæmoniorum *in suspendenda, dum res penitissime exploraretur, fide* 4, 4.
- Gubernator *sc. navis* 12, 4. *propria nauticæ rei vox*.
- Gymnasium Timoleonum 20, 5.
- Gynæconitis. Præf. Gr. γυναικονίτης, *locus in ædibus, foras mulieribus ad habitandum datus. cf. Vitruv. 6, 10.*

H.

- Hemerodromi, Gr. ἡμεροδρόμοι 1, 4. *cursores diarii. Nobis Eilboten. Liv. 31, 21, interpretatur, ingens die uno cursu emetientes spatium.*
- Heredium 24, 1 *prædium parvulum, teste Festo. Varro L. 1 de RR. c. 10 bina jugera, quot a Romulo primum divisa dicebantur viritim, quæ heredem sequerentur, heredium appellarunt.*
- Hermes Andocidis 7, 3. *Hermæ statuæ erant Mercuriales quadratæ sine manibus & pedibus, de quibus v. Thucyd. L. 6. & ejus scholiasten.*
- Hetærice 18, 1. ἱππικὸν ἑταιρικὸν *Arrianus passim vocat, h. e. equitatum amicorum ad corporis custodiam delectorum.*
- Hiems, *pro tempestate* 25, 10.
- Hierophantes 16, 3. *genus sacerdotii Atheniensis.*
- Hirta tunica, *hirsuta, hispida* 14, 3.
- Historia & vita opp. 16, 1. *illa est scriptio publico rerum actui aptior, ideoque instructior; hæc privatim moribus servit, ideoque simplicior.*
- Honor regni, *pro ipso regno* 17, 1. *honoris corona* 8, 4.
- Hospitium 5, 3. *Hospitio alicujus contineri, esse inter hospites* 6, 1.
- Humilis, *vilis* 17, 8. *humile, infra dignitatem honesti viri positum*, Præf.

I N D E X

I.

- Janua. puer ab janua prospiciens 23, 12. *Pignorius de serv. p. 214 existimat*, puerum ab janua dici, quomodo a literis aliquem esse dicimus.
- Ignorantia bonarum rerum, ἁβελτερία 17, 8.
- Imaginem consuetudinis atque vitæ alicujus exprimere 15, 1. *mores & vitam alicujus describere.*
- Imbui cupiditatibus 10, 4.
- Imitari consuetudinem gentis 7, 11, *moribus ejus vivere.*
- Imminere, moliri oppressionem 18, 10.
- Immodestia, de licentia militum & dedignatione parendi 6, 1. 7, 8.
- Impedimenta 8, 2. *significatione militari, pro sarcinis. instrumentis, vehiculis ipsisque jumentis, quæ expeditionum necessitatibus & vesturis inserviunt.*
- Imperium majus 1, 6. *de prolatis finibus. singulare perpetuumque, monarchia* 21, 2. quibus singulis ipsarum (*earundem, quarum principes erant*) urbium perpetua dederat imperia 1, 3. *de tyrannide principibus a Dario concessa. imperii summam tenere, præesse cum perpetuo imperio, ib. neque id magis imperio, quam justitia, consecutus est, non tam potestate jurisdictionis, quam æquitate administrationis* 1, 2.
- Impetus, *repentina oppressio* 7, 8. *incursus* 12, 1.
- Impius, *de patricida* 20, 1.
- Implicitus magnis rebus 4, 4. *ex difficultate cæptorum in varias emergendi angustias conjectus.*
- Impotens dominatio, *de intemperantis imperii insolentia & abusu potestatis* 6, 1.
- Inclinatæ jam erant tyrannorum copiæ, *fugam spectabant* 16, 5.
- Incurrentes, *qui in hostem impetum faciunt* 12, 1.
- Index, *qui rem defert* 4, 4.
- Indicium, *narratio, manifestatio* 4, 4.
- Indignari, *indigne ferre* 18, 1. 10, 4.
- Indulgere alicui, *favoris honorisque significatu, quem exhibemus viro bene merenti* 10, 2. *de creditoribus solutionem debiti non urgentibus* 25, 2. *de dissoluta educatione* 10, 4. *dolori, ejus impetum sequi, obsequi dolori* 21, 1. *indulgere sibi, licentiæ significatu* 6, 1. *sibi liberaliter, splendidius vivere* 12, 3. *indulgens pater, in laude pos.* 25, 1. *Indul-*

GRAMMATICUS.

- gentia in suos 25, 7. *nam hæc vox significanter de affectu necessitudinum, & facilitate συγγενικῆς ἐμίας usurpatur.*
- Industria, φιλοπονία, 24, 3.
- Infamatus, vituperatus 7, 11.
- Inferre bellum in It. bello Italiam petere 22, 4. signa in hostem, in hostem ire 14, 6. mala in domum alicujus, vexare, detrimentis affigere domum 2, 9. inferri aliquo dicitur corpus mortui, sepeliendum sc. 4, 5.
- Infinitum bellum, inexpiabile, implacabile 14, 10.
- Infodere, de sepultura 4, 5.
- Innocentia, abstinentia, continentia. opp. avaritiæ 3, 2.
- Intervire studiis gentis, imitari mores & consuetudinem 7, 11.
- Insolens, de elato sermone 20, 4. tantum absuit ab insolentia gloriæ, ut &c. 17, 5. gloria h. l. est ipse sensus gloriæ ex re bene gesta, ex quo facile oriur elatio insolens & insultandi libido.
- Instituta, mores, Præf.
- Insuetus male audiendi, de eo, qui sinistre de se opinantes ægre fert 10, 7. *nec tam assuetudinem, quam patientiam negat.*
- Intemperantia, immodestia & licentia milium 18, 8. παρανομία, incivilis elatio 3, 2.
- Intercedit cupiditas major (h. e. vehementior impetus animi cupientis) in hac re, intervenit consiliis melioribus 10, 1.
- Intercipere 11, 2. in via præter opinionem deprehendere, opprimere, delere.
- Interdici non poterat focero gener, contubernium & convictus generi 22, 3.
- Interior pars ædium, Præf.
- Internecio. ad internecionem gesta bella 18, 3. *ad partis aut partium interitum. ἀσπονδοὶ πόλεμοι.*
- Interponere causam 2, 7. alibi interferere 1, 4. προσρρασίξασθαι, prætextu uti. interponere, de judicio sententiæque scriptiōi inserta 16, 3. se, ope sua intervenire 25, 2 & 9.
- Interpretari, rationem rei reddere 25, 3.
- Intestabilis, detestabilis, execrandus, fragm. 2.
- Intestinus, domesticus, interior 22, 2.
- Intueri non æquo animo fortunam alienam, invidiæ περίφρασις 12, 3.
- Invehi multa in aliquem 15, 6. nonnulla 20, 5. alicujus exagitandi ergo probra spargere. ubi simul multa & nonnulla in quarto casu Græcorum imitatione usurpata observabis.
- Inventum, strategema 12, 1.

I N D E X

- Invidiæ crimen, *ex invidia impositum, sive, ubi invidia pro crimine sufficit* 7, 4.
 Invocati, *non vocati ad cœnam* 5, 4.
 Ire in jus de re aliqua 25, 6. *nota: disceptationem rei & litigationem apud judicem.*
 Judicium. ille sui judicii &c. homo αὐτογνώμων 25, 10. *in bonam partem, qui suo potissimum judicio sibi standum ea temporum perturbatione intelligebat.*
 Judicia privata 2, 1. *quæ in privatis, non communibus rei-publicæ causis versabantur.*
 Jumentum, *de equis* 18, 5.
 Jussu populi, *formula δημοκρατικὴ* 13, 4.
 Justus, *cognom. Aristidis* 3, 1. *justus tyrannus, de Miliade, qui potestatem neque per vim ceperat, neque immoderate gesserat* 1, 8.
 Justitia, *pro æquitate civilis animi ac ἰσονόμου* 3, 2.

K.

Kalendæ, *pridie Kal. Apr.* 25, 22.

L.

- Labor animi, *contentio* 7, 1. *opp. remittere se, ibid.*
 Lacerare vincula epistolæ 4, 4.
 Lædere pietatem 20, 1.
 Lapis, *de milliario* 25, 22.
 Largitudo, *fragm.* 7.
 Lautus eques Rom. 25, 12. *pro divite.*
 Lestica elatus Atticus 25, 22. *sc. funebri, quæ λέχη Græcis. ea nobiliores & ditiores, ceteri fundapila efferebantur. cf. Kirchm. de fun. 2, 9.*
 Lectoris fatietas & ignorantia 16, 1. *quarum hæc sc. ex nimia brevitate, illa ex multitudine.*
 Legationis jus sanctum ap. omnes gentes 16, 5. *legatio, per metonym. de legatis* 15, 6.
 Lenire invidiam obsequio 10, 6. *mitigare.*
 Levare inopiam alicujus 25, 2. *sublevare.*
 Lex de prohibendis sepultura proditoribus 2, 10. *lex ἀμνηστίας* 8, 3. *lex de non retinendo ultra præfinitum tempus imperio* 15, 7. *lege agere cum aliquo, mox legibus experiri* 20, 5. *legitimis actionibus experiri. sicut enim ejus, qui jus reddebat, est jus dicere; ita is, qui jus suum persequebatur, & aliquid eorum, quæ lege continebantur, apud*

GRAMMATICUS.

- pretorem, aut jus dicentem, in jure obibat, lege agere dicebatur. cf. Briffon. 5 form. & Sigon. de judic. 1, 7 & 9.*
- Liberator** patriæ 10, 10.
- Liberalitas** temporaria, callida 25, 11. *quæ spectat tempus, captat felices, & temporis causa largitur, tempori & fortunæ accommodat benignitatem.*
- Liberaliter** polliceri, *prolixè, ample* 6, 4.
- Liberius** vivere, *de licentia morum* 2, 1.
- Libertas**, δημοκρατία 20, 3. 1, 8. 7, 3.
- Librarii** 25, 13. *servi, quorum opera in exscribendis & curandis libris veteres utebantur.*
- Licentia** civium immoderata, *notatur intemperantia libertatis, τὸ ἐχλοκρατικὸν ἐν τῇ πόλει* 7, 4. *licentia inveterata, de militarem disciplinam dedignantibus* 18, 8.
- Lintææ** loricæ 11, 1.
- Literis** coli ab aliquo, *de familiaritate epistolæ commercii* 25, 20.
- Literati** *quinam olim dicti*, fragm. 6.
- Literatissimi** pueri, *f. servi* 25, 13.
- Lotus** arbor, fragm. 10.
- Lucrum**. ille universa (*quæ Alcibiades bello Peloponnesio gesserat*) naturali quodam bono (*h. e. singulari naturæ felicitate*) fecit lucri (*effecit, ut ipsi sc. Thrasybulo, non Alcibiadi, collegæ ejus, præclare gesta tribuerentur*) 8, 1.
- Lumina** oculorum, *pro oculis* 20, 4.
- Lupo**, *pisci*, præcipua auctoritas in cibis, fragm. 10.
- LLS.** 25, 4. *Sestertium antiqui his modis exprimunt, IIS. HS. LLS. duarum librarum & semissis charactere; superposita lineola, millenarii index, sestertium in neutro significat. v. Budæum & Glareanum de asse, & præsertim tabulas Sciopianas.*

M.

- Maculare** gloriam belli magnam turpi morte 4, 5.
- Magister** equitum pari ac dictator imperio 23, 5. *per turbulentas rogationes ita acciderat, alias enim dictatoris imperio parebat.*
- Magistra** vitæ philosophia, fragm. 5.
- Majestas** imperii 16, 2. *de summo imperio, quod penes Lacedæmonios & terra & mari erat.*
- Maleficam** naturam in corpore fingendo nancisci 17, 8. *de*

I N D E X

- errore ac deformitate naturæ in corpore. opp. habere naturam fauricem, ibid.*
- Malum externum, *bellum cum hoste externo* 22, 2.
- Manceps 25, 6. *qui a populo aliquid emit, conducitve. ejus rei quoniam sublata manu indicium facit, seque autorem profitetur, manceps dicitur. cf. Sigon.*
- Manubiæ 5, 2. *prædam, sive pecuniam ex præda redactam intelligi ostendit Gellius* 13, 23.
- Manus. aliquem ad manum habere, *ministerium alicujus uti* 18, 1. *manum dare, de victis & succumbentibus* 22, 1. *est autem translatio a gladiatoribus ducta. manus aliquo porrigere, de extorsionibus, quibus exhaustum immodicis sumtibus ærarium repletur* 10, 7.
- Maritima villa 25, 14. *civitates maritimæ* 9, 4. *maritimum imperium* 1, 2. *maritimi prædones, piratæ* 2, 2.
- Marmoris crusta primum parietes operuit Mamurra, *fragm.* 10.
- Medimnus, *Græcorum mensura, Romanos sex modios capiens* 25, 2.
- Mel cadaveribus circumfusus, *conservabat ea a putredine* 17, 8.
- Mens, *propositum, consilium* 16, 1 &c.
- Mensa secunda 17, 8. *bellaria intelliguntur, quæ post alios cibos convivis, jam cibo potuque satiatis, apponebantur, ad eorum appetitum quasi denuo excitandum.*
- Mentio, *de tota expositione vitæ* 15, 4.
- Mercenarii scribæ, *non sine nota vilis animi & operæ hæc vox honestis ac industriis viris, qui fidem potius, quam lucrum spectant, majorumque rerum actores sunt, opponitur* 18, 1.
- Metalla, *fodinæ metallicæ* 2, 2. 5, 1.
- Metiri, *æstimare* 18, 1.
- Migrare, *non ex vita, sed ex domo in domum videbatur, de Attico in morte constantiam vocis atque vultus servante* 25, 22.
- Minuere, *violare* 17, 4.
- Mirabilis cupiditas, *vehemens, ingens*, 1, 5.
- Miscere plurima, *de seditionis & turbulentis molitionibus* 4, 1.
- Missu ephorum 17, 4. *mittentibus ephoris.*
- Mobilis, *inconstans* 13, 3. *mobilitas fortunæ* 10, 6.
- Moderata vita, *civilitatis nomine & bonitatis, quam alibi vocat* 13, 4.

GRAMMATICUS.

Modestus, *κῆσμιος* 15, 3.

Modestia, *civilis communique sensui & legibus congruens animus intellig.* 1, 1. *de civilitate obsequii in patriam* 17, 4.

Modius 25, 2.

Mœnia lignea, *ægnimaticæ de navibus* 2, 2.

Monumentum, *sepulcrum* 25, 22. *monumenta, indicia rei memoriam conservantia* 2, 10. *a monendo enim deducit Varro.*

Mora Lacedæmoniorum 11, 2. *Moræ Laconum erant cohortes 500, aut 700, aut 900 militum.*

Mos majorum 17, 1. *more majorum petere honores* 25, 6. *sine fūco & fallaciis, ut Cicero explicat. Provocabatur autem in plerisque rebus, cum pondere & proverbiali veluti formula, ad morem majorum, i. e. instituta inde a majoribus propagata. morum similitudo plus valet in amicitia, quam affinitas* 25, 5. *morum præfectus* 22, 3. *magistratus publicus, censor. fortunam sui cuique mores fingunt* 25, 11. *mos crudelitatis, de crudelitate ipsa* 8, 3.

Movere se, *sc. ex pristina habitatione* 18, 6. *movere, persuadere* 2, 4. *moveri quæ possunt, bona mobilia, quæ vulgo dicunt,* 2, 2.

Municipium 24, 1. *Colonias inter & municipia hoc intererat, quod coloniæ, verba Gellii sunt, ex civitate Romana quasi propagarentur, municipia in civitatem extrinsecus vocarentur.*

Musica, *Præf. musice a principis persona abest* 15, 1.

Myſteria facere 7, 3. *Cereris sacra arcana: alio nomine Initia v. Justin.* 5, 1.

N.

Natu magno, *ætatis notione* 4, 5.

Nativus lepor, *de pura & inaffectata sermonis gratia* 25, 4. *oppon. adfectus.*

Natura videtur experta in hoc, quid efficere possit 7, 1. *ponitur hic natura, tanquam effectrix rerum. sic natura faulrix, propitia* 17, 8. *natura difficillima, ingenium difficile* 25, 5. *neque id natura solum fecit, naturali ingenu propensione* 25, 17. *naturale bonum* 8, 1. *naturalis quædam gratiæ apud omnes obtinendæ felicitas.*

Nautica castra 23, 11. *non flatio militaris navium, sed præſidia in proximoliore collocata intelliguntur, quæ navium stationem e terra tuebantur, & vallo fossaque in semicirculum ductis cincta erant.*

I N D E X

- Navis triremis 10, 4. oneraria 2, 2. longa, *ibid.* Onerariæ naves, ὀγκάδες, serviebant commeatui transvehendo. Bellicarum navium maxime eminent naves longæ, respectu sc. onerariarum, quæ latiore ventre & rotundiores, & ex longis triremes, dictæ juxta numerum transitorum & remorum, supra se invicem locatorum, serie tamen fortassis non directæ. v. Saviilii milit. Rom. p. 66, 70. & Gyræd. de navigiis. navis dominus 2, 8. Thucyd. & Polyæn. ναυκληρὸν vocant: sed Themistocles ep. 19, pariter ut Nepos, τὸν δεσπότην τῆς νεὸς, idque rectius. fuit enim navis, qua Themist. vehebatur, ut ex iisdem scriptoribus cognoscimus, ex eo genere, quod Græci ὀγκάδας vocant, ac, ut videtur, alius mercatoris.
- Necessarius homo, significatione propinquitatis, de socero 14, 6. Necessitas, de urgente calamitate 2, 8.
- Necessitudo, affinitas 10, 1. 25, 19. necessitudo sortis 24, 1. collegarum sorte lectorum consensio, & vinculum conjunctioque notatur.
- Nitidus, pinguis 18, 5.
- Nomen nobile, fama clara 1, 8. nomen Romanum, cum granditate quadam pro populo 23, 7. nomen regium, titulus 18, 13. nominatim, expresso nomine 1. 1.
- Nova res, insolita 14, 6. novitas ornatus, insolentia 14, 3.
- Nox prima, vigilia prima 18, 9.
- Nudare vagina telum, disstringere 14, 11.
- Numen Deorum 17, 2. 20, 4. notat hic auspiciū, curam, πρέσβειαν. In priore loco pro ipsis Diis potest capi.
- Nuptiæ, pro matrimonio 25, 5.
- Nutu ejus geruntur omnia, i. e. arbitrio, placito 6, 2.

O.

- Obducta nocte 23, 5. obscuram, nebulosam, non serenam explicat Lambin. quemadmodum Horatio epod. 13 frons obducta dicitur. verum potius obduci hic nox dicitur, ut in Georg. Virgilii obtendi.
- Objectu illo repentino viso, i. e. objecta specie oculis 23, 5.
- Obire diem, mori 10, 10. integre obire diem supremum 1, 7 &c.
- Obnixo genu scuto, i. e. obnixo in scutum, obfirmato genu ad scutum 12, 1.
- Obruere, terra operire, infodere 14, 11. obrui vino, epulis 10, 4. vitis 4, 1.

GRAMMATICUS.

- Obsequi studiis suis, iis cum studio & opportunitate inservire 25, 2.
- Obsequium, civitas, comitas, indulgentia 10, 6.
- Observantia, de ea, qua quis perofficiose & peramanter alios observat 25, 6.
- Obsoletus honor, spreus & vulgatus 1, 6.
- Obstare consiliis alicujus, propositum intervertere 10, 9.
- Obterere laudem virtutis 20, 1. includit significatum contemptus ac suppressionis.
- Obtigit ille quæstor Scipioni 24, 1. Ita sæpe Rom. auctores, de magistratibus sorte d'itis.
- Obtinere locum eundem, idem officium gerere 18, 1.
- Obtrectare inter se, non æmulari tantum, sed adversari sibi mutuo, detrudere 3, 1. ζηλοτυπεῖν Lamb. exponit. Sic enim Cic. Tuscul. quæst. Obtrectatio est ea, quam intelligi zelotypiam volo, ægritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ille ipse concupierit.
- Obtrectator, ἀντιταπσόμενος, mox adversarius in administranda republ. 15, 5.
- Occasus, mors 18, 13.
- Occupationes infinitæ, negotia 25, 20.
- Occurrere rei, mederi 16, 1.
- Odiola multa delicate jocoseque facere 7, 2.
- Offendere, deprehendere 17, 2. offensus fortuna, casu obvius 5, 4. offendere, peccare, labi 19, 2. aliquem, iratum sibi reddere 25, 7.
- Officinæ armorum 17, 3.
- Officio tribuere aliquid, honesti rectique studio facere 25, 6. officium, de obsequio imperantibus debito 1, 7 &c. officia præstare alicui, tanquam civis civi & magistratui, cum nota obsequi erga imper. 1, 2. Significatus benevolentiae & promptæ humanitatis, ac per hæc præstita operæ, in isto: officium suum præstare, sc. in judicio 25, 9. & alibi. officia urbana, quæ in urbanis negotiis Romæ in foro, comitiis ceterisque rebus gravioribus præstari solent 25, 4.
- Oleaginæ virgulæ, & ex iis coronæ 8, 4. victoriæ symbolo oblatae: nam a ludis Olymp. ad seria transferri ejusmodi res, usitatum & elegans.
- Olympiæ victor, Præf.
- Ouyx, fragm. 8.
- Opionium 2, 10. 17, 8.

I N D E X

- Optimatum causam agere, *de factione aristocratica* 19, 3. ita optimatum fautor 7, 5.
- Opulentes 12, 3. *veteres enim promiscue opulens & opulentus dixerunt.*
- Ordiri reliquos, *vitam reliquorum exponere* 7, 11.
- Ordinem suum uterque retinebat, *de ambobus regibus Spartanis, quorum ille ex Procli, hic ex Eurysthenis familia semper surrogabatur* 17, 1.
- Origines Catonis 24, 3. *laudatæ Ciceroni in Bruto* 17.
- Ornare arcem, *exstruere, κατασκευάζειν*, ut Plutarchus loquitur. magistratus, volumine edito sc. *de magistratibus* 25, 18. *nisi malis cum Vossio & Barthio legere ordinare.* ornatus elephantus, *instructus ad pugnam* 23, 3. sic Gellius 5, 2, ornatus armatusque ad prælium equus.
- Ornamentum, *honores, dignitates, opes* 25, 7.
- Os, 7, 1. 25, 1. *pro loquela & pronuntiatione.*
- Ostracifinus 5, 3.
- Otium, *pax* 20, 3. 22, 2. 15, 5.

P.

- Pactio, *induciarum sc. juramento sancita* 17, 2.
- Palæstra *quomodo utendum* 15, 2. *palæstræ vocantur, quæ alias gymnasia.*
- Pani præbendo urbs destinata 2, 10. *Is olim orientis principum mos, ut quibus bene cuperent, uxoribus cumprimis, v. Cic. in Verr. 3, assignarent urbium, vel provinciarum etiam vestigalia in necessarios usus.*
- Parma 11, 1. *scutum breve, pelia tamen majus.*
- Passus 1, 4. 23, 6. *his veteres metiebantur suos lapides & milliaria. Faciunt autem 1000 passus unum lapidem Italicum, 4000 passus unum milliare Germanicum.*
- Paterna provincia, *cujus præfectus pater fuit* 14, 1.
- Patrimonium, *possessiones* 25, 12.
- Patiens, sc. *duritiæ & laboris, καρτερικὸς* 7, 1. 15, 3. *quo sensu patientia apud Lacedæm. summa laus dicitur* 11, 4. φιλοπονία 18, 1.
- Patruelis. a fratre patruale, *fragm.* 3.
- Patruus 17, 1.
- Pausa. *quæ pausa erit? qui finis, fragm.* 12.
- Pedestres exercitus, *opp. classiariis, adeoque & equitatum comprehendunt* 9, 1.
- Pedisequi omnes Attici aut anagnostæ aut librarii 25, 13.

GRAMMATICUS.

Pellicere aliquem, *sc. in suas partes* 18, 2.

Petra, *scutum parma brevius* 11, 1.

Peltastæ, 11, 1. *sic eos & Statius vocat Theb. 1, 145. Livius & Laëtant. peltatos.*

Penates, *Dii domestici* 2, 7.

Pendere alicui pecuniam ex fœdere, *numerare* 23, 7. *pendebant veteres monetas, quas nunc numeramus: inde tot vocabula ponderum in re monetaria mansere.*

Per se. si per se virtus ponderanda sit, *sine adscitio rerum externarum pretio, sola* 8, 1. per suos, *venia & concessu suorum* 18, 10. per senatum 24, 2. *propter senatum obstantem.*

Peræque 25, 13. *æqualiter, eodem modo.*

Percellere, *pervertere* 14, 6.

Perdita luxuria, *extrema* 10, 6. *intenditur vituperium probe. perdita impiaque consilia, fragm. 5. transfertur hic epitheton ad ea, quæ sunt in homine, quemadmodum & alibi similia.*

Perfœctrix beatæ vitæ philosophia, *fragm. 5.*

Periculum 15, 8. *in fore Romano sensu dicebatur duplici: 1) significabat iudicium, quod capitis periculum affert; condemnationem. Cic. pro Rosc. 30. 2.) Pericula magistratuum dicebantur tabellæ, libelli, in quibus aliquid scribitur, quales sunt codices Pisonis. Verr. 1, 46. Priorem significatum huc pertinere, nemo est, qui non intelligat.*

Perjuriū Deos hominesque alienat 17, 2.

Perpetua oratio, *continua* 15, 5. *opp. brevis respondendi. ibid.*

Perpudescit. quando perpudescet miscenda atque perturbanda repub. *fragm. 12.*

Persona. personis summorum virorum non satis dignum, *conditione & loco eorum, Præf. persona, significanter, pro viro, cui administrationes publicæ innituntur* 16, 4.

Pervehi 7, 4. *fragm. 7.*

Pervertere civitatem, *evertere* 6, 2. *mores vetustos, corrumpere* 22, 3.

Petulans homo, *immodestus, procax* 20, 5.

Phalanx 12, 1. Alex. M. 18, 8. Laconum 16, 4. Macedonum 18, 7. *vide descriptum hoc militum agmen ap. Curtium 3, 2. & quæ ib. Freinsh. notavit.*

Pietas, *de affectu in necessitudines* 25, 17. *&c. eadem voce obsequium in patriam notatur* 17, 4.

Corn. Nep.

R

I N D E X

- Pila lapidea, in qua incisa devotio Alcibiadis 7, 4. ex more
sc. infamiae consciscendae usurpato.
- Plaga, pro calamitate 18, 5. plagae, vulnera 18, 4.
- Plebiscitum, quod plebs sciscit, jubet, Φητισμα δήμου 3, 1.
7, 5. 15, 7.
- Poeticae quaestiones Attico propositae 25, 20. quae cujuscumque
di fuerint, docet Wowerius de polymath. 10, 12.
- Ponderare, considerare 8, 1.
- Ponere, donum in templo statuere 4, 1. constituere, existimare,
habere, numerare 8, 1. 23, 2. Praef. deponere 4, 5.
- Populus jubet, de populi decreto & lege, formula δημοκρατι-
κή 15, 7. urbanus populus opp. exercitui 5, 2.
- Populares, qui populo student 19, 3. δημοκρατικοί, quos
Plutarch. in Arato φιλοπολίτας vocat.
- Populiscitum, decretum populi, Φητισμα 3, 1 &c.
- Portae Ciliciae, claustra, aditus 14, 7.
- Possidere, occupare 2, 6. possessio Siciliae, imperium, quod ibi
obtinetur 20, 2.
- Potestas, imperium, praefectura 9, 1. omnium rerum, summa
imperii 6, 1. potestatem sui facere, offerre se pugnae 17,
3. potestatem habere cujusvis conditionis 25, 12. de eo, cujus
matrimonium & affinitas ubique optata.
- Praecipere alicui, quid faciendum sit, ei praedicere, de respon-
so oraculi 1, 1.
- Praefectus classis 6, 4. 9, 1. Gr. ναύαρχος & στολάρχης.
- Praefecturae consulum praetorumque 25, 6. a consulibus prae-
toribusque delata praefectura. erant enim tales praefecturae
in exercitu varia, ab imperatore deferri solitae.
- Praeoccupare alterum, insidiis tollere 10, 4.
- Præes 25, 6. publicorum conductores (mancipes) praedes dabant.
est adeo praes, qui populo se obligat, & a magistratu inter-
rogatur, in publicum ut praestet: inde cum respondet, dicitur
praes. v. Briffon. formul. 6.
- Praetor 2, 2. 3, 2. 23, 7 &c. intelliguntur his locis magi-
stratus militares, στρατηγὸι, quos recte Latini praetores vo-
cant. ita enim teste Asconio comm. in 3 Verriin. vocatur,
qui exercitum ducit.
- Preces Deorum expetere, fragm. 12.
- Premere adversarium, vexare, inflare 14, 7. 23, 11. est ve-
natorium verbum, cum ita urgetur bestia, ut nulla elabendi
amplius copia sit. inde ad militiam; per metaph. vero & ad
disput. transfertur, quemadmodum non semel Cic. usus est.

GRAMMATICUS.

- Princeps, *primus, præcipuus* 8, 1. 14, 5. 5, 3. *auctor rei alicujus* 25, 8. *cum nota potestatis & officii* 1, 2. *optimates* 25, 16.
- Principatus, *non imperii, sed auctoritatis præcipuus in civitate locus* 5, 2.
- Principia, *castrorum sc.* 18, 7. *locus castrorum, ubi tendebant duces, tribuni cet. ubi jus dictum, signa asservata, altaria culta.*
- Privatus, *oppon. magistratibus & qui sunt cum imperio domi militiaeque* 7, 3. 12, 4. 15, 7 &c.
- Privignus 7, 2. 25, 19.
- Probare auctorem, *ei potissimum credere* 2, 10.
- Probabilis orator 24, 3. *non omnino contemnendus. cf. Cic. Brut. c. 85, p. 391 ed. Bip.*
- Procacitas hominis, *audax petulantia in incessendo* 20, 5.
- Procellæ civiles, *bella, discordiæ* 25, 10.
- Producere, *prorogare* 25, 21. *elicere* 23, 5.
- Projecta hasta, *portecta advers. incurrentem* 12, 1.
- Proinde ac si, *pro, perinde ac si* 6, 2. 7, 6.
- Propagines clarorum virorum 25, 18.
- In propatulo, *in loco aperto & ad conspectum exposito* 23, 9. *integre Cic. 4 Verr. in propatulo loco.*
- Proprius 6, 1. *de eo, qui deditus obstrictusque alicui factionem ejus & nutum se secuturum promittit. non propria munera* 8, 4. *non diutina, veluti nil solidæ possessionis od. invidiam habentia.*
- Proscriptio equitum 25, 10. *intelligitur hic crudele illud flagitium, quo dominationi firmandæ civium clarissimorum capita & bona, hæc quidem hæstæ subiecta, illa autem libidinè & suppliciis publice exposita ad promiscuas neces destinantur, propositis publicis edictis. Primus sceleris auctor Sulla, testibus Vellejo & Floro. Scilicet id agebant tyranni, ut quos acies & civile bellum non absumserat, proscriptione interciderent, securiorique, demotis optimis quibusque, deminatu ipsi uterentur.*
- Προσκυεῖν 9, 3. *veneratio Persarum regibus delata hoc vocabulo exprimebatur. Ratio ista: divinum aliquid regi suo tribuebant, εἰκόνα θεου interpretantes, ut est ap. Plutarch. igitur honorem quoque divinum habuerunt; unde τὸ προσκυεῖν, adorare, translutum. Nos per venerari ibidem expressit, scil. non capite tantum flexo, submissisque genibus, sed prostrato humi corpore.*

I N D E X

- Prudentia militaris comparata fortunæ* 8, 1. *prudentia est divinatio quædam* 25, 16.
- Publicare bona* 7, 4. 8, 1. 23, 7. *publico, vel fisco vindicare.*
- Pullulare cœpit luxuria* 24, 2. *metaphora ab arborum pullis.*
- Pulvinar Paci institutum* 13, 2. *Inter honores divinos pulvinaria fuisse, id vero satis constat: de significato vero non consentiunt. Lambinus lectulos, in quibus Deorum statuæ collocarentur, exponit. sane plerique aut pro lectulis in templo stratis, aut pro lecticis apparatus Deorum, accepere. Marcellus Donatus ad Suet. Cæs. 76 rejectis aliis significationibus interpretatur pulvinaria, quæ super lectos stratos in templis ad simulacra numinum sublevanda ponebantur.*
- Pulvinus* 16, 3.
- Purpura violacea, fragm.* 8.

Q.

- Quærere, sensu proprio* 7, 5. 9, 2. *interrogare* 14, 4. *explorare* 16, 3. *deliberare* 18, 9.
- Quæstio, pro judiciali cognitione & disceptatione* 7, 4.
- Quæstor consuli sorte obtigit* 24, 1. *nam consulibus aut prætoribus, exeuntibus in bellum & provincias, quæstores additi, qui ex eo provinciales appellantur. additi autem plerumque sorte: cum juberet senatus, ut in sortem provincias concicerent. Sigon. de ant. jur. prov. 2, 3.*
- Querimonia, offensiuncula, contentio* 25, 17.
- Quidam* 4, 4. 5, 1. 15, 5. 20, 5. *additur hoc pronomen nominibus propriis eleganter, interdum designandi causa, interdum contentim, ut in ultimo exemplo: aliquando, quasi de ignotiore, obscuro, aut obiter memorato accipiendum videtur.*
- Quies, ἀδιαφορία, quando bello & partibus abstinemus* 25, 7. *sic quietus, qui est neutrarum partium* 16, 4.
- Quiescere, dormire* 7, 10. *omittere, desistere* 7, 4. *pacem agitare, arma interim non movere* 17, 5.
- Quotidianus victus, in dies singulos præberi solitus* 18, 12. *cultus* 25, 14. *fumtus* 10, 7.

R.

- Radices montis, ima montis* 1, 5.
- Ratio, sententia, consilium* 1, 3. 23, 10. *ratio temeraria, de modo & via agendi* 13, 3. *quorum-ratio nisi explicata fue-*

GRAMMATICUS.

- rit &c. 14, 1. notatur hic accuratio expositio circumstan-
tiarum, quas vulgo appellant.
- Recreare aliquem, reficere, semianimem sanitati restituere, re-
focillare 18, 4. Siciliam, in integrum restituere, sc. depulsa
servitute 20, 4.
- Recuperare aliquem, liberare ex vinculis hostium 16, 5. rarius
de personis occurrit. adolescentulos, ex transfugio retrahere
17, 6. patriam, restitui in patriam ab exilio 16, 2.
- Redimere ab Acherunte 10, 10. Cicero dixit excitare ex
Acherunte.
- Relegare, ad aliquod volumen 24, 3. amandare ad librum
aliquem.
- Religio, jurisjurandi scil. vel obligatio per jusjurandum facta
10, 8. 17, 2. veneratio rerum religiosarum 17, 4. religio-
nem minuere, majus ἱεροσυλία scelus 17, 4. significat hic
religio ipsam sanctitatem, placita, instituta religionis.
- Reminisci, recordari 19, 4. excogitare 7, 2. perpendere post
factum, quid factum sit 14, 5.
- Repentina vis, tumultus, seditio 7, 3.
- Repere, opp. ire, de viarum angustiis 23, 3.
- Reperire, Aristoteli ἐξευρίσκειν, de consilio feliciter promteque
invento 2, 1.
- Reprimere regios spiritus, praesidentiam, ferociam tyranni opi-
nionem potentiae conceptam contundere 10, 5.
- Repugnare victoriæ patriæ, repudiare ejus obtinendæ consi-
lia 7, 8.
- Res Græcæ 24, 3. Italicæ, ibid. Persicæ 9, 5. Romanæ,
fragm. 3. memoria rerum Græcarum &c. res militaris 1, 8.
3, 2. omne circa bella gerenda negotium ac scientia compre-
henditur. habet & publicæ administrationis operisque signi-
ficationem hæc vox, ut res gerere in Afr. 23, 7. rerum
summa, imperium summum ac potestas 18, 5. etiam τὴν
πολίτειαν notat, ut in illo res constituere 1, 2. res divi-
na, de sacris & immolatione hostiarum 23, 2. domesticæ
res, vires bellicæ 23, 10. res exiles, calamitosæ 18, 5:
respublica, pro administratione reipubl. 10, 6. 24, 2.
- Resacrare 7, 6. est religione devotionis solvere, execrationem
in alicujus caput factam irritam declarare.
- Respicere aliquid, considerare 1, 8.
- Respondere, causam dicere in judicio 15, 8.
- Retrahere ab interitu 15, 8.
- Rex, ἄπλῶς, pro rege Persarum 17, 2. & alibi. Scil. Persæ:

I N D E X

- rum, & postea Parthorum reges non solum a suis, sed etiam a Græcis & Rom. scriptoribus, ob potentiam & imperii amplitudinem, nunc μεγάλου βασιλέως, & magni regis, nunc absolute βασιλέως, & regis titulo insigniebantur.
- Regnum, μοναρχία, imperium unius 20, 3. tyrannis 20, 1.
- Rhapsodia secunda Homeri 10, 6. liber secundus Iliad. 1° meri. nam ita vocantur ejus poetæ libri.
- Rhetor Atticus, de legato 15, 6.
- Robur libertatis, vires ad reparandam libertatem unice aut præcipuæ 8, 2.
- Rostrium, navis sc. 12, 4.
- Rusticum prædium, opp. villæ suburbanæ & maritimæ 25, 14.

S.

- Sacrilegi, qui templorum religionem violant 17, 4.
- Sacrilegium, de sacris violatis 7, 6.
- Salis plus, quam sumtus habebat tectum 25, 13. plerique hic salem pro gratia, venustate, arte accipiunt. satis novi translationem vocabuli, nec libenter timen credo, Nepotem ita scripisse. videtur enim mihi, nescio quo modo, inconcinne hic usurpari. Bæcl.
- Saltare commode, h. e. concinne apteque ad modos ac numeros. Præf.
- Salum, altum mare, undarum & fluctuum plenum 2, 8.
- Sanctitas, integritas, quæ opponitur avaritiæ & crudelitati 6, 4. Hinc sanctæ manus, non pollutæ captandis & acceptandis muneribus provincialium ap. Valer. Max. 2, 2.
- Sarmenta 23, 5.
- Satellites Medi & Ægyptii 4, 3. peregrinum hoc satellitium Pausaniæ ad tyrannica instituta pertinet, quod aliquoties tradit in politicis Aristoteles.
- Satrapes 7, 10 &c. hi sunt, quos alibi principes provinciarum, præfectos, prætores vocari constat. eratque omne Persarum imperium in satrapias divisum.
- Scandulis Roma per annos 470 contexta, fragm. 10.
- Scena, pro ludis scenicis. Præf.
- Scienter, perite atque ex arte. Præf.
- Scribæ 18, 1. apud Romanos mercenarii, apud Græcos honorati, ibid. loquitur autem Nepos de ejusmodi scribis, qui hodie secretarii in magnarum potestatum consiliis habentur.
- Scriptitare res Romanas, scribere historiam Rom. fragm. 3.

GRAMMATICUS.

Scrutari aliquem, ante colloquium *sc.* 14, 11.

Scytala, *σκυτάλη* 4, 3. clandestinæ literæ. erat autem scytala lignum rotundum, lævigatum, oblongum. ejusmodi duo habere soliti sunt Lacones: alterum, quod sibi servarent Ephori, alterum, quod imperatori daretur abeunti. illi igitur quoties huic mandare quid vellent, obvolvebant lorum album, in eo-que scribebant, quod revolutum deinceps tabellario tradebatur. id hoc consilio fiebat, ne, qui perferebat, legere scripta posset. imperator autem circumplicato circa scytalam loro sententiam scripti facile cognoscebat.

Sella aurea, inter insignia regia 18, 7.

Senatus datur legatis 23, 7. admittuntur ad senatus audientiam legati.

Senescere, metaph. de potentia decrescente 7, 5.

Sensus, consilium, propositum 10, 8. ingenium, propensio, studium 7, 5.

Separatis temporibus, repetitis vicibus 18, 10.

Septemtriones 1, 1.

Sertæ lorice, ex anulis ferreis inter se nexis confertæ 11, 1.

Sessores, incolæ 5, 2.

Sestertium centum millia, 2500 Philippici 25, 8.

Sidere, de nave, quæ mergi incipit 12, 4.

Signatus liber 6, 4. epistola signata 16, 3. De ratione obsignandi libros & epistolas v. Salmas. & Herald. in scriptis adversariis.

Signum, quo *sc.* epistolæ obsignantur 4, 4.

Sola loca, deserta 18, 8.

Solitudo, tribuitur ei, qui paucos secum habet 8, 2.

Solvere epistolam, aperire, inciso lino, quo colligata est 23, 11. alibi dicit noster vincula epist. lacerare (vulgo laxare) 4, 4.

Sopor, soporiferum medicamentum 10, 2.

Sortis necessitudo, collegium sorte datum intelligitur 24, 1.

Sparum vel sparus 15, 9. vile genus teli fuisse satis constat: cetera diverse traduntur.

Splendor vitæ, cultus morisque cum gravitate elegantia 7, 11.

Splendidus, non sumtuosus, studens decoro vitæ cultui, sed absque profusione 25, 13.

Sponsalia, pro ipsa desponsatione 25, 20.

Sponsor omnium rerum, qui fidem suam interponit, in sistendo vadimonio, in facienda versura 25, 9.

Stare ab aliquo, pugnare pro aliquo 14, 6. pari fastigio in

I N D E X

- utraq̃ue fortuna, gerere se pari modo 25, 14. stat mihi, decretum est mihi 25, 21.
- Status, corporis habitus 12, 1. status vitæ, mos vivendi & disciplina 10, 4.
- Statura corporis 14, 9. 17, 8.
- Stipendium primum meruit 24, 1. militiæ initium not. numero enim stipendiorum Romani annos militiæ signabant.
- Stipulatio, in credenda sc. pecunia. Est enim stipulatio (solemnis ad interrogata promissio) vinculum omnium obligationum adstringendarum, ut ait Briffon.
- Stirps, domus, familia 21, 2. liberi 15, 10. genus 18, 1.
- Stramenta 17, 8.
- Strategemata 1, 5. 18, 5 & 9. 23, 5 & 10.
- Stratum, super quo accumbitur 17, 8.
- Studia gentis, mores & consuetudines 7, 11.
- Subalare telum, quod sub alis gestatur 7, 10.
- Subjicere librum, supponere epistolam in locum alterius 6, 4.
- Subornare 19, 2. occulte aliquem instruere.
- Subscribere 25, 6. assensum nomine subscripto testificari, juvare accusationem.
- Substringere caput loro 18, 5.
- Subtexere originem familiæ 25, 18.
- Suburbana villa 25, 14.
- Suffragari 7, 5. 17, 1. de commendatione, qua primates & gratiosi viri alicujus patrocinium suscipiunt, partes tuentur, aut dignitatem alicui conciliant. unde suffragatores προσήγοροι Græcis & συνήγοροι, qui aliis suffragationem suam ap. principem commodant.
- Summa, substantive 16, 5. 14, 3. 15, 3.
- Supellex modica, non multa, ut in neutram partem conspici posset 25, 13.
- Supplex, qui se in fidem alicui tradidit 2, 8. qui confugit in templum & asylum 4, 4.
- Suppressere classem, sustinere, reprimere, ἐπέχειν 13, 3.
- Symposium Platonis 7, 2.

T.

- Tabellarius cum caduceo, κήρυξ 23, 11.
- Taciturna obstinatio, pertinacia in tacendo 25, 22.
- Talenta quinque, 3000 coronati 15, 4. sunt sc. talento *Adrico* communi, quod plerumque intelligi solet nuda nominatione talenti, pro 60 minis, s. 600 coronatis s. scutatis.

GRAMMATICUS.

- Alind* (majus) *putant* 80 minis *constituisse*, 800 *scutatis*. v. *Gronov. de pec. vet.* 3, 3.
- Talis vir*, cum nota *excellentiæ* 2, 10. *sic talis tamque clarus vir* 4, 3.
- Tantum quod*, pro *simul ac* 14, 6.
- Tardiores fore hostes*, ex *præfidentibus cautiores*, & pro *impetu curam usurpaturos* 1, 4.
- Telum*, pro *gladio* 14, 11. 10, 9.
- Tempus longinquius* 2, 4. *tempus*, *occasio* 7, 8. & *alibi*. *tempus turbidum*, de *civili tumultu* & *cæde* 16, 4.
- Temporibus discumbere*, *maturius*, *fragm.* 6.
- Tenasmus* s. *tenesinus*, *τεινασμός*, morbi genus in difficili *irritoque egerendi conatu* 25, 21.
- Tenuēs honores*, non *magno sumtu constantes* 1, 6.
- Ter ante separatis temporibus*, *tribus vicibus* 18, 10.
- Testarum suffragia* 2, 8. 5, 3. 3, 1. de *ostracismo*, s. *exflio decennali testularum*, quæ Græcis ὄστρακα, *suffragiis* (i. e. *inscripto testis multandi nomine*) illis *irrogato*, quorum *Athenis potentia nimia videbatur*, & hoc *pælo ad democraticæ æqualitatis statum contemperanda*. v. *Plut. in Aristide & Them. testa trita lineæ primum coloratæ a pictoribus*, *fragm.* 10.
- Testamento adoptare aliquem* 25, 5.
- Testari*, ἐμφειτικῶς, *asseverare*, 2, 4.
- Testatior memoria*, ad *famam insignior*, & per *monumenta notor* 7, 4.
- Testudines* 1, 7. *instrumentum πολιορκητικόν*, de *cujus usu figuraque* v. *Lips. poliorc.* 1, 8. *alia est testudo*, *scutis militum fieri solita*.
- Timidi* (h. l. *providi, cauti*) *mater non solet flere* 8, 2.
- Titubare*, *animi pendere, incertum esse, quid agendum* 18, 9.
- Tollere reges*, *abrogare eorum potestatem* 6, 3.
- Torques* 14, 3. *Persarum moribus inter insignia regia. Interim non modo aureus torques, sed armillæ aureæ, acinaces cet. inter honores satrapis a rege concessos, & præmia benevolentia regis*. v. *Brissou. de regn. Pers.* l. 1.
- Træctus arborum, longa series, sive arbores passim ac longo ordine positæ* 1, 5.
- Tribunus pl.* 25, 2. *militum* 21, 1.
- Triclinium*, *fragm.* 6. *triclinia argentea olim Romæ rara*, ib. *triclinaria sc. vestimenta*, *ibid.*
- Trimestres induciæ* 17, 2.

I N D E X

- Tripus aureus Delphis positus 4, 1.
 Tristis, *moeror*, *difficilior* 15, 2.
 Triumphus Sardinienſis, *ex devicta Sardinia* 24, 1.
 Triumvir reipubl. conſtituendæ 25, 12. *hoc titulo dominationis conſilia tegebant Octavius, Antonius, Lepidus.*
 Tropæum; *ſtruſta armorum congerie adornari ſolitum poſt victoriam, in loco prælii* 14, 8. tropæum Marathonium, *metonymice, pro victoria Marathonia* 2, 5.
 Tuba revocare milites 12, 1.
 Tumultus tam propinquus tamque magnus, *de bello, quod Darius Athenienſibus inferebat, copiis ſuis in campum Marathonæa deductis* 1, 4.
 Turdi quando ſaginari cœpti, *fragm.* 10.
 Tutela. in tutelam ſuam pervenire 18, 2. *ad pubertatem, adeoque αὐτονομίαν pervenire.*
 Tyrannus, *bono ſenſu* 1, 8. *is, qui in libera civitate poteſtate eſt perpetua. frequentius in malam partem uſurpatur* 10, 1 & 7. 20, 1. 16, 5 &c.
 Tyrannis 10, 1. 1, 8. 7, 7. 20, 2 &c.

V.

- Vacatio ætatis 25, 7. *excusatio ſexagenarii a ſtipendiorum obligatione.*
 Vacuefacere inſulam, *ejectis ſc. incolis* 5, 2. *vacuefactæ poſſeſſiones, deſertæ, bello vaſtatæ* 20, 3.
 Vadimonium, *eſt ſponſio, ad certum diem ſe ſiſtendi in iudicio, vel per ſe, vel per procuratorem: quam qui implebant, obita l. ſiſtere vadimonium dicebantur* 25, 9. *vadimonium impo- nere, vadari aliquem, ſ. ad promittendum datis vadibus adigere, certa die in iudicio ſe aſſuturum* 20, 5.
 Vagina nudare telum 4, 11.
 Valvæ ædis 4, 5.
 Varius, *virtutibus & vitiis, tanquam contrariis coloribus, diſtinctus* 4, 1.
 Vates, *de Cicerone futura præcinente* 25, 16.
 Vela ventis dare 23, 8.
 Venari fortiter, *inter Perſarum inſtituta* 7, 11.
 Venditare ſe florentibus, *apud florentes cum oſtentatione & jaſſantia promitti animi operam ſuam ſ. offerre, ſ. præſtare, ſ. ingerere* 25, 11.
 Venerari, *ſtrictè ſumta voce, προσκυνέειν ita Latine redditur* 9, 3.

GRAMMATICUS.

- Venereus 7, 11.
 Ventitare ad comitia amicorum 25, 4.
 Venundari, *tanquam mancipium* 10, 2.
 Verberando necatus est, *de Manlio, fragm. 1.*
 Verbo, *oppon. re ipsa, cum aliud simulatur, aliud fit* 19, 3.
 Verbosiores epistolæ, *prolixiores* 25, 20.
 Versuram facere 25, 2. *as alienum ex ære alieno solvere.*
 Versus. multa millia versuum 15, 4. *versus h. l. sunt lineæ, quas vocamus. horum numero metiri libros solebant, eumque in ultima cera adscribebant.*
 Vertens annus, *totus* 17, 4.
 Vesperascente cœlo 16, 2.
 Vestis Medica 4, 3. *quam a Medis Persæ habuere.*
 Veterani milites 18, 10. eorum licentia & insolentia 18, 8.
 Victor Olympiæ, *ἐλυμπτικὸς. Præf.*
 Victus & vita distinguantur, *ut hæc exteriorem inter homines & in publico consuetudinem, ille interioris & familiaris vitæ instrumenta, domumque ac mensam innuat* 7, 1.
 Vigere. qui paulo ante victores vigerant 7, 5. *cum amplificatione & elogio effertur, quod simpliciter dixisset, victores fuerant.*
 Vigilia 18, 9. 8, 4.
 Villa sumtuosa suburbana, *maritima* 25, 14.
 Vineæ 1, 7. *instrumentum in oppugnandis urbibus, accessibus serviens, quos tegit.*
 Viola purpurea vigeat, *erat in pretio, fragm. 8.*
 Virilis sexus, *pro filio* 17, 1.
 Viriim lecti milites 4, 1.
 Vitulina caro inter opsonia refertur 17, 8.
 Ultimæ, *primus* 25, 1.
 Ultro appetitur, qui habet, *i. e. ditioribus non diu quærendi sunt amici, sed sponte se offerunt, fragm. 5.*
 Undecimviri 19, 4. *erant οἱ ἐνδεκα iudices, quibus cura carceris & suppliciorum demandata.*
 Volumen, *ita librum suum vocat auctor, Præfat. 23, 13.*
 25, 8.
 Voti damnatus, *compos* 20, 5.
 Urbs, *de insula* 1, 2.

INDEX GRAMMATICUS.

Utique, *certe* 15, 2. & *uti*, *fragm.* 12.

Utres ad hanc rem conficiendam imperavit quam plurimos
18, 8.

Utraque fortuna, *secunda* & *adversa* 25, 14.

Utrobique, & *terra* & *mari* 23, 10.

Vulnus 10, 6. 14, 6. *frequentissime dolor* & *luctus*, *quem parentes liberique invicem ex calamitatibus ac moribus liberorum, parentum ac proximorum percipiunt, vulneribus comparantur.*

